BANK NEGARA MALAYSIA
CENTRAL BANK OF MALAYSIA

Laporan Tahunan 2022

BANK NEGARA MALAYSIA
CENTRAL BANK OF MALAYSIA

Keperluan Berkanun

Mengikut seksyen 13 Akta Bank Negara Malaysia 2009, Bank Negara Malaysia dengan ini menerbitkan dan telah mengemukakan kepada Menteri Kewangan satu naskhah Laporan Tahunan 2022 ini berserta dengan satu salinan Penyata Kewangan Tahunannya bagi tahun berakhir 31 Disember 2022, yang telah diperiksa dan disahkan oleh Ketua Audit Negara. Penyata Kewangan Tahunan ini akan juga diterbitkan di dalam Warta.

Bagi maksud seksyen 115 Akta Institusi Kewangan Pembangunan 2002, laporan tahunan berhubung dengan pentadbiran Akta Institusi Kewangan Pembangunan 2002 dan perkara lain yang berkaitan bagi tahun berakhir 31 Disember 2022 dimasukkan ke dalam Laporan Tahunan 2022.

Nor Shamsiah Yunus
Pengerusi
Lembaga Pengarah
29 Mac 2023

Kandungan

Prakata

Peranan Bank

9 **Menggalakkan Kestabilan Monetari**
17 *Rencana: Kadar Pertukaran Ringgit dan Ekonomi Malaysia*
25 **Menggalakkan Kestabilan Kewangan**
38 **Menggalakkan Sistem Kewangan yang Progresif dan Inklusif**
49 *Rencana: Memandu ke Masa Hadapan – Tuntutan Motor Digital*
52 **Menggalakkan Sistem Kewangan Islam yang Progresif dan Inklusif**
67 **Menggalakkan Perkhidmatan Pembayaran dan Pengiriman Wang yang Selamat dan Cekap**
75 *Rencana: Memperkasakan Komuniti melalui Perkhidmatan Kewangan Digital*
86 **Pengeluaran Mata Wang**
96 **Mengekalkan Integriti Kewangan**

Pengurusan Bank

104 **Warga Bank**
114 **Ke Arah Sistem Kewangan yang Lebih Lestari**
124 *Rencana: Mengukur Kemajuan ke Arah Ekonomi Rendah Karbon*
133 *Rencana: Kehilangan Biodiversiti: Kesan terhadap Ekonomi dan Kestabilan Kewangan*
140 **Pengurusan Risiko dan Kawalan Dalaman**
146 **Menyantuni Rakyat Malaysia**
158 *Rencana: Jom Berdigital dengan Yakin*
169 **Libat Urus Antarabangsa**

Tadbir Urus

176 **Ahli-ahli Lembaga Pengarah, Pengurusan Kanan, Struktur Organisasi dan Jawatankuasa Berkanun Bank**

Kewangan Bank

203 **Penyata Kedudukan Kewangan pada 31 Disember 2022**
204 **Penyata Pendapatan bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2022**
205 **Nota-nota bagi Penyata Kewangan bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2022**

Nor Shamsiah Yunus
Gabenor, Bank Negara Malaysia

Prakata

Kita memulakan tahun 2022 dengan jangkaan bahawa ekonomi global akan pulih seiring dengan berlalunya situasi pandemik yang paling teruk. Namun begitu, kita diingatkan mengenai ketidakpastian yang perlu dihadapi. Peningkatan pesat konflik di Ukraine dan kesan rintangan global yang menyusul merupakan cabaran baharu untuk mengekalkan pemulihan ekonomi. Terutamanya, dengan inflasi kembali menjadi kebimbangan utama bagi penggubal dasar di seluruh dunia, kita menyaksikan negara-negara maju mengetatkan dasar monetari secara agresif, iaitu sesuatu yang tidak pernah berlaku sebelum ini.

Oleh itu, keutamaan Bank pada tahun lalu adalah untuk memastikan keadaan monetari dan kewangan kekal menyokong pemulihan ekonomi Malaysia. Hal ini bermakna pelarasan dasar monetari secara beransur-ansur dan terkawal untuk mengekalkan kestabilan harga, bagi memastikan pertumbuhan ekonomi yang mampan. Dengan kadar faedah yang telah dikurangkan kepada paras terendah sebagai tindak balas kepada kejutan

ekonomi yang tidak pernah dialami akibat pandemik, adalah penting untuk mengelakkan persekitaran kadar faedah yang terlalu rendah untuk tempoh yang terlalu lama secara berterusan bagi menangani peningkatan dan pembentukan risiko pada masa hadapan. Hal ini terutamanya apabila ekonomi terus berkembang dan tanda-tanda tekanan harga yang didorong oleh permintaan mula kelihatan. Berlatarkan persekitaran ini, Bank kekal fokus dalam tindak balas dasarnya untuk menguruskan risiko yang boleh menjejaskan kekukuhan ekonomi dalam jangka panjang serta kesejahteraan rakyat.

Bank juga terus memastikan sektor kewangan kekal menjadi sumber kekuatan bagi ekonomi Malaysia. Biarpun berdepan dengan persekitaran yang sangat mencabar, sistem perbankan terus didokong oleh tahap permodalan yang kukuh. Penampan modal dan penampan mudah tunai yang teguh telah membolehkan bank-bank meneruskan pemberian pinjaman kepada ekonomi, dan pada masa yang sama, menawarkan bantuan kepada peminjam yang masih menghadapi kesukaran. Penampan ini kekal penting untuk memelihara daya tahan bank-bank serta keyakinan orang ramai serta pelabur, termasuk semasa episod terkini tekanan perbankan yang dialami di sesetengah ekonomi maju. Langkah-langkah dasar luar biasa yang diperkenalkan semasa krisis pandemik juga sebahagian besarnya telah ditamatkan untuk memperkukuh daya tahan bank, tanpa mengganggu aktiviti pengantaraan.

Dalam menghadapi volatiliti pasaran yang semakin meningkat, Bank turut kekal fokus untuk memelihara keadaan pasaran yang teratur dan memastikan pasaran kewangan terus menyerap kejutan dan bukan meningkatkannya. Bagi tujuan ini, Bank telah memastikan tahap mudah tunai yang mencukupi dalam pasaran kewangan serta mengambil langkah untuk mengurangkan volatiliti yang berlebihan yang akan mengganggu aktiviti perdagangan dan pelaburan. Bank juga meneruskan usaha untuk mengukuhkan dan mengembangkan set alat dasar Bank. Langkah ini termasuk bekerjasama dengan komuniti bank pusat serantau dan antarabangsa bagi menambah baik pengaturan mudah tunai rentas sempadan.

Pemulihan ekonomi Malaysia kini kian mantap. Namun demikian, untuk memastikan pertumbuhan yang mampan pada masa hadapan, kita tidak boleh leka dan berpuas hati dengan pencapaian yang diperoleh. Peristiwa yang berlaku di dunia sejak beberapa tahun yang lalu adalah peringatan penting bahawa kita perlu merancang untuk menghadapi kejutan dan bersedia untuk bertindak balas dengan sewajarnya. Bank menjangkakan persekitaran masa hadapan akan terus mencabar terutamanya daripada risiko daripada konflik geopolitik yang semakin meningkat, tekanan harga yang tinggi dan keadaan kewangan yang lebih ketat. Dalam mengharungi semua perkembangan ini, fokus utama Bank adalah untuk memastikan pelarasan, masa dan gabungan dasar yang wajar bagi menggalakkan kestabilan monetari dan kewangan serta kondusif untuk pertumbuhan ekonomi yang mampan. Tindak balas dasar Bank juga perlu mengambil kira dan seiring dengan dasar negara dan global yang lain.

Pengalaman sepanjang beberapa tahun lepas juga merupakan peringatan tentang betapa pentingnya mengambil peluang untuk melaksanakan pembaharuan yang akan meletakkan ekonomi Malaysia pada kedudukan yang lebih kukuh. Ekonomi Malaysia telah berjaya menempuh banyak keadaan yang sukar pada masa lalu. Sejauh mana kita dapat mengharungi krisis masa hadapan bergantung kepada tindakan yang kita ambil hari ini untuk mengukuhkan daya tahan dan membina semula penampan yang telah digunakan semasa pandemik. Sebagai penasihat ekonomi kepada Kerajaan, Bank akan terus memberikan nasihat mengenai pembaharuan dasar ekonomi penting negara. Selain itu, Bank terus mengekalkan tumpuan yang jitu terhadap langkah-langkah berjangka lebih panjang untuk terus membangunkan sektor kewangan. Dalam laporan ini, Bank menggariskan pencapaian dan perkembangan penting yang menjurus ke arah visi yang ditetapkan dalam Pelan Sektor Kewangan 2022–2026.

Sejajar dengan Pelan Sektor Kewangan, Bank akan terus membangunkan dan menggalakkan sistem kewangan yang mantap dan progresif ke arah 'kewangan untuk semua', 'kewangan untuk transformasi' dan 'kewangan untuk kelestarian'. Untuk mencapai matlamat ini, Bank telah memulakan usaha untuk melesenkan penanggung insurans dan pengendali takaful digital. Usaha ini disusuli selepas kelulusan bank digital yang baharu, yang sedang bersiap sedia untuk memulakan operasi sebelum pertengahan tahun 2024. Bank juga terus memajukan usaha dalam pelbagai bidang untuk menggalakkan penggunaan e-pembayaran yang bertanggungjawab dan selamat, termasuk pembayaran rentas sempadan.

Dalam bidang kelestarian, Bank memberikan tumpuan pada pengukuhan daya tahan institusi kewangan untuk menguruskan risiko berkaitan iklim yang selaras dengan mandat yang diberikan. Seiring dengan hal ini, Bank sedang memajukan usaha dengan kerjasama industri kewangan, agensi Kerajaan yang berkaitan dan pelabur institusi menerusi Jawatankuasa Bersama Mengenai Perubahan Iklim (Joint Committee on Climate Change, JC3) untuk meningkatkan keupayaan bagi membiayai aktiviti yang mengurangkan atau disesuaikan dengan risiko iklim.

Bank juga terus bekerjasama erat dengan Kerajaan dan pihak berkepentingan lain untuk meningkatkan kesejahteraan kewangan rakyat. Bank giat menyokong inisiatif Kerajaan untuk memperkukuh pengaturan pengawasan bagi aktiviti kredit pengguna menerusi enakmen Akta Kredit Pengguna. Bank terus mencapai kemajuan dalam merintis dan mempertingkatkan penyelesaian kewangan sosial. Bank juga sedang melaksanakan pembaharuan utama secara berperingkat dalam sektor insurans motor, kebakaran dan perubatan/kesihatan.

Pada masa yang sama, Bank sedang menggandakan usaha untuk memastikan ancaman siber diuruskan dengan baik. Bagi tahun 2022, melalui kerjasama yang erat dengan agensi-agensi Kerajaan dan industri

kewangan, Bank telah meningkatkan usahanya untuk memerangi penipuan kewangan dalam talian. Inisiatif utama adalah untuk mendidik dan mempertingkatkan kesedaran dalam kalangan orang ramai mengenai cara melindungi diri daripada penipuan. Inisiatif ini akan diteruskan pada tahun 2023, dan seperti banyak cabaran dalam era digital, pendekatan keseluruhan negara (whole-of-nation) diperlukan agar usaha ini berjaya.

Pelaksanaan semua usaha ini mewujudkan tuntutan yang besar kepada keupayaan Bank sebagai sebuah organisasi. Oleh itu, Bank komited untuk menyediakan persekitaran kerja yang memastikan keterlibatan yang tinggi oleh kakitangannya untuk berkembang maju agar mereka boleh memberikan perkhidmatan yang terbaik. Usaha ini termasuk pelaksanaan program jangka panjang untuk menggalakkan dan mengekalkan budaya yang mantap merentasi semua peringkat di Bank. Langkah ini melengkapi usaha berterusan untuk memastikan organisasi Bank sentiasa bersedia untuk menghadapi masa hadapan, mengekalkan tenaga mahir yang sesuai dan mempersiapkan warga Bank untuk menghadapi masa hadapan. Bank juga terus memperuntukkan sumber yang signifikan untuk mentransformasikan infrastruktur IT agar sesuai dengan keperluan Bank serta memudahkan kerjasama dan inovasi.

Rekod prestasi Bank yang kukuh dalam melaksanakan mandatnya jelas membuktikan kemantapan dan dedikasi warga kerja Bank. Oleh yang demikian, bagi pihak Lembaga Pengarah dan Pengurusan, saya ingin mengambil peluang ini untuk menzahirkan penghargaan yang tidak terhingga dan setulusnya kepada semua warga Bank atas usaha gigih, sokongan teguh dan profesionalisme mereka. Warga Bank adalah asbab Bank terus melaksanakan standard prestasi yang tinggi serta menjunjung amanah yang diletakkan oleh orang ramai. Saya juga ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada Lembaga Pengarah atas sokongan yang tidak ternilai dan bimbingan yang jitu dalam membantu Bank mengharungi tempoh yang sukar dan mencabar ini.

Tahun 2023 bakal menandakan satu lagi detik perubahan bagi Malaysia tatkala kita membina semula dan mengukuhkan kedudukan negara untuk kemakmuran yang berpanjangan. Seiring dengan terus berlalunya pandemik, amat penting untuk kita terus berusaha melaksanakan pembaharuan yang akan menjamin masa hadapan bersama. Sehubungan dengan itu, Bank akan terus memainkan peranannya, dengan mengekalkan fokus yang jitu terhadap pelaksanaan mandatnya dengan standard profesionalisme dan integriti yang tinggi.

Nor Shamsiah Yunus

Peranan Bank

9 **Menggalakkan Kestabilan Monetari**

17 *Rencana: Kadar Pertukaran RInggit dan Ekonomi Malaysia*

25 **Menggalakkan Kestabilan Kewangan**

38 **Menggalakkan Sistem Kewangan yang Progresif dan Inklusif**

49 *Rencana: Memandu ke Masa Hadapan - Tuntutan Motor Digital*

52 **Menggalakkan Sistem Kewangan Islam yang Progresif dan Inklusif**

67 **Menggalakkan Perkhidmatan Pembayaran dan Pengiriman Wang yang Selamat dan Cekap**

75 *Rencana: Memperkakaskan Komuniti melalui Perkhidmatan Kewangan Digital*

86 **Pengeluaran Mata Wang**

96 **Mengekalkan Integriti Kewangan**

Peranan Bank

Peranan Bank

Bank Negara Malaysia merupakan bank pusat Malaysia. Matlamat utama Bank adalah untuk menggalakkan kestabilan monetari dan kestabilan kewangan yang kondusif bagi pertumbuhan ekonomi Malaysia yang mampan. Mandat dan kuasa Bank diberikan menurut Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan undang-undang lain yang ditadbirnya.[1]

Dalam melaksanakan usaha untuk mendorong kestabilan monetari, Bank merumus dan mengendalikan dasar monetari supaya inflasi kekal rendah dan stabil, selain memastikan dasar monetari menyokong pertumbuhan ekonomi yang mampan. Bank juga diberi mandat untuk menggalakkan rejim kadar pertukaran yang selaras dengan asas-asas ekonomi negara.

Bagi menggalakkan kestabilan kewangan, Bank mengawal dan menyelia institusi kewangan bagi memelihara keselamatan dan kekukuhan institusi-institusi tersebut. Bank mengawasi pasaran wang dan pasaran pertukaran asing untuk mengekalkan integriti pasaran dan memastikannya berfungsi dengan teratur. Sistem pembayaran juga berada di bawah pengawasan Bank agar sistem pembayaran dan instrumen pembayaran kekal selamat, cekap dan diyakini. Selain itu, Bank juga mengawal selia amalan dalam kalangan institusi kewangan dan syarikat perantara yang terlibat bagi menyediakan perlindungan yang sewajarnya kepada pengguna kewangan.

Bank memainkan peranan penting dalam mendorong sistem kewangan yang progresif dan inklusif. Usaha ini dilaksanakan dengan mengambil kira keperluan ekonomi dan rakyat Malaysia yang berubah-ubah serta peranan utama kewangan dalam kemajuan sosioekonomi negara. Langkah Bank untuk membangunkan dan memperdalam sistem kewangan konvensional dan kewangan Islam dilaksanakan dengan mengakui bahawa sistem kewangan yang lebih maju ialah sistem yang dapat membantu menyerap kejutan, dan seterusnya menyumbang kepada daya tahan negara.

Selain itu, Bank juga melaksanakan beberapa fungsi penting lain. Antaranya ialah pengeluaran mata wang serta pemegangan dan pengurusan rizab antarabangsa negara. Bank juga merupakan penasihat kewangan, jurubank dan ejen kewangan Kerajaan. Bersama-sama dengan agensi kerajaan dan penguatkuasaan undangundang lain, Bank memainkan peranan dalam membantu mencegah jenayah penyalahgunaan perkhidmatan kewangan. Di samping itu, Bank telah bertindak balas terhadap risiko iklim. Pertama, melalui pengawalan dan penyeliaan institusi kewangan yang bersesuaian bagi menyokong peralihan yang teratur ke arah ekonomi rendah karbon. Kedua, melalui penerapan amalan kelestarian dalam operasi Bank.

Semua peranan dan tindakan yang diambil oleh Bank ini adalah demi menjaga kepentingan negara.

[1] Perundangan utama yang lain antaranya termasuk Akta Perkhidmatan Kewangan 2013; Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013; Akta Institusi Kewangan Pembangunan 2002; Akta Pencegahan Pengubahan Wang Haram, Pencegahan Pembiayaan Keganasan dan Hasil daripada Aktiviti Haram 2001; Akta Perniagaan Perkhidmatan Wang 2011; dan Akta Mata Wang 2020.

Menggalakkan Kestabilan Monetari

Jawatankuasa Dasar Monetari (Monetary Policy Committee, MPC) Bank merumuskan dasar monetari secara autonomi untuk mencapai kestabilan harga dan pada masa yang sama mengambil kira perkembangan ekonomi. MPC melaksanakan hal ini dengan menetapkan Kadar Dasar Semalaman (Overnight Policy Rate, OPR) berdasarkan penilaiannya terhadap prospek inflasi dan pertumbuhan ekonomi di Malaysia.

Dasar Monetari pada Tahun 2022

Pada awal tahun 2022, ekonomi global terjejas teruk berikutan tindak balas dasar terhadap penularan pandemik COVID-19 dalam keadaan kemunculan varian baharu yang membimbangkan. Langkah-langkah ketat untuk membendung penyebaran penyakit itu terpaksa diambil oleh negara-negara di seluruh dunia, lantas menjejaskan kegiatan ekonomi. Walau bagaimanapun, menjelang separuh pertama tahun 2022, pengurusan pandemik yang lebih berkesan[1] membolehkan beberapa ekonomi menamatkan sekatan dan membuka semula sempadan antarabangsa. Perkembangan ini telah mendorong kepada keadaan pasaran pekerja yang lebih baik, di samping pemulihan dalam kegiatan ekonomi dan permintaan.

Meskipun berlakunya perkembangan yang positif ini, pemulihan global telah terjejas disebabkan oleh beberapa faktor lain pada tahun itu. Faktor-faktor tersebut termasuk tekanan kos komoditi global yang meningkat, konflik ketenteraan di Ukraine serta langkah-langkah pembendungan COVID-19 yang ketat di China.[2] Secara khusus, tekanan inflasi yang semakin meningkat telah menimbulkan kebimbangan yang ketara bagi kebanyakan ekonomi di dunia. Keadaan ini disebabkan oleh peningkatan kos dan permintaan yang lebih kukuh setelah ekonomi dibuka semula.

Untuk menguruskan inflasi yang tinggi, banyak bank pusat terpaksa mengetatkan dasar monetari mereka dengan lebih agresif, dengan beberapa bank pusat meningkatkan kadar dasar mereka dengan cepat dan dalam magnitud yang besar. Akibatnya, keadaan kewangan global menjadi ketat. Yang ketara, pelarasan yang cepat dan besar dalam kadar faedah Amerika Syarikat (AS) dan jangkaan kenaikannya pada masa hadapan telah menyumbang kepada nilai dolar AS yang kukuh. Peningkatan nilai dolar AS ini kemudiannya menjejaskan mata wang utama dan mata wang pasaran sedang pesat membangun yang lain, termasuk ringgit.

Meskipun menghadapi cabaran global, ekonomi Malaysia terus mencatatkan pemulihan yang kukuh. Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) Malaysia meningkat sebanyak 8.7% pada tahun 2022 (2021: 3.1%). Setelah sekatan COVID-19 ditamatkan, kegiatan ekonomi bersambung semula. Keadaan pasaran pekerja serta aktiviti pelaburan bertambah baik, sekali gus menyokong pertumbuhan dalam negeri. Pembukaan semula sempadan antarabangsa[3] membantu menggiatkan semula aktiviti pelancongan. Sokongan dasar yang berterusan seperti kenaikan gaji minimum[4] dan pindahan tunai memberikan sokongan tambahan kepada ekonomi.

[1] Hal ini termasuk kemajuan dalam liputan pemberian vaksin, peningkatan dalam keberkesanan vaksin, dan ketersediaan rawatan pencegahan virus.

[2] Konflik ketenteraan di Ukraine menyebabkan kenaikan harga komoditi secara mendadak dan gangguan sementara dalam rantaian bekalan, yang juga diburukkan lagi sebahagiannya oleh sekatan pergerakan di China.

[3] Sejak 1 April 2022.

[4] Gaji minimum bulanan dinaikkan daripada RM1,200 kepada RM1,500 bagi syarikat yang mempunyai lima atau lebih pekerja berkuat kuasa 1 Mei 2022.

Meskipun pertumbuhan ekonomi global lebih perlahan, aktiviti eksport kekal berdaya tahan sepanjang tahun 2022. Keadaan ini disokong oleh permintaan yang kukuh terhadap produk elektrik dan elektronik (*electrical and electronic*, E&E) serta komoditi. Walaupun keadaan kewangan global lebih ketat dan volatiliti adalah lebih tinggi dalam pasaran pertukaran asing, kedudukan luaran Malaysia yang kukuh[5] dan institusi kewangan negara yang teguh telah memastikan pengantaraan kewangan yang terus berjalan dengan lancar untuk menyokong ekonomi.

Secara keseluruhannya, pemulihan ekonomi Malaysia pada tahun 2022 sebahagian besarnya didorong oleh permintaan dalam negeri yang lebih kukuh susulan kegiatan ekonomi yang kembali normal. Walau bagaimanapun, tahap pemulihan adalah berbeza-beza merentas pelbagai sektor ekonomi. Walaupun kegiatan ekonomi dalam industri berorientasikan eksport telah berkembang dengan pesat, beberapa sektor seperti perkhidmatan berkaitan rekreasi kekal di bawah paras sebelum pandemik. Hal ini sebahagian besarnya disebabkan oleh ketibaan pelancong yang hanya pulih pada kadar yang beransur-ansur sepanjang tahun itu.

Inflasi keseluruhan berpurata lebih tinggi pada tahun 2022 pada 3.3% (2021: 2.5%). Inflasi asas, seperti yang diukur oleh inflasi teras,[6] juga meningkat dengan berpurata pada 3.0% (2021: 0.7%). Lonjakan harga komoditi global dan gangguan berkaitan bekalan yang berpanjangan merupakan faktor utama yang mengakibatkan tekanan inflasi yang disebabkan oleh kenaikan kos. Kekukuhan dolar AS yang berterusan berbanding dengan ringgit juga menyebabkan harga import yang lebih tinggi, sekali gus menambahkan tekanan kos. Walaupun inflasi sebahagian besarnya didorong oleh faktor kenaikan kos, permintaan dalam negeri yang kukuh berikutan pembukaan semula ekonomi juga menyumbang kepada tekanan inflasi yang semakin meningkat. Walau bagaimanapun, tekanan menaik terhadap harga dibendung sebahagiannya oleh kawalan harga dalam negeri, subsidi dan lebihan kapasiti yang sedia ada dalam ekonomi.

Memandangkan ekonomi Malaysia berada pada kedudukan yang lebih kukuh, MPC[7] berpandangan bahawa kini adalah masa yang sesuai untuk mula mengurangkan sokongan dasar monetari yang berlebihan. MPC menaikkan OPR secara beransur-ansur menerusi empat kali pelarasan sebanyak 25 mata asas pada mesyuarat bulan Mei, Julai, September dan November 2022. Langkah ini menghasilkan kenaikan OPR secara keseluruhan sebanyak 100 mata asas, sekali gus menaikkan kadar itu kepada paras 2.75% berbanding dengan paras terendah yang pernah dicatatkan iaitu 1.75% pada tahun 2020.

Pada awal tahun 2022, inflasi dalam negeri didorong terutamanya oleh tekanan kos. Walau bagaimanapun, untuk tempoh yang selanjutnya pada tahun itu dan berikutan pemulihan ekonomi, MPC mendapati terdapat beberapa tanda yang menunjukkan inflasi juga didorong oleh permintaan. Sehubungan dengan itu, kenaikan OPR juga bertujuan mengambil langkah awalan untuk mengurangkan potensi risiko permintaan berlebihan yang mendorong kepada paras harga yang lebih tinggi. Langkah ini perlu diambil untuk mengelakkan tekanan harga yang berlebihan secara meluas dan jangkaan inflasi menjadi tidak terkawal.[8] Keadaan inflasi yang tinggi seumpama ini akan memudaratkan ekonomi dan akan menghakis kuasa beli dan simpanan rakyat, lantas menjejaskan terutamanya golongan berpendapatan rendah. Inflasi yang tinggi juga menjejaskan perniagaan disebabkan kos yang meningkat untuk menghasilkan barangan dan perkhidmatan, atau jualan yang lebih rendah disebabkan oleh permintaan yang berkurang. Hal ini akan mendorong kepada kegiatan ekonomi dan pertumbuhan yang lebih perlahan. Jika MPC menunggu sehingga inflasi yang tinggi menjadi tidak terkawal sebelum mengambil tindakan, OPR mungkin perlu dinaikkan dengan lebih cepat dan

[5] Aset mata wang asing Malaysia adalah lebih tinggi berbanding dengan liabiliti mata wang asing.

[6] Inflasi teras dikira dengan mengecualikan barangan yang harganya tidak menentu (contohnya, daging segar, sayur-sayuran dan telur) dan barangan yang harganya ditadbir (contohnya, elektrik, tol jalan raya dan gula).

[7] MPC bermesyuarat enam kali setahun untuk membuat keputusan mengenai dasar monetari. Maklumat lanjut mengenai dasar monetari Malaysia dan MPC boleh didapati dalam bahagian 'Tadbir Urus' laporan ini dan dalam bahagian 'Kestabilan Monetari' melalui laman sesawang Bank (https://www.bnm.gov.my/monetary-stability).

[8] Jangkaan inflasi boleh mempengaruhi tingkah laku penetapan harga dan upah yang boleh memberikan kesan kepada hasil inflasi sebenar. Sebagai contoh, apabila jangkaan inflasi menjadi tidak terkawal dalam persekitaran inflasi yang tinggi, syarikat akan menjangkakan harga terus meningkat, sekali gus menyebabkan mereka meningkatkan harga barangan dan perkhidmatan pada kadar yang lebih cepat. Pada masa yang sama, pekerja mungkin menuntut gaji yang lebih tinggi atas jangkaan yang mereka akan kehilangan kuasa beli. Kesannya, tingkah laku ini boleh turut menyumbang kepada inflasi sebenar yang lebih tinggi, menjadikannya lebih mencabar bagi bank pusat untuk menguruskan tekanan inflasi.

pada kadar yang lebih besar. Pada masa yang sama, kesan negatif inflasi yang tinggi akan dirasai merentas semua segmen ekonomi, khususnya oleh golongan berpendapatan rendah. Semua faktor ini akan mengakibatkan kerugian yang lebih besar kepada ekonomi. Secara keseluruhannya, dasar monetari kekal akomodatif dan menyokong pertumbuhan ekonomi pada tahun 2022.

Susulan pelarasan OPR, kadar faedah dalam pasaran borong dan runcit menunjukkan trend menaik. Dalam pasaran runcit, kadar pulangan kepada pendeposit dan kadar pinjaman secara amnya meningkat selaras dengan kenaikan OPR. Sepanjang tempoh ini, operasi monetari Bank tertumpu pada usaha memastikan mudah tunai yang mencukupi dalam sistem perbankan,[9] termasuk selepas tamatnya tempoh fleksibiliti yang diberikan untuk pematuhan terhadap Keperluan Rizab Berkanun (Statutory Reserve Requirement, SRR) pada 31 Disember 2022.[10] Tindakan ini membolehkan pasaran kewangan dan pengantaraan kewangan domestik terus berfungsi dengan teratur bagi menyokong ekonomi.

Bagi peminjam, kesan kenaikan OPR terhadap bayaran balik pinjaman bergantung pada jenis pinjaman. Pinjaman kadar tetap (contohnya kebanyakan pinjaman kereta) yang mencakupi kira-kira 50% daripada jumlah bilangan akaun pinjaman isi rumah[11] tidak terjejas, manakala peminjam dengan pinjaman kadar terapung (terutamanya pinjaman perumahan) perlu membayar ansuran bulanan yang lebih tinggi. Kadar faedah untuk pinjaman baharu juga meningkat selaras dengan pelarasan OPR.

Kadar Pertukaran Ringgit

Seperti kebanyakan mata wang, nilai ringgit menurun berbanding dengan dolar AS pada tahun 2022. Kenaikan kadar dasar yang agresif di AS[12] dan kebimbangan terhadap prospek pertumbuhan global yang lemah menyebabkan pelabur memilih aset dalam denominasi dolar AS. Walau bagaimanapun, ringgit agak stabil berbanding dengan mata wang rakan dagangan utama Malaysia, seperti yang dinilai menggunakan kadar pertukaran efektif nominal (*nominal effective*

Gambar Rajah 1: Angka-angka Utama Dalam Negeri bagi Tahun 2022 secara Sepintas Lalu

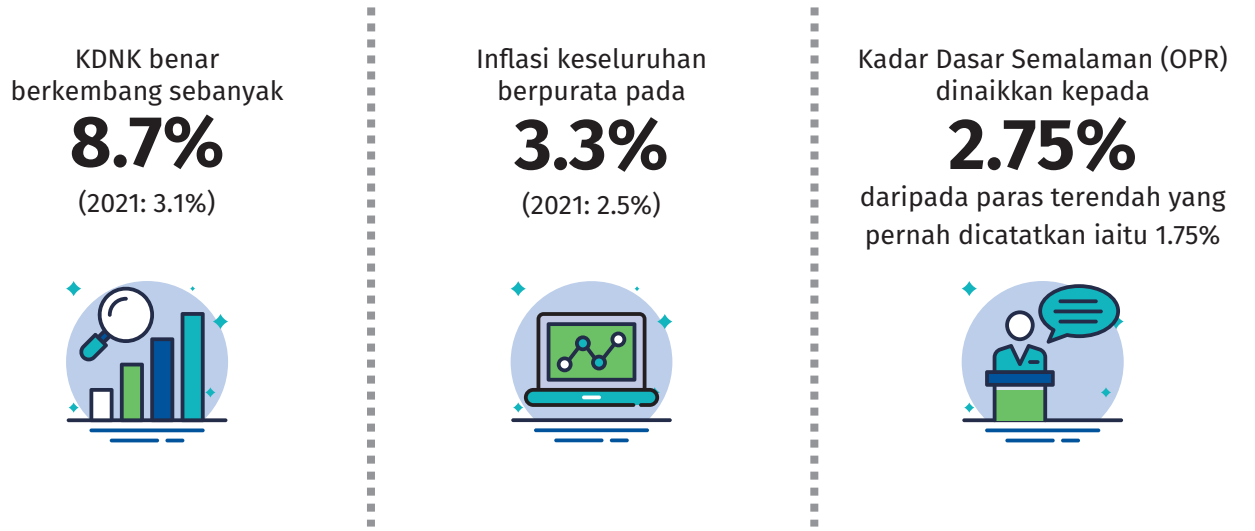

Sumber: Bank Negara Malaysia dan Jabatan Perangkaan Malaysia

[9] Bank mengendalikan operasi monetari dengan menggunakan pelbagai instrumen. Maklumat lanjut mengenai pelbagai instrumen yang digunakan oleh Bank boleh didapati dalam bahagian 'Operasi Monetari' melalaui laman sesawang Bank (https://www.bnm.gov.my/web/guest/overview).

[10] Institusi perbankan diberikan fleksibiliti untuk menggunakan Sekuriti Kerajaan Malaysia (Malaysian Government Securities, MGS) dan Terbitan Pelaburan Kerajaan Malaysia (Malaysian Government Investment Issues, MGII) untuk memenuhi pematuhan SRR dari 16 Mei 2020 hingga 31 Disember 2022. Fleksibiliti ini bertujuan untuk menyediakan sokongan mudah tunai yang berterusan pada permulaan pandemik dan ketika pemulihan ekonomi.

[11] Pada akhir bulan Disember 2022.

[12] Berikutan tekanan inflasi yang lebih tinggi, Federal Reserve AS telah menaikkan secara mendadak kadar dana persekutuan secara kumulatif sebanyak 425 mata asas, ke paras tertinggi dalam tempoh 15 tahun antara 4.25% hingga 4.50% menjelang akhir tahun 2022.

exchange rate, NEER). NEER mencatatkan kenaikan nilai marginal sebanyak 0.05% pada tahun 2022, sekali gus membantu mengekalkan daya saing negara.

Malaysia menggunakan rejim kadar pertukaran yang fleksibel. Fleksibiliti ini amat penting bagi membantu ekonomi Malaysia membuat pelarasan terhadap kejutan ekonomi dan kewangan global. Pergerakan dalam kadar pertukaran ringgit, sama ada menambah atau menurun nilai, akan menjadi rujukan kepada perniagaan dan isi rumah dalam melaraskan keputusan penggunaan dan pelaburan mereka secara optimum.[13] Hal ini akhirnya memberikan manfaat kepada ekonomi dalam jangka panjang.

Meskipun nilai ringgit ditentukan oleh pasaran, peranan Bank adalah untuk memastikan pasaran kadar pertukaran ringgit terus berfungsi dengan teratur.[14] Dalam erti kata lain, Bank mengendalikan operasi pertukaran asing untuk memastikan tidak berlakunya perubahan secara mendadak atau berlebihan dalam kadar pertukaran ringgit yang boleh mengganggu kegiatan ekonomi (seperti eksport dan pelaburan). Bank bertindak sedemikian dengan memasuki pasaran untuk membeli dan menjual ringgit. Hal ini bagi memastikan mudah tunai dua hala yang mencukupi dalam pasaran kadar pertukaran ringgit semasa tempoh tekanan pasaran; sebagai contoh, semasa berlakunya volatiliti yang tinggi dalam pasaran kewangan apabila Federal Reserve AS mengetatkan dasar monetarinya pada kadar yang lebih pantas pada tahun 2022. Bank juga terus memperdalam pasaran pertukaran asing, bagi menggalakkan akses kepada instrumen lindung nilai untuk membantu perniagaan menguruskan risiko pertukaran asing mereka dengan lebih baik.[15]

Analisis dan Penyelidikan

Pada sepanjang tahun 2022, penyelidikan dasar dan analisis yang dijalankan oleh Bank tertumpu pada penilaian daya tahan pemulihan ekonomi dan tekanan inflasi yang semakin meningkat. Dari segi daya tahan ekonomi, Bank mengemas kini penilaian mengenai pemulihan pasaran pekerja dalam negeri dan kekukuhan penggunaan swasta. Penilaian ini termasuk membuat analisis mengenai tahap lebihan kapasiti (permintaan terhadap guna tenaga yang tidak dipenuhi), penentu-penentu produktiviti pekerja dan kesan sokongan dasar terhadap penggunaan.[16] Selain itu, Bank juga menganalisis cara faktor luaran boleh memberikan kesan terhadap ekonomi Malaysia yang sangat terbuka. Hal ini dibuat dengan menjalankan analisis senario untuk mengukur potensi kesan luaran terhadap keadaan kewangan, inflasi dan KDNK. Penilaian Bank juga termasuk pemeriksaan yang terperinci terhadap saluran di mana perubahan harga komoditi global berpotensi mempengaruhi inflasi dalam negeri dan potensi risiko jangkaan inflasi menjadi tidak terkawal di Malaysia.[17] Kesan kadar pertukaran terhadap ekonomi dan inflasi diberikan penekanan khusus dalam pengawasan dan penyelidikan dasar Bank.[18] Bank turut mempertimbangkan kesan volatiliti pasaran kewangan global terhadap pengantaraan kewangan domestik dan daya tahan sistem perbankan.

Berikutan kenaikan OPR, Bank sentiasa menilai transmisi kadar faedah yang lebih tinggi kepada pasaran kewangan domestik, sistem perbankan, ekonomi dan inflasi. Penilaian yang menyeluruh ini merangkumi kesan transmisi ini terhadap kredit dan pembiayaan, serta aktiviti penggunaan dan pelaburan.

Bank memberikan sumbangan kepada beberapa kumpulan dasar Kerajaan dengan memberikan tumpuan pada keutamaan ekonomi yang sangat penting seperti inflasi, pelaburan, pekerja dan jaringan keselamatan sosial. Sebagai contoh, Bank memberikan pandangan dan nasihat dasar mengenai pelbagai inisiatif kos sara hidup dari sudut makroekonomi. Selain itu, Bank menyumbang kepada penggubalan Akta Tanggungjawab Fiskal yang bertujuan untuk memastikan kemantapan fiskal negara secara keseluruhan. Bank juga memberikan bantuan teknikal dalam penyelidikan keberkesanan

[13] Sebagai contoh, apabila nilai kadar pertukaran menurun, barangan dalam negeri yang dijual di luar negeri (eksport) menjadi lebih murah berbanding dengan barangan dari luar negeri (import). Hal ini akan menghasilkan insentif kepada peningkatan eksport berbanding dengan import, lantas menambah baik imbangan perdagangan. Kesannya, hal ini akan membawa kepada peningkatan penggunaan, pelaburan dan inflasi bagi ekonomi dalam negeri. Hal sebaliknya berlaku untuk penambahan nilai kadar pertukaran.

[14] Maklumat lanjut mengenai ringgit boleh didapati pada bahagian 'Dasar Kadar Pertukaran Ringgit' melalui laman sesawang Bank (https://www.bnm.gov.my/monetary-stability/ringgit).

[15] Maklumat lanjut mengenai inisiatif pembangunan pasaran kewangan boleh didapati pada bahagian 'Inisiatif Pembangunan Pasaran' melalui laman sesawang Bank (https://www.bnm.gov.my/committees/fmc).

[16] Perbincangan lanjut tentang menilai lebihan kapasiti dan ketegangan dalam pasaran pekerja boleh didapati dalam rencana bertajuk 'Pendekatan Analisis untuk Menilai Keadaan Pasaran Pekerja dan Implikasi kepada Dasar Monetari' dalam Tinjauan Ekonomi dan Monetari 2022 Bank Negara Malaysia.

[17] Maklumat lanjut boleh didapati dalam rencana bertajuk 'Trend Harga Komoditi Global, Dinamik Inflasi dan Tindak Balas Dasar: Kajian di Malaysia' dalam Buletin Suku Tahunan S3 2022 Bank Negara Malaysia.

[18] Perbincangan lanjut mengenai kadar pertukaran ringgit boleh didapati dalam rencana bertajuk 'Kadar Pertukaran Ringgit dan Ekonomi Malaysia' dalam laporan ini.

vaksin COVID-19 untuk menyokong dasar pemberian vaksin dan dasar epidemik yang dilaksanakan oleh Kerajaan. Hasilnya, bantuan ini menyumbang kepada peralihan yang lancar ke fasa endemik dan pemulihan ekonomi yang berterusan.

Penyelidikan Bank berhubung dengan merangsang semula pelaburan di Malaysia mencapai hasilnya dengan pelancaran Dasar Pelaburan Baharu (New Investment Policy, NIP) yang berasaskan Aspirasi Pelaburan Nasional (National Investment Aspirations).[19] NIP berfungsi sebagai rangka kerja berwawasan bagi Malaysia untuk membuat penyesuaian dengan perubahan landskap ekonomi global dan memacu pelaburan dalam sektor pertumbuhan pada masa hadapan. Usaha sokongan dasar Bank juga memberikan keutamaan kepada agenda hijau. Sokongan ini termasuk memberikan saranan kepada Dasar Tenaga Negara (National Energy Policy) dan menjalinkan perkongsian strategik untuk menggalakkan inovasi bersama serta pelaburan dalam teknologi bersih.[20] Usaha ini sejajar dengan matlamat Bank yang lebih luas untuk mewujudkan peluang pertumbuhan baharu bagi ekonomi dan pada masa yang sama mengurangkan risiko peralihan disebabkan oleh perubahan iklim.

Bank juga menyumbang kepada usaha mempertingkatkan landskap perlindungan sosial di Malaysia.[21] Usaha Bank termasuk mencadangkan penambahbaikan kepada rangka kerja jaringan keselamatan sosial (*social safety nets*, SSN),[22] menyokong akses yang lebih baik kepada pilihan insurans (contohnya Perlindungan Tenang), serta campur tangan dasar yang bertujuan untuk membina semula simpanan persaraan.[23] Bagi meningkatkan prospek peluang pekerjaan dan pendapatan, Bank mencadangkan model berdaya maju untuk program latihan yang disesuaikan mengikut keperluan. Bank turut menggalakkan mobiliti menaik dan pembelajaran sepanjang hayat bagi semua orang dewasa dalam kumpulan umur bekerja, termasuk menerusi perangkaian program bantuan sosial dan insurans dengan dasar pasaran pekerja aktif (*active labour market policies*, ALMP) yang lebih baik.[24] Semua saranan ini menjurus ke arah membina sistem perlindungan sosial yang lebih komprehensif dan inklusif untuk semua rakyat Malaysia.

Komunikasi dan Jangkauan

Pada tahun 2022, Bank telah meningkatkan usaha untuk menambah baik komunikasi dasar monetari. Bank berusaha untuk memberikan pemahaman yang lebih mendalam kepada orang ramai mengenai keputusan dasar monetari Bank dan memperluas saluran interaksi dan perbincangan dengan pihak berkepentingan yang berbeza menggunakan bentuk kandungan bersasar. Langkah ini termasuk mempermudah akses kepada maklumat dan meningkatkan interaksi dengan orang ramai, penganalisis, media dan wakil Kerajaan.[25]

Satu inisiatif penting yang diperkenalkan oleh Bank ialah Ringkasan (Snapshot) Pernyataan Dasar Monetari (Monetary Policy Statement, MPS) yang mengiringi pernyataan tersebut. MPS Snapshot ialah ringkasan MPS yang bertujuan untuk meningkatkan pemahaman orang ramai dengan memudahkan istilah yang teknikal dan menerangkan keputusan OPR dengan lebih ringkas dan mudah difahami. Senarai soalan lazim mengenai dasar monetari juga disediakan melalui laman sesawang Bank.[26] Inisiatif-inisiatif ini adalah sejajar dengan matlamat jangka panjang Bank untuk meningkatkan pemahaman dan jangkauan berhubung dengan dasar monetari. Pada masa yang sama, semua usaha ini turut membantu menjawab kebimbangan orang ramai mengenai keputusan OPR pada tahun itu.

Pada tahun 2022 juga, edisi ketiga Cabaran Dasar Monetari Kursi Tun Ismail Ali (Tun Ismail Ali Chair, TIAC) telah diadakan.[27] Dalam cabaran ini, pelajar sarjana muda daripada universiti-universiti di Malaysia

[19] NIP dilancarkan pada 6 Oktober 2022.
[20] Teknologi bersih merujuk bidang seperti kenderaan elektrik, *agritech*, hidrogen serta perolehan, penggunaan dan penyimpanan karbon (*carbon capture, utilisation and storage*, CCUS).
[21] Perlindungan sosial berfungsi sebagai alat penstabilan makroekonomi yang penting, terutamanya dengan memberikan sokongan kepada golongan yang mudah terjejas.
[22] Penambahbaikan kepada rangka kerja SSN termasuk menyatukan bantuan yang bertindih dan mengukuhkan mekanisme penentuan sasaran (contohnya untuk mengenal pasti penerima bagi bantuan bersasar). Hal ini akan mempertingkatkan dengan lebih baik keupayaan dasar SSN untuk meningkatkan dan memperkukuh keselamatan ekonomi bagi golongan yang mudah terjejas.
[23] Maklumat lanjut boleh didapati dalam rencana 'Membina Semula Simpanan Persaraan dan Jaringan Keselamatan Kewangan di Malaysia' dalam Tinjauan Ekonomi dan Monetari 2022 Bank Negara Malaysia.
[24] Contoh-contoh ALMP termasuk khidmat latihan, peningkatan kemahiran, peluang perantisan dan penempatan pekerjaan.
[25] Maklumat lanjut mengenai interaksi Bank dengan orang ramai sepanjang tahun 2022 boleh didapati melalui bab 'Menyantuni Rakyat Malaysia' dalam laporan ini.
[26] https://www.bnm.gov.my/monetary-stability.
[27] Kursi Tun Ismail Ali telah ditubuhkan oleh Bank pada 28 Ogos 2000 untuk menggalakkan dan merangsang penyelidikan, komentari dan interaksi orang ramai mengenai isu-isu yang berkaitan dengan dasar monetari dan kewangan yang memberikan kesan kepada Malaysia dan seluruh dunia. Cabaran TIAC bertujuan untuk menggalakkan minat dalam kalangan pelajar universiti terhadap dasar monetari dan dasar awam. Maklumat lanjut mengenai TIAC boleh didapati melalui laman sesawangnya (https://tunismailalichair.my/).

Ketiga-tiga orang mahasiswa daripada University of Nottingham Malaysia ini muncul sebagai juara Cabaran Dasar Monetari TIAC yang ketiga pada tahun 2022.

Penolong Gabenor Fraziali Ismail, Profesor Dr. Yeah Kim Leng (Profesor Ekonomi, Universiti Sunway) dan Shakira Teh Sharifuddin (Ahli Ekonomi Kanan Malaysia, Bank Dunia) menilai pembentangan pelajar pada peringkat akhir Cabaran Dasar Monetari TIAC pada tahun 2022.

MPS Snapshot yang meringkaskan keputusan MPC pada bulan Mac 2023.

diberikan peluang yang unik untuk mensimulasikan peranan MPC. Para peserta ditugaskan untuk merumuskan dasar monetari bagi ekonomi tertentu berdasarkan penilaian mereka terhadap keadaan ekonomi dan pasaran kewangan. Dalam usaha untuk terus berinteraksi dengan pelajar universiti, Bank juga telah mengadakan webinar TIAC Talks yang julung kali diadakan dan tertumpu pada perkongsian pandangan yang bermanfaat mengenai isu-isu monetari dan ekonomi kewangan. Tumpuan pada tahun 2022 adalah pada topik inflasi dan kebimbangan mengenai kos sara hidup.

Bank meneruskan kerjasama dengan ahli akademik melalui Program Felo Penyelidik Tamu (Visiting Research Fellowship, VRF).[28] Program ini membolehkan Bank mengembangkan penyelidikan mengenai monetari dan ekonomi kewangan dengan menghasilkan penerbitan bersama. Kertas kerja pertama telah diterbitkan pada bulan Oktober 2022.[29] Melalui inisiatif seperti program VRF, sasaran Bank adalah untuk menggalakkan pemahaman yang lebih baik tentang isu-isu kompleks yang menyokong keputusan dasar monetari. Kerjasama dengan pakar-pakar dalam kalangan cendekiawan juga membolehkan Bank memanfaatkan pelbagai perspektif dan pandangan yang lebih luas. Hasilnya, kerjasama ini akan meningkatkan keupayaan Bank untuk membuat keputusan berdasarkan maklumat yang mencukupi, sekali gus memberikan manfaat kepada ekonomi secara lebih luas.

Langkah Selanjutnya

Meskipun pertumbuhan ekonomi Malaysia telah melebihi tahap sebelum pandemik pada tahun 2022, ekonomi Malaysia dijangka menghadapi

[28] Program ini telah dilancarkan pada bulan Oktober 2020.

[29] Penerbitan penyelidikan bersama yang bertajuk 'Fiscal multiplier in Malaysia: Concept, empirical assessment and policy implication' boleh didapati melalui laman sesawang Bank (https://www.bnm.gov.my/documents/20124/826852/lau_maryam_fahrulradzi_helmi_2022.pdf).

rintangan pada tahun 2023, terutamanya berikutan perkembangan global. Keadaan akan terus berubah-ubah dan keadaan pertumbuhan global serta pasaran kewangan global terus diselubungi ketidakpastian berikutan dasar monetari dalam ekonomi utama yang semakin ketat serta isu terkini sektor perbankan, konflik geopolitik dan gangguan rantaian bekalan. Dalam keadaan yang mencabar ini, Bank kekal komited untuk memastikan kestabilan harga bagi menyokong pertumbuhan ekonomi dalam negeri yang mampan. Pengembalian tahap akomodatif dasar monetari ke paras yang wajar yang seterusnya akan dimaklumkan oleh perkembangan keadaan serta implikasinya terhadap prospek inflasi dan pertumbuhan dalam negeri. Operasi monetari akan terus memastikan mudah tunai yang mencukupi dalam pasaran pertukaran asing, wang dan bon Kerajaan. Operasi monetari akan turut menjadi pelengkap kepada dasar Bank yang lain untuk memastikan kelancaran fungsi pasaran kewangan domestik dan pengantaraan kewangan.

Memandangkan saat terburuk dalam krisis pandemik sudahpun berlalu, Bank perlu memberikan tumpuan pada usaha memulihkan semula kekukuhan serta asas-asas ekonomi sebagai persediaan untuk menghadapi sebarang kejutan pada masa hadapan. Usaha ini termasuk pembinaan semula ruang dasar serta meningkatkan semula penampan isi rumah dan perniagaan yang telah susut, menerusi pengukuhan liputan perlindungan sosial bagi masa hadapan, menggalakkan simpanan serta memperkukuh ketangkasan dan inovasi perniagaan. Bank akan terus bekerjasama dengan pihak berkepentingan mengenai langkah-langkah dasar yang relevan, terutamanya pembaharuan struktur untuk memperkukuh daya tahan ekonomi Malaysia secara keseluruhan untuk masa hadapan.

Kadar Pertukaran Ringgit dan Ekonomi Malaysia

Pada tahun 2022, kadar pertukaran ringgit mengalami tempoh penurunan nilai yang berterusan berbanding dengan dolar AS. Walaupun pergerakan kecil dalam kadar pertukaran ringgit merupakan perkara biasa, turun naik yang besar dalam paras ringgit boleh menyebabkan kesan yang berkekalan pada perniagaan, isi rumah dan ekonomi. Kebimbangan mula timbul apabila kadar pertukaran ringgit berbanding dengan dolar AS menghampiri paras yang dialami kali terakhir semasa Krisis Kewangan Asia (Asian Financial Crisis, AFC) (Rajah 1). Malah terdapat beberapa desakan agar ringgit ditambat bagi mengelakkannya daripada terus jatuh.

Rajah 1: Prestasi Ringgit Berbanding dengan Dolar AS

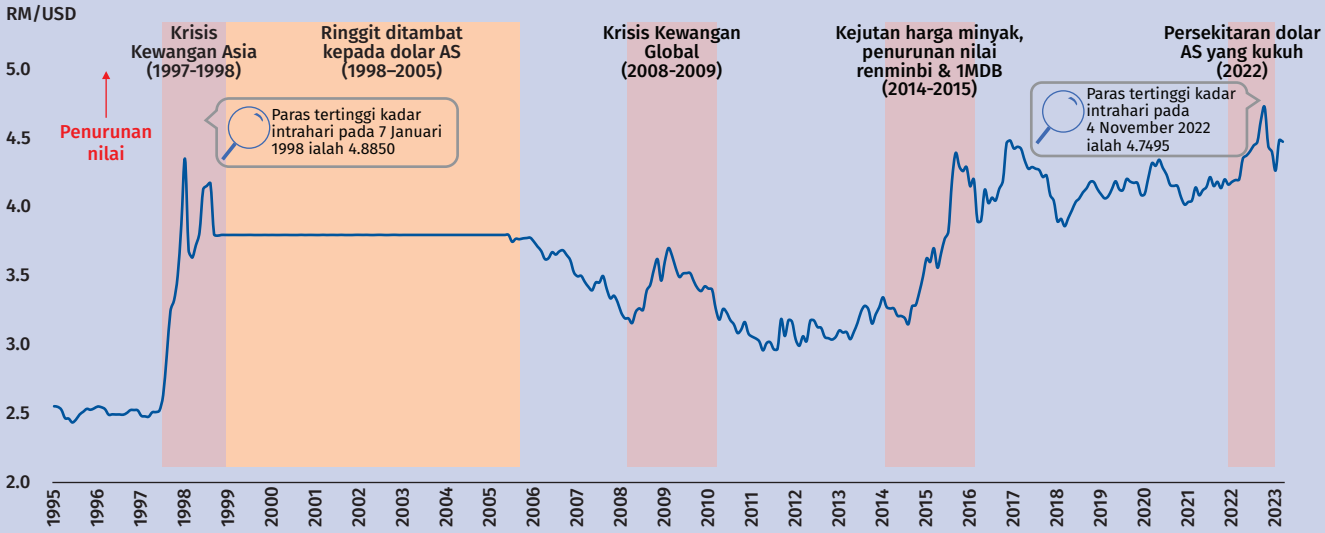

Nota:
1. Siri RM/USD adalah pada akhir bulan, hingga 20 Mac 2023.
2. Kadar pertukaran RM/USD yang digunakan di sini ialah kadar purata belian dan jualan pada pukul 12.00 tengah hari dalam Pasaran Pertukaran Mata Wang Asing Antara Bank Kuala Lumpur.

Sumber: Bank Negara Malaysia dan Bloomberg

Bagi memahami peranan kadar pertukaran dalam ekonomi Malaysia, perlu diingatkan bahawa pergerakan kadar pertukaran akan mempengaruhi keputusan isi rumah dan perniagaan serta akan memberikan kesan terhadap kegiatan ekonomi secara agregat. Bagi negara yang mempunyai kadar pertukaran yang fleksibel seperti Malaysia, nilai ringgit boleh bertambah dan menurun secara berkala. Dalam tempoh jangka masa yang lebih panjang, kadar pertukaran ringgit perlu ditentukan oleh asas-asas ekonomi negara berbanding dengan rakan perdagangan utama. Dalam dunia kewangan yang bersepadu, pergerakan jangka pendek dalam kadar pertukaran juga sangat dipengaruhi oleh aliran kewangan rentas sempadan dan sentimen risiko pelabur, yang sering dipengaruhi oleh perkembangan global dan tidak semestinya mencerminkan asas-asas ekonomi negara kita.

Situasi ini berlaku pada tahun 2022 apabila Federal Reserve AS menaikkan kadar faedah dasarnya secara agresif iaitu sebanyak 425 mata asas kepada julat sasaran 4.25-4.50% untuk menangani inflasi.[1] Pulangan yang lebih tinggi ke atas aset kewangan AS meningkatkan permintaan untuk aset-aset ini dan mendorong kepada tempoh penambahan nilai dolar AS yang berterusan. Kesannya, mata wang lain termasuk mata wang utama dan ringgit mengalami penurunan nilai berbanding dengan dolar AS pada tahun tersebut (Rajah 2). Penurunan nilai ini merupakan satu trend global dan secara amnya tidak menunjukkan sebarang kelemahan asas dalam ekonomi yang terjejas di rantau ini dan pada peringkat global.

[1] Sejak permulaan tahun 2023, Federal Reserve AS terus meningkatkan kadar faedah dasarnya sebanyak 50 mata asas lagi kepada julat sasaran 4.75-5.00% (setakat akhir bulan Mac 2023).

Rajah 2: Prestasi Mata Wang Utama dan Serantau Berbanding dengan Dolar AS pada Tahun 2022

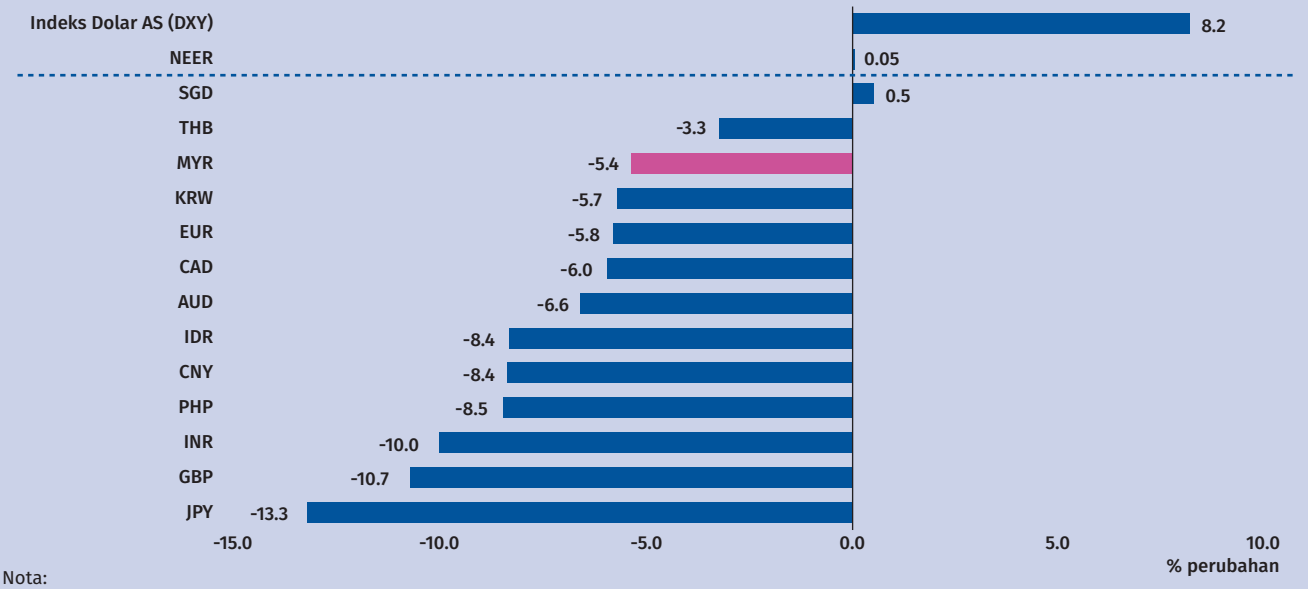

Nota:
1. Kadar pertukaran RM/USD yang digunakan untuk pengiraan di sini ialah kadar purata belian dan jualan pada pukul 12.00 tengah hari dalam Pasaran Pertukaran Mata Wang Asing Antara Bank Kuala Lumpur.
2. NEER merujuk kepada kadar pertukaran efektif nominal ringgit. Ia merupakan indeks yang mengukur prestasi ringgit berbanding mata wang rakan perdagangan utama Malaysia.

Sumber: Bank Negara Malaysia dan Bloomberg

Sehubungan dengan itu, kesan kadar pertukaran ringgit terhadap ekonomi Malaysia bukan sahaja ditentukan oleh perkembangan dalam kadar pertukaran dua hala berbanding dengan dolar AS. Sebagai sebuah negara perdagangan yang juga mempunyai hubungan pelaburan penting dengan banyak negara, penilaian perlu mempertimbangkan pergerakan nilai ringgit berbanding dengan rakan perdagangan utama negara. Hal ini akan memberikan pemahaman sama ada daya saing relatif Malaysia telah terjejas oleh pergerakan kadar pertukaran.[2] Ukuran yang lazim untuk menilai perkara ini ialah kadar pertukaran efektif nominal (*nominal effective exchange rate*, NEER).[3] Pada tahun 2022, walaupun ringgit mengalami penurunan nilai secara mendadak berbanding dengan dolar AS, NEER Malaysia secara relatifnya stabil (Rajah 2). Memandangkan mata wang rakan perdagangan utama terjejas sama seperti ringgit, daya saing relatif Malaysia kekal tidak berubah.

Sama ada nilai kadar pertukaran menambah atau menurun, sudah pasti akan ada pihak yang untung dan rugi dalam ekonomi dalam negeri. Penurunan nilai ringgit merugikan individu yang menggunakan barangan dan perkhidmatan import dan jika keadaan ini berterusan, boleh menyebabkan kenaikan kos sara hidup secara keseluruhan. Pada masa yang sama, nilai ringgit yang lemah boleh meningkatkan pendapatan pengeksport. Sebaliknya, penambahan nilai ringgit dapat memberikan manfaat kepada mereka yang mengimport barangan, perkhidmatan dan melancong ke luar negara, namun merugikan pengeksport dan industri pelancongan dalam negeri. Apabila pergerakan kadar pertukaran ini berlaku, pelarasan tersebut perlu teratur bagi memastikan kegiatan ekonomi dapat diteruskan. Tumpuan rejim kadar pertukaran negara tidak seharusnya pada memilih sektor yang untung atau rugi. Sebaliknya, matlamat utama adalah untuk memastikan manfaat jangka panjang bagi ekonomi secara keseluruhan.

Rejim kadar pertukaran dan sistem kewangan Malaysia telah berkembang sejak beberapa tahun kebelakangan ini demi memenuhi keperluan yang kian meningkat bagi ekonomi dalam negeri yang semakin berorientasikan pasaran. Dalam hal ini, rejim kadar pertukaran fleksibel semasa telah membawa manfaat kepada perniagaan dan isi rumah Malaysia. Sebagai harga luaran, kadar pertukaran menyampaikan isyarat yang penting kepada

[2] Kadar pertukaran hanyalah satu daripada banyak faktor lain yang boleh menjejaskan daya saing relatif Malaysia. Faktor lain termasuk faktor struktur seperti kedudukan dalam rantaian bekalan global serta iklim perniagaan dan pelaburan dalam negeri.
[3] NEER merujuk kepada kadar pertukaran efektif nominal ringgit. Ia merupakan indeks yang mengukur prestasi ringgit berbanding dengan mata wang rakan perdagangan utama Malaysia.

perniagaan untuk memandu mereka ke arah peluang pelaburan yang mampan selain memperuntukkan sumber mereka secara optimum. Begitu juga bagi isi rumah, kadar pertukaran dapat membantu mereka membuat pilihan penggunaan seperti meningkatkan atau mengurangkan pembelian barangan import, serta melancong ke luar negara atau di dalam negara.

Lebih penting lagi, rejim kadar pertukaran yang fleksibel memudahkan Malaysia untuk membuat penyesuaian terhadap kejutan ekonomi dan kewangan antarabangsa. Sebagai contoh, penurunan nilai ringgit boleh membantu mengurangkan kesan kejutan luaran terhadap ekonomi dalam negeri, seperti penurunan harga komoditi global yang mendadak. Salah satu contoh ialah pengalaman Malaysia semasa kejutan harga minyak pada tahun 2015. Harga minyak mentah Brent merosot sebanyak 68% daripada USD115 setong pada 19 Jun 2014 kepada USD37 setong pada 22 Disember 2015. Berikutan kedudukan Malaysia sebagai pengeksport minyak bersih, sektor minyak dan gas domestik terjejas teruk oleh situasi ini dan seterusnya menyebabkan penstrukturan semula dalam industri. Malah, sektor minyak dan gas telah melalui perubahan struktur yang besar, melibatkan pensaizan wajar (*rightsizing*) bagi banyak peserta industri. Walau bagaimanapun, struktur ekonomi Malaysia yang pelbagai telah membantu mengehadkan kesan limpahan negatif kepada seluruh ekonomi. Khususnya, penurunan nilai ringgit juga menyokong kedudukan daya saing sektor bukan komoditi negara. Sektor-sektor ini memberikan sokongan kepada guna tenaga dan pertumbuhan ekonomi keseluruhan dalam tempoh tersebut.

Pada tahun 2022, rejim kadar pertukaran yang fleksibel juga membantu penyesuaian ekonomi Malaysia terhadap perubahan keadaan luaran tanpa mengganggu pemulihan ekonomi negara. Meskipun terdapat kejutan luaran yang besar dalam bentuk pelarasan kadar faedah yang pantas serta besar di AS yang menyebabkan penambahan nilai dolar AS yang pesat berbanding dengan kebanyakan mata wang, daya saing Malaysia secara relatifnya tidak terjejas. Ekonomi dalam negeri kekal berada pada landasan pemulihan dengan mencatatkan kadar pertumbuhan sebanyak 8.7% bagi tahun itu.

Penurunan nilai pada kadar pertukaran diakui telah menyebabkan kos import yang lebih tinggi. Pindahan kepada inflasi domestik paling ketara bagi barangan makanan segar yang diimport secara terus, seperti daging lembu dan sayur-sayuran terpilih. Berikutan bahan makanan lazimnya membentuk bahagian yang lebih besar dalam kumpulan penggunaan isi rumah (*consumption basket*) bagi golongan yang mudah terjejas, hal ini menimbulkan kebimbangan terhadap kos sara hidup. Kawalan harga domestik dan subsidi ke atas harga bahan api sedikit sebanyak telah membantu membendung kesan yang lebih meluas bagi penurunan nilai kadar pertukaran terhadap inflasi.

Namun demikian, kadar pertukaran yang sangat tidak menentu itu sendiri boleh menjadi punca kelemahan ekonomi dalam negeri. Perubahan besar kadar pertukaran dalam masa yang singkat boleh memburukkan lagi ketidakpastian serta menyebabkan individu dan syarikat menangguhkan keputusan penggunaan dan pelaburan. Jika berterusan, situasi ini akan menimbulkan risiko kepada prospek ekonomi dalam negeri untuk jangka panjang. Bagi mengurangkan risiko tersebut, Bank Negara Malaysia (Bank) melaksanakan operasi pertukaran asing[4] untuk membendung volatiliti kadar pertukaran yang berlebihan dan mengekalkan keadaan pasaran yang teratur.

Kadar pertukaran yang fleksibel juga telah menyumbang untuk menjadikan pasaran domestik lebih terbuka dan menarik kepada pelabur global. Keterbukaan kewangan yang lebih besar juga bermakna pasaran domestik kini lebih terdedah kepada perkembangan kewangan global. Walau bagaimanapun, limpahan telah dibendung disebabkan oleh dua faktor utama. Pertama, kehadiran kumpulan pelabur institusi domestik yang besar, antaranya termasuk bank, dana pencen dan institusi insurans, bagi memudahkan aliran pelaburan asing. Sejak beberapa tahun yang lalu, perkara ini telah mengurangkan pelarasan besar dalam harga aset domestik. Seterusnya, hal ini telah membantu memelihara dan menyokong pulangan bagi simpanan isi rumah yang diuruskan oleh institusi-institusi ini. Kedua, pasaran lindung nilai domestik yang berkembang sejak beberapa

[4] Operasi pertukaran asing oleh bank pusat ialah usaha untuk memastikan keadaan pasaran yang teratur dalam pasaran pertukaran asing (*foreign exchange*, FX) dalam negeri dengan menguruskan mudah tunai melalui pembelian atau penjualan mata wang asing dan domestik dengan rakan niaga seperti bank perdagangan.

tahun yang lalu untuk melindungi syarikat daripada pergerakan kadar pertukaran luar jangka juga telah mengurangkan tahap kejutan luaran.

Kejatuhan nilai ringgit secara pantas dan agak besar berbanding dengan dolar AS pada tahun 2022 telah menimbulkan beberapa desakan agar ringgit ditambat semula kepada dolar AS, sama seperti dasar yang diambil semasa AFC. Adakah tindakan ini merupakan langkah dasar yang betul jika diambil? Menggunakan analogi perubatan, punca penyakit perlu didiagnosis dengan betul terlebih dahulu sebelum rawatan diberikan. Sama seperti perlunya memilih jenis dan dos ubat yang betul untuk menyembuhkan penyakit yang dikesan, punca sesebuah isu ekonomi juga perlu dipastikan sebelum menetapkan jalan penyelesaian. Walaupun dua pesakit menunjukkan simptom yang sama, punca utamanya mungkin berbeza. Oleh itu, bentuk rawatan juga boleh berbeza. Tambahan lagi, doktor yang baik perlu memastikan bahawa rawatan yang diberikan tidak memburukkan lagi keadaan pesakit.

Semasa AFC, ekonomi dan sistem kewangan Malaysia menghadapi masalah yang rumit apabila kedudukan kewangan bank, syarikat dan isi rumah terjejas teruk akibat penurunan nilai ringgit secara pantas dan kerugian penilaian dalam pasaran ekuiti domestik. Sebagai sebahagian daripada langkah dasar segera, ringgit ditambat kepada dolar AS pada RM3.8000 seiring dengan pengenalan langkah kawalan pertukaran asing terpilih. Langkah-langkah ini berkesan untuk menyediakan persekitaran luaran yang stabil untuk bank dan perniagaan serta ruang untuk mengukuhkan kedudukan kewangan mereka. Walau bagaimanapun, keadaan hari ini adalah berbeza (Jadual 1). Pembaharuan dan langkah dasar telahpun dilaksanakan untuk mengurangkan kelemahan luaran Malaysia. Kedudukan kewangan perniagaan dan bank kini jauh lebih berdaya tahan berbanding dahulu. Pasaran kewangan domestik juga jauh lebih maju dan mampu menahan kejutan kewangan luaran tanpa menjejaskan keupayaan bank-bank untuk menyokong kegiatan ekonomi.

Jadual 1: Perbandingan Asas-asas Ekonomi

	AFC (1997-98)	2022
RM/USD (perubahan % tahunan)	-47%[1]	-5.4%
KDNK benar (perubahan % tahunan)	-7.4%[2]	8.7%
Kedudukan pelaburan antarabangsa bersih (IIP, akhir tahun)	-RM 137.6 bilion[3]	RM 63.0 bilion
Rizab antarabangsa (akhir tahun)	USD 21.7 bilion[4]	USD 114.6 bilion
Liputan rizab antarabangsa ke atas hutang luar negeri jangka pendek[6]	1.4 kali[4]	1.0 kali
Akaun semasa (tahunan)	-RM 16.7 bilion[4]	RM 47.2 bilion
Nisbah pinjaman terjejas kasar sistem perbankan (% daripada jumlah pinjaman)	18.6%[2]	1.7%
Hutang Kerajaan dalam denominasi mata wang asing (% jumlah hutang Kerajaan)	19.1%[5]	2.7%

[1] Dari 10 Julai 1997 hingga 7 Januari 1998 [2] 1998 [3] 2001 [4] 1997 [5] 2000 [6] Pada tahun 2014, hutang luar negeri Malaysia telah didefinisikan semula. Khususnya berhubung dengan hutang luar negeri jangka pendek, definisi baharu termasuk 1) peminjaman mata wang asing antara bank, 2) peminjaman mata wang asing antara syarikat, 3) pinjaman mata wang asing lain yang termasuk peminjaman syarikat tidak berkaitan, 4) kredit perdagangan, 5) pemegangan instrument pasaran wang domestik oleh bukan pemastautin, 6) mata wang dan deposit serta 7) liabiliti lain (peruntukan SDR oleh IMF, serta liabiliti kumpulan wang pencen dan syarikat insurans hayat kepada bukan permastautin). Sebagai perbandingan, definisi hutang luar negeri jangka pendek sebelum ini hanya termasuk item 1) hingga 3). Untuk maklumat lanjut, sila rujuk rencana bertajuk 'Definisi Semula Hutang Luar Negeri' dalam Buletin Suku Tahunan – Suku Pertama 2014.

Nota: Kadar pertukaran RM/USD yang digunakan di sini ialah kadar purata belian dan jualan pada pukul 12.00 tengah hari dalam Pasaran Pertukaran Mata Wang Asing Antara Bank Kuala Lumpur.

Sumber: Bank Negara Malaysia, Kementerian Kewangan Malaysia dan Jabatan Perangkaan Malaysia

Memperkenalkan dan mengekalkan tambatan ringgit pada masa kini dengan cara sama yang dilakukan semasa AFC akan memerlukan pelaksanaan kawalan modal terhadap aliran kewangan. Tanpa kawalan modal, rejim kadar pertukaran tersebut memerlukan Kadar Dasar Semalaman (Overnight Policy Rate, OPR) untuk dipadankan dengan kenaikan kadar faedah mata wang negara ringgit ditambat, iaitu dolar AS. Dalam hal ini, OPR perlu dinaikkan sebanyak 475 mata asas (melebihi empat kali kenaikan 100 mata asas terkumpul) untuk sepadan dengan kenaikan kadar dana persekutuan (*federal funds rate*). Keperluan ini akan lebih mengekang ekonomi disebabkan oleh kos peminjaman yang jauh lebih tinggi. Di samping itu, jumlah rizab antarabangsa yang jauh

lebih tinggi diperlukan untuk mengekalkan kredibiliti tambatan sebagai pertahanan terhadap spekulator.[5] Selain itu, mengekalkan rizab pertukaran asing yang besar boleh menyebabkan kos lepas (*opportunity cost*) yang lebih tinggi kerana aset-aset ini lazimnya dilaburkan dalam aset kewangan mudah tunai tetapi menjana hasil yang lebih rendah.

Kawalan pertukaran asing terpilih adalah diperlukan dan berkesan semasa AFC disebabkan oleh keadaan pada masa itu.[6] Pelaksanaan kawalan ini ketika AFC disasarkan untuk menstabilkan aliran modal jangka pendek dan selepas itu telah diliberalisasikan. Lebih penting lagi, kawalan tersebut telah membolehkan negara melaksanakan pembaharuan yang diperlukan bagi mengukuhkan sistem perbankan dan sektor korporat. Sekiranya gesaan untuk melaksanakan semula penambatan ringgit setiap kali ringgit menurun nilai dipenuhi, hal ini mungkin bermakna kawalan modal perlu diaktifkan atau dihentikan bersilih ganti. Tindakan ini akan mewujudkan persekitaran yang tidak stabil dan sukar diramal bagi pelabur dan perniagaan. Hal ini boleh menghalang pelabur antarabangsa daripada menjadikan Malaysia sebagai destinasi pelaburan pilihan. Dalam jangka panjang, hal ini boleh menghalang pelaburan, inovasi dan potensi pertumbuhan ekonomi dalam negeri. Akhirnya, situasi ini akan mengorbankan produktiviti ekonomi masa hadapan serta mengakibatkan kerugian kebajikan yang ketara (Forbes, 2007; Gadanecz dan Mehrotra, 2013).

Rejim kadar pertukaran Malaysia yang fleksibel menyebabkan turun naik dalam ringgit perlu dijangka berlaku dari semasa ke semasa. Malah, sejak jatuh ke paras terendah berbanding dengan dolar AS iaitu sebanyak RM4.7477 pada 4 November 2022, nilai ringgit telah meningkat semula untuk mencecah RM4.2435 pada 30 Januari 2023.[7] Berikutan cabaran dalam ekonomi global yang terus berubah, perkembangan dolar AS mungkin akan terus menjadi faktor utama yang memberikan kesan pada kadar pertukaran ringgit. Sistem kewangan negara telah bertahan dengan baik sepanjang tempoh ini dan terus memudahkan pengantaraan untuk menyokong ekonomi yang lebih luas. Berikutan pelbagai peristiwa pada tahun 2022, Bank akan terus memantau perkembangan secara proaktif dan memastikan ekonomi negara terus didukung oleh rejim kadar pertukaran yang menyokong mandat Bank bagi mencapai kestabilan monetari dan kewangan yang kondusif untuk pertumbuhan ekonomi Malaysia yang mampan.

Rujukan

Forbes, K. J. (2007). The microeconomic evidence on capital controls: no free lunch. In *Capital Controls and Capital Flows in Emerging Economies: Policies, Practices, and Consequences* (pp. 171-202). University of Chicago Press.

Gadanecz, B., & Mehrotra, A. N. (2013). The exchange rate, real economy and financial markets. *BIS paper,* (73b).

[5] Jika stok rizab antarabangsa dinilai tidak mencukupi untuk mengekalkan kadar pertukaran pada paras yang ditambat, hal ini boleh memaksa bank pusat untuk menurunkan nilai mata wangnya dalam tempoh tekanan pasaran kewangan. Pelarasan mendadak dan kesannya terhadap sentimen mungkin akan lebih memudaratkan ekonomi berbanding dengan pelarasan kadar pertukaran yang teratur di bawah rejim kadar pertukaran fleksibel.

[6] Pelaksanaan kawalan pertukaran asing terpilih bertujuan menghapuskan akses kepada spekulator mata wang dan menstabilkan pergerakan aliran modal jangka pendek. Oleh itu, kawalan memerlukan aliran masuk modal untuk kekal di negara ini bagi tempoh sekurang-kurangnya 12 bulan. Yang penting, kawalan tidak dikenakan ke atas urus niaga akaun semasa, penghantaran balik pendapatan daripada pelaburan portfolio dan jenis aliran aset ringgit serta aliran pelaburan langsung asing yang lain.

[7] Kadar RM/USD ini berdasarkan kadar pada akhir hari.

Inflasi: Dua tahun selepas pandemik

1 Sepanjang dua tahun lepas, perkembangan harga pengguna beralih daripada disinflasi kepada inflasi

Rajah 1: Inflasi keseluruhan

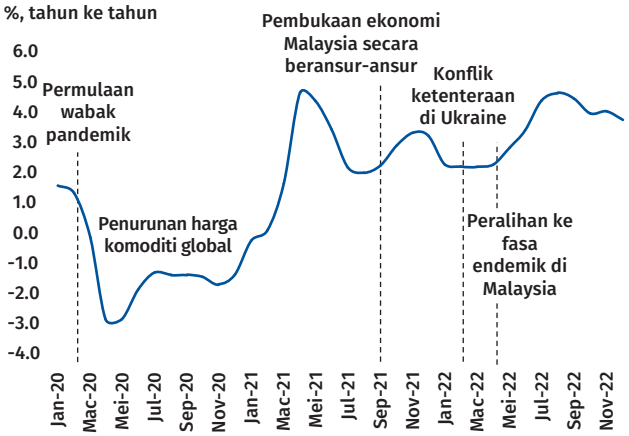

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan penilaian Bank Negara Malaysia

2 Terutamanya, pandemik COVID-19 mendorong kepada perubahan dinamik permintaan dan penawaran

Rajah 2: Kejutan ekonomi daripada pandemik

Kejutan permintaan	▼ Kawalan pergerakan ▼ Kehilangan pekerjaan dan pendapatan ▲ Permintaan terpendam susulan pembukaan semula ekonomi Malaysia ▲ Sokongan dasar berkaitan dengan pandemik
Kejutan bekalan	▲ Gangguan rantaian bekalan global dan kekurangan input diimport ▲ Penutupan pelabuhan dan kos pengangkutan lebih tinggi ▲ Kos Prosedur Operasi Standard pandemik

Petunjuk:

▲ Kesan menaik kepada inflasi
▼ Kesan menurun kepada inflasi

Sumber: Penilaian Bank Negara Malaysia

3 Pada tahun 2020-2021, dinamik inflasi sebahagian besarnya didorong oleh perkembangan pandemik. Walau bagaimanapun, pada tahun 2022, tekanan inflasi mula dicatatkan dalam kebanyakan item IHP justeru menunjukkan faktor selain pandemik telah menjadi lebih ketara dalam mendorong inflasi

Rajah 3: Inflasi mengikut sensitiviti terhadap pandemik

Kaedah inflasi sensitif-COVID secara ringkas (untuk maklumat lanjut, rujuk Rencana Tinjauan Ekonomi dan Monetari 2021: Anatomi Inflasi: Kesan daripada Pandemik yang Berpanjangan):

1. Item IHP diklasifikasikan kepada dua kategori: Item yang secara statistik sensitif kepada kejutan pandemik (sensitif-COVID) dan item yang tidak sensitif kepada kejutan tersebut (tidak sensitif-COVID)
2. Dalam kalangan item yang sensitif-COVID, terdapat beberapa item yang menghadapi tekanan menurun ke atas harga (terkesan secara negatif) manakala item lain menghadapi tekanan menaik (terkesan secara positif)
3. Bagi hanya mencerminkan kejutan pandemik, statistik ini tidak mengambil kira item yang harganya ditadbir dan item yang terjejas akibat musim tengkujuh yang teruk pada tahun 2021.

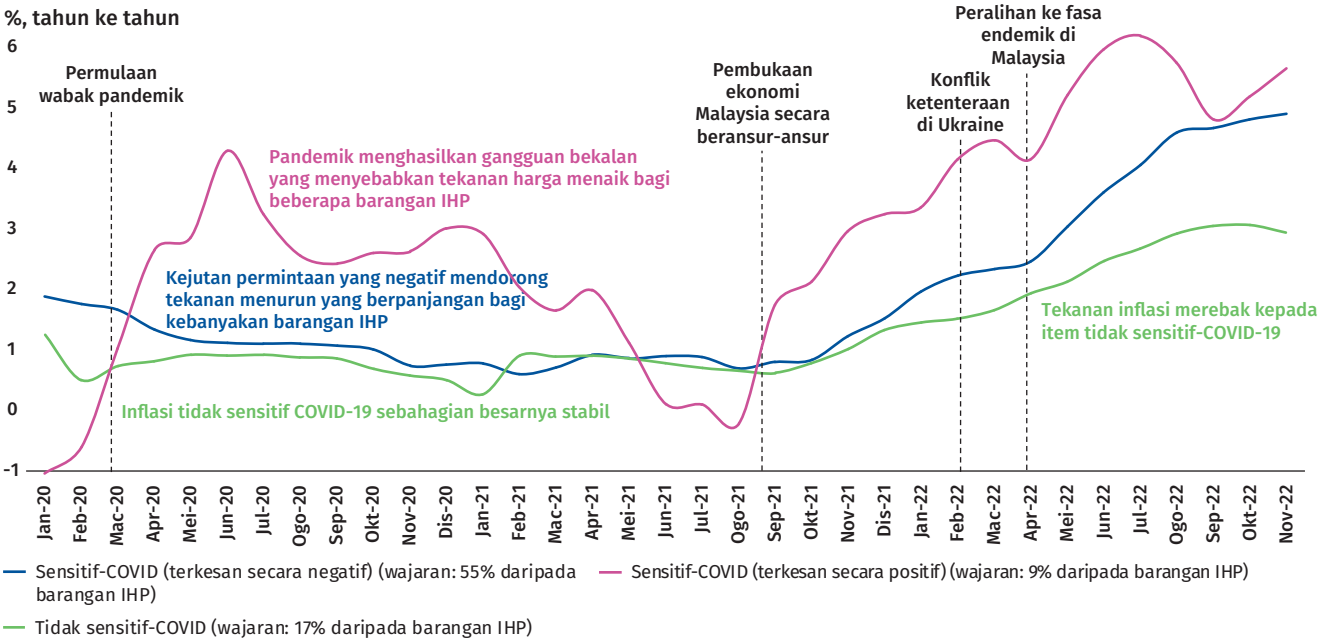

Sumber: Anggaran Bank Negara Malaysia

4 **Perubahan keadaan ini mencerminkan kejutan tambahan, yang bertepatan dengan permintaan terpendam berikutan pembukaan semula ekonomi dan pemulihan umum dalam kegiatan ekonomi**

Rajah 4 dan 5: Penunjuk permintaan dalam negeri dan kegiatan ekonomi

Kejutan tambahan pada tahun 2022 termasuk konflik ketenteraan di Ukraine dan kemarau di negara-negara pengeksport komoditi manakala di dalam negeri pula, kesan penamatan langkah-langkah pembendungan COVID-19 serta beberapa langkah dasar, termasuk kajian semula upah minimum dan pengeluaran khas EPF.

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

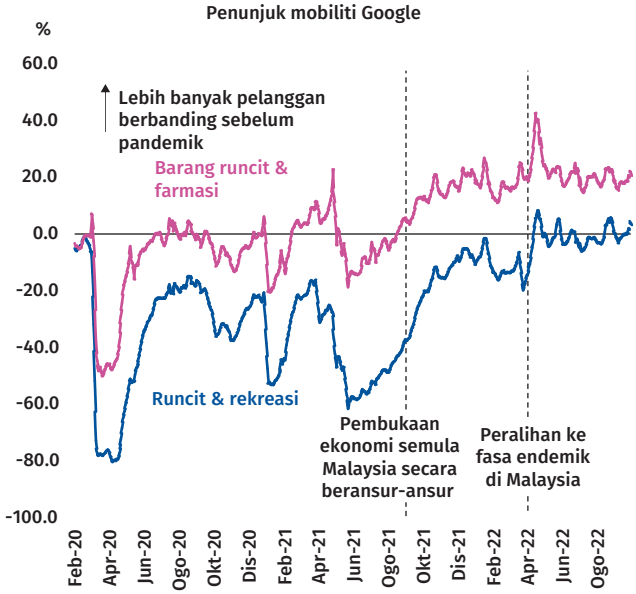

Nota: Rajah ini menunjukkan perubahan bilangan pelanggan (atau masa yang diluangkan) di tempat yang dikategorikan berbanding dengan tempoh asas (Jan - Feb 2020)

Sumber: Laporan Mobiliti Google

5 **Akibatnya, tekanan inflasi merebak kepada kebanyakan barangan IHP, terutamanya bagi makanan. Namun begitu, terdapat tanda-tanda tekanan harga menjadi sederhana selepas setahun inflasi meningkat**

Rajah 6: Perubahan harga bulanan bagi barangan IHP (% daripada bakul IHP)

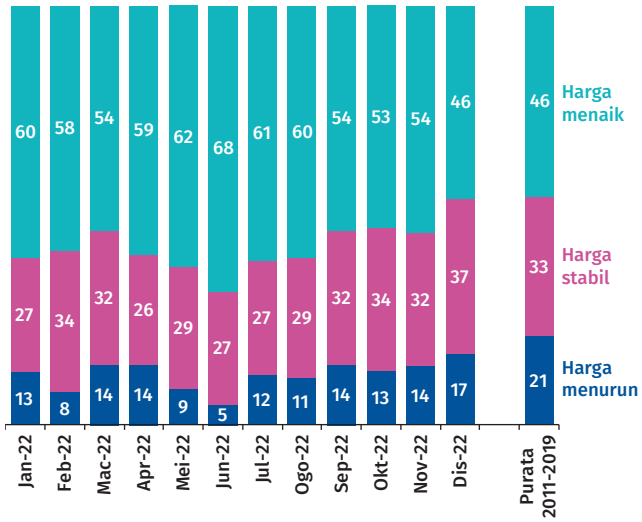

Sumber: Anggaran Bank Negara Malaysia berdasarkan Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 7: Inflasi berdasarkan kategori

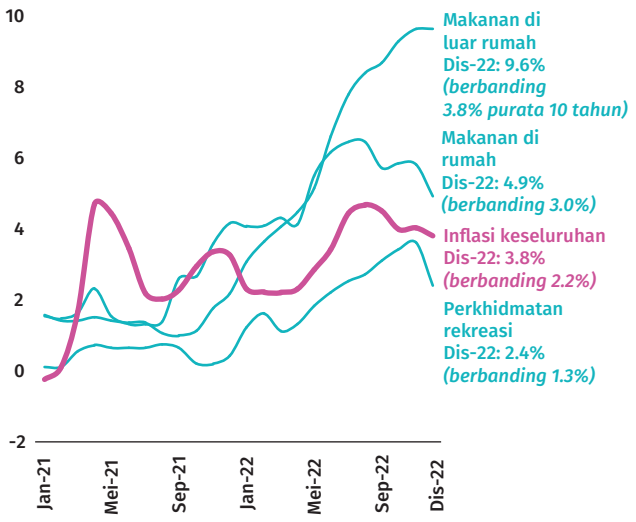

Sumber: Anggaran Bank Negara Malaysia berdasarkan Jabatan Perangkaan Malaysia

6 **Dasar monetari dilaraskan secara beransur-ansur sepanjang 2022 berikutan ekonomi pulih lebih kukuh dan dalam keadaan terdapatnya tanda-tanda inflasi yang didorong oleh permintaan**

Rajah 9: Kadar Dasar Semalaman (OPR)

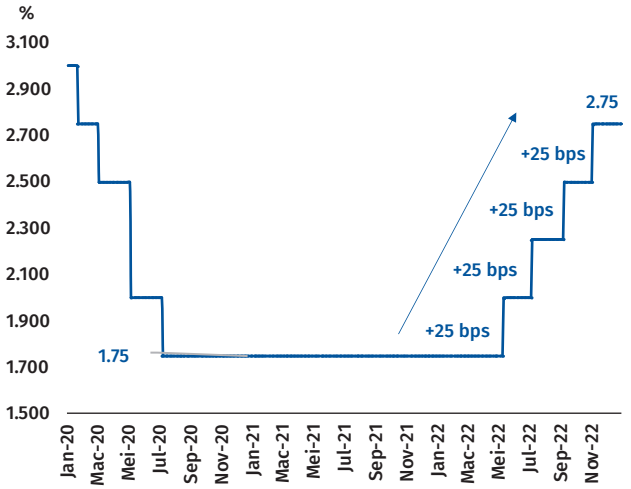

Sumber: Bank Negara Malaysia

7 **Peranan dasar monetari adalah untuk mengekalkan kestabilan harga yang kondusif untuk pertumbuhan mampan. Kestabilan ini seterusnya memastikan kuasa beli terpelihara**

Rajah 8: Ilustrasi transmisi dasar monetari

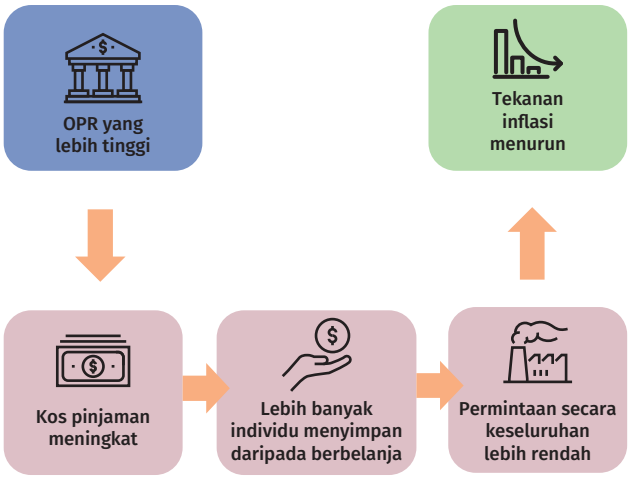

Sumber: Penilaian Bank Negara Malaysia

8 **Inflasi yang lebih tinggi dalam tempoh dua tahun lepas memberikan kesan kepada semua rakyat Malaysia. Isi rumah berpendapatan rendah paling terjejas, berikutan perbelanjaan mereka yang lebih tinggi untuk makanan**

Rajah 10: Perbelanjaan untuk Makanan (termasuk Makanan di Luar Rumah)

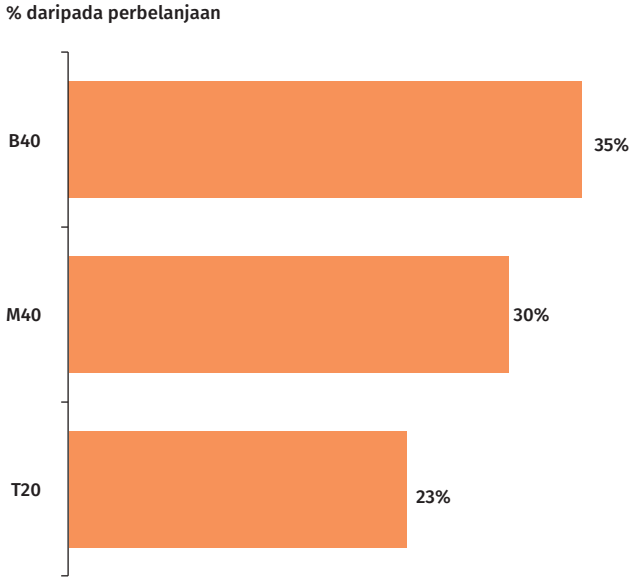

Sumber: Anggaran Bank Negara Malaysia berdasarkan Laporan Survei Pendapatan dan Perbelanjaan Isi Rumah 2019, Jabatan Perangkaan Malaysia

9 **Langkah-langkah jangka pendek telah membantu meringankan sebahagian daripada beban, tetapi bukan pengganti kepada pembaharuan struktur untuk mewujudkan pekerjaan bergaji lebih tinggi dan menambah baik perlindungan sosial**

Rajah 11: Dasar untuk menangani kos sara hidup yang tinggi

Langkah jangka pendek

- Kawalan harga dan subsidi untuk barangan keperluan penting (contohnya ayam segar, bahan api dan elektrik)
- Bantuan tunai untuk isi rumah yang mudah terjejas

Langkah jangka panjang

- **Penambahbaikan jaringan keselamatan sosial**[1]
- **Program pasaran buruh aktif** melalui inisiatif latihan semula dan peningkatan kemahiran untuk meningkatkan pendapatan dan produktiviti
- **Menambah baik sekuriti makanan**[2]

1/ Untuk maklumat lanjut, rujuk rencana Visi Perlindungan Sosial di Malaysia dalam Tinjauan Ekonomi dan Monetari BNM 2020.
2/ Untuk maklumat lanjut, rujuk rencana Mengecilkan Jurang Makanan: Peranan Penambahbaikan Struktur dalam Sektor Agromakanan dalam Buletin Suku Tahunan BNM S3 2021.

Sumber: Penilaian Bank Negara Malaysia

Menggalakkan Kestabilan Kewangan

Salah satu mandat Bank adalah menggalakkan kestabilan kewangan bagi menyokong pertumbuhan ekonomi yang mampan. Bank melaksanakan mandat ini dengan memastikan sistem kewangan kekal berdaya tahan dan berupaya menghadapi kejutan sepanjang kitaran ekonomi. Usaha ini termasuk menggalakkan institusi kewangan yang kukuh dan diuruskan dengan baik. Selain itu, usaha ini juga termasuk memupuk sistem penjelasan dan penyelesaian yang selamat dan diyakini serta memastikan pasaran kewangan yang teratur. Akhirnya, sistem kewangan yang kukuh dan stabil memudahkan penyampaian perkhidmatan yang berkesan secara berterusan kepada pengguna kewangan.

Keutamaan Kestabilan Kewangan pada Tahun 2022

Apabila Malaysia beralih sepenuhnya ke fasa endemik COVID-19 pada tahun 2022, kegiatan ekonomi pulih pada kadar yang kukuh, dengan pertumbuhan dalam negeri berkembang sebanyak 8.7%. Walau bagaimanapun, pertumbuhan ini kekal tidak sekata antara semua sektor, dengan sesetengah segmen ekonomi masih menghadapi kesukaran. Pada masa yang sama, timbul cabaran baharu yang disebabkan oleh perkembangan global. Cabaran ini termasuk harga komoditi yang tinggi, inflasi global yang semakin meningkat dan kekangan dalam rantaian bekalan. Dasar monetari yang diketatkan secara agresif dalam ekonomi maju terus melemahkan kebanyakan mata wang berbanding dengan dolar Amerika Syarikat (AS), termasuk ringgit. Secara kolektif, cabaran-cabaran ini telah meningkatkan tekanan kos kepada perniagaan dan isi rumah. Di samping itu, rakyat Malaysia turut terjejas oleh peristiwa berkaitan iklim yang lebih kerap berlaku seperti banjir kilat, serta terus menjadi sasaran penipuan kewangan.

Berlatarkan cabaran ini, keutamaan pengawalan dan penyeliaan Bank tertumpu pada-

- Pertama, memastikan langkah-langkah dasar luar biasa yang dilaksanakan sepanjang tempoh pandemik ditamatkan secara lancar, sambil mengekalkan bantuan kepada individu dan perniagaan yang sedang pulih daripada pandemik;
- Kedua, menangani risiko yang baru muncul berkaitan dengan perubahan iklim dan ancaman siber;
- Ketiga, mengukuhkan lagi pengurusan risiko, penzahiran dan amalan tadbir urus institusi kewangan; dan
- Keempat, menggalakkan layanan yang adil kepada pengguna.

Menamatkan langkah-langkah bantuan COVID-19

Bank-bank, bersama dengan AKPK (Agensi Kaunseling dan Pengurusan Kredit), terus melaksanakan Program Pengurusan dan Ketahanan Kewangan (URUS) pada tahun 2022. URUS telah dilaksanakan untuk memastikan bantuan yang lebih khusus disediakan kepada peminjam yang paling mudah terjejas apabila program bantuan pembayaran balik secara meluas yang sedia ada telah tamat. Lebih 7,000 individu telah menerima bantuan untuk

menguruskan hutang dan kewangan peribadi mereka di bawah program URUS[1] yang berlangsung selama dua tahun. Penerima bantuan akan terus mendapat akses kepada khidmat nasihat, pendidikan dan perkhidmatan sokongan dari segi pendapatan daripada AKPK sepanjang tempoh dua tahun tersebut. Langkah-langkah bantuan yang diperkenalkan sepanjang tempoh pandemik telah membantu mengelakkan kesan kekal terhadap peminjam yang terjejas. Setakat bulan Disember 2022, nisbah delinkuen dan nisbah pinjaman terjejas dalam kalangan peminjam yang telah mengakhiri program bantuan pembayaran balik secara meluas kekal rendah masing-masing pada 1.4% dan 1.8%. Keadaan ini menunjukkan bahawa keupayaan mereka untuk membayar balik hutang telah meningkat.

Bagi memastikan keberkesanan program-program bantuan pembayaran balik yang dilaksanakan, Bank menilai cara bank-bank mengadakan libat urus dengan peminjam yang terjejas dan menasihati tentang langkah yang boleh diambil untuk menyemak pelan bayaran ansuran apabila keadaan kewangan mereka bertambah baik. Langkah ini penting untuk mengurangkan kos keseluruhan hutang mereka. Bank-bank didapati telah mengambil langkah khusus untuk berbincang dengan pelanggan berhubung dengan semakan pelan bayaran balik pinjaman mereka. Pelanggan disediakan dengan pusat akses yang mudah serta pilihan untuk menyemak dan menyesuaikan ansuran pinjaman mereka. Walau bagaimanapun, langkah-langkah yang diambil oleh sesetengah bank boleh ditambah baik lagi. Bukti anekdot mencadangkan bahawa secara amnya peminjam lebih cenderung untuk mengekalkan jumlah bayaran balik pinjaman yang lebih rendah bagi memelihara penampan kewangan mereka. Tindakan ini mungkin merupakan tindak balas kepada kos sara hidup yang lebih tinggi.

Meskipun program bantuan pembayaran balik COVID-19 telah selesai, bank-bank dan AKPK terus memberikan bantuan kepada pelanggan yang memerlukan. Bank-bank terus menawarkan pelan penstrukturan dan penjadualan semula (*restructuring and rescheduling*, R&R) yang disesuaikan mengikut keupayaan peminjam yang masih menghadapi kesukaran untuk membayar balik hutang mereka. Di samping itu, pelanggan juga boleh mendapatkan bantuan daripada program-program yang ditawarkan oleh AKPK (lihat Gambar Rajah 1). PKS juga boleh mendapatkan pembiayaan daripada pelbagai dana yang disediakan oleh Bank. Dana-dana ini bertujuan untuk membantu menyokong pemulihan ekonomi PKS serta perkembangannya pada masa hadapan. Keterangan lanjut boleh didapati dalam bab "Menggalakkan Sistem Kewangan yang Progresif dan Inklusif" dan "Menggalakkan Sistem Kewangan Islam yang Progresif dan Inklusif".

Gambar Rajah 1: Program dan Perkhidmatan Sokongan AKPK bagi Individu dan PKS yang Mengalami Kesulitan Membuat Bayaran Balik Pinjaman

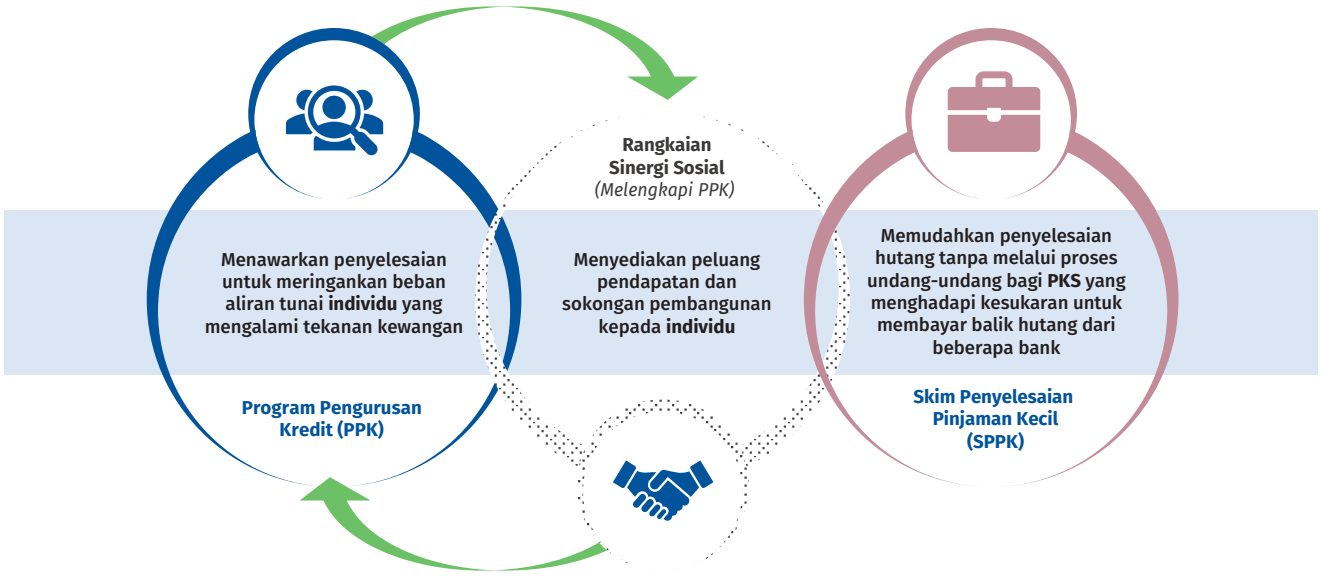

Sumber: Bank Negara Malaysia

[1] Program in dibuka untuk permohonan dari November 2021 hingga Mac 2022.

Keutamaan Kawal Selia

Bank mengeluarkan beberapa dasar utama pada tahun 2022. Dasar-dasar ini bertujuan untuk mengukuhkan daya tahan dan ketersediaan institusi kewangan untuk menghadapi peristiwa risiko, memupuk penggunaan piawaian pengawalseliaan global yang sesuai dengan keadaan domestik serta mengukuhkan tadbir urus dalaman, kawalan, penzahiran dan amalan perniagaan institusi kewangan.

Melindungi sektor kewangan daripada risiko berkaitan iklim

Bank amat menitikberatkan daya tahan sektor kewangan terhadap peristiwa risiko iklim. Bank sedang mengambil langkah-langkah aktif untuk menyepadukan pertimbangan risiko iklim ke dalam rangka kerja pengawalan dan penyeliaan. Langkah ini adalah untuk memastikan institusi kewangan dapat memantau dan mengurus risiko berkaitan iklim dengan berkesan. Usaha Bank dalam hal ini diringkaskan dalam Gambar Rajah 2. Butiran lanjut mengenai inisiatif iklim secara lebih luas juga boleh didapati dalam bab "Ke Arah Sistem Kewangan yang Lebih Lestari".

Memupuk pelaksanaan piawaian pengawalseliaan global

Bank kekal komited untuk menjajarkan rangka kerja pengawalseliaan domestik dengan piawaian antarabangsa, mengikut kesesuaian keadaan domestik, bagi meningkatkan daya tahan sistem kewangan. Ini termasuklah penggunaan elemen utama[2] daripada pakej pembaharuan Basel III.

Pada tahun 2022, Bank membuat semakan terhadap piawaian untuk aset berwajaran risiko bank-bank (lihat Gambar Rajah 3). Tiga Draf Dedahan telah dikeluarkan (masing-masing mengenai Risiko Kredit, Risiko Operasi dan Dedahan kepada Rakan Niaga Pusat). Semakan ini bertujuan untuk memantapkan keteguhan dan sensitiviti risiko bagi aset berwajaran risiko. Di samping itu, semakan ini akan menambah baik kebolehbandingan nisbah modal antara bank-bank di dalam dan luar negara. Bank-bank yang menggunakan model dalaman juga dikehendaki menerima pakai keperluan terendah modal baharu berdasarkan pendekatan seragam yang disemak.

Mengukuhkan tadbir urus dalaman, kawalan, penzahiran dan amalan

Usaha-usaha untuk mengukuhkan teras rangka kerja kehematan yang mantap diteruskan dalam keadaan landskap operasi yang semakin berubah dan kadar pendigitalan yang pesat dalam ekonomi (lihat Gambar Rajah 4). Bank memberikan tumpuan pada usaha untuk mengukuhkan penzahiran dan ketelusan serta memastikan pengurusan teknologi dan risiko siber yang berkesan dan tepat pada masanya. Bank turut mengukuhkan piawaian mengenai amalan khidmat nasihat dan jualan yang betul bagi menggalakkan standard yang konsisten dalam kalangan pengantara insurans[3]. Ini bertujuan untuk mengurangkan risiko salah jual dan melindungi kepentingan pengguna berikutan wujudnya saluran pengedaran yang lebih pelbagai untuk produk insurans dan takaful.

Bank komited untuk bersikap terbuka, telus dan inklusif dalam proses penggubalan dasar. Cadangan yang diperoleh daripada libat urus dengan industri dan orang ramai melalui pelbagai saluran adalah berguna dalam pembentukan dasar Bank yang muktamad, termasuk pendekatan pelaksanaan, bagi mencapai hasil dasar yang dihasratkan.

Keutamaan dan Pendekatan Penyeliaan

Bank menggunakan pendekatan berasaskan risiko dan berpandangan ke hadapan apabila menyelia institusi kewangan yang dilesenkan dan diluluskan oleh Bank. Pada tahun lalu, Bank secara beransur-ansur meneruskan penyeliaan di premis untuk menilai profil risiko institusi kewangan, termasuk kesan daripada pelarasan yang dibuat terhadap kawalan dalaman, sistem dan proses berikutan penularan pandemik COVID-19.

Sepanjang tahun 2022, Bank terus memantau dan menilai risiko baru muncul yang dihadapi oleh institusi kewangan. Bank memberikan tumpuan pada penilaian penyeliaan dalam menilai cara institusi kewangan menguruskan risiko berikutan penamatan langkah-langkah berkaitan COVID-19, cabaran daripada persekitaran luaran dan bencana domestik berskala besar. Ringkasan usaha utama yang dijalankan oleh Bank dalam Gambar Rajah 5.

[2] Terutamanya keperluan modal minimum, nisbah leveraj dan piawaian mudah tunai.

[3] Perkara ini termasuk penasihat kewangan (*financial adviser*, FA), kakitangan jualan bankasurans/bankatakaful (*banca*) dan ejen insurans/takaful.

Gambar Rajah 2: Tinjauan Keseluruhan Inisiatif Berkaitan Iklim, termasuk Inisiatif Pengawalseliaan dan Penyeliaan Utama

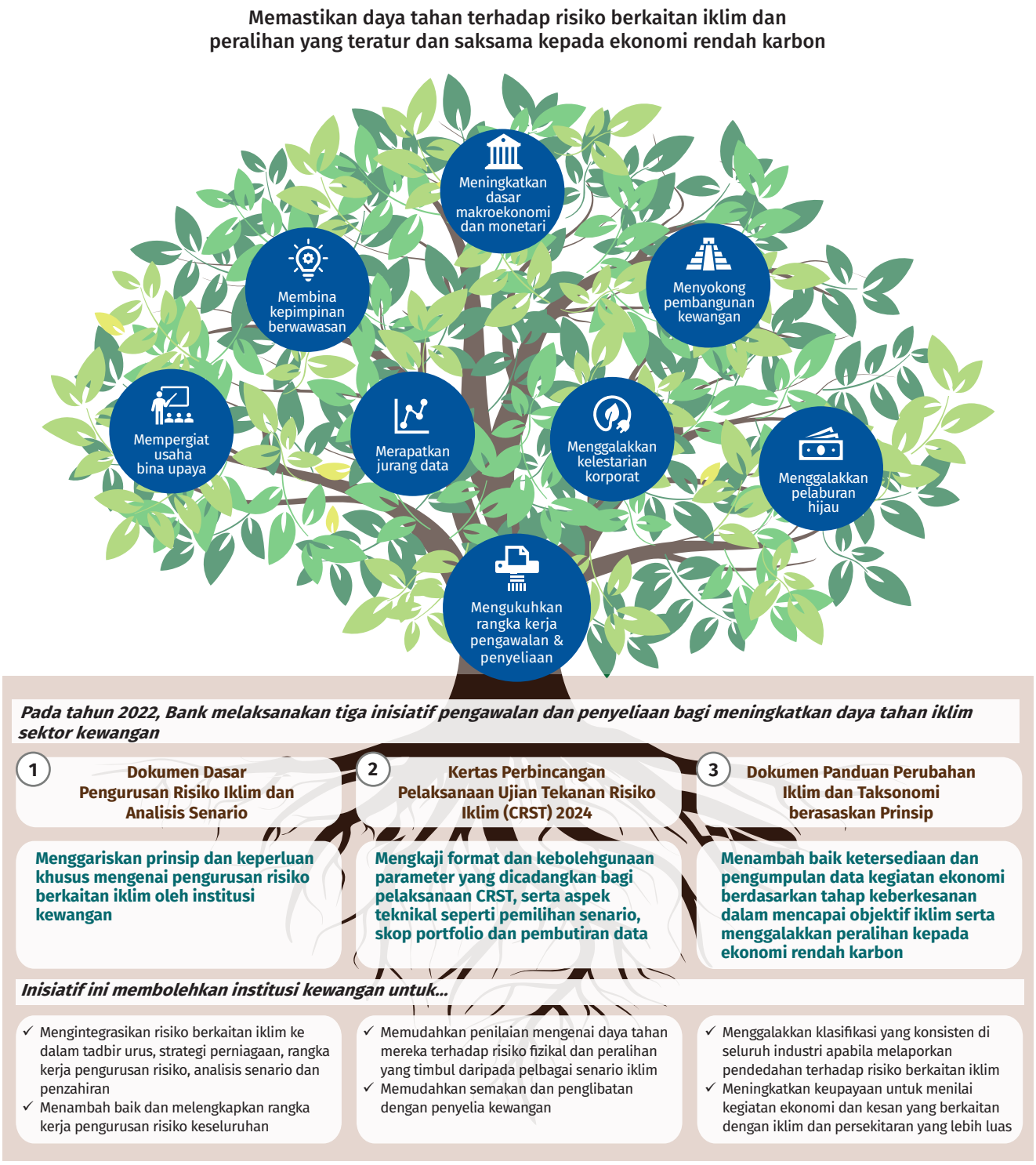

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 3: Kemajuan dalam Pelaksanaan Pakej Reformasi Basel III di Malaysia

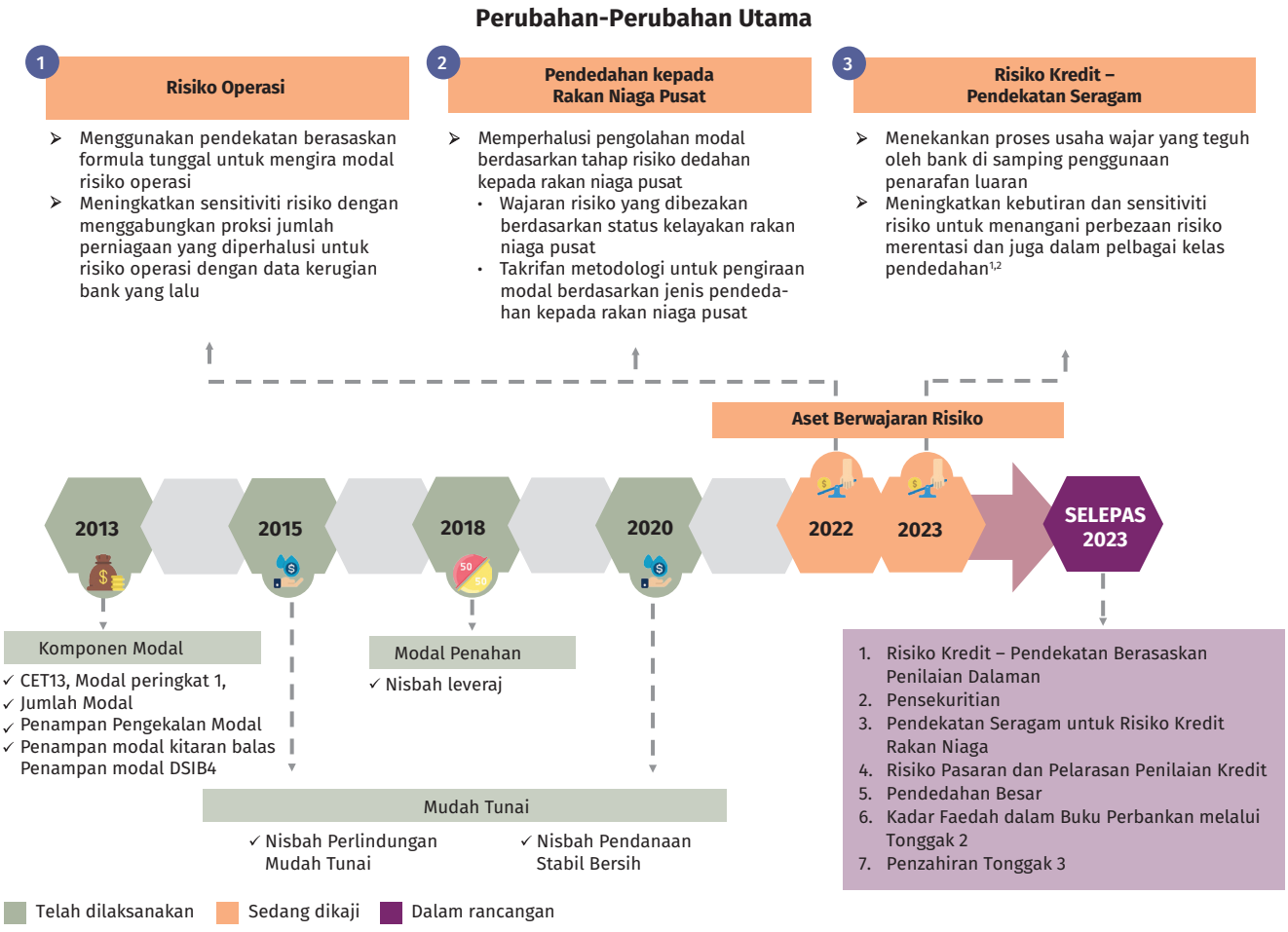

[1] Bon dilindungi, kewangan projek, kewangan objek dan kewangan komoditi
[2] Runcit, dan hartanah
[3] Modal peringkat 1 ekuiti biasa
[4] Bank domestik yang penting secara sistemik

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 4: Ringkasan Dasar Utama dan Dokumen Perundingan yang Diterbitkan Pada Tahun 2022

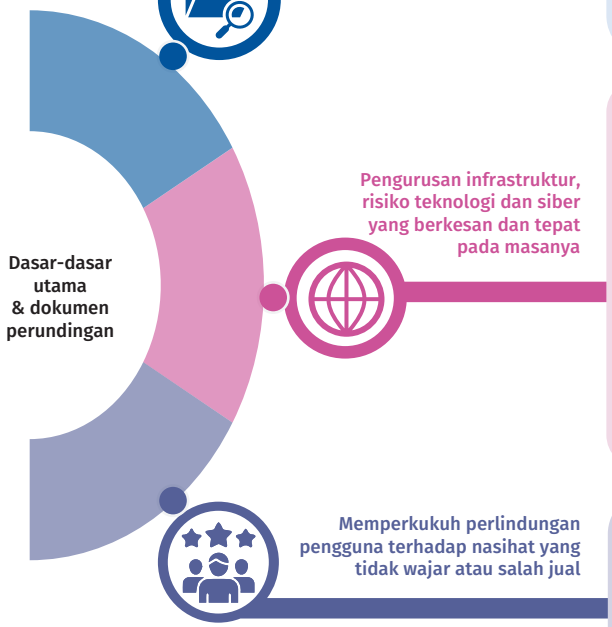

Pelaporan Kewangan
Dokumen Dasar ini bertujuan untuk menggalakkan penzahiran yang setanding dan telus oleh ITO selaras dengan MFRS 17.
- Khusus untuk pengendali takaful, keperluan penzahiran tambahan diperkenalkan untuk mencerminkan ciri-ciri unik takaful terutamanya mengenai[2]:
  - ✓ Pembentangan maklumat kewangan dana takaful dalam lajur berasingan untuk menunjukkan pengasingan pemilikan antara dana dan pengendali takaful; dan
  - ✓ Penzahiran kontrak *qard* (pinjaman tanpa faedah).

Lampiran RMiT[3]: Garis Panduan Penilaian Risiko Teknologi Awan
Draf Dedahan menyentuh tentang risiko yang berkaitan dengan perkhidmatan awan dan menggariskan:
- ✓ Panduan bagi penggunaan perkhidmatan teknologi awan oleh institusi kewangan; dan
- ✓ Penilaian risiko utama yang lazim dan langkah-langkah kawalan yang diambil kira untuk pelbagai model perkhidmatan awan.

Tadbir Urus, Pengurusan Risiko dan Operasi untuk Perniagaan Perkhidmatan Wang (MSB)
Dokumen Dasar ini bertujuan untuk mempertingkat keperluan pengawalseliaan bagi industri MSB. Antara lain, dokumen ini adalah untuk:
- ✓ Meningkatkan lagi standard profesionalisme dan pematuhan MSB bagi mengurangkan risiko pengubahan wang haram dan pembiayaan keganasan; dan
- ✓ Menambah baik perlindungan pengguna.

Bankasurans/Bankatakaful
Dokumen Dasar ini bertujuan untuk meningkatkan saluran bankasurans/bankatakaful (*banca*) dan mengukuhkan lagi perlindungan pengguna.
- ✓ Mengukuhkan kewajipan lembaga pengarah ITO dan pengurusan kanan serta rakan kongsi banca bagi menggalakkan amalan jualan yang baik;
- ✓ Penambahbaikan keperluan penzahiran dan latihan; dan
- ✓ Perlindungan tambahan untuk melindungi pengguna yang mudah terjejas.

Tingkah Laku Berhemat dan Profesional oleh Penasihat Kewangan (FA)
Dokumen Dasar ini bertujuan untuk memperkukuh tingkah laku FA yang diluluskan, termasuk mempunyai syarat kelayakan minimum.

Profesionalisme Ejen Insurans dan Takaful
Draf Dedahan ini mencadangkan keperluan baharu untuk ITO bagi menggalakkan standard tingkah laku dan profesionalisme yang tinggi dalam kalangan ejen insurans dan takaful. Oleh itu, ITO hendaklah memastikan:
- ✓ Ejen yang dilantik memenuhi kelayakan kemasukan minimum dalam bidang pengetahuan mandatori; dan
- ✓ Tindakan pembetulan diambil ke atas ejen-ejen yang tidak patuh.

[1] Piawaian Pelaporan Kewangan Malaysia (MFRS) 17 ialah piawaian perakaunan yang baharu untuk kontrak insurans
[2] Selaras dengan syor oleh Lembaga Piawaian Perakaunan Malaysia (MASB) dan Majlis Penasihat Syariah Bank Negara Malaysia (SAC)
[3] Dokumen Dasar Pengurusan Risiko dalam Teknologi (RMiT)

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 5: Bidang Fokus Pemantauan Penyeliaan Pada Tahun 2022

Sumber: Bank Negara Malaysia

Tumpuan utama industri insurans dan takaful pada tahun 2022 ialah persediaan untuk menerima pakai piawaian perakaunan baharu (MFRS 17), yang berkuat kuasa mulai 1 Januari 2023. Piawaian baharu ini memerlukan pelaburan untuk menyepadukan sistem-sistem perniagaan, kewangan dan IT ITO, serta mengkonfigurasi semula proses, jika perlu. Kesan MFRS 17 terhadap ekuiti pemegang saham ITO adalah lebih ketara untuk ITO keluarga atau hayat dan berbeza-beza antara ITO. Kesan ini didorong terutamanya oleh portfolio perniagaan ITO yang khusus dan pilihan andaian yang digunakan untuk memperoleh liabiliti insurans/takaful di bawah piawaian perakaunan baharu. Secara keseluruhan, semua ekuiti pemegang saham ITO kekal positif[4]. Memandangkan perubahan ketara yang timbul daripada piawaian baharu tersebut terhadap pelaporan dan pembentangan keputusan kewangan ITO, ITO akan terus mengadakan libat urus dengan pihak berkepentingan utama untuk menjelaskan kesan MFRS 17 terhadap prestasi kewangan mereka supaya maklumat yang dizahirkan difahami dengan baik.

Menggalakkan hasil yang lebih saksama untuk pengguna kewangan

Bank juga mempertingkatkan pengawasan terhadap amalan perniagaan institusi kewangan untuk memastikan pengguna mendapat layanan yang adil. Hal ini mengambil kira perkembangan model perniagaan sejak beberapa tahun lalu yang didorong oleh peningkatan pendigitalan. Pada tahun 2022, Bank memberikan tumpuan pada aktiviti dan keutamaan penyeliaan amalan pasaran dalam lima bidang seperti yang diringkaskan dalam Gambar Rajah 6 bagi menangani risiko amalan utama dan baru muncul.

Penilaian tematik, di premis dan di luar premis Bank meliputi penawaran produk utama bank-bank dan ITO. Bagi bank-bank, penilaian tertumpu pada kualiti penilaian kesesuaian dan kemampuan yang dijalankan apabila mendaftar peminjam

[4] Iaitu aset ITO melebihi liabiliti.

Gambar Rajah 6: Amalan Perniagaan Utama untuk Memastikan Layanan yang Adil kepada Pengguna Kewangan

Sumber: Bank Negara Malaysia

serta amalan penetapan semula harga untuk memastikan layanan yang adil terhadap pelanggan. Bagi ITO, Bank menilai penawaran produk motor utama untuk memastikan syarat kontrak yang adil dikenakan kepada pelanggan. Bank juga memberikan tumpuan terhadap penilaian proses penebusan baucar Perlindungan Tenang. Keterangan lanjut mengenai perkara ini boleh didapati dalam bab "Menggalakkan Sistem Kewangan yang Progresif dan Inklusif". Mengikut kesesuaian, Bank telah mengambil tindakan tegas dan setimpal terhadap institusi kewangan yang tidak memenuhi standard yang dikehendaki. Tindakan ini termasuk mengeluarkan arahan bagi mengeluarkan syarat kontrak yang tidak adil, menambah baik kejelasan terma dasar mengenai manfaat dan pengecualian, membayar balik caj yang tidak adil kepada pengguna dan mengukuhkan usaha wajar oleh rakan kongsi pengedaran. Keterangan lanjut mengenai tindakan yang diambil boleh didapati pada bahagian "Tindakan Penyeliaan dan Penguatkuasaan".

Daya tahan siber dan memerangi penipuan kewangan

Salah satu keutamaan penting Bank adalah memastikan daya tahan siber dan memerangi penipuan kewangan. Pelanggaran data yang berlaku pada peringkat global sejak tahun-tahun kebelakangan ini telah menjejaskan kewangan pelanggan dan keyakinan mereka terhadap sistem pembayaran. Pada tahun 2022, Bank telah menjalankan latihan siber pertama di seluruh industri, iaitu BNM RE4CT. Dengan lebih 270 peserta daripada 35 institusi kewangan, BNM RE4CT merupakan makmal ujian yang baik untuk menentukan daya tahan dan tindak balas institusi kewangan terhadap ancaman siber. Industri telah menunjukkan tahap ketersediaan dan daya tahan yang memuaskan bagi menghadapi ancaman siber. Bank mendapati institusi kewangan mahir dengan tindak balas insiden dalaman dan rancangan kesinambungan perniagaan mereka. Walau bagaimanapun, masih terdapat ruang bagi institusi kewangan untuk memperbaik lagi komunikasi dengan orang ramai

dan juga media. Tujuannya adalah untuk memastikan penyebaran maklumat yang tepat dan segera semasa berlakunya krisis siber. Selain BNM RE4CT, Bank juga bekerjasama dengan industri kewangan bagi menjalankan inisiatif untuk mengukuhkan ketersediaan mereka terhadap serangan siber (lihat Gambar Rajah 7).

Dengan kes penipuan kewangan yang semakin meningkat, Bank menumpukan usaha penyeliaannya untuk mengukuhkan pengurusan risiko teknologi institusi kewangan. Usaha ini bertujuan untuk mencegah kes-kes penipuan kewangan. Pada tahun 2022, Bank telah mengeluarkan surat penyeliaan kepada institusi kewangan yang menggariskan keperluan dan kehendak terperinci baharu mengenai pengurusan penipuan dalam talian[5]. Langkah ini merupakan tambahan kepada lima langkah utama untuk pelaksanaan segera di semua bank (lihat Gambar Rajah 8). Bank juga terus bekerjasama dengan industri kewangan, Polis Diraja Malaysia (PDRM), Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia (SKMM) dan Pusat Anti Jenayah Kewangan Kebangsaan (National Anti-Financial Crime Centre, NFCC) untuk memerangi penipuan kewangan serta mewujudkan kesedaran orang ramai yang lebih luas mengenai isu-isu yang berkaitan dengan penipuan kewangan serta langkah-langkah keselamatan.

Selain itu, Bank sentiasa mengemas kini Senarai Amaran Pengguna Kewangan. Senarai ini membolehkan pengguna membuat semakan silang mengenai kesahihan entiti atau skim yang mewakili diri mereka sebagai institusi kewangan atau aktiviti yang dikawal

Gambar Rajah 7: Inisiatif Utama untuk Meningkatkan Daya Tahan Siber

[1] PDRM, Pusat Respons Scam Kebangsaan, SKMM dan syarikat berkaitan keselamatan siber seperti Trend Micro, CyberSecurity Malaysia dan Vigilnet.my
[2] Penyertaan daripada institusi kewangan, pengendali sistem pembayaran, Payments Network Malaysia Sdn Bhd (PayNet), PIDM, Agensi Keselamatan Siber Kebangsaan (NACSA) dan Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM)

Sumber: Bank Negara Malaysia

[5] Beberapa contoh termasuk memantau dan menyenarai hitam alat peranti atau nombor telefon yang telah digunakan untuk transaksi haram serta memastikan perkhidmatan perbankan Internet dan aplikasi telefon bimbit hanya beroperasi, masing-masing, pada versi pelayar web yang selamat serta versi sistem pengendalian yang masih disokong.

Gambar Rajah 8: Pendekatan Merentas Negara dalam Memerangi Penipuan Kewangan

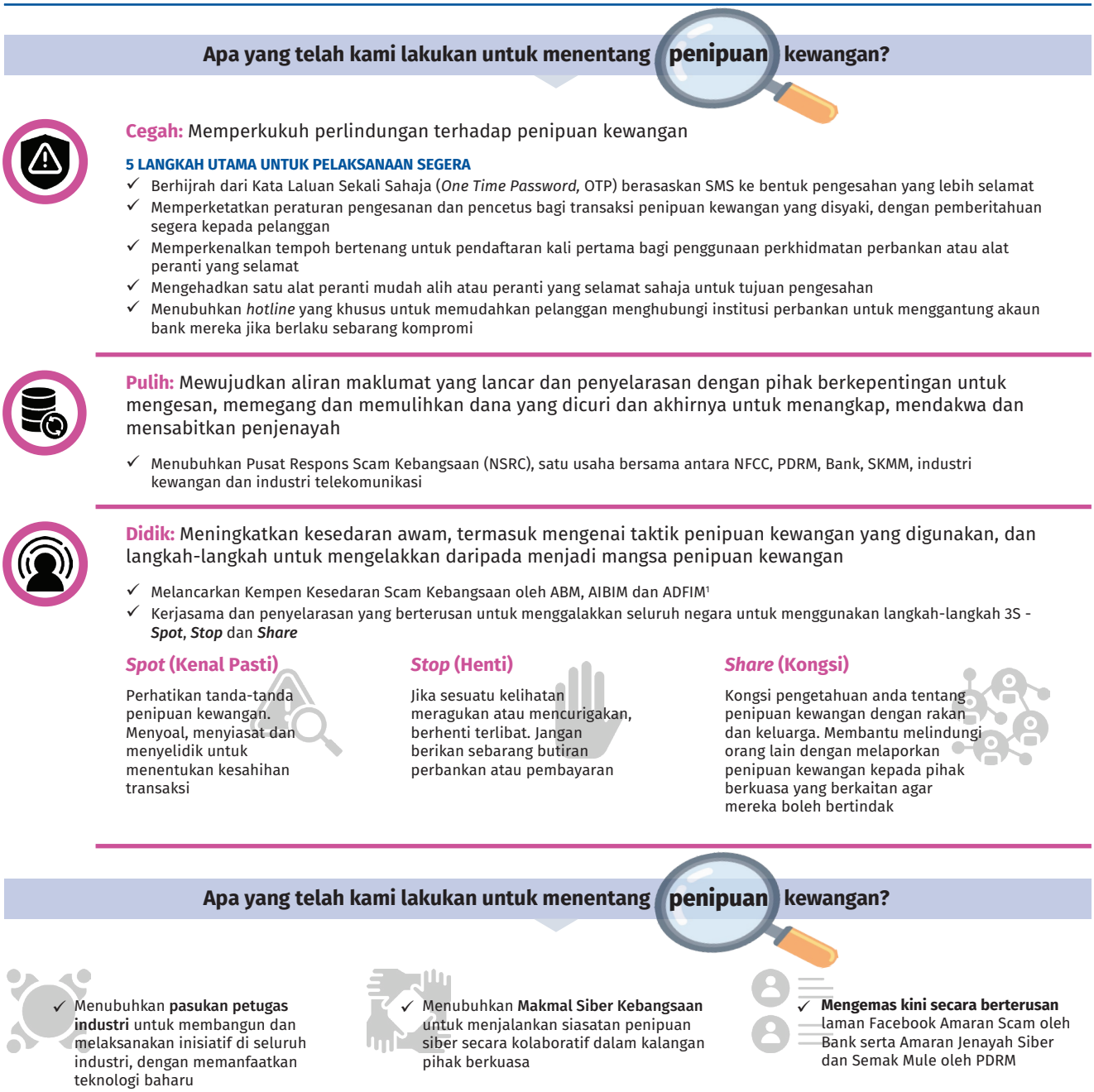

[1] Persatuan Bank-Bank dalam Malaysia (ABM), Persatuan Institusi Perbankan dan Kewangan Islam Malaysia (AIBIM) dan Persatuan Institusi Kewangan Pembangunan Malaysia (ADFIM)

Sumber: Bank Negara Malaysia

selia. Bank mengambil serius terhadap semua bentuk penipuan kewangan kerana aktiviti tersebut boleh menjejaskan keyakinan orang ramai dan boleh memberikan kesan kepada mata pencarian. Oleh itu, Bank akan terus mempertingkatkan usaha penyeliaan dan tindak balas dalam bidang ini.

Libat urus dengan pengawal selia dan penyelia lain

Selaras dengan kerjasama yang berterusan antara Bank dengan bank-bank pusat lain, Bank telah mengambil bahagian dalam tiga forum penyeliaan yang dianjurkan oleh pengawal selia negara asal bagi bank-bank asing yang diperbadankan di Malaysia. Libat urus ini penting untuk menyokong penyeliaan dan pengawasan yang berkesan terhadap institusi kewangan di Malaysia. Libat urus ini juga berfungsi sebagai platform penting untuk memupuk kepercayaan dan perkongsian maklumat yang tepat

pada masanya mengenai risiko baru muncul dan isu penyeliaan utama.

Bank juga terus mengambil bahagian secara aktif dalam forum dan jawatankuasa antarabangsa[6]. Platform-platform ini memberikan pemahaman yang berguna untuk pembangunan dasar dan fungsi penyeliaan Bank terutamanya dalam bidang utama seperti perubahan iklim dan teknologi baru muncul. Tahun ini, Bank mengambil bahagian dalam latihan simulasi krisis rentas sempadan yang dianjurkan oleh Financial Stability Institute (FSI). Latihan ini memberikan peluang kepada Bank untuk menilai rangka kerja pengurusan krisis rentas sempadan serta mengenal pasti beberapa penambahbaikan yang perlu diambil bagi mengukuhkan lagi keberkesanan pengaturan rentas sempadan sedia ada. Bank akan menggunakan pemahaman ini untuk terus mengadakan libat urus dengan institusi kewangan, Kementerian Kewangan dan Perbadanan Insurans Deposit Malaysia (PIDM) untuk membina pengurusan krisis serta keupayaan perancangan pemulihan dan penyelesaian yang mantap.

Tindakan Penyeliaan dan Penguatkuasaan

Bank menggunakan pelbagai tindakan penyeliaan dan penguatkuasaan untuk menggalakkan amalan pematuhan, tadbir urus dan pengurusan risiko yang mantap dalam kalangan institusi kewangan. Tindakan ini penting untuk melindungi kepentingan pengguna dan memelihara integriti sistem kewangan. Jenis tindakan yang diambil terhadap institusi kewangan bergantung pada tahap keseriusan pelanggaran. Tindakan penyeliaan seperti teguran dan arahan adalah bersifat pencegahan dan pembetulan. Bank mengambil tindakan ini untuk memastikan institusi kewangan membaiki jurang pematuhan dan mewujudkan asas yang kukuh dalam pematuhan. Sebaliknya, tindakan penguatkuasaan seperti penalti pentadbiran dan kompaun lebih bersifat menghukum pula digunakan untuk pelanggaran peraturan yang ketara. Hal ini termasuk salah laku jenayah, kekurangan dalam pengurusan risiko serta kawalan yang berulang dan tidak diselesaikan, dan pelanggaran yang memberikan kesan buruk kepada kepentingan orang ramai.

Selama beberapa tahun, pendekatan penguatkuasaan Bank telah menyokong perubahan positif dalam budaya risiko dan pematuhan institusi kewangan. Institusi kewangan terus meningkatkan komitmen mereka untuk mengukuhkan serta menambah baik keseluruhan kawalan dan sistem. Pada tahun 2022, Bank telah mengambil 123 tindakan penyeliaan dan penguatkuasaan terhadap institusi kewangan (lihat Rajah 1). Sebahagian besar tindakan yang diambil adalah terhadap pelanggaran tahap keseriusan yang rendah.

Bank juga meneruskan usaha untuk memerangi jenayah kewangan seperti pengambilan deposit dan pengiriman wang secara haram. Pada tahun 2022, Bank telah mengeluarkan tujuh perintah pemberhentian dan larangan terhadap pengendali perniagaan perkhidmatan wang haram dan membuka lima kertas siasatan. Kesan daripada tindakan ini, Bank telah mengenakan kompaun sebanyak RM50 juta terhadap entiti-entiti ini kerana pengambilan deposit haram dan pengubahan hasil daripada aktiviti haram. Di samping itu, Bank juga telah berjaya mendapat sabitan di mahkamah terhadap empat syarikat dan seorang individu atas sebab perniagaan perkhidmatan wang haram, pengambilan deposit haram, pelanggaran keperluan kerahsiaan perbankan dan pengubahan wang haram. Sabitan ini mengakibatkan denda berjumlah RM141.4 juta dan hukuman penjara bagi pesalah.

Dari segi amalan pasaran, Bank mengambil langkah aktif untuk melindungi kepentingan pengguna. Tindakan segera telah diambil untuk menghentikan amalan industri yang tidak adil serta memastikan institusi kewangan yang tidak patuh menyediakan bantuan penyelesaian yang adil kepada pengguna yang terjejas. Sehubungan dengan itu, Bank memperoleh bayaran balik berjumlah lebih RM39.6 juta untuk setengah juta pengguna kewangan. Tindakan penyeliaan lain yang diambil diringkaskan dalam Gambar Rajah 9.

[6] Jawatankuasa ini termasuk: (i) Basel Committee on Banking Supervision (BCBS); (ii) Cybersecurity Resilience and Information Sharing Platform (CRISP); (iii) International Association of Insurance Supervisors (IAIS); (iv) Executives' Meeting of East Asia-Pacific Central Banks (EMEAP); (v) Islamic Financial Services Board (IFSB); (vi) Network for Greening the Financial System (NGFS); dan (vii) ASEAN Taxonomy Board.

Rajah 1: Pecahan Tindakan yang Diambil Pada Tahun 2022 Mengikut Jenis Institusi

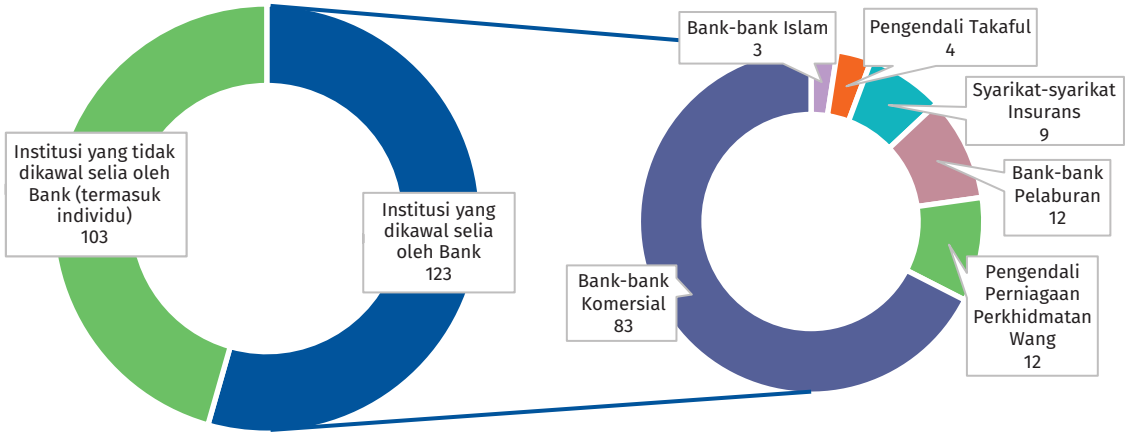

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 9: Ringkasan Tindakan Penyeliaan yang Diambil bagi Mengukuhkan Hasil Layanan yang Adil kepada Pengguna

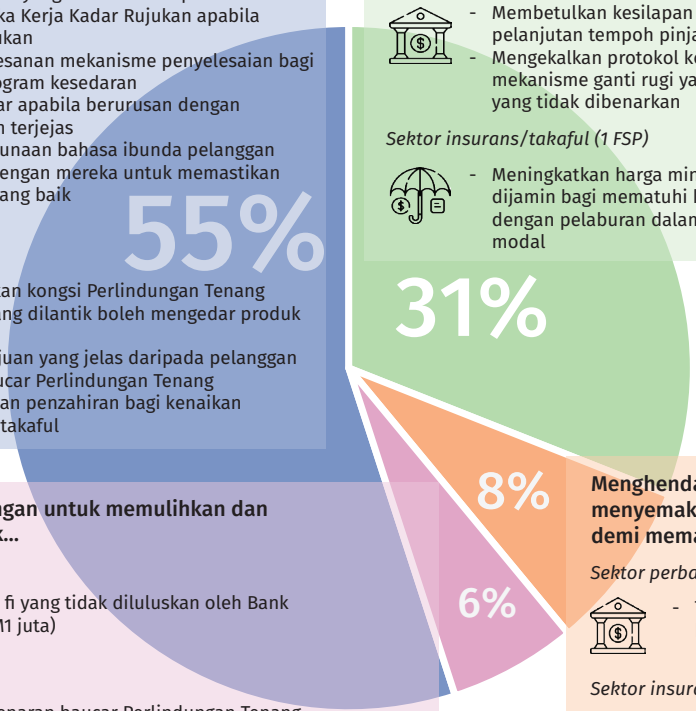

Mengeluarkan surat kepada institusi kewangan untuk...

Sektor perbankan (57 FSP[1])

- Memastikan pematuhan yang ketat terhadap Dokumen Dasar mengenai Rangka Kerja Kadar Rujukan apabila melaraskan kadar rujukan
- Meningkatkan keberkesanan mekanisme penyelesaian bagi kes penipuan, dan program kesedaran
- Mengambil usaha wajar apabila berurusan dengan pengguna yang mudah terjejas
- Mengutamakan penggunaan bahasa ibunda pelanggan apabila berinteraksi dengan mereka untuk memastikan ketelusan/kejelasan yang baik

Sektor insurans/takaful (50 FSP)

- Memastikan hanya rakan kongsi Perlindungan Tenang dan pengantara ITO yang dilantik boleh mengedar produk Perlindungan Tenang
- Mendapatkan persetujuan yang jelas daripada pelanggan sebelum menebus baucar Perlindungan Tenang
- Meningkatkan keperluan penzahiran bagi kenaikan premium/sumbangan takaful

Mengarahkan institusi kewangan yang mempunyai kelemahan operasi untuk...

Sektor perbankan (58 FSP)

- Membetulkan kesilapan sistem yang mengakibatkan pelanjutan tempoh pinjaman gadai janji yang tidak adil[2]
- Mengekalkan protokol komunikasi yang betul dan mekanisme ganti rugi yang adil untuk transaksi kad kredit yang tidak dibenarkan

Sektor insurans/takaful (1 FSP)

- Meningkatkan harga minimum untuk unit-unit dana yang dijamin bagi mematuhi keperluan produk yang berkaitan dengan pelaburan dalam dana yang menjanjikan jaminan modal

Menghendaki institusi kewangan untuk memulihkan dan memulangkan bayaran untuk...

Sektor perbankan (1 FSP)

- Pelanggan dikenakan fi yang tidak diluluskan oleh Bank (Jumlah pulangan: RM1 juta)

Sektor insurans/takaful (11 FSP)

- Penebusan tanpa kebenaran baucar Perlindungan Tenang (Jumlah pulangan: RM32.1 juta)
- Kelewatan dalam pembayaran manfaat apabila berlaku tuntutan, tempoh polisi/sijil telah matang atau tamat (Jumlah pulangan: RM2.4 juta)
- Penentuan harga yang salah untuk dana berkaitan pelaburan dan caj berlebihan yang dikenakan ke atas fi wakalah (Jumlah pulangan: RM1.5 juta)
- Penggunaan lebihan daripada Dana Risiko Peserta untuk membayar manfaat yang tidak diliputi dalam kontrak (Jumlah pulangan: RM2.6 juta)

Menghendaki institusi kewangan untuk menyemak dan meminda terma kontrak demi memastikan...

Sektor perbankan (8 FSP)

- Terma kontrak tidak menjejaskan hak dan kewajipan pelanggan

Sektor insurans/takaful (8 FSP)

- Polisi/sijil takaful untuk kenderaan motor sentiasa adil kepada pemilik polisi/peserta sepanjang tempoh kontrak mereka

[1] Iaitu penyedia perkhidmatan kewangan (*financial service provider*, FSP)
[2] Hanya 1 FSP didapati mempunyai ralat sistem dan diarahkan untuk membetulkan isu tersebut

Sumber: Bank Negara Malaysia

Langkah Selanjutnya

Landskap kewangan dijangka terus mengalami perubahan pesat pada tahun-tahun akan datang. Perubahan ini akan didorong oleh faktor perubahan seperti pendigitalan perkhidmatan kewangan, perubahan iklim dan perubahan demografi di Malaysia. Perubahan ini juga pasti akan menimbulkan cabaran pengawalseliaan yang baharu. Oleh itu, Bank akan terus memastikan rangka kerja pengawalan dan penyeliaan-

(i) Bersedia bertindak balas terhadap isu baru muncul tepat pada masanya;

(ii) Menggalakkan sistem kewangan yang berdaya tahan terhadap kejutan pada masa hadapan;

(iii) Menetapkan standard profesionalisme yang tinggi dan amalan yang adil untuk penyedia perkhidmatan kewangan. Hal ini termasuk melindungi kepentingan pengguna daripada amalan tidak adil atau tidak beretika, khususnya bagi kes segmen yang mudah terjejas; dan

(iv) Memelihara integriti dan keselamatan sistem kewangan. Usaha ini termasuk memperkenalkan penambahbaikan proses baharu bagi memastikan tindakan penguatkuasaan yang berkesan dan tepat pada masanya, serta kerjasama berterusan dengan agensi-agensi penguatkuasaan undang-undang lain untuk memerangi aktiviti haram.

Menggalakkan Sistem Kewangan yang Progresif dan Inklusif

Pada tahun 2022, strategi Bank tertumpu pada usaha untuk menggalakkan sistem kewangan yang menyokong ekonomi yang lebih digital, pelbagai, inklusif, dan berdaya tahan terhadap perubahan iklim. Bank dipandu oleh objektif dan hasil yang diingini dalam Pelan Sektor Kewangan 2022-2026.

Memajukan Pendigitalan Perkhidmatan Kewangan

Pada tahun 2022, Bank meneruskan usaha untuk mewujudkan ekosistem yang kondusif untuk merangsang lagi inovasi, persaingan, dan kedinamikan. Antara bahagian yang penting dalam usaha ini adalah menyokong kemasukan peserta digital baharu dalam sektor kewangan. Bank-bank digital menawarkan perkhidmatan perbankan dalam talian tanpa rangkaian cawangan fizikal, dan ini membolehkan mereka mengatasi halangan geografi. Bank-bank digital dijangka akan memberikan tumpuan pada penggunaan teknologi inovatif yang boleh merangkumi penyelesaian yang lebih khusus berteraskan analisis data tanpa dikekang oleh keterbatasan sistem-sistem legasi. Tumpuan mereka terhadap pengalaman pengguna juga boleh memberikan lebih banyak kemudahan kepada pengguna. Bank-bank digital dijangka memberikan tumpuan kepada segmen yang kurang mendapat perkhidmatan kewangan dan segmen yang tidak mendapat perkhidmatan kewangan, seterusnya akan memajukan agenda rangkuman kewangan dan mempertingkatkan penyertaan masyarakat dalam ekonomi. Pada bulan April 2022, Menteri Kewangan telah memberikan kelulusan bersyarat kepada lima pemohon bank digital. Bank-bank digital kini sedang menjalani semakan persediaan dari segi operasi dan mungkin akan memulakan operasi menjelang suku kedua tahun 2024. Pada tahun 2022, bank-bank digital telah mula melantik ahli-ahli pengurusan dan Lembaga Pengarah, merangka dasar-dasar utama dan prosedur kawalan, serta memuktamadkan infrastruktur digital. Bank-bank digital juga telah bekerjasama dengan pihak luar bebas untuk menjalankan semakan objektif ke atas tahap persediaan mereka. Bank juga akan menjalankan semakan persediaan dari segi operasi sebelum bank-bank digital memulakan operasi.

Sama seperti bank-bank digital, penanggung insurans dan pengendali takaful digital (Digital Insurers And Takaful Operators, DITO) baharu juga mungkin akan menyertai landskap kewangan Malaysia untuk memberikan rangkuman, persaingan pasaran, dan kecekapan yang lebih meluas terutamanya melalui cara digital (Gambar Rajah 1). DITO dijangka mencapai matlamat ini dengan mendorong model perniagaan yang baharu dan menawarkan pilihan produk yang lebih meluas. Pada bulan November 2022, Bank mengeluarkan Draf Dedahan (Exposure Draft) mengenai Rangka Kerja Pelesenan dan Pengawalseliaan untuk DITO. Hal ini bertujuan untuk memperkenalkan keperluan pelesenan yang setimpal dengan tahap kerumitan DITO pada peringkat awal operasi mereka. Sama seperti bank-bank digital, DITO yang baru diberikan lesen dikehendaki untuk mengikut fasa asas serta mematuhi keperluan pengurusan risiko yang mantap dan keperluan perlindungan pengguna. Dalam tempoh ini, DITO tertakluk pada keperluan yang dipermudah seperti bilangan minimum ahli jawatankuasa Syariah yang lebih rendah dan modal berbayar minimum yang lebih rendah. Bank mempunyai sasaran untuk memuktamadkan dokumen dasar dan menerima permohonan untuk lima lesen DITO pada tahun 2023.

Gambar Rajah 1: Tawaran Nilai bagi DITO

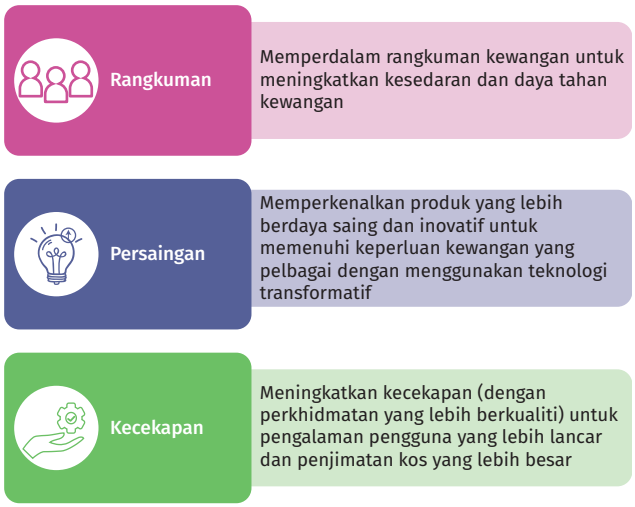

Sumber: Draf Dedahan Bank Negara Malaysia mengenai Rangka Kerja Pelesenan dan Pengawalseliaan untuk DITO

Bank mengekalkan tumpuan pada pengurusan risiko yang mantap dan perlindungan pengguna terhadap pemohon DITO

Bank juga telah membuat semakan pada dasar-dasar sedia ada untuk menyokong model dan penyelesaian perniagaan digital dengan lebih baik. Draf Dedahan mengenai Kaedah Kenali Pelanggan Anda Menerusi Platform Digital (Electronic Know-Your-Customer, e-KYC) telah dikeluarkan pada Februari 2023. Draf ini memperluas keperluan e-KYC sedia ada untuk merangkumi pembukaan akaun digital bagi perniagaan dan individu. Draf ini juga bertujuan untuk membantu institusi kewangan menggunakan kemajuan teknologi terkini dalam e-KYC dan pada masa yang sama memelihara integriti sistem kewangan.

Sandbox Pengawalseliaan Teknologi Kewangan (Sandbox) kekal sebagai saluran penting bagi industri kewangan untuk meneroka idea baharu. Pada tahun 2022, Sandbox telah menyokong sembilan inisiatif. Daripada jumlah ini, empat inisiatif baharu yang merangkumi penyelesaian *insurtech* dan Beli Sekarang, Bayar Kemudian (*Buy-Now-Pay-Later*) telah diuji. Berdasarkan pengalaman ini, Bank akan memperkenalkan penambahbaikan pada rangka kerja Sandbox. Draf dedahan Sandbox dijangka akan dikeluarkan pada suku pertama tahun 2023. Draf ini merangkumi dua penambahbaikan utama: (i) mempercepat masa pusingan untuk melaksanakan inovasi bagi institusi kewangan dengan keupayaan pengurusan risiko yang kukuh; dan (ii) memudahkan penilaian kelayakan untuk Sandbox.

Bank terus mempergiat penglibatan dengan industri dan pihak berkepentingan lain untuk memajukan agenda digital. Pada bulan Januari 2022, Bank menjadi tuan rumah bagi MyFintech Week edisi kedua. Acara dalam talian selama seminggu tersebut menyaksikan lebih 4,000 peserta dan penceramah mengambil bahagian dalam memacu peluang pendigitalan bagi pemulihan, kemampanan, dan rangkuman kewangan di Malaysia. Sorotan utama daripada acara tersebut diperincikan lagi dalam Gambar Rajah 2.

Memperkukuh Pasaran Kewangan

Pada tahun 2022, Bank telah melaksanakan beberapa inisiatif untuk memajukan lagi pasaran kewangan domestik. Inisiatif ini bertujuan untuk menambah baik akses pasaran, mudah tunai dan pengaturan tadbir urus. Bank menubuhkan jawatankuasa kecil khusus dalam Jawatankuasa Pasaran Kewangan (Financial Markets Commitee)[1] untuk pembangunan pasaran kewangan bon dalam negeri dan pasaran kewangan Islam.

Malaysia terus menggunakan pendekatan berbilang kadar dengan Kadar Tawaran Antara Bank Kuala Lumpur (Kuala Lumpur Interbank Offered Rate, KLIBOR) bersama-sama dengan Kadar Semalaman Malaysia (Malaysia Overnight Rate). Oleh itu, Bank telah mengekalkan penerbitan tempoh KLIBOR satu-, tiga-, dan enam-bulan untuk memberikan fleksibiliti kepada peserta pasaran dalam menetapkan harga produk kewangan berdasarkan pasaran asas yang aktif. Bank juga melantik semula 11 para pelapor KLIBOR untuk tahun 2023-2024. Berpandukan Dokumen Dasar Penetapan Kadar KLIBOR yang dikeluarkan pada bulan September 2021, para pelapor akan memastikan KLIBOR kekal teguh dan mewakili keadaan dalam pasaran asas.

[1] Jawatankuasa Pasaran Kewangan ditubuhkan pada tahun 2016 untuk berhubung dengan industri pasaran kewangan serta untuk menyemak dan merangka strategi yang komprehensif untuk pasaran kewangan borong.

Gambar Rajah 2: MyFintech Week 2022

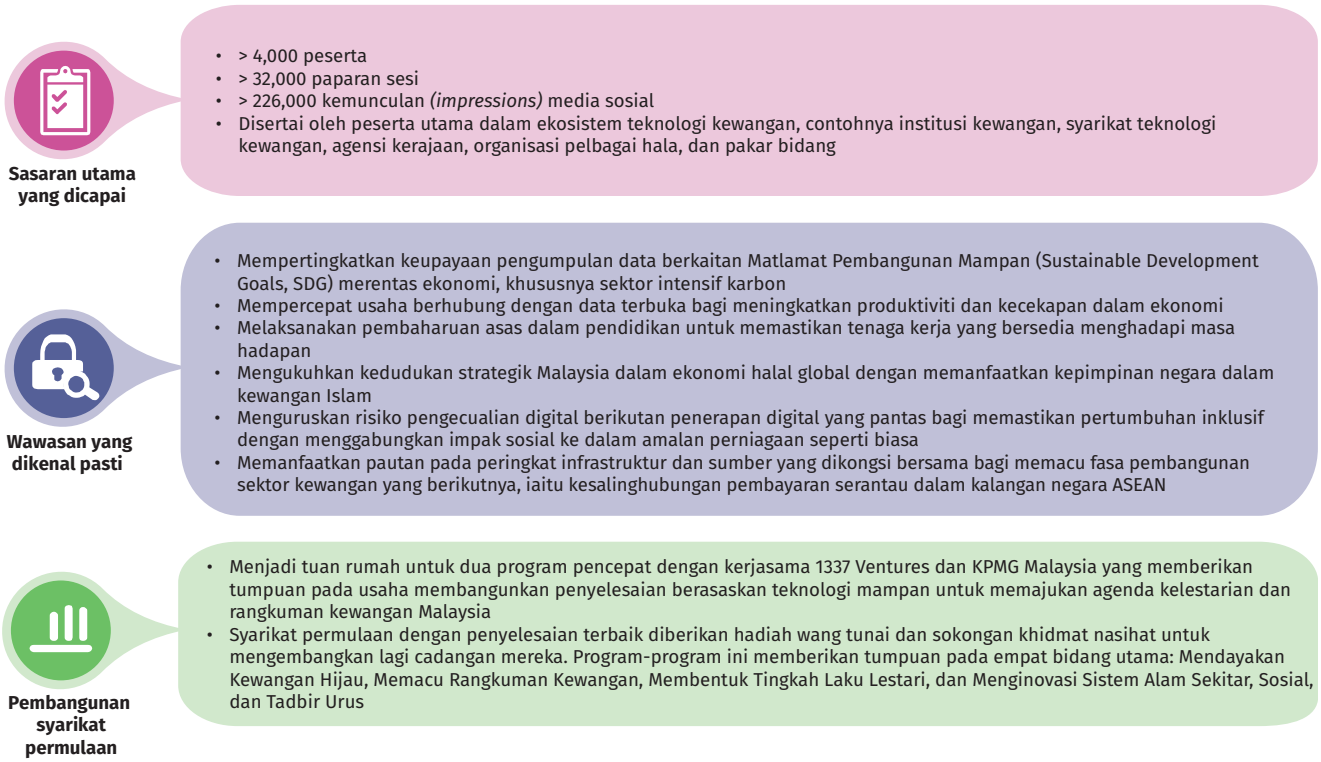

Sumber: Bank Negara Malaysia, diadaptasi daripada penerbitan EY

Peniaga Utama (*Principal Dealers*, PD) adalah sangat penting dalam memastikan kestabilan dan pembangunan pasaran kewangan. PD membantu untuk membina sumber permintaan sekuriti yang stabil dan boleh dipercayai. Mereka menyediakan mudah tunai dalam pasaran sekunder dengan menumpukan sumber modal untuk menyerap kekurangan mudah tunai berkala. Mereka juga membina saluran pengedaran dan menyediakan maklumat pasaran termasuk harga, jumlah dan spread antara bida dengan tawaran. Pada tahun 2022, Bank telah menetapkan Rangka Kerja Peniaga Utama (Principal Dealership Framework) untuk memastikan PD kekal relevan. Penambahbaikan utama pada Rangka Kerja Peniaga Utama termasuk tumpuan yang lebih besar pada pembangunan pasaran kewangan, peningkatan insentif untuk memberikan sumbangan kepada mudah tunai dan ketelusan pasaran, serta menggalakkan persaingan yang sihat.

Meningkatkan Akses kepada Produk dan Perkhidmatan Kewangan

Meningkatkan titik akses kewangan

Bank ejen merupakan elemen penting untuk mencapai matlamat rangkuman kewangan pihak Bank. Bank ejen menyediakan akses mudah kepada perkhidmatan kewangan yang penting, khususnya untuk komuniti terpencil. Perkhidmatan ini termasuk deposit dan pengeluaran wang tunai, pemindahan dana, pembayaran bil, dan transaksi tambah nilai prabayar. Pada bulan Jun 2022, Bank telah menyemak Dokumen Dasar Perbankan Ejen untuk mengembangkan skop perkhidmatan kewangan yang ditawarkan oleh bank ejen. Kini, mereka dapat menyokong pembukaan akaun perbankan melalui protokol e-KYC, menjalankan perniagaan perkhidmatan wang, mengedarkan produk insurans mikro dan takaful mikro, serta menjalankan aktiviti kemasukan dan pengeluaran e-wang. Skop bank ejen yang diperluas dijangka akan mempunyai kesan positif yang besar terhadap rangkuman kewangan di Malaysia (Gambar Rajah 3).

Gambar Rajah 3: Perkhidmatan perbankan ejen di Malaysia

EB | ejen bank berdaftar

Penunjuk Prestasi Utama Perbankan Ejen
(Akhir bulan Disember 2022)

% daripada Mukim yang Mendapat Perkhidmatan Kewangan
96.2%
(2011: 46.4%)

Peserta Institusi Kewangan (Peserta IK)
6 Peserta IK
(2011: 2 Peserta IK)

% daripada Kawasan Dewan Undangan Negeri yang Mendapat Perkhidmatan Kewangan
100%
(2011: 72.9%)

Bilangan Transaksi
255.5 juta
(2012: 3.1 juta)

Sumber: Bank Negara Malaysia

Bank ejen kini tersedia di hampir semua mukim di Malaysia.

Sebagai tambahan kepada bank ejen sedia ada, Bank juga telah bekerjasama dengan industri untuk memperkenalkan Inisiatif Bank Bergerak. Bank bergerak[2] telah membantu meluaskan akses kepada perkhidmatan kewangan penting di kawasan yang kurang mendapat perkhidmatan kewangan, termasuk khidmat nasihat[3] serta memainkan peranan untuk merangsang penggunaan perkhidmatan kewangan digital. Setakat akhir tahun 2022, 19 bank bergerak telah dilancarkan yang meliputi 39 mukim di tujuh negeri di Malaysia yang kurang mendapat perkhidmatan kewangan. Bank bergerak telah menyokong lebih 3,182 pembukaan akaun perbankan baharu dan lebih 31,970 transaksi yang bernilai RM29.5 juta.

Memastikan akses berterusan kepada pembiayaan untuk perniagaan dan usahawan

Institusi kewangan Malaysia terus menyokong pemulihan ekonomi perusahaan kecil dan sederhana (PKS) dengan menyediakan pembiayaan yang diperlukan. Usaha ini membantu PKS menguruskan keperluan aliran tunai dan membuat pelaburan modal untuk mengembangkan perniagaan mereka. Setakat akhir tahun 2022, pinjaman dan pembiayaan terkumpul daripada sistem perbankan kepada PKS berkembang sebanyak 5.0% (2021: 5.7%)[4]. Pembiayaan melebihi RM154 bilion telah diluluskan kepada kira-kira 230,000 akaun PKS (2021: RM131 bilion kepada kira-kira 196,000 akaun). Aktiviti pengeluaran pinjaman merekodkan pengembangan sebanyak dua angka dengan jumlah sebanyak RM505 bilion disalurkan kepada PKS (2021: RM399 bilion).

Bagi menyokong PKS yang terjejas akibat banjir di seluruh negara pada tahun 2022, Bank telah mengaktifkan Kemudahan Bantuan Bencana 2022 (Disaster Relief Facility, DRF 2022). DRF 2022 menyediakan pembiayaan segera untuk PKS bagi mengurangkan kesan daripada banjir. Pembiayaan sedemikian digunakan untuk membaiki dan menggantikan aset-aset yang rosak seperti loji dan jentera serta sebarang modal kerja tambahan. Pada akhir bulan Disember 2022, institusi kewangan peserta telah meluluskan lebih RM200 juta di bawah DRF 2022 untuk pembiayaan bagi menyokong lebih 500 PKS dan perusahaan mikro.

Dana BNM untuk PKS (Dana BNM) melengkapkan lagi usaha bank-bank untuk menyokong keperluan

[2] Pada bulan Jun 2021, Kerajaan telah mengumumkan peruntukan sebanyak RM18 juta untuk Inisiatif Bank Bergerak di bawah Pakej Perlindungan Rakyat dan Pemulihan Ekonomi (PEMULIH). Objektif peruntukan ini adalah untuk meningkatkan akses kepada perkhidmatan perbankan asas bagi kawasan yang kurang mendapat perkhidmatan dengan titik akses kewangan yang tidak mencukupi di Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak.

[3] Khidmat nasihat kewangan yang disediakan oleh bank bergerak termasuk meningkatkan kesedaran tentang perkhidmatan kewangan digital dan penipuan kewangan, sokongan pendaftaran perkhidmatan kewangan digital dengan memuat turun aplikasi perbankan dalam talian pihak institusi kewangan, penjelasan tentang manfaat pelbagai produk kewangan termasuk insurans dan takaful, khususnya Perlindungan Tenang, dll.

[4] Semua data pinjaman/pembiayaan daripada sistem perbankan dan IKP berdasarkan keperluan pelaporan statistik yang dikemas kini dan mungkin tidak dibandingkan secara langsung dengan data yang dilaporkan dalam terbitan sebelum ini.

pembiayaan PKS. Bank juga bermatlamat untuk memberikan insentif dan melibatkan pembiayaan swasta ke dalam bidang pertumbuhan baharu yang dikenal pasti. Pada tahun 2022, Dana BNM telah melakukan perubahan untuk menyokong pemulihan PKS dan pertumbuhan masa hadapan dengan lebih teguh. Pada bulan Februari 2022, Bank memperkenalkan dua dana baharu. Kemudahan Permodalan Semula Perniagaan (Business Recapitalisation Facility, BRF) membantu PKS menambah baik struktur atau meningkatkan perbelanjaan modal kerja mereka, manakala Kemudahan Peralihan Rendah Karbon (Low Carbon Transition Facility, LCTF) menyokong peralihan PKS ke arah operasi rendah karbon dan lestari. Kemudahan Teknologi Tinggi – Aspirasi Pelaburan Nasional (High Tech Facility – National Investment Aspirations, HTF-NIA) turut dipertingkatkan dan dijenamakan semula sebagai Kemudahan Teknologi Tinggi dan Hijau (High Tech and Green Facility). Dana ini bertujuan untuk menyokong PKS yang layak untuk membuat pelaburan yang dapat membantu merangsang pertumbuhan ekonomi, khususnya dalam bidang seperti teknologi digital, teknologi hijau dan bioteknologi.

Dengan kemudahan pembiayaan tambahan dan yang dipertingkatkan ini, jumlah pembiayaan yang tersedia melalui Dana BNM meningkat kepada RM31.1 bilion pada tahun 2022 daripada RM9.1 bilion pada tahun 2019. Pada tahun 2022, pembiayaan berjumlah RM22.6 bilion (2021: RM19.4 bilion) telah diluluskan kepada lebih 65,000 (2021: 53,000) PKS, dengan pengeluaran setakat ini berjumlah RM20.1 bilion (2021: RM16.4 bilion). Sila rujuk Gambar Rajah 4 untuk butiran lanjut tentang jenis kemudahan yang terdapat di bawah Dana BNM.

Kewangan sosial dijangka akan menjadi pemacu utama pembangunan sosial di Malaysia. Kewangan sosial melengkapi kewangan sektor awam dan penyelesaian kewangan yang didorong secara komersial untuk menggalakkan daya tahan sosial yang lebih kukuh di Malaysia. Salah satu contoh ialah iTEKAD[5]. Sejak fasa rintisnya pada tahun 2020, bilangan peserta dan sektor perniagaan terus meningkat. Pada tahun 2022, bilangan bank peserta di bawah program iTEKAD meningkat kepada sembilan bank daripada tiga bank pada tahun sebelumnya. Bersama-sama dengan rakan kongsi pelaksana mereka, sembilan bank peserta ini telah membuat komitmen untuk mendaftarkan lebih 4,000 peserta iTEKAD baharu dan menggerakkan hampir RM40 juta dana kewangan sosial yang pelbagai (termasuk derma, zakat, dan pelaburan impak sosial) pada tahun 2023. iTEKAD telah memberikan manfaat yang ketara kepada pesertanya termasuk peningkatan dalam pertumbuhan perniagaan, pekerjaan yang mampan, daya tahan kewangan, dan penerimaan digital. (Rujuk Gambar Rajah 5)

Gambar Rajah 4: Senarai kemudahan di bawah Dana BNM untuk PKS

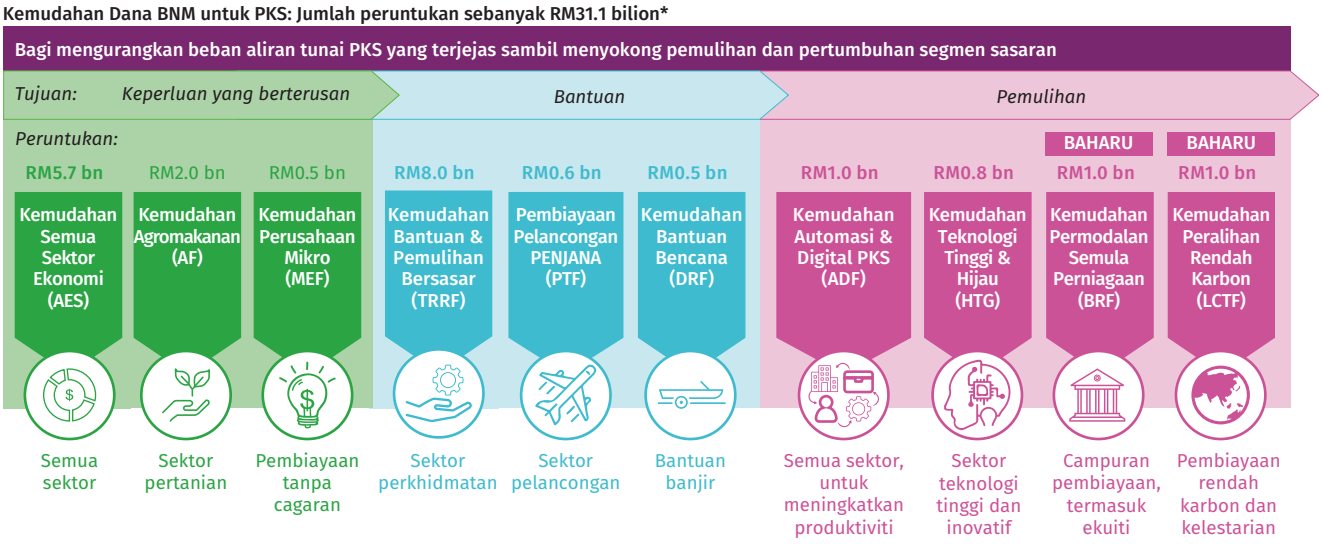

*RM10 bilion yang diperuntukkan untuk Kemudahan Bantuan Khas (SRF) telah digunakan sepenuhnya dan ditutup untuk permohononan

Sumber: Bank Negara Malaysia

[5] iTEKAD ialah program kewangan sosial campuran yang menawarkan modal permulaan, pembiayaan mikro dan latihan berstruktur kepada usahawan mikro. iTEKAD menyasarkan segmen usahawan mikro yang baru bermula dan usahawan mikro sedia ada yang berpendapatan rendah.

Gambar Rajah 5: Penunjuk prestasi utama iTEKAD

Nota: Angka diperoleh daripada sampel peserta iTEKAD.

Sumber: Bank Negara Malaysia, institusi kewangan peserta iTEKAD

Sejak iTEKAD dilancarkan, Bank dan institusi kewangan telah memperoleh banyak pemahaman yang berharga. Berikutan peranan kewangan sosial yang semakin penting, institusi kewangan perlu mengatur strategi yang komprehensif di sepanjang rantaian nilai kewangan sosial, daripada pendaftaran peserta, peningkatan kemahiran peserta, sumber pendanaan hinggalah pemantauan impak untuk mencapai potensi kewangan sosial sepenuhnya (Gambar Rajah 6). Bank akan terus memainkan peranan yang aktif untuk menyokong industri bagi meluaskan jangkauan dan kejayaan program kewangan sosial seperti iTEKAD.

Menggalakkan tawaran produk kewangan yang inklusif

Perlindungan insurans dan takaful dapat memberikan bantuan yang berharga pada masa yang diperlukan, terutamanya bagi isi rumah atau individu yang mempunyai simpanan dan penampan kewangan yang tidak mencukupi. Produk Perlindungan Tenang (PT) memberikan perlindungan terhadap kerugian kewangan dan peristiwa buruk yang tidak dijangka. Produk ini memenuhi prinsip mampu milik, mudah diakses, menyediakan nilai yang baik, serta mudah difahami, dibeli, dan dituntut. Pada tahun 2022, inisiatif PT berkembang dengan ketara (Gambar Rajah 7) dengan sebanyak 4.9 juta polisi insurans/sijil takaful dibeli (2021: 1.7 juta) dan RM12.4 juta tuntutan dibayar (2021: RM10.2 juta). Inisiatif ini dapat dijayakan melalui rangka kerja pengawalseliaan yang sesuai untuk tujuan (*fit-for-purpose*) dan program Baucar Perlindungan Tenang[6] (Perlindungan Tenang Voucher, PTV) oleh Kerajaan yang diperkenalkan sejak tahun 2021. Rangka kerja pengawalseliaan PT menggalakkan penanggung insurans dan pengendali takaful (*insurers and takaful operators*, ITO) mempelbagaikan tawaran produk mereka bagi menggalakkan produk am dan saluran pengedaran untuk merangkumi saluran bukan tradisional. Kepelbagaian ini menambah baik pilihan dan akses pengguna kepada produk PT. Program PTV oleh Kerajaan menggalakkan golongan yang mudah terjejas untuk membeli dan mendapat pengalaman tentang perlindungan insurans dan takaful yang mereka mungkin tidak berminat untuk mengenali tanpa program sedemikian.

Program PTV telah menggariskan kepentingan amalan jualan yang baik, khususnya oleh pengantara.

[6] Program PTV menyediakan baucar RM50 pada tahun 2021 dan baucar RM75 pada tahun 2022 kepada penerima Bantuan Keluarga Malaysia yang berkelayakan untuk membeli atau memperbaharui produk PT

Gambar Rajah 6: Peluang mengoptimumkan rantaian nilai kewangan sosial (SF)

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 7: Prestasi Perlindungan Tenang

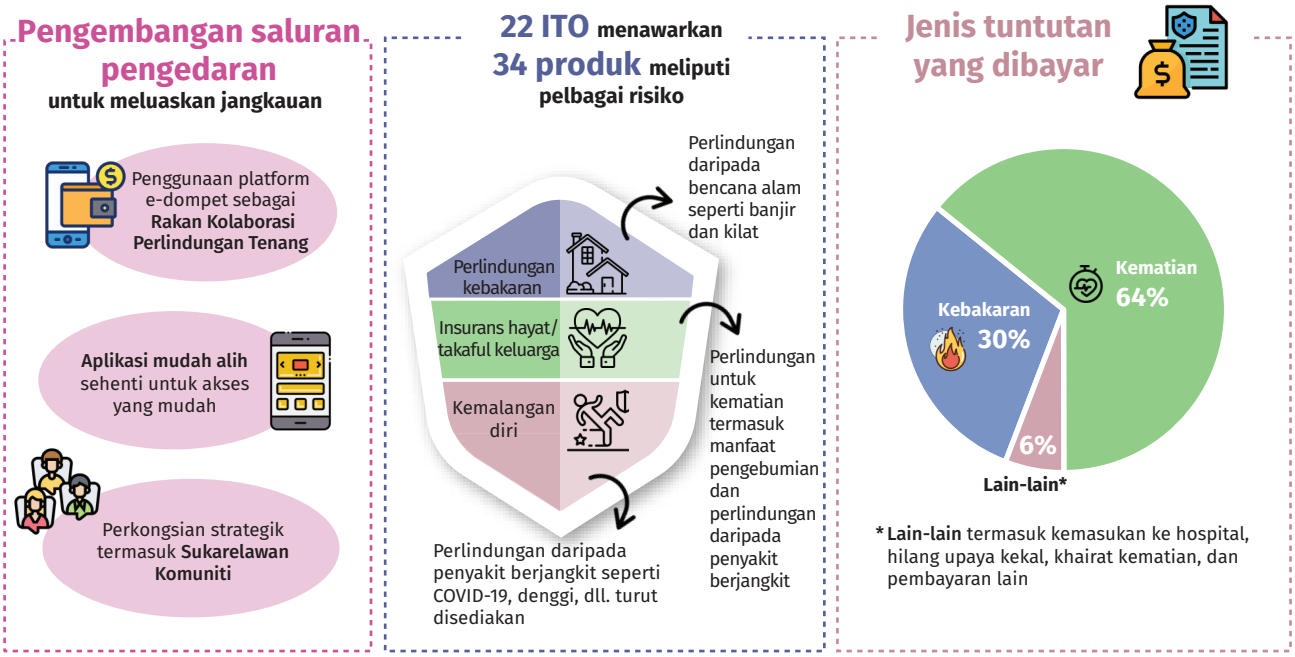

Sumber: Insurance Services Malaysia

Sesetengah ITO mempunyai jurang dalam pengawasan terhadap rakan kongsi pengedaran mereka yang berinteraksi dengan penerima PTV. Hal ini telah menyebabkan penerimaan aduan tentang penebusan baucar tanpa kebenaran daripada pengguna. ITO terlibat dikehendaki melaksanakan tindakan pemulihan dan menjalankan penilaian wajar yang lebih mantap terhadap rakan kongsi PT mereka sebelum pelantikan. ITO juga dikehendaki untuk memastikan pemantauan yang lebih berkesan dan melakukan pemeriksaan kualiti terhadap amalan jualan, pendaftaran pelanggan, dan proses penzahiran rakan kongsi PT mereka.

Satu kajian dari segi permintaan yang bertujuan untuk menyokong pertumbuhan pasaran insurans mikro dan takaful mikro yang mampan pada masa hadapan telah dijalankan pada tahun 2022. Kajian yang dijalankan oleh Bank dan industri insurans dan takaful memberikan pemahaman yang lebih mendalam tentang keperluan perlindungan dan tingkah laku penggunaan oleh tiga segmen yang semakin berkembang di Malaysia iaitu pekerja gig, keluarga muda generasi milenial, serta pekerja jualan dan perkhidmatan (Gambar Rajah 8). Untuk melengkapi kajian permintaan tersebut, data makro mengenai pengalaman skim mySalam[7] dengan tuntutan kemasukan ke hospital dan penyakit kritikal dikongsikan dengan ITO. Data ini memberi ITO kefahaman yang lebih mendalam tentang tingkah laku tuntutan dalam kalangan segmen sasaran yang lazim bagi pasaran insurans mikro dan takaful mikro. Maklumat ini akan memudahkan ITO merangka dan memperkenalkan lebih banyak produk insurans mikro dan takaful mikro yang berasaskan keperluan. Ini juga akan membantu ITO untuk merangka program pendidikan pengguna yang sesuai untuk mengekalkan permintaan pada masa hadapan.

Institusi kewangan pembangunan (IKP) sebagai penggerak utama untuk meningkatkan tahap inklusif dan akses kepada pembiayaan

Pada tahun 2022, pembiayaan IKP meningkat sebanyak 1.1% kepada RM163.4 bilion (2021: 3.6% kepada RM161.6 bilion), terutamanya dalam sektor isi rumah, pembinaan, dan perkilangan. Pembiayaan baharu yang diluluskan oleh IKP meningkat dengan ketara, iaitu sebanyak 16.3% (2021: -2.4%), mencapai 630,000 peminjam berpendapatan rendah dan 31,000 PKS, termasuk syarikat permulaan dan peminjam kali pertama. IKP juga kekal sebagai penyedia kredit utama untuk perusahaan mikro, mencakupi 84% daripada jumlah akaun pembiayaan mikro. Sokongan pembiayaan daripada IKP membolehkan lebih 10,000 perniagaan mencapai perolehan yang lebih tinggi dan lebih kurang 3,700 perniagaan meningkatkan skala operasinya, selain mewujudkan dan mengekalkan kira-kira 131,000 pekerjaan dalam ekonomi pada tahun 2022. Pencapaian penting yang lain oleh IKP diringkaskan dalam Gambar Rajah 9 di bawah.

Pada tahun 2022, Bank menyokong usaha IKP untuk melakukan inovasi produk dan membangunkan penyelesaian bagi merapatkan jurang dalam

Gambar Rajah 8: Hasil utama kajian dari segi permintaan yang dijalankan secara bersama oleh industri insurans/takaful dan Bank

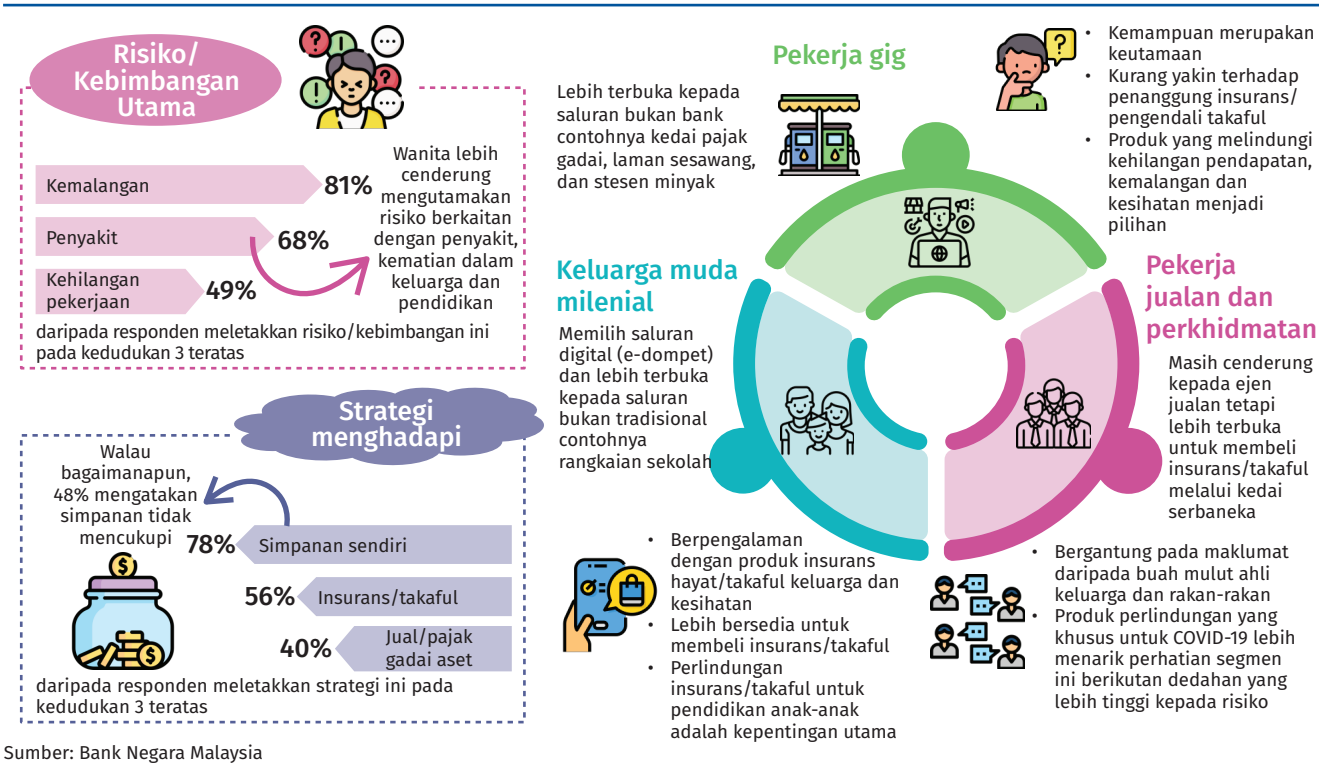

Sumber: Bank Negara Malaysia

[7] mySalam ialah skim bantuan pendapatan takaful percuma oleh Kerajaan yang memberikan perlindungan takaful kepada individu yang layak termasuk individu yang menerima bayaran bantuan khas kerajaan.

Gambar Rajah 9: Gambaran pencapaian institusi kewangan pembangunan (IKP) pada tahun 2022

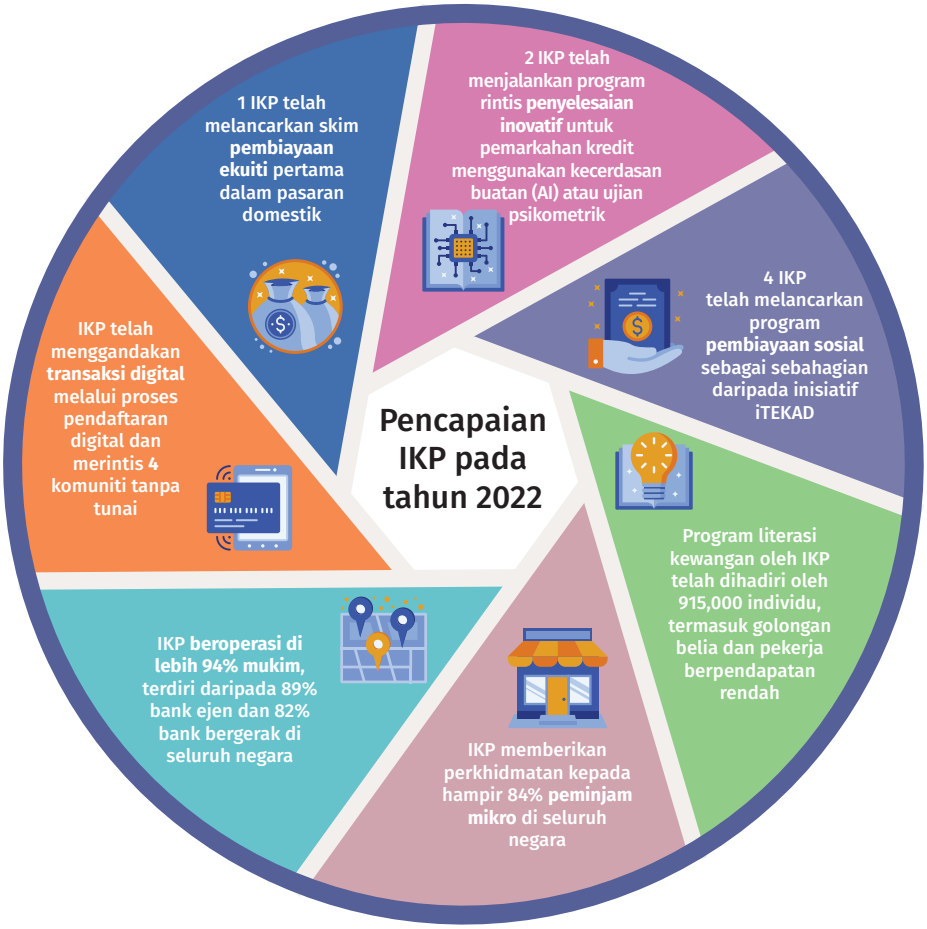

Sumber: Bank Negara Malaysia

rangkuman kewangan. Bank memudahkan libat urus secara berkala antara IKP dengan syarikat-syarikat teknologi kewangan (*fintech*). Libat urus ini bertujuan untuk menggalakkan penerokaan penyelesaian untuk memupuk tingkah laku menabung, menyediakan pembiayaan ekuiti, dan mempertingkatkan kaedah penilaian kredit bagi pelanggan yang mempunyai maklumat kredit yang terhad (“*thin-file*” *customer*) dengan menggunakan Kecerdasan Buatan/ Pembelajaran Mesin (*Artificial Intelligence/Machine Learning*) atau kaedah penskoran kredit yang lain (contohnya analisis psikometri). Bank turut memudahkan IKP dalam melancarkan program kewangan sosial menerusi iTEKAD untuk meluaskan jangkauan kepada segmen yang kurang mendapat perkhidmatan kewangan.

Untuk menambah baik kesan dan keberkesanan IKP dalam menggalakkan rangkuman kewangan, Bank memberikan tumpuan pada pelaksanaan dan penguatkuasaan Rangka Kerja Pengukuran Prestasi (Performance Measurement Framework, PMF) yang diperkenalkan pada tahun 2018 (Gambar Rajah 10). Bank bekerjasama rapat dengan IKP untuk memperhalus tadbir urus, sistem, dan sumber berkaitan PMF. Usaha ini menghasilkan pelaporan penunjuk dasar yang lebih baik oleh IKP dan penggunaan PMF yang lebih bermakna untuk mengesan hasil pembangunan jangka panjang. Keadaan ini membolehkan Bank menyediakan intervensi yang lebih menyeluruh apabila diperlukan. PMF juga mendorong IKP untuk mengambil tindakan proaktif bagi meningkatkan jangkauannya dan mengumpulkan pembiayaan daripada sektor swasta untuk industri yang kurang mendapat perkhidmatan kewangan (contohnya bidang pertumbuhan baharu, perusahaan mikro, perusahaan sosial, pembiayaan hijau) dan segmen peminjam (contohnya segmen yang mudah terjejas, pelanggan “*thin-file*”).

Gambar Rajah 10: Empat penambahan yang dipantau di bawah Rangka Kerja Pengukuran Prestasi (Performance Measurement Framework, PMF)

Satu bidang keputusan teras PMF ialah pewujudan penambahan, iaitu peningkatan nilai sosial yang tidak mungkin berlaku dalam persekitaran komersial sepenuhnya.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Merangsang pembaharuan struktur

Pada tahun 2022, Bank bekerjasama rapat dengan industri kewangan dan pihak berkepentingan lain untuk memperkenalkan pembaharuan utama bagi sektor insurans dan takaful di Malaysia. Pembaharuan ini dirangka khusus untuk menggalakkan hasil pengguna yang positif. Komitmen daripada pelbagai pihak berkepentingan diperlukan untuk memastikan pembaharuan ini dilaksanakan dengan jayanya serta berkesan dalam memberikan pengalaman yang lebih baik kepada pengguna.

ITO am telah memberikan komitmen terhadap visi untuk mewujudkan sistem penyelesaian tuntutan insurans dan takaful motor digital secara menyeluruh menjelang akhir tahun 2026. Hampir semua ITO am komited untuk melaksanakan fasa pertama pembaharuan tersebut, iaitu menyediakan penyelesaian digital untuk membantu individu yang terlibat dalam kemalangan jalanraya (*digital roadside assistance*) menjelang akhir tahun 2023. Maklumat mengenai proses penambahbaikan ekosistem motor oleh Bank terdapat dalam rencana "Memandu ke Masa Hadapan – Tuntutan Motor Digital". Pembaharuan ini akan mempertingkatkan pengalaman dan keyakinan pelanggan, mengurangkan ketirisan dan penipuan berkaitan tuntutan, serta memberi ruang untuk liberalisasi yang berterusan bagi tarif motor dan kebakaran.

Bank gigih untuk meneruskan pembaharuan struktur dalam industri insurans dan takaful perubatan dan kesihatan (*Medical and Health Insurance and Takaful*, MHIT). Hal ini seiring dengan usaha Kementerian Kesihatan untuk melaksanakan pembaharuan yang lebih meluas bagi menambah baik sistem penjagaan kesihatan di Malaysia. Matlamat Bank ialah memastikan perlindungan MHIT tetap dapat diakses dan mampan dalam jangka panjang. Bagi mencapai tujuan ini, Bank telah mengeluarkan Draf Dedahan untuk Perniagaan MHIT pada bulan Disember 2022. Draf Dedahan ini menetapkan kehendak semasa Bank bagi ITO untuk mematuhi amalan tingkah laku perniagaan yang adil dan bertanggungjawab terhadap pengguna. Draf Dedahan ini turut mencadangkan supaya ITO membangunkan produk MHIT dengan elemen perkongsian kos untuk menangani inflasi tuntutan

yang semakin meningkat dan mengekalkan kemampuan bayaran premium. Draf Dedahan ini memberikan saranan untuk ITO mempertingkatkan pengumpulan dan penyeragaman data tuntutan MHIT bagi menyokong pengurusan kawalan kos dan ketelusan perlindungan MHIT yang lebih baik. Usaha ini disokong oleh penyelesaian digital seperti platform pertukaran data tuntutan MHIT yang akan dibangunkan dan dirintis oleh industri insurans dan takaful pada tahun 2023. Platform ini akan membolehkan analisis tuntutan yang lebih menyeluruh dibuat di seluruh industri dan membuka peluang bagi penerbitan maklumat kos penjagaan kesihatan pada masa hadapan. Keadaan ini akan membolehkan pengguna membandingkan kos dan membolehkan pengguna membuat pilihan yang lebih baik berdasarkan maklumat yang mencukupi.

Langkah Selanjutnya

Pada tahun 2023, Bank akan terus memastikan sektor kewangan Malaysia kekal progresif dalam memberikan tindak balas terhadap perkembangan pasaran yang sedang pesat membangun dan terus inklusif dalam memenuhi keperluan penduduk Malaysia. Inisiatif Bank akan selaras dengan keutamaan pembangunan dan pengawalseliaan yang digariskan dalam Pelan Sektor Kewangan 2022–2026.

Pendigitalan perkhidmatan kewangan akan dipercepat apabila kemajuan teknologi terus berkembang. Sektor kewangan Malaysia perlu terus mencapai kemajuan dalam perjalanan transformasi digital yang sedang dilaksanakan. Bagi menyokong usaha ini, Bank akan memuktamadkan rangka kerja pelesenan bagi DITO dan membuat persediaan bagi memulakan operasi lima bank digital yang pertama di negara ini.

Kekukuhan infrastruktur digital nasional menetapkan asas bagi tahap pendigitalan perkhidmatan kewangan. Oleh itu, usaha untuk memajukan pembangunan infrastruktur digital di Malaysia akan memberikan manfaat kepada pelbagai sektor dan seluruh negara, termasuk peningkatan kecekapan oleh pengguna kewangan dan perniagaan yang menggunakan perkhidmatan kewangan digital. Bank akan terus bekerjasama dengan institusi kewangan dan agensi kerajaan berkenaan untuk merintis kes penggunaan data terbuka yang lebih banyak. Pada masa yang sama, Bank akan menggalakkan pelaksanaan rangka kerja Identiti Digital Nasional (National Digital Identity).

Sektor kewangan yang inklusif membantu untuk mewujudkan isi rumah, komuniti, serta ekonomi yang kukuh dan berdaya tahan dari segi kewangan. Oleh itu, penetapan visi yang jelas untuk melaksanakan strategi rangkuman kewangan adalah sangat penting. Usaha sedang diteruskan untuk bekerjasama dengan pihak berkepentingan bagi mendapatkan maklum balas tentang Kertas Perbincangan mengenai Rangka Kerja Rangkuman Kewangan 2023–2026 (Financial Inclusion Framework, FIF). Berikutan usaha ini, Bank akan memuktamadkan edisi kedua FIF pada akhir tahun 2023. FIF menggariskan inisiatif jangka sederhana untuk meningkatkan kesejahteraan kewangan dan taraf hidup penduduk Malaysia. Inisiatif ini termasuk menjelaskan cara bagi memastikan orang ramai mendapat akses kepada penyelesaian kewangan mampu milik dan memperkasakan pengguna untuk membuat keputusan kewangan yang baik.

Memandu ke Masa Hadapan – Tuntutan Motor Digital

Pada tahun 2022, Bank meneruskan seruannya kepada penanggung insurans dan pengendali takaful (*insurers and takaful operators*, ITO) am untuk menambah baik pengalaman dan hasil tuntutan pelanggan dengan beralih kepada penyelesaian digital. Seruan ini sejajar dengan aspirasi yang digariskan dalam Pelan Sektor Kewangan 2022–2026.

Mengapa perlu beralih kepada penyelesaian digital?

Pelbagai kesukaran wujud dalam proses tuntutan insurans dan takaful motor di Malaysia. Di tempat kemalangan atau kenderaan rosak, pengguna mungkin terdedah pada amalan yang memudaratkan. Pihak tidak bertanggungjawab yang muncul di tempat kejadian sering mengambil kesempatan terhadap mangsa kemalangan. Mereka mungkin mendesak mangsa membenarkan kenderaan mereka ditunda tanpa memaklumkan kepada ITO yang berkenaan, atau berurusan dengan pihak yang tidak diketahui untuk mengendalikan aspek-aspek tuntutan. Mangsa mungkin dikehendaki membayar fi untuk tindakan tersebut. Kenderaan rosak yang ditunda ke bengkel yang tidak diketahui reputasinya boleh meningkatkan kebimbangan tentang keselamatan berikutan penggunaan alat ganti yang tidak tulen atau kerja pembaikan yang tidak mencapai standard. Amalan yang tidak sihat ini akhirnya turut menyumbang kepada risiko penipuan insurans yang lebih besar dan tuntutan yang lebih tinggi akibat kos pembaikan dan alat ganti yang ditokok tambah. Selain itu, proses tuntutan secara manual dalam kalangan ITO sering kali menyebabkan masa yang lama diambil untuk meluluskan dan menyelesaikan tuntutan. Penyelesaian digital seperti laman sesawang atau aplikasi mudah alih boleh menangani isu-isu ini. Dengan menghubungkan setiap pihak dalam proses tuntutan, pendigitalan boleh memberikan pengalaman yang lebih cekap dan lancar kepada pengguna.

Ke arah transformasi pengalaman pelanggan

Kerjasama dalam kalangan ITO dan juga dengan pihak utama lain dalam rantaian nilai tuntutan adalah sangat penting untuk mencorakkan semula proses tuntutan motor digital secara menyeluruh. Hasil yang dihasratkan ialah pengalaman tuntutan yang lebih cepat, lebih telus dan lebih baik kepada pengguna. Bagi tujuan ini, sebuah pelan hala tuju pendigitalan lima tahun (2022–2026, Gambar Rajah 1) telah diperkenalkan kepada industri insurans dan takaful bagi melengkapi usaha mentransformasikan ekosistem tuntutan motor. Bank Negara Malaysia terus mengadakan libat urus serta bekerjasama dengan pihak berkepentingan lain, termasuk *insurtech*[1], agensi kerajaan dan pihak berkuasa yang berkenaan, kumpulan pengguna dan penyedia perkhidmatan untuk melaksanakan inisiatif utama yang digariskan dalam pelan hala tuju ini.

Apakah yang boleh pengguna jangkakan?

Pengguna boleh menjangkakan tawaran nilai yang lebih inovatif daripada ITO masing-masing. Mulai tahun 2023 hingga 2024, kebanyakan ITO dijangka melancarkan penyelesaian Bantuan Tepi Jalan Digital (*Digital Roadside Assistance*, DRA) melalui laman sesawang dan aplikasi mudah alih. Penyelesaian ini akan membolehkan pelanggan menguruskan semua aspek proses tuntutan mereka (Gambar Rajah 2) dengan mudah melalui aplikasi tersebut, iaitu dari saat kemalangan dimaklumkan kepada ITO sehinggalah penerimaan kenderaan yang telah dibaiki. Dalam kalangan ITO, penggunaan teknologi secara lebih meluas seperti telematik, analisis data dan automasi proses akan meningkatkan lagi kepantasan, kecekapan dan ketepatan proses tuntutan, di samping mengawal penipuan dengan lebih berkesan. Sebagai contoh, teknologi telematik boleh menghantar pemberitahuan secara automatik kepada ITO apabila kemalangan berlaku dan membantu memulakan proses tuntutan pengguna. Usaha ITO untuk mendidik pengguna tentang DRA dan menggalakkan penggunaannya akan turut dipergiat bagi meningkatkan kesedaran dan keupayaan pelanggan dalam menguruskan proses tuntutan.

[1] *Insurtech* ialah gabungan perkataan "insurans" dan "teknologi". Perkataan ini merujuk penggunaan teknologi secara inovatif untuk menambah baik proses perniagaan, kecekapan dan pengalaman pengguna dalam model perniagaan industri insurans dan takaful semasa termasuk pentadbiran, pengunderaitan, pengedaran dan tuntutan.

Gambar Rajah 1: Pelan Hala Tuju Lima Tahun bagi Ekosistem Tuntutan Insurans dan Takaful Motor

	Libat urus industri dan komunikasi strategik		*Pelancaran pendigitalan dan komitmen industri*		*Penyelarasan industri dengan pihak berkepentingan*
	2022	2023	2024	2025	2026
	Mengukuhkan standard amalan ITO mengenai penyelesaian tuntutan motor untuk menyokong pembaharuan		Melancarkan penyelesaian **Bantuan Tepi Jalan Digital** untuk pelanggan		**Kempen kesedaran untuk menggalakkan penggunaan penyelesaian digital** bagi memperkasa pengguna
	Melibatkan industri insurans dan takaful dalam **pelan tindakan untuk mencapai hasil yang dihasratkan** di bawah pelan hala tuju		Membenarkan pelanggan memilih bengkel secara digital dan memantau **geolokasi trak tunda**		Menyelaras dengan pengilang kereta untuk mengaktifkan **sensor pengesanan automatik kemalangan**
	Program pendidikan dan **kesedaran pengguna** berbilang tahun oleh ITO yang memberikan tumpuan pada: • **Hak pengguna** • **Proses pengemukaan tuntutan** • **Kepentingan berurusan dengan penyedia dan pembaik yang dibenarkan**		Membolehkan pelanggan **mengemukakan tuntutan secara digital** dan **menerima perkembangan status** tuntutan dan kerja pembaikan Mewujudkan **kod tatakelakuan** untuk pembaik motor dan **rangka kerja bebas untuk penyelesaian pertikaian**		Bekerjasama dengan agensi awam untuk melaksanakan **sistem laporan polis dalam talian untuk kemalangan** **Mendigitalkan dan mengautomasikan** penaksiran kerugian/kerosakan

Hasil yang dihasratkan

Ketepatan Masa | **Ketelusan** | **Transformasi Pengalaman Pengguna**

Makmal motor yang dianjurkan oleh Bank dan Fintech Association of Malaysia, dengan 125 perwakilan yang terdiri daripada CEO, ketua tuntutan/transformasi digital dan *insurtech*

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 2: Proses tuntutan motor digital dari awal hingga akhir melalui aplikasi mudah alih

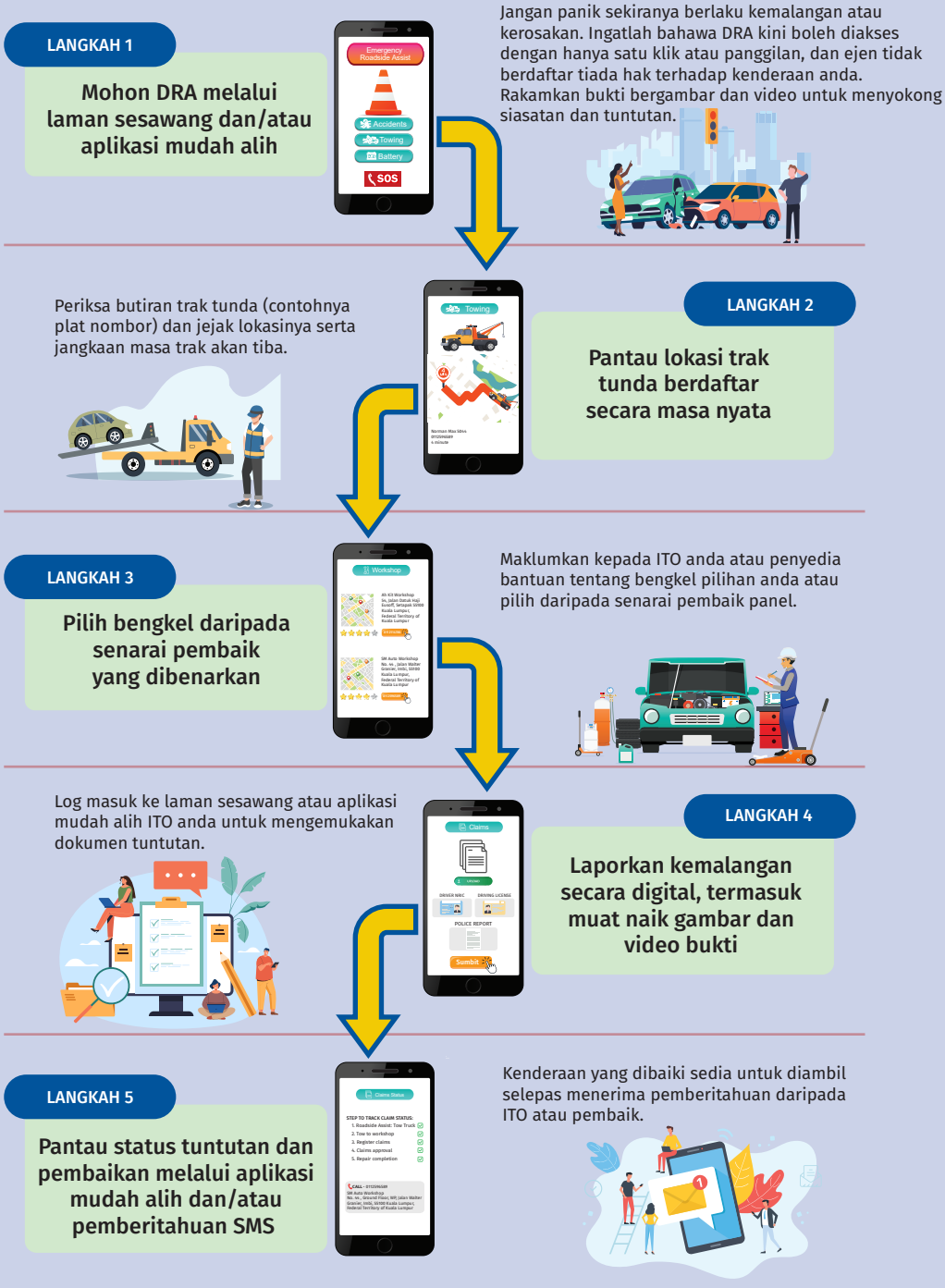

Nota: Gambar rajah di atas adalah untuk ilustrasi sahaja. Paparan antara muka pengguna yang sebenar mungkin berbeza-beza dalam kalangan ITO yang mengambil bahagian.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Menggalakkan Sistem Kewangan Islam yang Progresif dan Inklusif

Tumpuan Bank adalah untuk memperkukuh sumbangan sistem kewangan Islam dalam usaha menyokong pembangunan sosioekonomi dan memajukan Malaysia sebagai gerbang antarabangsa bagi kewangan Islam.

Pada tahun 2022, Bank memberikan tumpuan pada usaha memperkukuh peranan kewangan Islam dalam usaha menyokong pemulihan ekonomi yang mampan. Bank bekerjasama rapat dengan industri untuk memajukan kewangan berasaskan nilai bagi memberikan kesan yang lebih besar kepada ekonomi, komuniti dan alam sekitar. Bank juga mempertingkat usaha untuk mengekalkan kepimpinan Malaysia dalam kewangan Islam pada peringkat global. Usaha ini diselaraskan dengan keutamaan pembangunan kewangan Islam seperti yang digariskan dalam Pelan Sektor Kewangan 2022- 2026.

Industri perbankan Islam dan takaful terus mengekalkan pertumbuhannya pada tahun 2022, lantas memperoleh bahagian pasaran yang lebih besar daripada keseluruhan sistem kewangan. Industri ini juga kekal berdaya tahan dengan penampan modal yang kukuh untuk menyokong aktiviti pengantaraan (Gambar Rajah 1). Perkembangan ini membolehkan industri perbankan Islam memberikan sokongan yang mantap kepada keperluan pembiayaan perniagaan termasuk perusahaan mikro, kecil dan sederhana (PKS), serta isi rumah. Perlindungan kewangan yang lebih meluas juga diberikan kepada pelbagai komuniti (Gambar Rajah 2).

Gambar Rajah 1: Pertumbuhan Industri Perbankan Islam dan Takaful pada Tahun 2022

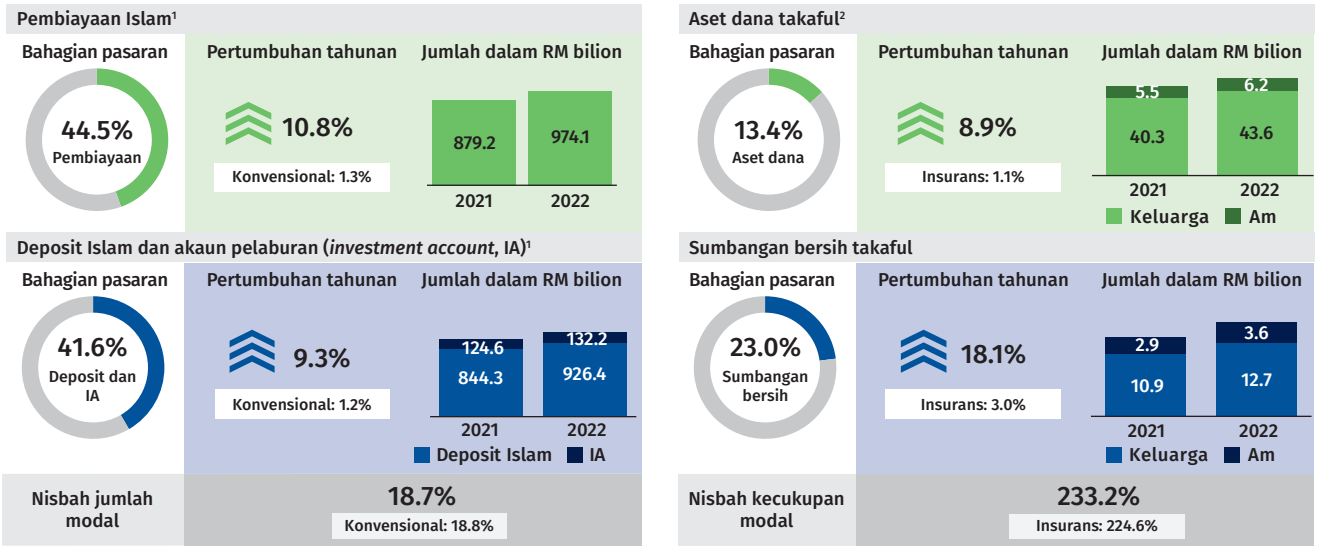

Nota: [1] Termasuk institusi kewangan pembangunan.
[2] Tidak termasuk aset dana pemegang saham.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 2: Inisiatif dan Sumbangan Utama Kewangan Islam pada Tahun 2022

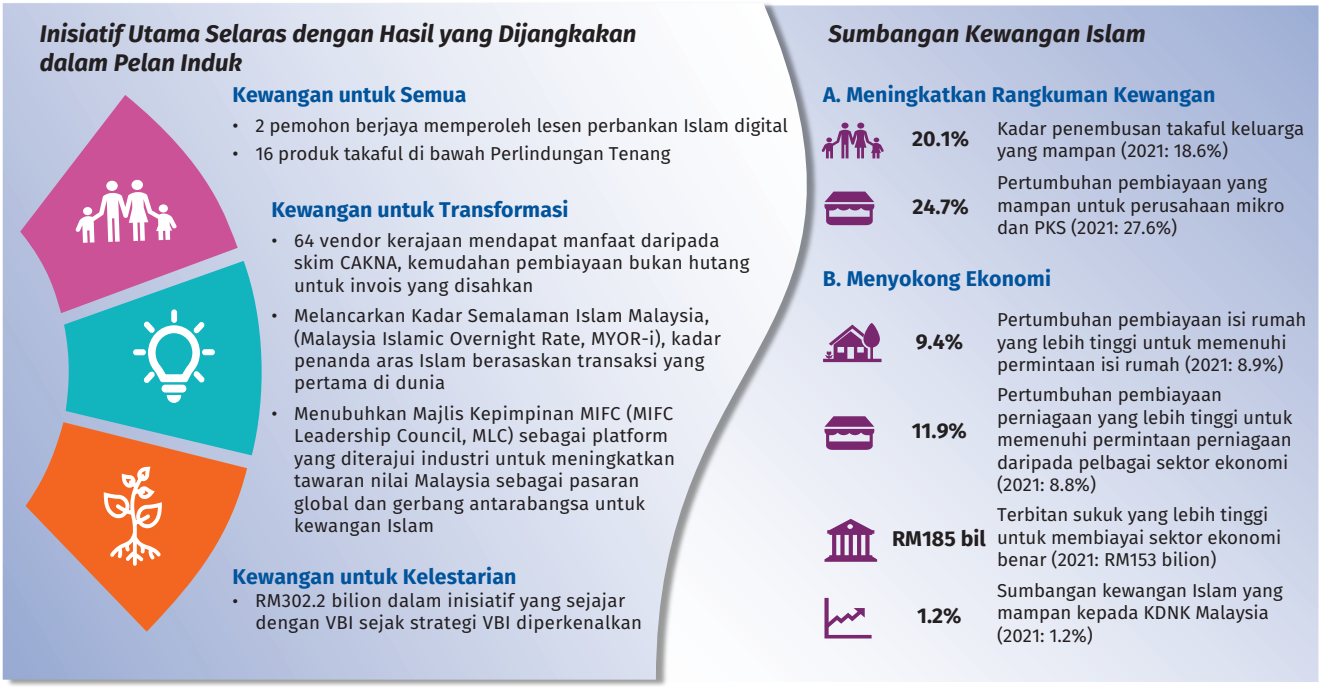

Sumber: Bank Negara Malaysia, Jabatan Perangkaan Malaysia, AIBIM (2021) *Value-based Intermediation Full Report,* AIBIM (2020) *Inaugural Islamic Banking Industry Value-based Intermediation Preview Report 2017-2020*

Menyokong pemulihan dan transformasi ekonomi yang mampan

Memperluas akses kepada CAKNA bagi memudahkan pengurusan aliran tunai PKS

Inisiatif Bank pada tahun 2022 disasarkan ke arah usaha untuk membantu pemulihan dan perkembangan perniagaan dalam keadaan ekonomi yang semakin pulih. Berikutan kejayaan skim rintis mudah tunai untuk vendor Kerajaan (CAKNA)[1] pada tahun 2021, skim ini telah diperluas untuk merangkumi enam Kementerian dan dua bank tambahan yang mengambil bahagian. Fasa kedua skim rintis ini dapat memenuhi keperluan kumpulan vendor PKS yang lebih luas dalam usaha menyokong daya tahan perniagaan mereka (Gambar Rajah 3). Ciri-ciri bukan hutang dalam kemudahan ini akhirnya membantu vendor PKS untuk mengakses aliran tunai yang diperlukan untuk operasi perniagaan mereka tanpa meningkatkan tahap hutang mereka.

Memajukan perdagangan dan perniagaan halal

Sektor halal telah diiktiraf sebagai salah satu sektor berimpak tinggi yang boleh memacu pertumbuhan ekonomi Malaysia.[2] Sektor ini dijangka menyumbang sebanyak 8.1% kepada Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) Malaysia, dan menjana hasil eksport sebanyak RM56 bilion menjelang tahun 2025. Kewangan Islam telah mencapai kemajuan yang ketara dalam usaha menyokong perniagaan halal dalam tahun-tahun kebelakangan ini. Penggunaan penyelesaian kewangan Islam oleh syarikat yang diperakui halal telah meningkat hampir dua kali lebih tinggi berbanding tahun 2018 (2021: 41.3%; 2018: 21.9%).[3] Kejayaan ini adalah hasil usaha pihak industri dan Bank. Usaha ini termasuk penawaran penyelesaian perniagaan yang disesuaikan, penggalakan kerjasama rapat antara agensi kerajaan berkaitan halal (seperti Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM), Perbadanan Pembangunan Halal dan Jabatan Standard Malaysia), serta penganjuran program libat urus dan kesedaran berterusan sepanjang tahun.

Pada tahun 2022, Bank bekerjasama rapat dengan Bank Dunia (World Bank) untuk menerbitkan

[1] CAKNA merupakan skim rintis mudah tunai untuk vendor yang mempunyai kontrak pemerolehan kerajaan. Skim ini bertujuan meringankan beban aliran tunai dengan membolehkan mereka membuat pertukaran invois yang diluluskan untuk mendapatkan bayaran pendahuluan, pada kadar diskaun sebelum tarikh matang invois. Maklumat lanjut mengenai CAKNA boleh didapati menerusi https://www.bnm.gov.my/documents/6319173/d2d36f2a-3230-77ec-9886-b888e3519321/

[2] Sumber: Unit Perancang Ekonomi (2021) Rancangan Malaysia Kedua Belas 2021-2025

[3] Sumber: World Bank Group (2022) *Islamic Finance and the Development of Malaysia's Halal Economy*

Gambar Rajah 3: Fasa-Fasa Rintis Skim CAKNA – Impak dan Prestasi

Sumber: Bank Negara Malaysia

laporan penyelidikan mengenai "Islamic Finance and the Development of Malaysia's Halal Economy". Laporan itu menyediakan enam saranan dasar untuk memajukan ekonomi halal (Jadual 1). Bank komited untuk bekerjasama dengan industri bagi melaksanakan saranan-saranan ini untuk memastikan kewangan Islam lebih bersepadu dengan ekonomi halal, terutamanya bagi pembiayaan perdagangan dan pelaburan halal.

Merintis kadar penanda aras berasaskan transaksi Islam

Pada bulan Mac 2022, Bank melancarkan Kadar Semalaman Islam Malaysia (Malaysia Islamic Overnight Rate, MYOR-i) bagi menggantikan Kadar Rujukan Islam Kuala Lumpur (Kuala Lumpur Islamic Reference Rate). MYOR-i ialah kadar penanda aras berasaskan transaksi Islam pertama di dunia yang mematuhi Principles for Financial Benchmarks.[4] Pelancaran MYOR-i akan merangsang pembangunan produk kewangan patuh Syariah yang inovatif dan akan memperdalam pasaran kewangan Islam Malaysia. MYOR-i ini juga akan mengukuhkan ekosistem patuh Syariah yang menyeluruh dan memantapkan amalan pasaran terbaik. Kadar penanda aras berasaskan transaksi Islam ini juga akan menambah baik ketelusan dan kecekapan penetapan harga dalam kalangan peserta pasaran. Hal ini akan membantu meningkatkan lagi keyakinan orang ramai terhadap pasaran kewangan Islam dan meningkatkan peranannya dalam membiayai kegiatan ekonomi di Malaysia.

Kadar penanda aras ini telah dibangunkan melalui kerjasama dengan Jawatankuasa Pasaran Kewangan[5] dan Jawatankuasa Teknikal dan Pembangunan Pasaran Islam. Bank akan mengkaji MYOR-i secara berkala untuk memastikan kadar ini kekal relevan dan mencerminkan harga pasaran antara bank Islam.[6]

Memperkukuh kewangan berasaskan nilai untuk impak yang berterusan

Berlandaskan kemajuan yang berterusan beberapa tahun kebelakangan ini, Bank terus memperkukuh kerjasama dengan industri untuk mengembangkan lagi kewangan berasaskan nilai di Malaysia.

[4] Prinsip ini dibangunkan oleh International Organization of Securities Commissions (IOSCO) untuk menyediakan rangka kerja menyeluruh berkaitan dengan prinsip-prinsip penanda aras yang digunakan dalam pasaran kewangan.

[5] Jawatankuasa ini ditubuhkan oleh Bank pada bulan Mei 2016, dengan perwakilan daripada institusi kewangan, syarikat korporat, penyedia perkhidmatan kewangan dan institusi lain yang mempunyai peranan atau penyertaan penting dalam pasaran kewangan.

[6] Pengiraan MYOR-i adalah berdasarkan purata berwajaran jumlah penempatan antara bank MYR semalaman tidak bercagar patuh Syariah.

Jadual 1: Saranan Dasar untuk Mempertingkatkan Ekonomi Halal Malaysia

Saranan	Pihak Berkepentingan
Meningkatkan penyelarasan dasar dan strategi merentasi pelbagai penggubal dasar dan penyedia kewangan Islam bagi meningkatkan impak program.[1]	Agensi kerajaan, pengawal selia kewangan, penyedia kewangan Islam dan PKS.
Mewujudkan hubungkait yang lebih erat antara program-program yang menyokong inovasi dan penambahbaikan produktiviti menggunakan kewangan Islam.[2]	Agensi kerajaan, penyedia kewangan Islam, PKS dan pusat penyelidikan.
Menggalakkan penyedia kewangan Islam, terutamanya institusi perbankan Islam, untuk mengambil bahagian dalam kerjasama sektor awam-swasta untuk merintis dan memperkembang penyelesaian kewangan Islam yang inovatif.	Agensi kerajaan, pengawal selia kewangan, penyedia kewangan Islam dan PKS.
Mengukuhkan kerjasama dengan penggubal dasar di negara-negara lain untuk memajukan penggunaan kewangan Islam dalam ekonomi halal.	Agensi kerajaan dan pengawal selia kewangan.
Meningkatkan peranan pelabur institusi yang berkaitan dan memperluaskan pembiayaan pasaran modal untuk ekonomi halal.	Agensi kerajaan, pengawal selia kewangan, penyedia kewangan Islam dan pelabur institusi.
Meningkatkan perkongsian data mengenai kewangan Islam dan ekonomi halal.	Agensi kerajaan dan pengawal selia kewangan.

Nota:

[1] Ini termasuk memperkemas strategi di bawah pelbagai perkongsian sektor awam-swasta untuk mengelakkan pertindihan sumber dan mengoptimumkan impak kepada benefisiari. Sebagai contoh, mengukuhkan hubungkait antara agensi kerajaan, penyedia kewangan dan pemboleh ekosistem (syarikat teknologi dan e-dagang) berkaitan halal bagi menawarkan penyelesaian yang komprehensif kepada syarikat halal.

[2] Penglibatan sektor swasta yang lebih besar demi menggalakkan kejayaan pelaksanaan penggunaan teknologi dalam kalangan PKS. Institusi kewangan Islam, sebagai contoh, boleh menawarkan khidmat nasihat sebagai tambahan dalam peralihan kewangan kepada PKS halal untuk mengubah perniagaan mereka menjadi lebih mampan dan kurang berintensif karbon.

Sumber: World Bank Group (2022) *Islamic Finance and the Development of Malaysia's Halal Economy*

Sejak Kertas Strategi mengenai Pengantaraan Berasaskan Nilai (Value-Based Intermediation, VBI) diperkenalkan pada tahun 2017, industri kewangan Islam telah mengantara sejumlah RM302.2 bilion dalam inisiatif yang selaras dengan VBI.[7] Aktiviti kewangan berasaskan nilai didorong oleh pertimbangan berhubung dengan sumbangan dan impaknya kepada pihak berkepentingan yang lebih meluas. Hal ini termasuk menyokong agenda iklim dan kelestarian. Aktiviti kewangan berasaskan nilai juga ditunjangi oleh tadbir urus kendiri yang baik dan amalan terbaik institusi kewangan Islam (IKI).

Menggalakkan agenda iklim dan kelestarian

Berikutan penerbitan Rangka Kerja Pengantaraan Takaful Berasaskan Nilai (Value-based Intermediation for Takaful, VBIT) pada tahun 2021, Persatuan Takaful Malaysia dan Jawatankuasa Pemandu VBIT telah membangunkan Pelan Hala Tuju VBIT. Pelan Hala Tuju ini dilancarkan semasa Forum Kewangan Islam Global (Global Islamic Finance Forum, GIFF)[8] yang ketujuh. Pelan ini menekankan tujuh bidang tumpuan utama yang bertujuan mengukuhkan peranan industri takaful dalam membina daya tahan kewangan rakyat Malaysia (Gambar Rajah 4). Pelan ini juga menyediakan panduan untuk pengendali takaful mencapai hasil VBIT yang dihasratkan dan mencadangkan inisiatif untuk mencapai matlamat VBIT oleh pengendali takaful. Pelan Hala Tuju ini bertujuan memberikan kejelasan dan berfungsi sebagai alat untuk pengendali takaful menjejak kemajuan serta menentukan impak strategi dan inisiatif berdasarkan asas VBIT.

Bank juga bekerjasama rapat dengan IKI untuk menyelaras usaha-usaha berkaitan iklim dengan inisiatif kewangan berasaskan nilai yang didorong industri. Pada bulan Februari 2022, Komuniti Pengamal (Community of Practitioners, CoP)[9] telah menerbitkan kohort kedua panduan sektoral mengenai Rangka Kerja Penilaian Impak Pembiayaan dan Pelaburan Pengantaraan berasaskan Nilai (Value-based Intermediation Financing and Investment Impact Assessment Framework, VBIAF). Kohort ini meliputi sektor minyak dan gas, pembinaan dan infrastruktur, serta perkilangan yang bertujuan membantu institusi kewangan menilai impak keputusan pembiayaan dan pelaburan mereka dalam sektor-sektor ini. Kohort ketiga panduan sektoral, yang meliputi sektor pertanian, perlombongan dan pengkuarian, pengangkutan, serta pengurusan penyimpanan dan sisa, dijangka

[7] Sumber: AIBIM (2021) *Value-based Intermediation Full Report*, AIBIM (2020) *Inaugural Islamic Banking Industry Value-based Intermediation Preview Report* 2017-2020

[8] Maklumat lanjut mengenai GIFF akan dibincangkan dalam bahagian selanjutnya dalam bab ini di bawah bahagian "Menyokong inisiatif global".

[9] CoP ialah platform kerjasama bagi peserta industri untuk memajukan pelaksanaan agenda VBI di seluruh industri secara strategik. Setakat ini, 15 bank Islam merupakan ahli CoP.

Gambar Rajah 4: Hasil Utama Pelan Hala Tuju VBIT

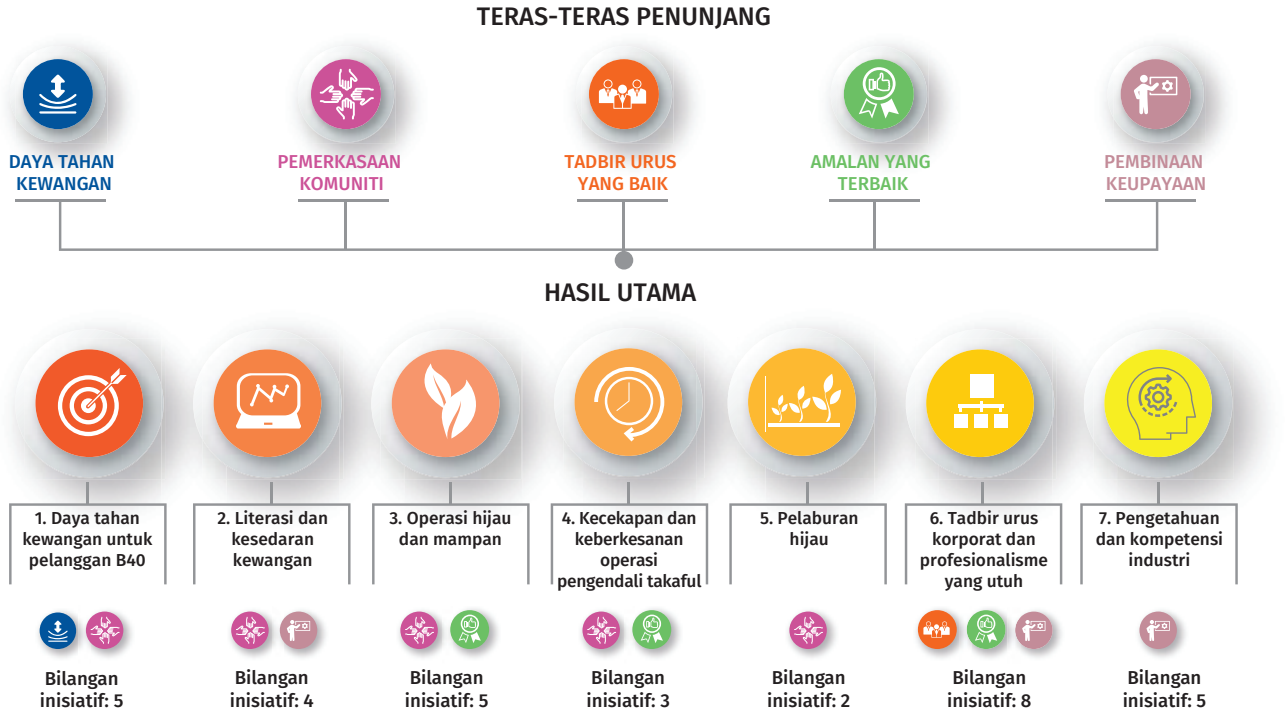

Sumber: MTA (2022) Pelan Hala Tuju Pengantaraan Berasaskan Nilai untuk Takaful

dimuktamadkan menjelang suku keempat tahun 2023. Panduan-panduan ini akan merangkumi kes-kes penggunaan yang praktikal bagi menyerlahkan sinergi antara panduan sektoral VBIAF dengan Perubahan Iklim dan Taksonomi Berasaskan Prinsip (Climate Change and Principle-based Taxonomy). Hal in seterusnya akan membantu institusi kewangan menangani risiko berkaitan iklim dalam sektor ekonomi masing-masing.

Bank juga bekerjasama dengan industri dan Bank Dunia (World Bank) untuk memperhalus langkah-langkah penilaian impak VBI. Hal ini bertujuan memastikan pelaporan impak yang adil dan bermakna serta mengelakkan amalan *impact washing*.[10]

Memupuk kepercayaan dan memperkasakan pengguna kewangan

Usaha untuk memperkasa dan memupuk kepercayaan dalam kalangan pengguna kewangan Islam tertumpu pada tiga bidang utama:

- Merumuskan keputusan Syariah yang menyelesaikan isu-isu kontemporari;
- Mengukuhkan jaringan keselamatan kewangan; dan
- Memajukan pendigitalan perkhidmatan kewangan Islam.

Merumuskan keputusan Syariah yang menyelesaikan isu-isu kontemporari

Majlis Penasihat Shariah Bank Negara Malaysia (MPS) terus mengeluarkan keputusan Syariah yang memberikan panduan kepada perniagaan, operasi dan amalan kewangan Islam dalam persekitaran operasi di Malaysia. Peranan MPS adalah penting untuk mengekalkan sistem kewangan Islam yang berwibawa seiring dengan perkembangan dan kematangannya yang berterusan. Pada tahun 2022, beberapa isu telah dibincangkan dan dirumuskan oleh MPS. Perbincangan ini menjelaskan kepatuhan Syariah transaksi kewangan Islam dan memudahkan penggunaan pelbagai kontrak Syariah (Gambar Rajah 5).

[10] Merujuk amalan-amalan apabila impak negatif daripada sesuatu aktiviti disamarkan atau disembunyikan sebagai mempunyai impak positif.

Gambar Rajah 5: Sorotan Keputusan Majlis Penasihat Shariah (MPS) pada Tahun 2022

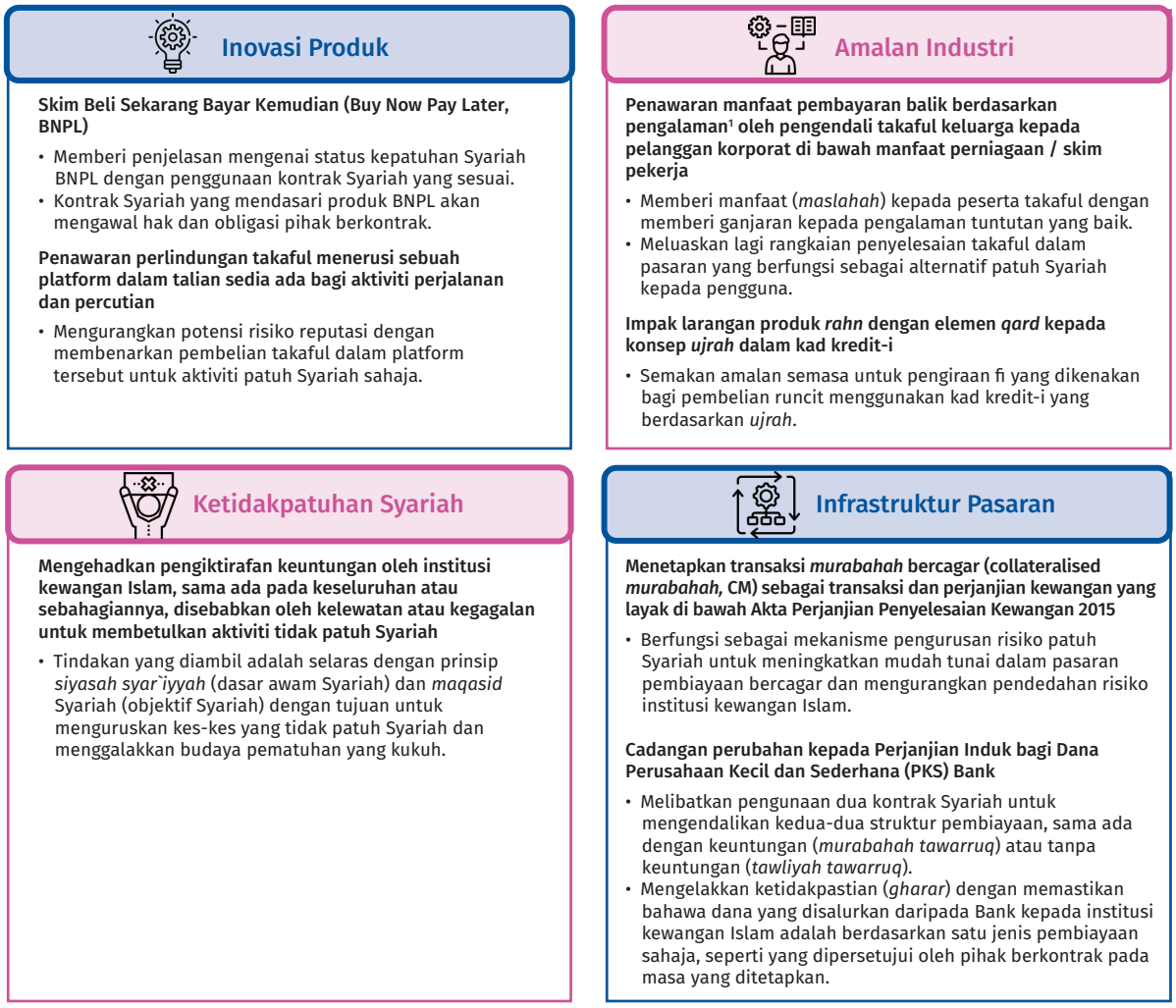

Nota:
[1] Merujuk kepada pembayaran manfaat kepada peserta yang mempunyai pengalaman tuntutan yang baik.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Mengukuhkan jaringan keselamatan kewangan

Pada tahun 2022, bilangan pengendali takaful yang mengambil bahagian dalam inisiatif Perlindungan Tenang (PT)[11] meningkat kepada sepuluh (2021: tujuh). Lima produk takaful PT baharu diperkenalkan dan beberapa penambahbaikan telah dibuat kepada produk sedia ada (jumlah produk takaful PT di pasaran: 16). Secara kolektif, semua produk ini menawarkan perlindungan yang pelbagai dan mampu milik kepada pengguna, sekiranya berlaku kematian, kemasukan ke hospital, penyakit kritikal, kebakaran atau kemalangan peribadi. Berikutan penularan pandemik, perlindungan takaful untuk kematian akibat COVID-19 atau kesan sampingan daripada vaksinasi COVID-19 juga disediakan. Produk takaful kebakaran pertama di bawah PT juga diperkenalkan pada tahun 2022. Di samping perlindungan terhadap risiko kerugian akibat kebakaran, produk ini juga menyediakan perlindungan banjir bagi pengguna yang tinggal di kawasan yang terdedah kepada bencana. Untuk mencapai segmen sasaran yang lebih luas, produk PT boleh diperoleh melalui pelbagai saluran termasuk platform dalam talian, bancatakaful, penyedia e-Dompet dan ejen korporat lain. Butiran lanjut tentang perkembangan ini boleh didapati dalam bab "Menggalakkan Sistem Kewangan yang Progresif dan Inklusif".

[11] Perlindungan Tenang ialah inisiatif yang bertujuan untuk memperluas ketersediaan dan kualiti penyelesaian insurans dan takaful bagi memenuhi keperluan segmen tiada kemudahan perkhidmatan kewangan atau kurang mendapat perkhidmatan kewangan untuk menggalakkan daya tahan kewangan dan sosial mereka. Produk yang layak di bawah inisiatif Perlindungan Tenang mesti memenuhi lima prinsip utama – mampu dimiliki; mudah diakses oleh segmen sasaran; memberikan nilai perlindungan yang baik; mudah difahami; dan mudah dibeli, membuat pencalonan dan membuat tuntutan.

Memajukan pendigitalan perkhidmatan kewangan Islam

Daripada lima pemohon bank digital yang berjaya yang diumumkan pada bulan April 2022, dua pemohon akan dilesenkan di bawah Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. Bank sedang berbincang dan berinteraksi dengan pemohon yang berjaya untuk memastikan mereka bersedia secara operasi untuk memulakan perniagaan berlesen ini. Hal ini merupakan sebahagian daripada usaha Bank untuk memperluas akses yang lebih baik, dan menggalakkan penggunaan yang bertanggungjawab terhadap penyelesaian kewangan yang bersesuaian, kepada segmen yang tiada atau kurang mendapat perkhidmatan kewangan. Selain itu, Bank juga sedang berusaha untuk terus memperluas skop peserta kewangan digital dengan penerbitan Draf Dedahan mengenai Rangka Kerja Pelesenan dan Pengawalseliaan untuk Penanggung Insurans dan Pengendali Takaful Digital. Butiran lanjut mengenai perkembangan ini boleh didapati dalam bab "Menggalakkan Sistem Kewangan Islam yang Progresif dan Inklusif".

Memperdalam hubungan rentas sempadan dan memajukan kepimpinan Malaysia pada peringkat global

Dari tahun ke tahun, Malaysia telah diiktiraf sebagai antara pasaran utama dalam kewangan Islam.[12] Usaha Bank tertumpu kepada pembinaan infrastruktur pasaran yang berkesan dan pewujudan persekitaran yang kondusif untuk pertumbuhan sektor ini. Bagi tahun 2022, Bank telah memberikan tumpuan pada perkara yang berikut untuk memajukan kepimpinan Malaysia yang berterusan dalam kewangan Islam:

- Memperkukuh kerjasama rentas sempadan bagi memupuk sikap saling menghormati terhadap pandangan Syariah;
- Memupuk kepimpinan industri yang lebih unggul; dan
- Menyokong inisiatif global.

Memperkukuh kerjasama rentas sempadan bagi memupuk sikap saling menghormati terhadap pandangan Syariah

Bank merupakan perintis bagi rangkaian global penasihat Syariah yang dikenali sebagai Badan Berautoriti Penasihat Syariah Berpusat (Centralised Shariah Advisory Authorities, CSAA). Rangkaian ini bertujuan mengukuhkan jalinan global dan memupuk sikap saling menghormati terhadap pandangan Syariah merentasi pelbagai negara. Sokongan kepada rangkaian ini terus berkembang, dengan bilangan negara yang mengambil bahagian dua kali lebih tinggi sejak mesyuarat kali pertamanya pada tahun 2018 (2022: 18 negara; 2018: 7 negara).

Pada bulan Oktober 2022, CSAA mengadakan mesyuaratnya yang keempat di Abu Dhabi. Mesyuarat itu dihadiri oleh lebih 40 cendekiawan Syariah dan pakar kewangan Islam dari 12 negara. Mesyuarat itu membincangkan cabaran, amalan dan pertimbangan yang mendasari prinsip-prinsip Syariah untuk situasi mendesak (*hajah*). Mesyuarat itu juga membincangkan peranan penting lembaga penasihat Syariah dalam menyokong inovasi pembangunan sosial dan lestari, selaras dengan landskap operasi yang berkembang. Rencana mengenai "Memupuk Jalinan Antarabangsa dalam Kalangan Lembaga Syariah Pusat bagi Kewangan Islam" membincangkan kemajuan dan jangkaan masa hadapan CSAA.

Memupuk kepimpinan industri yang lebih unggul

Meskipun perkembangan peringkat awal kewangan Islam di Malaysia sebahagian besarnya diterajui oleh pengawal selia, peserta industri telah memainkan peranan yang lebih besar dalam memacu pertumbuhan industri dalam tahun-tahun kebelakangan ini. Bagi memajukan lagi kedudukan Malaysia sebagai Pusat Kewangan Islam Antarabangsa (Malaysia International Islamic Financial Centre, MIFC) dan menyediakan kepimpinan industri yang lebih unggul, Bank menjalin kerjasama dengan Suruhanjaya Sekuriti (Securities Commission, SC) untuk menubuhkan Majlis Kepimpinan MIFC (MIFC Leadership Council, MLC) pada bulan Oktober 2022. Pembentukan MLC menandakan pencapaian penting dalam usaha meningkatkan peranan industri untuk menerajui agenda MIFC. Rencana bertajuk "Majlis Kepimpinan MIFC: Mempergiat Kepimpinan Industri" membincangkan mandat dan hasil yang dijangkakan daripada penubuhan MLC.

[12] Berdasarkan ICD-Refinitiv Islamic Financial Development Indicator (IFDI) 2022, Malaysia secara konsisten menduduki tempat pertama selama 10 tahun berturut-turut. Penunjuk ini merupakan indeks komposit berwajaran yang mengukur perkembangan keseluruhan pasaran kewangan Islam.

Menyokong inisiatif global

Sepanjang tahun 2022, Bank giat mengambil bahagian dalam platform dan acara antarabangsa selain memberikan sokongan kepada pembangunan keupayaan global dalam kewangan Islam (Gambar Rajah 6).

Bank menganjurkan secara bersama dua acara utama kewangan Islam pada tahun 2022. Bank bekerjasama dengan SC untuk menganjurkan majlis penyampaian Anugerah Diraja Kewangan Islam (Royal Award for Islamic Finance, RAIF) dan bekerjasama dengan AIBIM untuk menganjurkan GIFF kali yang ketujuh, iaitu satu acara berprestij yang bertujuan menghimpunkan pemikir dan cendekiawan terkemuka bagi membincangkan strategi masa hadapan untuk industri kewangan Islam global. Acara-acara yang berlangsung pada suku keempat 2022 ini memberikan tumpuan pada inovasi berasaskan nilai dan penyelesaian digital.

Bertemakan "*Take the Reins*", GIFF menekankan peranan kewangan Islam dalam memajukan pendigitalan, kelestarian dan kewangan sosial. Acara tersebut, yang dianjurkan dalam format hibrid, disertai oleh hampir 3,000 peserta dari lebih 35 negara. Selain pelancaran Pelan Hala Tuju VBIT, GIFF turut melancarkan Laporan Penuh mengenai Pengantaraan Berasaskan Nilai 2021 (Value-based Intermediation Full Report 2021) oleh AIBIM.

RAIF 2022 telah dikurniakan oleh Yang di-Pertuan Agong kepada Tan Sri Dr. Mohd Daud Bakar, atas sumbangan besar beliau kepada pertumbuhan kewangan Islam pada peringkat global (Gambar Rajah 7). Pada tahun 2022, Anugerah ini telah menerima 49 penyertaan, untuk 37 pencalonan dari 14 negara, yang termasuk pengamal kewangan Islam, penasihat Syariah dan ahli akademik.

Gambar Rajah 6: Perkongsian dan Inisiatif Utama dalam Kewangan Islam di Peringkat Antarabangsa

Komitmen berterusan ke arah pembangunan pengawalseliaan kewangan Islam global

- Ahli Majlis IFSB, Timbalan Pengerusi Jawatankuasa Eksekutif dan Ahli Jawatankuasa Teknikal
- Ahli Lembaga Tadbir IILM, Ahli Jawatankuasa Eksekutif Lembaga, Pengerusi Jawatankuasa Audit Lembaga dan Ahli Jawatankuasa Pengurusan Risiko Lembaga

Butiran lanjut mengenai sumbangan Bank dalam jawatankuasa tersebut boleh didapati dalam bab "Libat Urus Antarabangsa"

Menyokong pembinaan keupayaan dan perkongsian ilmu dalam kewangan Islam

- Memberikan sokongan pembangunan kapasiti kepada pihak berkuasa pengawalseliaan di negara lain seperti Indonesia, Filipina, Uganda dan Mauritania dalam usaha mengukuhkan ekosistem kewangan Islam di negara mereka
- Berkongsi pengalaman Malaysia dalam membangunkan kewangan Islam pada acara dan bengkel antarabangsa seperti UNDP Islamic Finance International Thought Leadership Forum, IFSB Innovation Forum ke-4, Islamic Sustainable Finance & Investment Forum 2022 oleh *Islamic Finance News*, Forum Kewangan Islam Kuala Lumpur ke-17 dan bengkel COMCEC mengenai 'Amalan Terbaik dalam Mempromosikan Literasi Kewangan dan Kewangan Islam di Negara Anggota OIC'

Menyertai dan menyokong wacana intelektual mengenai kewangan Islam

- Menyertai perbincangan antarabangsa dengan memberi tumpuan kepada memajukan sumbangan, inovasi, dan pendigitalan kewangan Islam, contohnya Mesyuarat OIC-COMCEC Central Banks Forum ke-4 dan Mesyuarat Jawatankuasa Tetap Economic and Commercial Cooperation (COMCEC) Financial Cooperation Working Group ke-18
- Terlibat dalam Forum Kewangan Islam Global 2022 dengan kerjasama AIBIM sebagai penganjur untuk merangka struktur program yang memberi tumpuan kepada bidang pertumbuhan masa hadapan dan penciptaan impak
- Membentangkan Kertas Perbincangan Bank mengenai *Hajah* (situasi mendesak) pada Mesyuarat Meja Bulat Centralised Shariah Advisory Authority (CSAA) yang dianjurkan oleh Central Bank of the UAE di Abu Dhabi pada 11 Oktober 2022

Menganjurkan Anugerah Diraja Kewangan Islam 2022 bagi mengiktiraf sumbangan kewangan Islam di peringkat global

- Anugerah RAIF, Anugerah Pemimpin Baharu dan Anugerah Cabaran Berimpak (lihat butiran dalam Gambar Rajah 7 dan 8)

Sumber: Bank Negara Malaysia

Dua kategori anugerah baharu, iaitu Anugerah Pemimpin Baharu (Emerging Leader Prize, ELP) dan Anugerah Cabaran Berimpak (Impact Challenge Prize, ICP) telah diperkenalkan pada tahun 2022. Anugerah ini mengiktiraf dan meraikan pemimpin muda dalam kewangan Islam serta penyelesaian inovatif yang menghasilkan impak positif pada skala global. ELP menerima 18 penyertaan dari lapan negara, manakala ICP menerima 50 permohonan dari 14 negara. ICP telah dianjurkan secara bersama dengan World Bank Group Inclusive Growth and Sustainable Finance Hub di Malaysia dan Perbadanan Ekonomi Digital Malaysia (Gambar Rajah 8).

Gambar Rajah 7: Penerima Anugerah Diraja Kewangan Islam 2022

Penerima Anugerah Diraja 2022
mengiktiraf sumbangan cemerlang dalam kewangan Islam

THE ROYAL AWARD FOR ISLAMIC FINANCE™

Tan Sri Dr. Mohd Daud Bakar

Tan Sri Dr. Mohd Daud Bakar merupakan seorang tokoh cendekiawan Syariah dan usahawan kewangan Islam yang tersohor. Beliau terkenal di peringkat global berikutan sumbangan beliau di dalam bidang penasihatan Syariah. Kerjaya beliau yang cemerlang merangkumi pelbagai jawatan dalam lembaga Syariah di institusi kewangan, organisasi dan pengawal selia sektor kewangan utama antarabangsa.

Gambar Rajah 8: Kategori Anugerah Baharu, Pemenang dan Sumbangan Masing-masing

Anugerah Pemimpin Baharu (APB)
mengiktiraf bakat muda yang memberikan sumbangan cemerlang dalam memajukan inovasi dalam bidang kewangan Islam

Umar Abdullah Mahmud Munshi
Pengasas bersama dan Pengarah Urusan Kumpulan Ethis Group

Memudahkan pelaburan berimpak
- ✓ Dana daripada lebih 50 negara
- ✓ Disalurkan untuk membiayai projek PKS serta perumahan sosial
- ✓ Melalui platform teknologi kewangan dan *crowdfunding* patuh Syariah

Anugerah Cabaran Berimpak (ACB)
mengiktiraf penyelesaian inovatif berdasarkan prinsip kewangan Islam, yang berupaya meningkatkan daya tahan ekonomi dan sosial masyarakat yang terjejas dari segi kewangan di seluruh dunia

Duithape, Indonesia

Memudahkan pengeluaran pembiayaan mikro patuh Syariah untuk peniaga PKS melalui sistem pembayaran tanpa tunai menggunakan biometrik

Pod, Malaysia

Menubuhkan platform digital bagi membantu pekerja gig untuk;
- ✓ Mendapatkan akses kepada pembiayaan mikro patuh Syariah
- ✓ Memudahkan penilaian kredit alternatif

Sumber: Bank Negara Malaysia

Langkah Selanjutnya

Keutamaan Bank pada tahun 2023 akan terus dibina berasaskan kekukuhan ekosistem kewangan Islam di Malaysia, bagi meningkatkan sumbangannya kepada semua pihak berkepentingan. Di samping meneruskan inisiatif yang sedang dilaksanakan pada masa ini, Bank akan memberikan tumpuan pada:

- Memodenkan penggunaan kontrak Syariah untuk menggalakkan inovasi yang memberi impak;
- Merintis lebih banyak penyelesaian berasaskan nilai; dan
- Memperkukuh pendorong ekosistem bagi memajukan perkembangan kewangan Islam.

Bagi merealisasikan sepenuhnya potensi kewangan Islam, seluruh ekosistem perlu diselaraskan dengan nilainya, dengan kepimpinan yang kukuh oleh industri. Secara keseluruhan, langkah ini akan memajukan lagi "pertumbuhan berasaskan nilai", yang seimbang, progresif, mampan dan inklusif.

Memupuk Jalinan Antarabangsa dalam Kalangan Lembaga Syariah Pusat bagi Kewangan Islam

Malaysia merupakan antara negara pertama di dunia yang menubuhkan lembaga Syariah pusat dalam kewangan Islam di bank pusat.[1] Sejak penubuhannya pada tahun 1997, Majlis Penasihat Shariah (MPS) Bank Negara Malaysia memainkan peranan utama dalam memberikan kejelasan Syariah kepada industri kewangan Islam di Malaysia. Sejak diwujudkan, keputusan Syariah yang dikeluarkan oleh MPS terus memainkan peranan penting bagi menyokong perkembangan sistem kewangan Islam yang teratur di Malaysia, antaranya menggalakkan inovasi dan pada masa yang sama meningkatkan keyakinan terhadap integriti penyelesaian kewangan yang berteraskan prinsip Syariah.

Peranan penting yang dimainkan oleh lembaga Syariah pusat dalam memelihara kesucian Syariah dan mengekalkan keyakinan orang ramai semakin mendapat perhatian di peringkat global. Bermula dengan tiga negara perintis pada tahun 1990-an, kini terdapat 20 negara yang mempunyai lembaga Syariah pusat dalam kewangan Islam (rujuk Gambar Rajah 1). Struktur institusi, peranan dan mandat lembaga Syariah pusat berbeza-beza di setiap negara, mencerminkan saiz dan kegiatan industri kewangan Islam yang kompleks serta landskap operasi di negara-negara tersebut.

Gambar Rajah 1: Negara yang mempunyai lembaga Syariah pusat dalam kewangan Islam

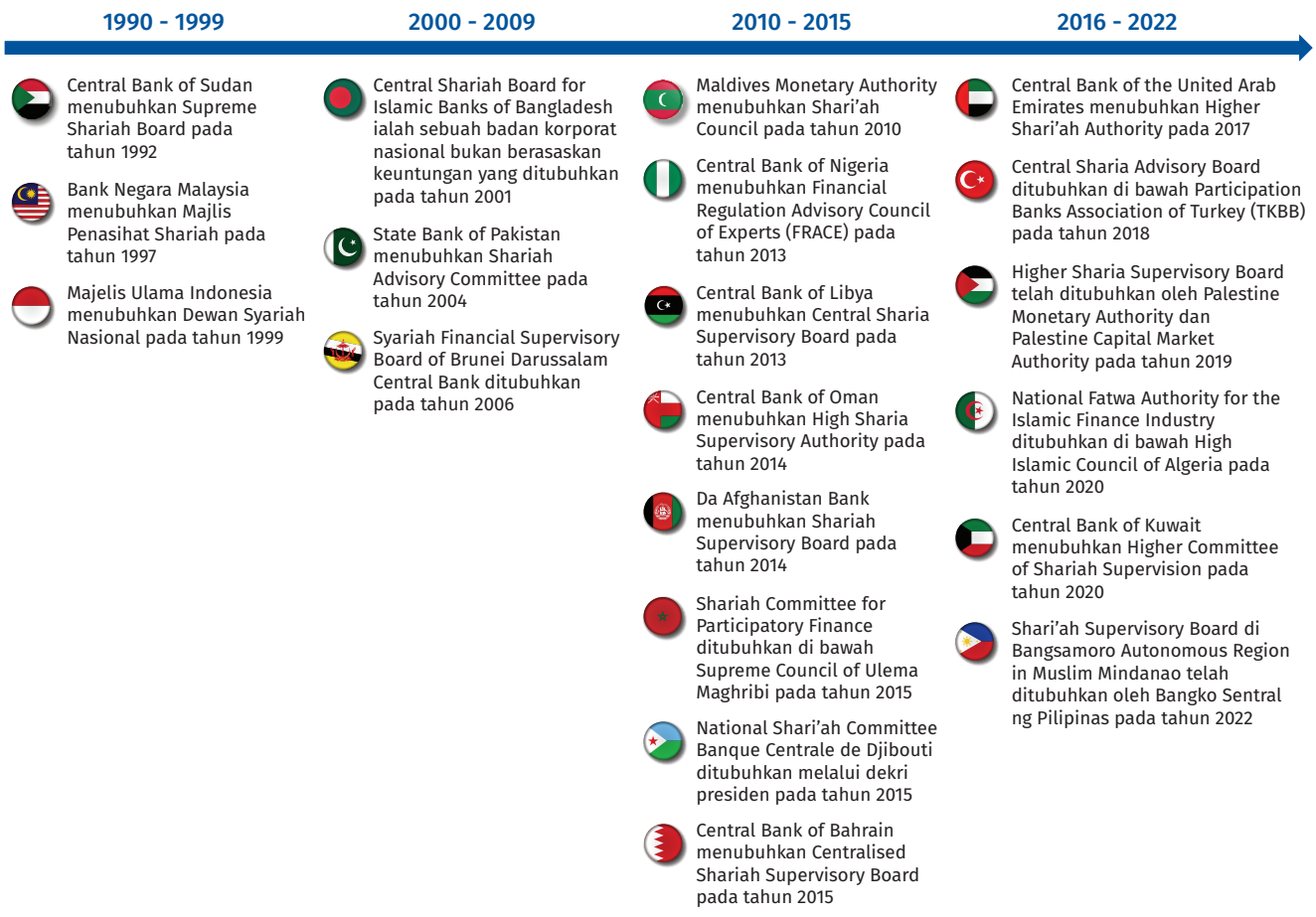

Sumber: Bank Negara Malaysia dan laman sesawang pihak berkuasa pengawalseliaan kewangan dan lembaga Syariah pusat masing-masing

[1] Lembaga Syariah pusat dalam kewangan Islam merujuk kepada lembaga Syariah di peringkat negara yang ditubuhkan untuk membincangkan isu Syariah dalam kewangan Islam.

Sistem kewangan global yang sentiasa berkembang dan lebih bersepadu memerlukan hubungan yang lebih kukuh dalam kalangan lembaga Syariah pusat

Meninjau ke hadapan, kewangan Islam mempunyai potensi besar yang masih belum dimanfaatkan untuk menyokong pertumbuhan ekonomi, memperkasa perdagangan dan ekonomi digital serta membina ketahanan sosial dan iklim. Seiring dengan hal ini, isu-isu Syariah sememangnya dan akan terus menjadi lebih kompleks dengan implikasi yang melangkaui sempadan negara. Berlatarkan keadaan ini, hubungan yang lebih kukuh antara lembaga Syariah pusat daripada pelbagai negara diperlukan bagi membolehkan pertukaran dan pengiktirafan bersama berkenaan amalan terbaik dan perumusan penyelesaian Syariah berdasarkan hujah yang mantap dapat memenuhi keperluan ekonomi dan sosial semasa dan masa hadapan.

Bagi mencapai jalinan dan pengiktirafan bersama yang lebih baik dalam Syariah, mesyuarat Centralised Shariah Advisory Authorities in Islamic Finance (CSAA) telah diadakan buat julung kalinya pada tahun 2018. Mesyuarat ini menandakan pembentukan platform rangkaian hubungan antarabangsa dalam kalangan lembaga Syariah pusat daripada pelbagai negara bagi membincangkan isu-isu Syariah semasa dan yang baru muncul, dengan tujuan untuk memanfaatkan pelbagai perspektif dan pengalaman bagi menyokong pembangunan kewangan Islam yang kukuh dan teratur secara global.

Mesyuarat CSAA pertama anjuran Bank Negara Malaysia (Bank) pada tahun 2018. Dari kiri: Timbalan Gabenor Abdul Rasheed Ghaffour, Tan Sri Dr. Mohd Daud Bakar, mantan Pengerusi MPS Bank dan Allahyarham Sheikh Dr. Abdul Sattar Abu Ghuddah, mantan Pengerusi Centralised Shariah Supervisory Board of Central Bank of Bahrain.

Mesyuarat CSAA kali keempat yang dianjurkan oleh Central Bank of the United Arab Emirates (UAE) pada 11 Oktober 2022. Perwakilan Bank yang diketuai oleh Profesor Dr. Ashraf Md Hashim, Pengerusi MPS merupakan antara pembentang utama, yang berkongsi Kertas Perbincangan Bank yang diterbitkan baru-baru ini mengenai Hajah (situasi mendesak) yang menggariskan cadangan parameter penggunaan hajah oleh institusi kewangan Islam. - Foto ihsan Central Bank of the UAE

Dalam tahun-tahun kebelakangan ini, CSAA telah membantu memperkukuh keupayaan lembaga Syariah pusat dalam usaha menangani cabaran yang muncul melalui pertukaran pengetahuan, pengalaman dan amalan terbaik. Perbincangan yang dianjurkan oleh CSAA bertujuan untuk menangani:

(a) isu-isu Syariah yang dihadapi bersama (sebagai contoh, pertimbangan Syariah dalam pelaksanaan langkah-langkah bantuan untuk mengurangkan beban kewangan pelanggan yang terjejas teruk akibat pandemik, seperti penerapan prinsip keadilan (*`adl*) dan ihsan); dan

(b) dasar Syariah yang sangat penting yang memberikan kesan pembangunan jangka panjang terhadap pertumbuhan, inovasi dan kestabilan kewangan Islam (rujuk Gambar Rajah 2).

Rajah 2: Corak perbincangan dalam mesyuarat CSAA telah berkembang bagi memenuhi keperluan semasa negara-negara peserta

Mesyuarat Pertama *2 Oktober 2018* *Bank Negara Malaysia (Kuala Lumpur)*	Mesyuarat Kedua *11 Mei 2020* *Central Bank of the UAE (secara maya)*	Mesyuarat Ketiga *21 Disember 2021* *Bank Negara Malaysia (secara maya)*	Mesyuarat Keempat *11 Oktober 2022* *Central Bank of the UAE (hibrid)*
Saling bertukar pengetahuan dan pengalaman mengenai **penubuhan lembaga Syariah pusat bagi kewangan Islam** • Rangka kerja tadbir urus Syariah • Rujukan (contoh: pertanyaan) daripada mahkamah dan penimbang tara	Saling bertukar pandangan dan keputusan Syariah mengenai langkah-langkah pengawalseliaan yang diambil oleh negara masing-masing bagi **menangani kesan pandemik COVID-19** • Langkah pengawalseliaan yang diambil termasuk moratorium dan penggunaan dana khusus untuk membantu individu yang terjejas	Perbincangan mengenai **peranan penting lembaga Syariah pusat untuk mengetengahkan kewangan Islam** dalam arus perdana, dan rangka kerja yang kukuh bagi memastikan lembaga Syariah yang berkualiti	Perbincangan mengenai **kepentingan panduan Syariah tentang konsep *hajah* (situasi mendesak)** untuk menyediakan panduan bagi institusi kewangan Islam menguruskan risiko dan berinovasi secara berterusan dalam landskap operasi kewangan yang sentiasa berkembang, penyelarasan dan kepelbagaian kontrak Syariah serta peranan lembaga Syariah pusat ke arah mencapai matlamat kelestarian

Sumber: Bank Negara Malaysia dan Central Bank of the UAE

Peranan CSAA pada Masa Hadapan

Perbezaan amalan Syariah merentas negara adalah disebabkan oleh beberapa faktor termasuk perbezaan pendapat ulama apabila mengambil kira aspek praktikal dan pelaksanaan keputusan Syariah dalam usaha menangani keperluan serta kepentingan (*maslahah*) masyarakat.[2] Perbezaan seperti ini diterima dalam bidang perundangan Islam). Menerusi CSAA, lembaga Syariah pusat dijangka dapat meningkatkan pemahaman, penghormatan dan penerimaan yang lebih meluas terhadap kepelbagaian amalan Syariah bagi memanfaatkan potensi kewangan Islam sepenuhnya demi kepentingan bersama ekosistem kewangan Islam secara global. Hal ini disokong oleh usaha berterusan untuk memperkukuh mekanisme dan tadbir urus CSAA bagi memainkan peranan yang lebih penting pada masa hadapan. Pandangan Syariah yang dijana melalui perbincangan CSAA akan menjadi satu lagi sumber rujukan pihak pengawal selia kewangan, badan pengeluar fatwa global dan organisasi penetapan piawaian antarabangsa.

CSAA dijangka akan terus berkembang sebagai platform rangkaian hubungan global yang kukuh bagi menyokong pertumbuhan kewangan Islam yang mampan, berteraskan tujuan dan pemikiran bersama demi memanfaatkan kebijaksanaan kolektif lembaga Syariah pusat yang terlibat. Hal ini merupakan prasyarat penting bagi memastikan CSAA dan negara-negara yang terlibat dapat bertindak balas dengan berkesan terhadap risiko Syariah yang muncul serta mengoptimumkan peluang dalam kewangan Islam. Melalui jalinan yang lebih erat dan kepimpinan kolektif yang lebih mantap, CSAA akan dapat memberikan sumbangan ke arah memperkukuh ekosistem kewangan Islam global.

[2] Sebagai contoh, klausa rebat (*ibra'*) mandatori yang dimasukkan dalam perjanjian pembiayaan Islam di Malaysia adalah dibenarkan bagi memelihara keadilan dan kejelasan kontrak serta mengurangkan bahaya moral. Keputusan sedemikian melindungi kepentingan pengguna terutamanya dalam proses kehakiman.

Majlis Kepimpinan MIFC: Mempergiat Kepimpinan Industri

Sejak pelancaran inisiatif MIFC[1] pada tahun 2006, sistem kewangan Islam di Malaysia telah berkembang menjadi antara ekosistem yang paling maju dengan penyelesaian yang pelbagai dan peserta yang berdaya tahan (Gambar Rajah 1).[2] Pada peringkat global, kewangan Islam kini ditawarkan di lebih 130 negara dengan jumlah aset bernilai USD4 trilion, menandakan pertumbuhan tahunan sebanyak 17% pada tahun 2021.[3] Industri ini dijangka terus berkembang kepada USD5.6 trilion menjelang tahun 2026.[4] Berikutan ekosistem kewangan Islamnya yang menyeluruh, Malaysia kini berada pada kedudukan yang baik untuk memanfaatkan peluang pertumbuhan yang memberangsangkan bagi industri ini pada peringkat global. Keutamaan penting adalah untuk mengukuhkan tawaran nilai Malaysia sebagai gerbang antarabangsa dan kepimpinan berwawasan bagi kewangan Islam dan ekosistemnya. Usaha ini termasuk meningkatkan kesalinghubungan antara peserta pasaran, perniagaan dan pelabur dengan peluang kewangan Islam di Asia dan OIC.[5] Tumpuan turut diberikan pada usaha mengeksport kepakaran dan penyelesaian dalam bidang seperti kewangan mampan, mudah cara perdagangan halal dan *fintech* Islam.

Gambar Rajah 1: Ekosistem kewangan Islam yang komprehensif di Malaysia

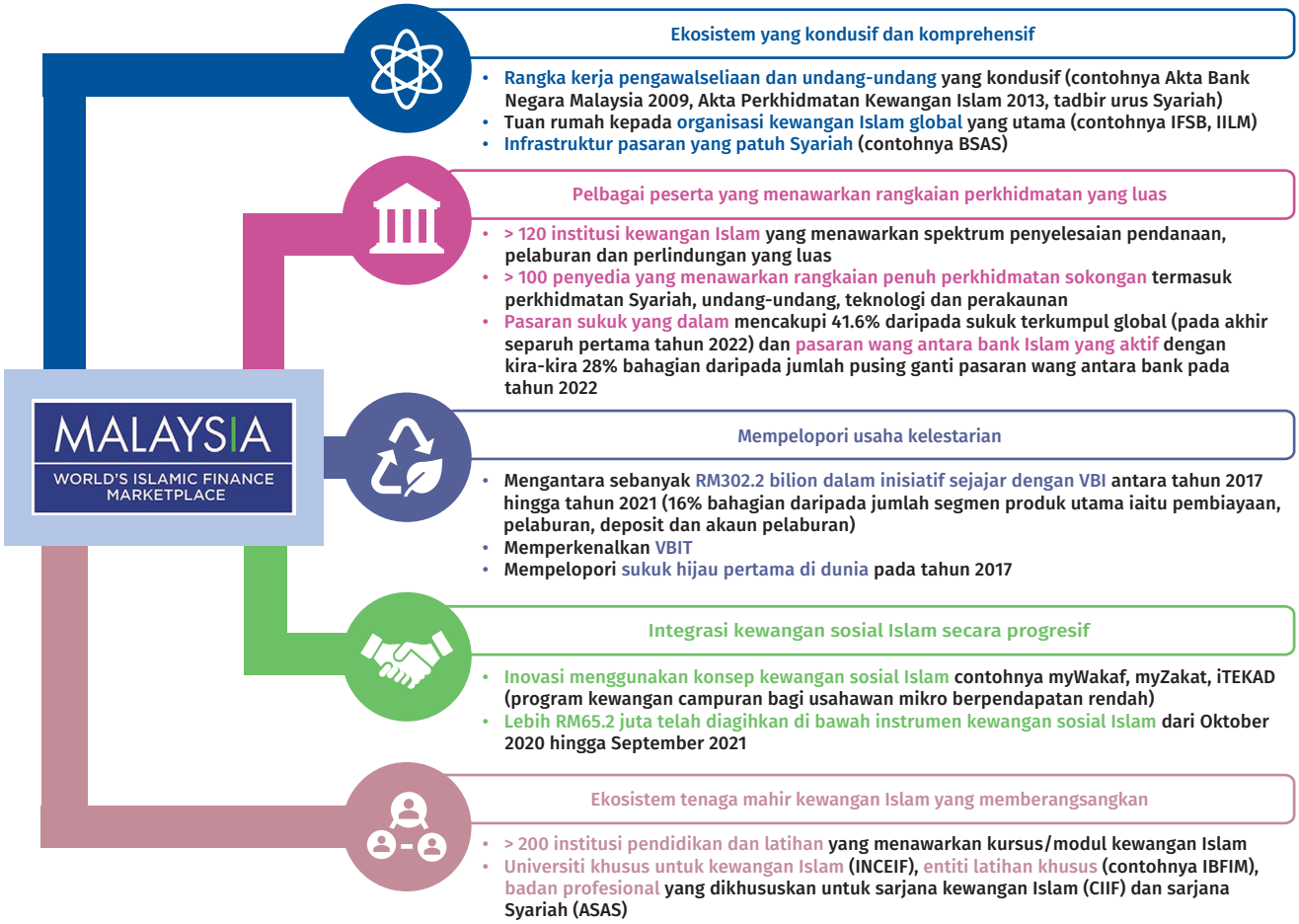

Nota: VBI — Value-based Intermediation, VBIT — Value-based Intermediation for Takaful, ASAS — Association of Shariah Advisors in Islamic Finance, CIIF — Chartered Institute of Islamic Finance Professionals, BSAS — Bursa Suq Al-Sila' (sebuah platform dagangan komoditi untuk memudah cara pengurusan kecairan dan pembiayaan Islam oleh institusi-institusi kewangan Islam), IBFIM — Islamic Banking and Finance Institute Malaysia.

Sumber: BNM, AIBIM Value-based Intermediation (VBI) Preview Report 2017-2020 dan Full Report 2021 (berdasarkan serahan data oleh anggota bank), ICD — Refinitiv Islamic Finance Development Indicator Report 2022 serta laman sesawang dan anggaran MIFC.

[1] Pusat Kewangan Islam Antarabangsa Malaysia (Malaysia International Islamic Financial Centre, MIFC), ialah inisiatif yang dilancarkan pada 14 Ogos 2006 untuk memartabatkan Malaysia sebagai hab kewangan Islam antarabangsa.
[2] ICD – Refinitiv Islamic Finance Development Indicator 2022 (IFDI); Bank Dunia: Islamic Finance and the Development of Malaysia's Halal Economy Report 2022; The State of the Global Islamic Economy Report 2022 oleh DinarStandard dengan sokongan Dubai Economy and Tourism (DET).
[3] ICD – Refinitiv Islamic Finance Development Report (IFDI) 2022.
[4] ICD – Refinitiv Islamic Finance Development Report (IFDI) 2022.
[5] Pertubuhan Kerjasama Islam (Organisation of Islamic Cooperation, OIC).

Bagi menyokong usaha ini, Bank dan Suruhanjaya Sekuriti Malaysia (Securities Commission Malaysia, SC) telah menubuhkan Majlis Kepimpinan MIFC (MIFC Leadership Council, MLC) pada bulan Oktober 2022[6] (Gambar Rajah 2). MLC ialah platform yang diterajui industri untuk meningkatkan tawaran nilai MIFC sebagai pasaran global dan gerbang antarabangsa bagi kewangan Islam. MLC bermatlamat untuk memperkukuh peranan industri dalam usaha memperjuangkan agenda MIFC. Hal ini sejajar dengan sistem kewangan Islam di Malaysia yang semakin matang serta menunjukkan peralihan daripada pengaturan yang lebih berpandukan pengawalseliaan pada peringkat awal perkembangan MIFC. MLC disokong oleh sebuah Sekretariat yang khusus. Pada tahun 2023, MLC akan memberikan tumpuan pada usaha menggerakkan beberapa program kerja. Usaha ini termasuk menjadikan Malaysia sebagai destinasi pilihan pengumpulan dana dan pelaburan Islam, menangani ketidaksamaan, menggalakkan kelestarian, mempertingkatkan modal insan dan pengetahuan serta pemerkasaan digital.

Gambar Rajah 2: Mandat, keahlian dan matlamat Majlis Kepimpinan MIFC

Mandat

"Strategi" **"Tindakan"** **"Advokasi"**

Platform untuk menerajui perkembangan dan promosi MIFC dengan mengenal pasti peluang antarabangsa, keutamaan strategik industri dan memantau inisiatif industri. Hal ini termasuk mempercepat pelaksanaan inisiatif yang akan:

- Memupuk idea, strategi atau inisiatif baharu;
- Memperdalam dan mempelbagaikan hubungan strategik antara rakan kongsi dalam negeri dan antarabangsa; dan
- Menyediakan kepimpinan berwawasan industri.

Ahli-ahli

Tokoh penting dalam industri tempatan dan antarabangsa serta perwakilan daripada BNM dan SC.

Tan Sri Azman Mokhtar (Pengerusi)

Tan Sri Andrew Sheng

Dato Dr. Nik Ramlah Mahmood

Dato Paduka Iqbal Ahmad Khan

Dato' Mohammad Faiz Azmi

Datuk Abdul Rasheed Ghaffour

Dato' Abdul Rahman Ahmad

Rejina Rahim

Sharifatul Hanizah Said Ali

Nota:
Puan Sharifatul Hanizah Said Ali telah dilantik sebagai wakil SC ke MLC bagi menggantikan Datuk Zainal Izlan Zainal Abidin, mantan Timbalan Ketua Eksekutif SC.

Matlamat yang dihasratkan

- Daya saing global industri kewangan Islam Malaysia yang dipertingkat bagi memanfaatkan peluang di luar Malaysia
- Lebih banyak inovasi kewangan yang menghasilkan impak positif kepada ekonomi, komuniti dan alam sekitar
- Mengeratkan lagi hubungan kewangan dan kerjasama antarabangsa
- Kepimpinan berwawasan global yang berterusan dalam kewangan Islam

[6] Penubuhan MLC diumumkan semasa Forum Kewangan Islam Global 2022 pada 5 Oktober 2022.

Menggalakkan Perkhidmatan Pembayaran dan Pengiriman Wang yang Selamat dan Cekap

Membuat dan menerima pembayaran melalui saluran digital telah menjadi lebih senang dan mudah diakses. Dengan kemajuan teknologi yang lebih meluas, pembayaran digital kini lebih selamat, senang dan segera.

Keutamaan Bank pada tahun 2022 adalah untuk memastikan perkhidmatan pembayaran dan perniagaan perkhidmatan wang (*money services business,* MSB)[1] kekal selamat, cekap dan boleh dipercayai. Bank bekerjasama secara aktif dengan industri untuk mengurangkan jurang penggunaan pembayaran elektronik (e-pembayaran) dan meningkatkan keyakinan orang ramai terhadap sistem pembayaran. Usaha ini telah mengekalkan pertumbuhan penggunaan pembayaran digital yang kukuh dalam kalangan isi rumah dan perniagaan. Bank juga memperuntukkan sumber yang banyak bagi memastikan rangka kerja pengawalseliaan dan penyeliaan serta infrastruktur pembayaran utama sesuai dengan tujuannya, sejajar dengan keperluan ekonomi semasa dan masa hadapan.

Mengekalkan pendigitalan perkhidmatan pembayaran dan MSB yang lebih meluas

Perkembangan utama perkhidmatan pembayaran dan MSB

Pada tahun 2022, transaksi e-pembayaran meningkat sebanyak 31.5% (2022: 9.5 bilion; 2021: 7.2 bilion) sejajar dengan perkembangan yang berterusan dalam penggunaan swasta berikutan pemulihan dalam aktiviti perniagaan dan pelancongan. Secara purata, setiap rakyat Malaysia membuat 291 transaksi e-pembayaran pada tahun 2022 (Gambar Rajah 1).

Dua pertiga daripada transaksi kad kini dilakukan secara tanpa sentuhan. Hasil daripada pelbagai inisiatif yang diterajui industri untuk menggalakkan penggunaan pembayaran melalui kod QR sebagai kaedah pembayaran dengan kos yang berkesan, penerimaan DuitNow QR juga semakin meluas dalam kalangan peniaga, khususnya PKS (2022: 1.6 juta peniaga; 2021: 1.1 juta peniaga). Dengan kemudahan yang lebih baik diberikan kepada pengguna, perkembangan ini terus membuka peluang untuk pemacuan selanjutnya dalam penggunaan e-pembayaran pada masa hadapan.

Penggunaan cek terus menurun pada tahun 2022 (46.1 juta; 2021: 48.3 juta). Sementara itu, pengeluaran wang tunai daripada Mesin Juruwang Automatik (Automated Teller Machine, ATM), yang lazimnya digunakan sebagai proksi kepada penggunaan wang tunai, meningkat secara sederhana kepada 798.5 juta transaksi bernilai RM404.7 bilion (2021: 779.6 juta; RM386.3 bilion). Walau bagaimanapun, kadar pertumbuhan tahunan bagi pengeluaran wang tunai daripada ATM kekal di bawah paras sebelum pandemik[2], lantas mencerminkan peralihan secara beransur-ansur daripada penggunaan wang tunai.

Perkhidmatan pengiriman wang elektronik (e-pengiriman wang) yang ditawarkan oleh penyedia perkhidmatan pengiriman wang bukan bank berlesen (*remittance service provider*, RSP) terus mendapat tarikan dalam kalangan pengguna (Gambar Rajah 2). Transaksi e-pengiriman wang mencakupi 44.9% daripada keseluruhan transaksi pengiriman wang ke luar negara yang dibuat melalui RSP. Keadaan ini didorong oleh keinginan pelanggan untuk mencari cara mengirim wang ke luar negara yang cepat, mudah dan pada kos yang lebih rendah. Sementara itu, jumlah pengiriman wang ke luar negara[3] meningkat sebanyak 10.5% kepada RM28.5 bilion (2021: RM25.8 bilion), didorong oleh transaksi pengiriman wang yang lebih tinggi oleh pekerja asing apabila ekonomi mula kembali pulih pada tahun 2022. Pembukaan semula ekonomi juga menyaksikan kedatangan pelancong antarabangsa secara beransur-ansur, lantas menyumbang kepada pemulihan yang ketara dalam perniagaan pengurupan wang dan mata wang borong.

[1] Perkhidmatan MSB termasuk kiriman wang, pengurupan wang dan mata wang borong.

[2] Antara tahun 2015 sehingga 2019, kadar pertumbuhan purata tahunan bagi jumlah dan nilai pengeluaran wang tunai daripada ATM masing-masing berada pada 4.4% dan 4.9% berbanding tahun 2022 (jumlah: 2.4%, nilai: 4.7%).

[3] Ditawarkan oleh RSP bukan bank sahaja.

Gambar Rajah 1: Petikan Pembayaran Digital

*Purata transaksi e-pembayaran yang dibuat oleh setiap rakyat Malaysia pada tahun 2022

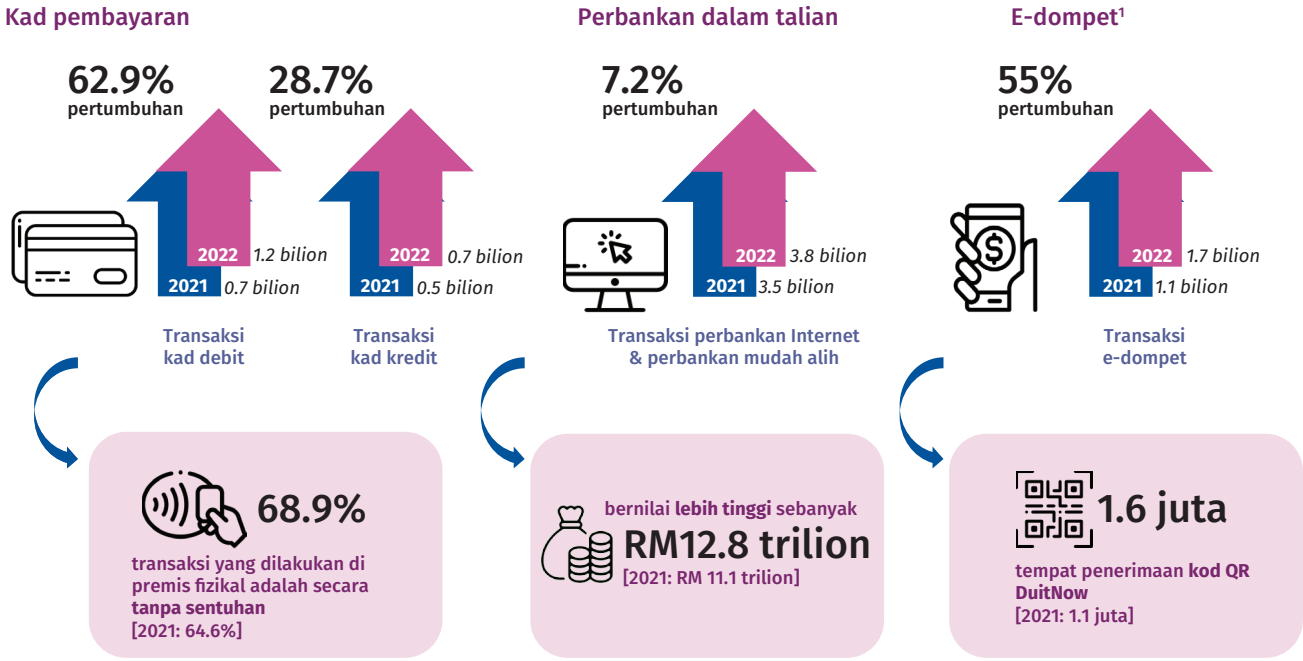

[1] Wang elektronik berasaskan rangkaian yang membolehkan pengguna melakukan transaksi melalui Internet, telefon bimbit atau peranti elektronik yang lain

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 2: Petikan Perniagaan Perkhidmatan Wang

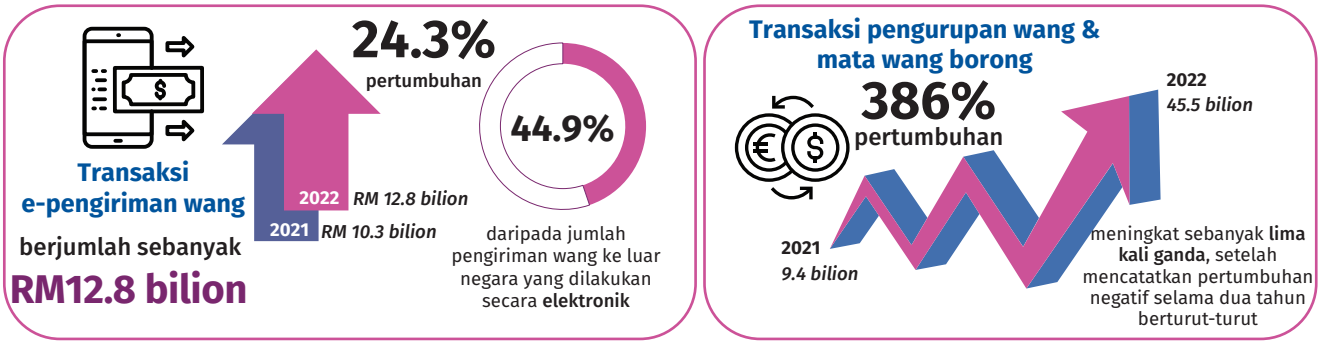

Sumber: Bank Negara Malaysia

Memupuk ekosistem pembayaran yang lebih memberangsangkan

Bank telah mengambil langkah-langkah untuk memastikan rangka kerja pengawalseliaan menyokong pembangunan ekosistem pembayaran yang memberangsangkan, boleh dipercayai, cekap serta inovatif.

Pada tahun 2022, Bank telah menambah baik keperluan pengawalseliaan di bawah Dokumen Dasar Rangka Kerja Kad Pembayaran.[4] Perubahan ini diperkenalkan untuk menggalakkan penerimaan pembayaran kad yang lebih meluas dalam kalangan peniaga:

(i) Had fi pertukaran[5] telah disemak untuk mencerminkan kos pemprosesan semasa yang ditanggung oleh penyedia perkhidmatan pembayaran. Fi pertukaran maksimum yang boleh dikenakan oleh pengeluar kad adalah bertujuan untuk memastikan penerimaan penggunaan kad kekal mampu milik bagi peniaga dan pada masa yang sama dapat menampung kos langsung yang ditanggung oleh penyedia perkhidmatan pembayaran dalam menyediakan kemudahan kad pembayaran.

(ii) Peniaga kini boleh memilih jenis kad pembayaran yang ingin diterima. Penyedia perkhidmatan pembayaran tidak boleh lagi meminta peniaga menerima semua jenis kad yang dikeluarkan. Keadaan ini akan membolehkan peniaga menguruskan kos dengan lebih baik kerana setiap kad pembayaran tertakluk pada struktur kos yang berbeza.

(iii) Pemegang kad akan meraih manfaat daripada ketelusan yang lebih tinggi terhadap amalan surcaj[6] dan jumlah transaksi minimum yang mungkin dikenakan kepada transaksi kad pembayaran. Memandangkan amalan ini ditetapkan oleh industri[7], pengendali skim, pengeluar kad dan pemeroleh peniaga perlu masing-masing menambah baik penzahiran mereka serta saluran untuk pemegang kad membuat aduan tentang sebarang amalan yang tidak adil oleh peniaga. Sebagai tindak balas, industri telah mengambil langkah-langkah untuk meningkatkan kesedaran orang ramai dan mendidik pemegang kad tentang hak-hak mereka serta saluran yang bersesuaian untuk membuat aduan.

Selaras dengan inovasi kad pembayaran yang semakin berkembang, pemegang kad kini juga boleh mengesahkan transaksi kad pembayaran dengan

Pembayaran tanpa sentuhan membolehkan pelanggan membayar dengan mengimbas jam tangan pintar mereka dan membuat pengesahan melalui kod laluan di terminal pembayaran

[4] Terpakai untuk kad pembayaran, termasuk kad debit, kad kredit dan kad prabayar.

[5] Fi pertukaran ialah fi yang perlu dibayar antara bank peniaga dengan bank pemegang kad sebagai pampasan kepada bank pemegang kad untuk kos yang ditanggung semasa transaksi kad pembayaran.

[6] Fi yang dikenakan oleh peniaga kepada pemegang kad sebagai tambahan pada jumlah pembelian untuk transaksi yang dibuat menggunakan kad pembayaran.

[7] Surcaj dan jumlah transaksi minimum adalah tertakluk pada peraturan pengendali skim.

selamat melalui peranti peribadi (seperti telefon bimbit atau jam tangan pintar). Hal ini merupakan alternatif yang lebih pantas berbanding dengan pengesahan menggunakan Nombor Pengenalan Peribadi (Personal Identification Number, PIN) di terminal pembayaran dan pada masa yang sama memastikan pelaksanaan perlindungan yang sesuai selaras dengan keperluan kehematan yang ditetapkan oleh Bank.

Untuk pembayaran mudah alih, Bank mendapati bahawa terdapat peningkatan kerjasama antara pengeluar wang elektronik (*e-money issuer*, EMI)[8] dengan penyedia perkhidmatan kewangan lain. Pelanggan kini boleh mengakses lebih banyak produk kewangan melalui aplikasi atau platform e-dompet seperti kiriman wang, insurans mikro, pembiayaan mikro dan pelaburan mikro. Perkongsian strategik ini dijangka akan meningkatkan tawaran nilai EMI dan memberikan akses kepada penyelesaian kewangan yang lebih meluas kepada orang ramai, termasuk segmen yang tidak mendapat perkhidmatan kewangan atau kurang mendapat perkhidmatan kewangan.

Sejak tahun 2020, Bank telah membenarkan RSP bukan bank untuk mengendalikan Kenali Pelanggan Anda Menerusi Platform Digital (*electronic Know-Your-Customer*, e-KYC). Langkah ini telah membantu mengatasi cabaran utama dalam penggunaan saluran kiriman wang rasmi kerana pelanggan tidak lagi perlu melawat premis RSP secara fizikal. Hal ini juga telah membolehkan RSP untuk mempertingkatkan penawaran perkhidmatan digital. Sejak itu, pelbagai produk baharu dan perkhidmatan nilai tambah perniagaan-ke-perniagaan (*business-to-business*, B2B) telah diperkenalkan oleh RSP bukan bank (Gambar Rajah 3) berikutan persaingan yang semakin meningkat. Keadaan ini lantas memberikan manfaat kepada pelanggan melalui pilihan yang lebih banyak, perkhidmatan yang disesuaikan khusus untuk pelanggan dan kos yang kompetitif.

Memastikan perkhidmatan pembayaran yang selamat dan berdaya tahan

Tindak balas dasar terhadap risiko baru muncul dan pembangunan pasaran

Pada tahun 2022, Bank mengeluarkan empat dokumen dasar untuk memperkukuh ekosistem pembayaran dan MSB. Dasar-dasar ini bertujuan untuk mempertingkatkan keselamatan dan kecekapan perkhidmatan pembayaran, mengukuhkan perlindungan pengguna dan mengekalkan keyakinan orang awam. Sorotan daripada terbitan dasar ini diringkaskan dalam Gambar Rajah 4.

Meningkatkan pengawasan terhadap perkhidmatan pembayaran

RENTAS[9] (sistem pembayaran borong Malaysia) dan sistem pembayaran runcit utama yang dikendalikan oleh Payments Network Malaysia Sdn. Bhd. (PayNet) kekal berdaya tahan dan mencatatkan tahap ketersediaan sistem yang tinggi sepanjang tahun 2022. Sebagai sebahagian daripada usaha berterusan untuk kekal berdaya tahan, Bank telah melaksanakan

Gambar Rajah 3: Produk Digital Baharu yang Ditawarkan dalam Ruang Kiriman Wang

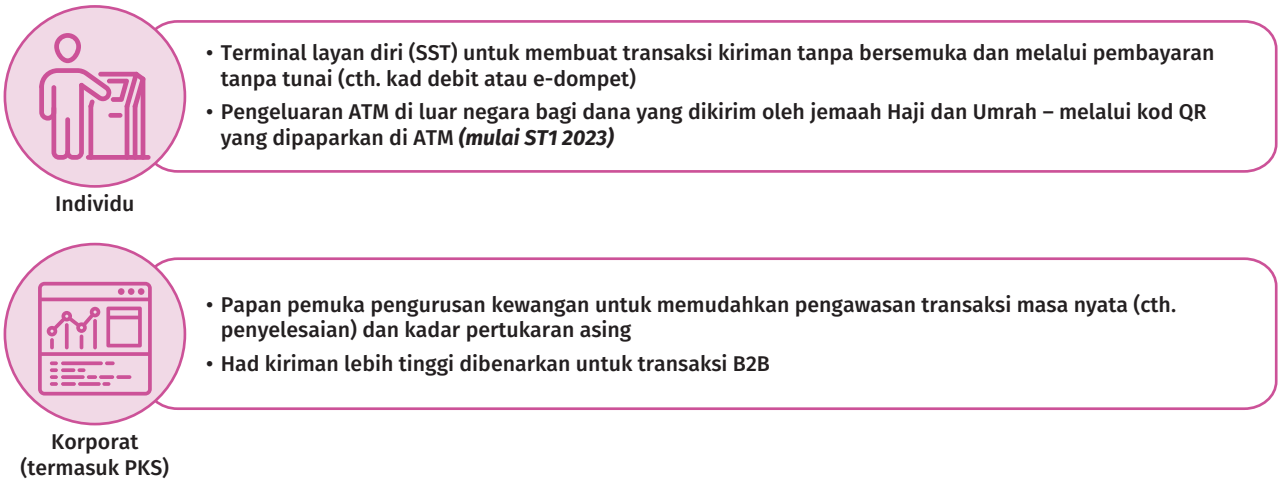

Sumber: Bank Negara Malaysia

[8] Kini, terdapat lebih 30% EMI yang diluluskan untuk menawarkan jualan silang produk kewangan.

[9] Sistem Pemindahan Dana dan Sekuriti Secara Elektronik Masa Nyata.

Gambar Rajah 4: Dokumen Dasar Diterbitkan pada Tahun 2022

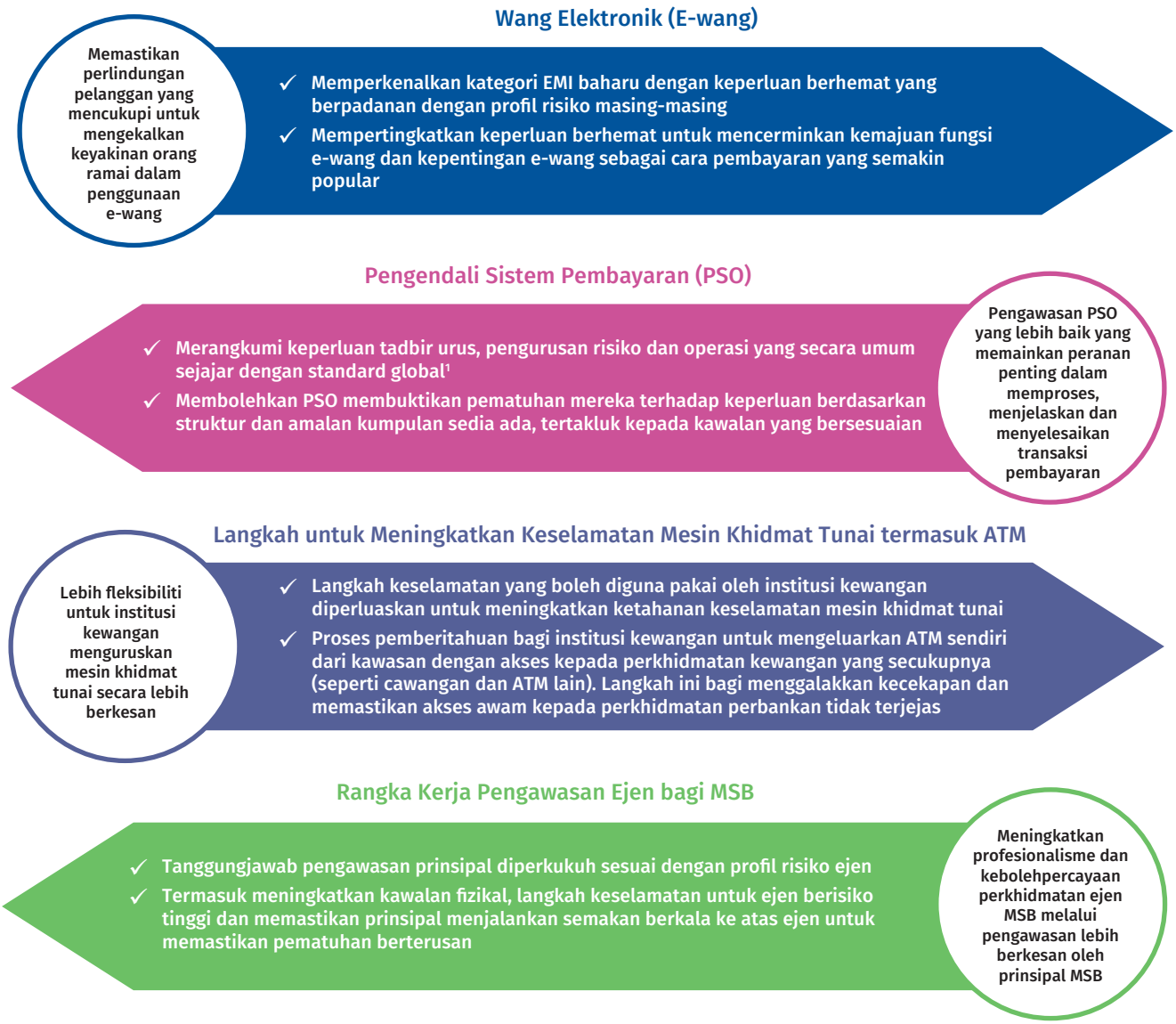

[1] Prinsip-prinsip Infrastruktur Pasaran Kewangan (Principles for Financial Market Infrastructures, PFMI) oleh Committee on Payments and Market Infrastructures (CPMI) dan International Organization of Securities Commissions (IOSCO)

Sumber: Bank Negara Malaysia

beberapa inisiatif penting untuk mengukuhkan lagi pengaturan penyeliaan, iaitu:

- Menyelaraskan kehendak terhadap RENTAS dengan standard pengurusan risiko[10] yang terpakai untuk infrastruktur pasaran kewangan (*financial market infrastructure*, FMI)[11] lain.
- Menetapkan Platform Pembayaran Runcit (Real-time Retail Payments Platform, RPP)[12] sebagai sistem pembayaran yang ditetapkan berkuat kuasa pada 10 Februari 2023 memandangkan saiz pasaran dan kepentingan sistemiknya. Penetapan tersebut memberikan Bank kuasa perundangan di bawah Akta Perkhidmatan Kewangan 2013 dan Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013

[10] Hal ini termasuk dokumen dasar mengenai Pengurusan Risiko dalam Teknologi, Pengurusan Kesinambungan Perniagaan dan Pengendali Sistem Pembayaran.

[11] Bank memiliki, mengendalikan dan menyediakan sokongan infrastruktur dan teknologi untuk RENTAS sejak 1 Julai 2021. Di bawah Prinsip-prinsip Infrastruktur Pasaran Kewangan (Principles for Financial Market Infrastructures, PFMI) yang dikeluarkan oleh Committee on Payments and Market Infrastructures (CPMI) dan International Organization of Securities Commissions (IOSCO), prinsip ini boleh digunakan secara berbeza dalam keadaan luar biasa apabila FMI dikendalikan oleh bank pusat kerana keperluan yang ditetapkan dalam undang-undang, peraturan atau dasar yang berkaitan.

[12] RPP ialah infrastruktur pembayaran perkongsian yang dikendalikan oleh PayNet yang membolehkan pembayaran dilakukan dengan segera dan lancar antara akaun-akaun bank dengan e-wang yang menyertai RPP.

untuk mengambil tindakan apabila perlu bagi mengukuhkan daya tahan RPP terhadap kejutan kewangan dan gangguan operasi. Kuasa ini merangkumi pengeluaran arahan kepada peserta RPP dan pengambilalihan operasi RPP dalam keadaan luar daripada kebiasaan.
- Meningkatkan kerjasama dengan Perbadanan Insurans Deposit Malaysia (PIDM) dan PayNet. Usaha bersama ini bertujuan untuk merangka strategi penyelarasan bagi memastikan akses berterusan kepada FMI utama untuk membolehkan resolusi institusi kewangan bermasalah secara teratur.

Bank juga memberikan tumpuan pada pengawasan penyeliaan dan semakan tematiknya kepada tiga bidang utama, iaitu kecukupan kawalan keselamatan siber, pengurusan secara efektif penyedia perkhidmatan kritikal (*critical service provider*, CSP) dan keberkesanan pengurusan kesinambungan perniagaan (*business continuity management*, BCM). Langkah-langkah kawalan oleh pengendali sistem pembayaran (*payment system operator,* PSO) utama didapati mencukupi untuk memastikan tahap ketersediaan sistem yang tinggi. PSO utama juga terus mengukuhkan kawalan dalaman mereka dengan melaksanakan pelbagai inisiatif sebagai sebahagian pelan hala tuju yang lebih meluas untuk meningkatkan daya tahan siber FMI. PSO tersebut juga terus menambah baik dasar dan prosedur untuk pengurusan CSP yang lebih kukuh, selaras dengan saranan oleh CPMI.[13]

Risiko dan kerumitan landskap perkhidmatan pembayaran telah bertambah seiring dengan perkembangan pembayaran runcit dan rentas sempadan yang pesat. Keadaan ini memerlukan tumpuan yang lebih besar terhadap usaha memelihara keselamatan dan integriti industri pembayaran dan MSB. Sebagai contoh, penawaran produk oleh EMI, pemeroleh peniaga dan pemegang lesen MSB mungkin menjadi saluran untuk aktiviti haram termasuk fraud, pengubahan wang haram dan pembiayaan keganasan (ML/TF).[14] Pada tahun 2022, Bank mengeluarkan 48 surat penyeliaan kepada entiti MSB berlesen dan entiti pembayaran yang diluluskan. Bank juga mengadakan libat urus dengan industri untuk mengukuhkan tahap pematuhan bagi menangani jurang dalam kehendak penyeliaan. Untuk pelanggaran undang-undang dan keperluan Bank yang lebih serius, Bank telah mengambil tindakan punitif yang antaranya menyebabkan kebenaran untuk menjalankan perniagaan bagi sembilan entiti dibatalkan pada tahun 2022.

Memupuk kesedaran dan keyakinan yang lebih tinggi terhadap perkhidmatan pembayaran

Bank kekal memberikan tumpuan pada inisiatif untuk meningkatkan penerimaan pembayaran digital di Malaysia dengan memelihara keyakinan terhadap keselamatan dan kemudahan membuat pembayaran digital. Inisiatif ini dilaksanakan dengan kerjasama penyedia perkhidmatan pembayaran, pihak berkuasa persekutuan dan tempatan, serta pihak berkepentingan merentasi pelbagai sektor ekonomi seperti sektor runcit, pendidikan dan pelancongan (Gambar Rajah 5).

Untuk melengkapi program jangkauan komuniti sasaran yang sedia ada, Bank juga mempergiat penggunaan media sosial bagi mempromosikan penggunaan e-pembayaran yang selamat kepada orang ramai. Enam video kesedaran menggunakan dialek tempatan telah diterbitkan untuk mempromosikan penggunaan e-pembayaran yang selamat dalam aktiviti harian. Berikutan pembukaan semula sempadan dan sektor pelancongan antarabangsa, orang ramai juga telah diingatkan supaya hanya berurusan dengan pengurup wang yang sah apabila membuat pertukaran mata wang serta mengetahui cara-cara untuk mengenal pasti pengurup wang yang sah (Gambar Rajah 6). Bersempena dengan Bulan Literasi Kewangan (Financial Literacy Month, FLM) pada bulan Oktober 2022, Bank telah melancarkan kempen e-Duit[15]

[13] Lampiran F untuk Prinsip-prinsip Infrastruktur Pasaran Kewangan yang dikeluarkan oleh CPMI menggariskan lima kehendak pengawasan untuk CSP iaitu, pengenalpastian dan pengurusan risiko, keselamatan maklumat, kebolehpercayaan dan daya tahan, perancangan teknologi dan komunikasi dengan pengguna.

[14] Butiran lanjut mengenai penilaian sektoral boleh didapati dalam Laporan Tahunan BNM 2022, Bab 1.7 Mengekalkan Integriti Kewangan.

[15] Butiran lanjut mengenai kempen boleh didapati melalui laman sesawang Bank: https://www.bnm.gov.my/eduit

Gambar Rajah 5: Penggunaan e-Pembayaran yang Diperluas melalui Pendaftaran Peniaga Baharu

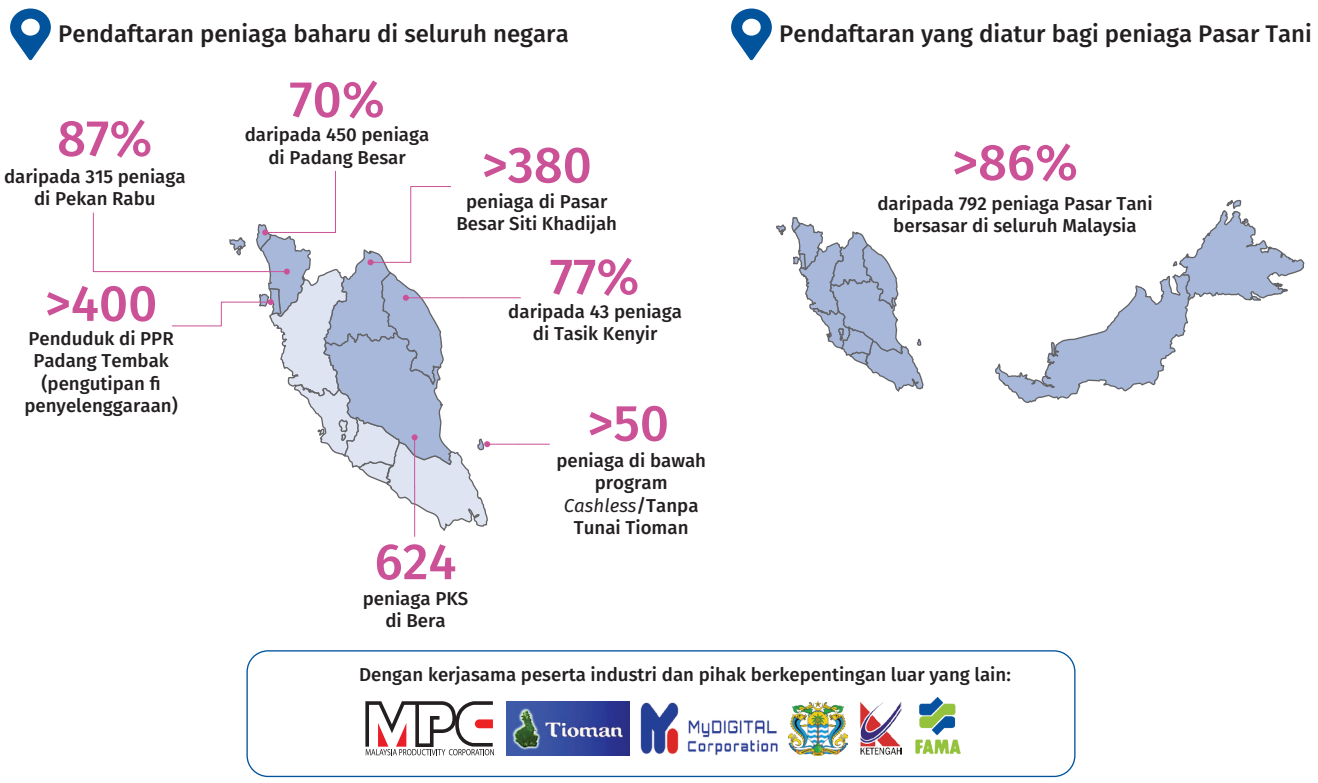

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 6: Kaedah untuk Mengenal Pasti Pengurup Wang Berlesen

Sumber: Bank Negara Malaysia

Video bertajuk 'Pasar Pagi pun dah Guna QR', 'Mudahnya dengan Kad Debit', dan 'Transfer kan Senang' merupakan beberapa contoh video yang dimuat naik menerusi saluran rasmi YouTube Bank dan laman Facebook Sahabat Pantai Timur

dengan kerjasama industri untuk meningkatkan kesedaran serta mendidik orang ramai tentang penggunaan e-pembayaran secara selamat bagi menggalakkan penggunaan e-pembayaran yang lebih meluas. Usaha ini dilakukan melalui program jangkauan dan kempen pendidikan yang menggariskan manfaat pembayaran digital iaitu selamat, senang dan segera, serta penggunaannya yang bertanggungjawab.

Pelancaran kempen e-Duit oleh Timbalan Gabenor Datuk Abdul Rasheed Ghaffour di pameran yang diadakan di IPC Shopping Centre Mutiara Damansara, bersempena dengan penutupan FLM 2022

Memperkasakan Komuniti melalui Perkhidmatan Kewangan Digital

Hujan lebat turun berterusan sejak seminggu yang lalu. Cikgu Har agak resah. Wang tunai untuk Cikgu Har membeli barangan keperluan semakin berkurang. Dia terfikir sama ada mahu menaiki bot ke Kuala Terengganu dalam cuaca buruk ini untuk mengeluarkan wang tunai atau menerima sahaja tawaran seseorang untuk mengeluarkan wang bagi pihaknya. Cara ini menjadi amalan sesetengah penduduk lain di Pulau Redang.

Namun, dia pernah mendengar rungutan tentang kos yang mahal untuk mengupah seseorang mengeluarkan wang tunai. Adakalanya orang yang diupah mengeluarkan wang lebih daripada jumlah yang diminta. Cikgu Har juga tahu bahawa dia tidak sepatutnya memberikan kad ATM atau berkongsi nombor pengenalan diri (personal identification number, PIN) dengan orang lain. Tindakan ini akan membolehkan orang lain mengakses akaunnya.

Di kawasan lain di Pulau Redang pula, Kak Zura, seorang pemilik kedai runcit kecil, juga bimbang. Dia banyak menerima wang kertas yang telah koyak dan rosak serta tidak lagi sesuai untuk digunakan. Dia perlu membayar pembekalnya petang nanti tetapi dia tidak mempunyai wang tunai yang mencukupi. Dia juga takut kehilangan wang tunai semasa dalam perjalanan dari kedainya ke jeti yang agak jauh, terutamanya apabila gerak-gerinya diperhatikan oleh orang yang tidak dikenali.

Redang: Pulau Tanpa Tunai

Keadaan sebenar yang dialami oleh penduduk tempatan di Pulau Redang ini mendorong mereka untuk menggunakan pembayaran digital dan seterusnya menjadikan kawasan tumpuan pelancong ini sebagai pulau tanpa tunai. Kisah mereka ini juga menunjukkan bahawa penggunaan e-pembayaran dapat memudahkan aktiviti pembayaran harian, menambah baik kualiti kehidupan serta meningkatkan kecekapan pembayaran terutamanya di kawasan yang kurang mendapat akses kepada kemudahan kewangan.

Berikutan cabaran yang dihadapi oleh penduduk Pulau Redang ini, program "*Bayo Dok Gune Pitih*" (bayar tanpa menggunakan wang tunai) telah diperkenalkan di pulau tersebut sejak tahun 2018. Program ini melibatkan kerjasama antara Bank, kerajaan negeri Terengganu dan peserta industri kewangan. Bagi menggalakkan penggunaan e-pembayaran yang lebih meluas dalam kalangan penduduk dan perniagaan tempatan, pendekatan serampang tiga mata telah diambil bagi memastikan penggunaan digital berterusan serta inklusif di seluruh pulau:

a) memastikan infrastruktur disediakan bagi memudahkan penyertaan pelanggan;
b) meningkatkan tahap celik digital dan celik kewangan bagi mendorong penggunaan e-pembayaran yang selamat dan berkesan dalam usaha mengoptimumkan manfaatnya; dan
c) menggalakkan penggunaan lebih meluas dan meningkatkan keyakinan terhadap e-pembayaran dengan kerjasama pemimpin masyarakat setempat dan pelbagai pihak berkepentingan lain.

Gambar Rajah 1: Pendekatan Serampang Tiga Mata yang Diambil bagi Menggalakkan e-Pembayaran di Pulau Redang

Ketersediaan infrastruktur

- Peserta industri pembayaran iaitu PayNet, Maybank dan Hong Leong Bank bekerjasama dengan Bank untuk memberikan sokongan dan insentif. Kerjasama ini termasuk pemberian manfaat berbentuk monetari semasa pendaftaran, serta pengurangan kos penerimaan e-pembayaran untuk peniaga tempatan. Sekitar 50 terminal kad dan kod QR turut diberikan bagi membolehkan pembayaran menggunakan kad dan seterusnya pembayaran secara DuitNow QR di Pulau Redang.
- Sebelum program ini dilaksanakan, pihak berkuasa telah membina menara rangkaian di Pulau Redang. Usaha ini sekali gus dapat menyokong sambungan Internet yang lebih stabil di seluruh pulau lantas memastikan pelaksanaan dan penggunaan e-pembayaran yang lancar.

Celik digital & celik kewangan

- Pelbagai sesi perbincangan dan interaksi telah dijalankan untuk membiasakan komuniti setempat dengan infrastruktur e-pembayaran serta untuk mendidik mereka mengenai penggunaan e-pembayaran secara selamat.

Sokongan daripada pemimpin komuniti

- Pemimpin komuniti, pegawai daripada pihak berkuasa tempatan dan wakil pejabat ahli parlimen mengadakan pelbagai sesi perbincangan dan interaksi dengan masyarakat setempat untuk membiasakan dan menggalakkan penggunaan e-pembayaran secara selamat serta memperkenalkan manfaat penggunaan e-pembayaran.
- Aktiviti yang dapat mengeratkan hubungan bersama masyarakat setempat seperti pembersihan surau dan balai raya serta pemberian sumbangan barangan keperluan berikutan pandemik COVID-19 turut membantu dalam usaha meraih sokongan padu penduduk tempatan Pulau Redang terhadap program ini.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Usaha-usaha untuk menggalakkan penggunaan e-pembayaran di Pulau Redang telah membuahkan hasil yang sangat jelas pada hari ini. Sekurang-kurangnya 73% peniaga dan perniagaan kecil di seluruh pulau telah menggunakan e-pembayaran. Kebanyakan komuniti lain juga sedang dalam proses peralihan kepada penggunaan e-pembayaran. Selain itu, transaksi kad debit yang bernilai kira-kira RM65,000 kini dilakukan melalui peniaga-peniaga di pulau ini setiap bulan. Jumlah ini adalah sekali ganda daripada jumlah yang dicatatkan ketika inisiatif ini mula diperkenalkan.

Cikgu Har kini tidak lagi bimbang mengenai akses kepada wang tunai kerana dia sudah boleh menggunakan e-pembayaran untuk membeli barangan keperluan. Lebih penting lagi, Cikgu Har juga berasa lega kerana tidak perlu berkongsi maklumat perbankan peribadinya dengan orang lain. Kini, dia sentiasa mempunyai akses langsung kepada wang dalam akaunnya untuk digunakan.

Bagi Kak Zura pula, peralihan kepada e-pembayaran bukan sahaja memudahkan urusannya, malah turut melindunginya daripada kemungkinan mengalami kerugian kewangan disebabkan oleh wang kertas yang telah rosak atau tersalah letak. Kak Zura tidak lagi perlu membayar pembekalnya secara tunai di jeti. Dia kini boleh membuat pembayaran dengan selesa dari rumah. Dia juga boleh menyimpan rekod transaksi jualan secara teratur dengan adanya penyata bank. Rekod tersebut juga boleh membantu Kak Zura mendapatkan pembiayaan daripada institusi kewangan untuk mengembangkan perniagaannya kelak.

Penggunaan e-pembayaran di Pulau Redang untuk transaksi yang lebih selamat dan cekap menyediakan rangka tindakan yang berguna untuk dicontohi oleh pihak lain. Inisiatif dan kerjasama yang serupa telah diteruskan untuk mendigitalkan pembayaran di kawasan lain di seluruh Malaysia seperti di Pasar Besar Siti Khadijah yang terletak di Kota Bharu dan pasar-pasar basah di Pulau Pinang. Apabila trend ini diperluas ke seluruh Malaysia, lebih banyak individu akan mendapat manfaat daripada peningkatan kecekapan, kemudahan dan keselamatan yang ditawarkan oleh e-pembayaran.

Gambar Rajah 2: Video 'Redang: Sebuah Pulau Inklusif' Merekodkan Kejayaan Program Jangkauan ini[1]

Sumber: Bank Negara Malaysia

Kempen e-Duit

Kejayaan menggunakan pendekatan secara berstruktur di Redang mengilhamkan pelancaran kempen e-pembayaran di seluruh negara, iaitu kempen **e-Duit!: Selamat, Senang, Segera** oleh Bank dan industri kewangan pada bulan Oktober 2022. Kempen ini bertujuan untuk menyelaraskan inisiatif e-pembayaran oleh sektor awam dan swasta di seluruh negara. Usaha ini diambil bagi mengekalkan trend pertumbuhan e-pembayaran yang positif untuk mencapai sasaran kadar pertumbuhan tahunan terkompaun (*compounded annual growth rate*, CAGR) transaksi e-pembayaran melebihi 15% seperti yang ditetapkan dalam Pelan Sektor Kewangan 2022-2026.

Gambar Rajah 3: Logo e-Duit

Sumber: Bank Negara Malaysia

[1] Video ini boleh ditonton melalui pautan yang berikut: https://www.youtube.com/watch?v=tGiOArZL_Cs

Komponen utama kempen e-Duit adalah untuk menggalakkan penggunaan amalan keselamatan siber yang baik. Pendidikan mengenai langkah keselamatan siber adalah penting serta akan menjadi ciri utama yang tetap sepanjang kempen ini. Langkah ini membantu memperkukuh daya tahan pengguna bagi menghadapi penipuan kewangan. Tinjauan Bank[2] baru-baru ini mendedahkan bahawa empat daripada 10 responden tidak keberatan untuk berkongsi kata laluan akaun bank mereka dengan ahli keluarga dan rakan rapat. Selain itu, hampir dua pertiga daripada responden tidak memberikan perhatian terhadap ciri-ciri keselamatan laman sesawang bank semasa melakukan transaksi perbankan dalam talian. Melalui kempen e-Duit, Bank akan menggandakan usaha untuk mendidik dan meningkatkan kesedaran dalam kalangan pengguna mengenai tindakan yang boleh melindungi mereka daripada penipuan kewangan. Contohnya, jangan sekali-kali berkongsi kata laluan atau memuat turun aplikasi yang sudah dicemari oleh perisian hasad (*malware-compromised*) daripada platform aplikasi tidak rasmi. Maklumat lanjut mengenai penggunaan perkhidmatan kewangan digital yang selamat boleh didapati dalam rencana Laporan Tahunan 2022 "Jom Berdigital dengan Yakin".[3]

Gambar Rajah 4: Manfaat e-Pembayaran

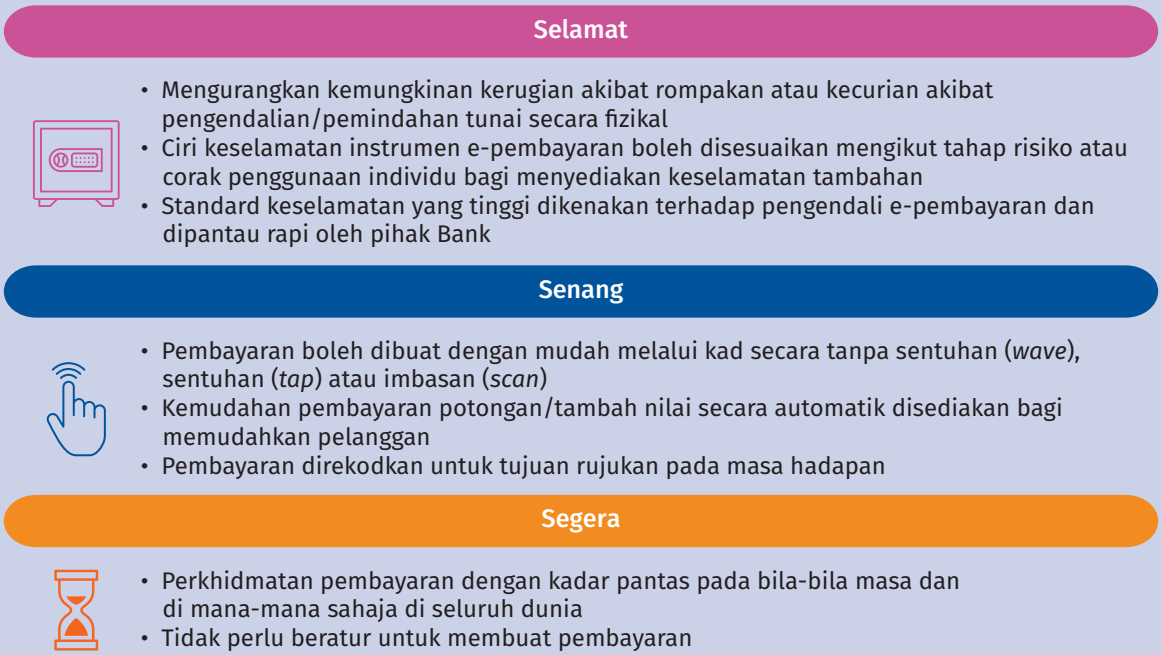

Sumber: Bank Negara Malaysia

Sepanjang kempen yang akan dilaksanakan sehingga tahun 2026 ini, lebih banyak lagi usaha industri akan diselaraskan bagi merangkumi penyertaan perniagaan baharu dan inisiatif pendidikan terpilih seperti kempen e-DuitDesa serta e-DuitKampus. Inisiatif ini akan dilaksanakan di seluruh negara bagi mempertingkat tahap celik digital dan celik kewangan dalam kalangan pengguna kewangan. Kajian juga sedang dilakukan untuk melaksanakan Hari e-Duit, iaitu penetapan satu hari dalam seminggu untuk menggalakkan orang ramai membuat semua pembayaran menggunakan kaedah digital. Semasa Hari e-Duit berlangsung, para peniaga akan menggalakkan pelanggan untuk menggunakan kaedah e-pembayaran menerusi aktiviti kesedaran serta program-program promosi yang berkaitan dengan penggunaan e-pembayaran.

[2] Kaji Selidik Keupayaan dan Rangkuman Kewangan dari Segi Permintaan bagi Tahun 2021 (https://www.bnm.gov.my/documents/20124/8440087/fsr22h1_bm_box1.pdf).
[3] Rencana "Jom Berdigital dengan Yakin".

Memperteguh infrastruktur pembayaran utama untuk masa hadapan

Industri kewangan kekal berada pada kedudukan yang baik untuk beralih sepenuhnya ke standard ISO 20022 baharu[16] bagi pembayaran domestik dan rentas sempadan (Gambar Rajah 7). Penggunaan ISO 20022 akan meningkatkan kecekapan pembayaran, mengukuhkan pengurusan risiko dan menawarkan penyelesaian nilai tambah yang lebih baik kepada pelanggan. Sejak bulan Jun 2022, RENTAS telah dilengkapi dengan penterjemah berpusat untuk memudahkan penukaran mesej antara standard ISO 15022 sedia ada dengan standard ISO 20022 baharu. Peserta RENTAS mencatatkan kemajuan yang memuaskan dalam melaksanakan peralihan ke standard ISO 20022 bagi transaksi domestik. Kira-kira 30% peserta telah melengkapkan peralihan mereka lebih awal daripada tarikh akhir Julai 2024. Hal ini bermakna mereka sudah boleh menerima dan menghantar mesej ISO 20022 melalui RENTAS. Untuk pembayaran rentas sempadan, SWIFT telah mengumumkan bahawa tarikh mula peralihan ke standard ISO 20022 telah ditangguhkan hingga bulan Mac 2023.[17] Bagi mengurangkan sebarang risiko kelewatan dalam memenuhi garis masa global (November 2025) untuk pembayaran rentas sempadan, Bank telah menetapkan tarikh akhir peralihan penuh yang lebih awal untuk seluruh industri kewangan di Malaysia, iaitu pada bulan Jun 2025. Hal ini sekali gus mengurangkan risiko gangguan terhadap transaksi pembayaran rentas sempadan.

Gambar Rajah 7: Kemajuan pada Peralihan ISO 20022

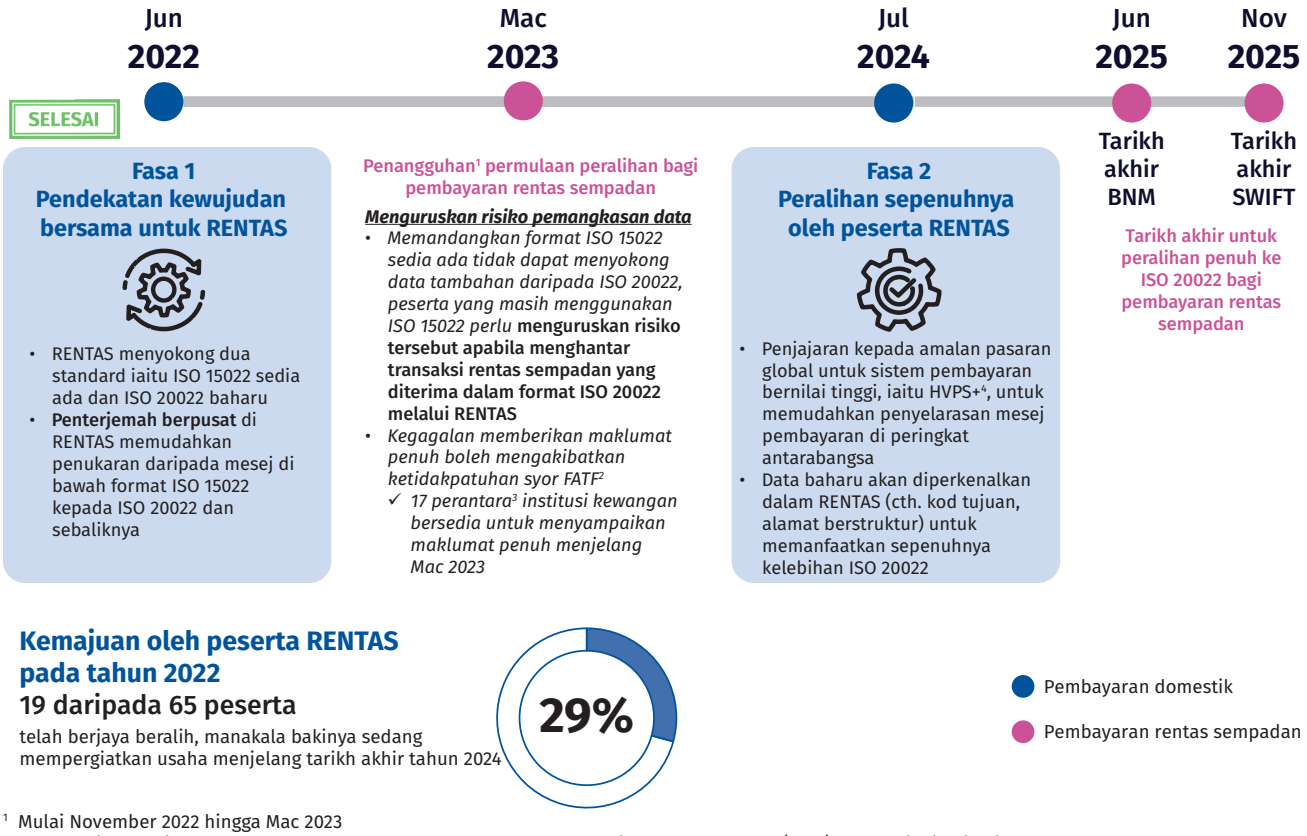

[1] Mulai November 2022 hingga Mac 2023
[2] Kemungkinan ketidakpatuhan terhadap Cadangan Kumpulan Petugas Tindakan Kewangan (FATF) 16, apabila institusi kewangan perlu memasukkan maklumat penghantar dan penerima yang tepat dan memastikan semua maklumat kekal tersedia di seluruh rantaian pembayaran untuk mencipta jejak audit AML/CFT
[3] Merujuk kepada institusi kewangan tempatan yang menerima bayaran rentas sempadan daripada institusi kewangan asing dan kemudian menyerahkannya kepada institusi kewangan tempatan lain untuk dikreditkan ke dalam akaun penerima melalui RENTAS
[4] Amalan pasaran global untuk standard pemesejan ISO 20022 bagi pengharmonian penggunaan ISO 20022 untuk sistem pembayaran bernilai tinggi

Sumber: Bank Negara Malaysia

[16] ISO 20022 merupakan standard pemesejan baharu yang diiktiraf pada peringkat antarabangsa untuk industri kewangan dengan keupayaan data yang dipertingkat, format pemesejan berstruktur dan fleksibiliti untuk disesuaikan dengan teknologi baharu.

[17] Pada Oktober 2022, SWIFT mengumumkan persetujuan untuk menangguhkan permulaan peralihan ISO 20022 untuk pembayaran rentas sempadan dari bulan November 2022 hingga Mac 2023, berikutan permintaan oleh komuniti pengguna SWIFT.

Bank juga melaksanakan usaha untuk memodenkan RENTAS sebagai sebahagian daripada projek berbilang tahun yang digariskan dalam Pelan Sektor Kewangan 2022-2026. Inisiatif-inisiatif utama akan dilaksanakan supaya RENTAS terus:

- mengukuhkan daya tahan;
- menggalakkan saling kendali dan kecekapan;
- menyokong persaingan dan inovasi; dan
- menambah baik kefungsian pengguna.

Melalui sesi libat urus yang dijalankan, industri juga telah menggariskan kesukaran dalam proses semasa[18], serta cadangan untuk penambahbaikan sistem dan perkhidmatan. Maklum balas ini lantas menjadi panduan kepada pembangunan pelan hala tuju pemodenan RENTAS. Institusi kewangan secara amnya menyokong cadangan untuk semakan secara menyeluruh terhadap infrastruktur sistem sedia ada, penambahbaikan analisis data dan keupayaan pelaporan, serta pengukuhan pengurusan mudah tunai intrahari.

Cadangan ini bersama-sama dengan maklum balas daripada sesi libat urus yang sedang dijalankan dengan industri juga akan menjadi panduan kepada usaha Bank dalam projek kajian mata wang digital bank pusat (*central bank digital currency*, CBDC) Fasa 2.[19] Fasa 2 ini akan mengkaji potensi CBDC dan teknologi lejar teragih (*distributed ledger technology*, DLT)[20] untuk memperkasa RENTAS bagi masa hadapan. Matlamat Bank adalah untuk menilai sama ada teknologi ini berpotensi untuk mengurangkan isu yang dibangkitkan oleh industri, seperti mengurangkan proses pematuhan secara manual, menyelaraskan proses pengesahan perdagangan menggunakan DLT dan kontrak pintar, serta meneroka kes penggunaan baharu seperti tokenisasi aset (*asset tokenisation*).

Menyokong inovasi yang bertanggungjawab sambil menguruskan risiko baru muncul

Untuk menguruskan potensi risiko baru muncul daripada aset digital di Malaysia, Bank melalui Hab Penyelidikan Mata Wang Digital, memberikan tumpuannya pada bidang utama yang berikut sepanjang tahun 2022:

- menilai potensi risiko aset digital terhadap mandat Bank;
- meningkatkan kapasiti dalaman dan pemahaman tentang aset digital;
- memperkukuh keupayaan pengawasan; dan
- meningkatkan kesedaran orang ramai.

Penilaian Bank menunjukkan bahawa limpahan daripada pasaran aset digital kepada sistem kewangan setakat ini kekal terkawal disebabkan oleh kesalinghubungan yang terhad.[21] Bank meningkatkan sesi libat urus dengan pihak berkepentingan utama seperti peserta aset digital dan institusi kewangan untuk mendapatkan maklumat dan data pasaran yang lebih terperinci. Sesi libat urus ini juga membolehkan Bank memahami rancangan

Siri penceramah (speaker series) dengan Perdana Fellow Alumni Association

Audio siar (podcast) tentang penggunaan aset digital dengan kerjasama Association of Malaysian Economics Undergraduates (AMEU)

[18] Hal ini termasuk tahap campur tangan manual yang diperlukan dalam semakan pematuhan peraturan dan pengesahan sebelum penyelesaian untuk perdagangan sekuriti.

[19] Hal ini adalah sebahagian daripada kajian berbilang tahun CBDC bermula dengan Projek Dunbar, yang diterajui BIS Innovation Hub Singapore bersama beberapa bank pusat, yang bertujuan untuk menguji penggunaan mata wang CBDC borong melalui platform pelbagai CBDC yang dikongsi bersama.

[20] DLT ialah kaedah penyimpanan maklumat melalui lejar teragih, iaitu salinan data digital berulang yang terdapat di pelbagai lokasi (FSB (2022, hlm. 25)).

[21] Rujuk Rencana Tinjauan Kestabilan Kewangan Separuh Pertama BNM 2022 bertajuk 'Keadaan Semasa Aset Digital di Malaysia dan Hubung Kait dengan Kestabilan Kewangan'.

masa hadapan bank-bank dalam ruang aset digital dengan lebih baik. Bank meneruskan kerjasama dengan Suruhanjaya Sekuriti untuk mengenal pasti dan menangani sebarang potensi risiko terhadap kestabilan kewangan yang timbul daripada perkembangan berkaitan aktiviti pasaran aset digital global dan domestik. Bank juga mengadakan sesi perkongsian pengetahuan, terutamanya dengan golongan belia, bagi meningkatkan kesedaran tentang aset digital dan inovasi pembayaran seperti CBDC.

Pembayaran rentas sempadan yang lebih pantas, murah dan mudah

Pada tahun 2022, Bank mempergiat usaha untuk menghasilkan perkhidmatan pembayaran rentas sempadan yang lebih pantas, murah dan mudah. Inisiatif ini adalah sejajar dengan sasaran global yang ditetapkan di bawah Pelan Hala Tuju G20 untuk Menambah Baik Pembayaran Rentas Sempadan (G20 Roadmap for Enhancing Cross-border Payments).[22] Jalinan sistem pembayaran segera (*instant payment system*, IPS) Malaysia dengan IPS antarabangsa strategik yang lain telah mencapai tahap kemajuan yang ketara. Setakat ini, Bank telah melaksanakan jalinan pembayaran dengan Indonesia, Singapura dan Thailand iaitu negara yang mempunyai hubungan ekonomi yang erat dari segi perdagangan, pelancongan dan pengiriman wang dengan Malaysia. Usaha juga sedang dijalankan untuk mewujudkan jalinan pembayaran dengan Filipina. Dengan jalinan pembayaran ini, pengguna akan dapat melakukan pembayaran QR rentas sempadan dan pemindahan dana rakan-ke-rakan (*peer-to-peer*, P2P) dengan kos yang lebih rendah serta transaksi yang lebih pantas dan telus. Usaha ini menyokong aspirasi bersama ASEAN untuk mewujudkan sistem pembayaran yang lebih berhubung kait dan meningkatkan integrasi kewangan dan ekonomi yang lebih mantap.

[22] Pelan Hala Tuju G20 ialah sebahagian daripada inisiatif Lembaga Kestabilan Kewangan (Financial Stability Board, FSB) untuk mengenal pasti bidang yang memerlukan usaha selanjutnya untuk menambah baik sistem pembayaran rentas sempadan dan menghapuskan halangan yang tidak perlu.

Jalinan Pembayaran Rentas Sempadan – Projek Nexus dan Usaha ke Arah Pendekatan Pelbagai Hala

Menjadikan pembayaran runcit dan pemindahan dana rentas sempadan lebih cepat, murah dan telus

Membuat pembayaran atau pengiriman wang di Malaysia kini amat mudah. Sejak perlaksanaan sistem pembayaran segera (*instant payment system*, IPS) pada bulan Disember 2018, pengguna boleh membuat pembayaran runcit domestik hanya secara mengimbas kod QR di premis perniagaan dengan menggunakan DuitNow QR. Pengguna juga boleh mengirim wang kepada penerima dengan segera melalui DuitNow Transfer hanya dengan menggunakan nombor telefon mudah alih penerima tersebut. Walau bagaimanapun, pembayaran dan pengiriman wang ke luar negara masih lagi sukar. Fi dan kadar pertukaran asing mungkin tinggi, tidak telus dan adakalanya, penerima hanya menerima wang selepas beberapa hari.

Bagi memastikan pembayaran rentas sempadan memberikan manfaat yang setara dengan pembayaran domestik pada masa ini iaitu lebih cepat, murah dan lancar, Bank telah berusaha untuk menjalinkan IPS negara kita dengan IPS di beberapa negara jiran. Setakat ini, Bank telah mewujudkan jalinan pembayaran rentas sempadan dua hala dengan Thailand, Indonesia dan Singapura untuk membolehkan pembayaran melalui kod QR. Hal ini membolehkan rakyat Malaysia yang melancong ke negara-negara tersebut membuat pembayaran runcit secara segera hanya dengan mengimbas kod QR yang dipaparkan oleh peniaga di negara-negara itu[1], dan juga sebaliknya. Di samping itu, usaha juga sedang dijalankan untuk membolehkan pengiriman wang secara individu ke individu (*person-to-person*, P2P) antara tiga negara tersebut (Gambar Rajah 1). Hal ini akan membolehkan seseorang pengirim memindahkan dana kepada seseorang penerima di negara lain dengan segera, hanya dengan menggunakan nombor telefon mudah alih atau nombor pengenalan mereka. Semua usaha ini secara kolektif telah menyumbang kepada peningkatan rangkaian pembayaran dalam rantau ASEAN dengan sembilan jalinan[2] yang sudah pun beroperasi.

Gambar Rajah 1: Status Jalinan Pembayaran Dua Hala dengan Malaysia

Negara rakan kongsi	Pembayaran QR rentas sempadan	Kiriman dana P2P rentas sempadan
Thailand 	Sudah beroperasi	Dalam pembangunan
Indonesia 	Sudah beroperasi	Dalam perbincangan
Singapura 	Sudah beroperasi[3]	Dalam pembangunan
Filipina 	Dalam pembangunan	Dalam perbincangan

Sumber: Bank Negara Malaysia

[1] Butiran lanjut mengenai jalinan pembayaran dua hala boleh didapati dalam rencana Laporan Tahunan 2021 mengenai 'Jalinan Sistem Pembayaran Masa Nyata bagi Pembayaran Rentas Sempadan yang Cekap'.
[2] Tujuh jalinan pembayaran QR rentas sempadan: Kemboja-Thailand, Indonesia-Malaysia, Indonesia-Thailand, Malaysia-Thailand, Malaysia-Singapura, Thailand-Singapura dan Thailand-Vietnam.
Dua pemindahan dana P2P: Kemboja-Malaysia dan Singapura-Thailand.
[3] Akan mula beroperasi pada 31 Mac 2023.

Pendekatan pelbagai hala boleh menangani cabaran dalam usaha menghubungkan IPS secara dua hala

Memandangkan rantau ini mempunyai pengalaman dalam usaha mewujudkan jalinan pembayaran rentas sempadan serta manfaatnya yang jelas, minat daripada negara-negara lain untuk mewujudkan jalinan pembayaran dua hala yang baharu dengan negara-negara ASEAN semakin meningkat. Walau bagaimanapun, jalinan pembayaran dua hala dengan berbilang negara yang berbeza adalah sesuatu yang tidak cekap (Gambar Rajah 2) disebabkan oleh beberapa faktor. Pertama, setiap jalinan dua hala memerlukan masa dan sumber yang banyak untuk menyesuaikan jalinan tersebut dengan infrastruktur dan keperluan tempatan. Usaha untuk membangunkan infrastruktur yang sama bagi berbilang negara juga mungkin memerlukan kos yang tinggi. Kedua, setiap jalinan dua hala melibatkan rundingan antara banyak pihak termasuk bank pusat, pengendali IPS, bank dan penyedia perkhidmatan pembayaran lain. Rundingan ini adalah untuk menangani isu-isu operasi seperti pengalaman pengguna dan penyelesaian pembayaran antara bank di kedua-dua negara. Sumber-sumber khusus juga diperlukan untuk membangunkan dan menguji sistem yang baru dibina.

Gambar Rajah 2: Peluasan Jalinan Pembayaran Dua Hala adalah Mencabar Disebabkan oleh Jumlah Usaha dan Sumber yang Diperlukan untuk Membangunkan Setiap Jalinan

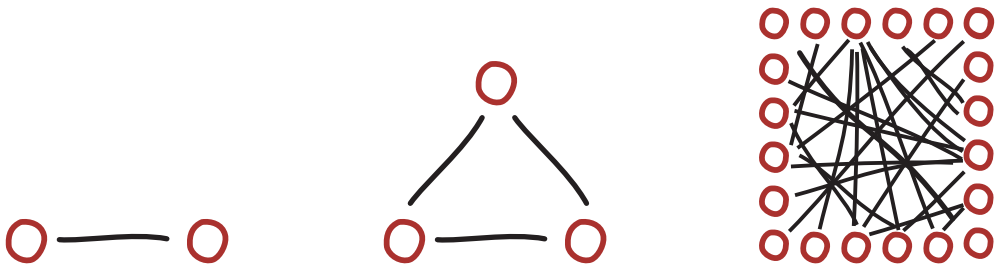

2 negara
1 jalinan

3 negara
3 jalinan

20 negara
190 jalinan

Sumber: Bank for International Settlements (BIS)

Menyedari cabaran dalam usaha meningkatkan jalinan pembayaran dua hala, Bank for International Settlements Innovation Hub (BISIH) di Singapura telah membangunkan rangka tindakan[4] untuk rangkaian pembayaran rentas sempadan pelbagai hala. Dikenali sebagai Project Nexus, Bank Negara Malaysia, BISIH, PayNet serta bank pusat dan pengendali IPS di Singapura dan Itali telah menjalankan satu eksperimen selama setahun untuk menguji kebolehlaksanaan model rangkaian pelbagai hala tersebut. Eksperimen yang disempurnakan pada bulan Disember 2022 itu menunjukkan bahawa model pelbagai hala untuk menghubungkan IPS secara teknikalnya boleh dilaksanakan. Pengaturan Nexus ini merangkumi model ujian (atau Nexus Gateway) dan draf peraturan untuk peserta Nexus (atau Nexus Scheme). Nexus Gateway ini berfungsi sebagai platform utama bagi IPS untuk menghubungkan dan menguruskan pembayaran dan pemindahan dana rentas sempadan serta perkara-perkara berkaitan pembayaran seperti penghantaran mesej pembayaran, penukaran mata wang dan saringan pematuhan, dengan segera. Nexus Scheme pula merupakan buku peraturan standard yang menggariskan peranan dan tanggungjawab semua peserta dalam pengaturan Nexus, termasuk pengendali IPS dan penyedia perkhidmatan pembayaran. Skim ini juga menggariskan proses operasi utama model Nexus. Semasa eksperimen dijalankan, pembayaran rentas sempadan berjaya dikreditkan ke dalam akaun penerima dalam masa 60 saat.

Walaupun eksperimen ini menunjukkan pengaturan Nexus boleh dilaksanakan secara teknikal, terdapat faktor lain yang masih perlu dipertimbangkan sebelum Nexus boleh dilaksanakan dalam situasi sebenar. Contohnya, pengaturan tadbir urus untuk entiti yang akan menguruskan dan mengendalikan pengaturan Nexus. Langkah ini termasuk, antara lain, mengenal pasti struktur, komposisi dan mekanisme pengundian yang betul untuk

[4] https://www.bis.org/about/bisih/topics/fmis/nexus.htm

lembaga pengarah yang boleh mewakili kepentingan pelbagai pihak, dan pada masa yang sama memastikan keputusan boleh dibuat dengan cekap. Faktor lain termasuk membangunkan model perniagaan yang berdaya maju untuk bank serta penyedia perkhidmatan pembayaran lain yang menyertai Nexus, dan mewujudkan pengaturan penyeliaan yang sesuai untuk memastikan Nexus kekal selamat dan berdaya tahan.

(Hasil terperinci boleh didapati dalam laporan Projek Nexus[5])

Menjadikan Nexus suatu kenyataan, dengan ASEAN sebagai 'penggerak pertama'

Berdasarkan pengalaman dalam melaksanakan jalinan pembayaran dua hala di rantau ini, usaha ke arah rangkaian pembayaran pelbagai hala merupakan langkah yang seterusnya untuk rantau ASEAN. Bagi merealisasikan visi ini, Bank telah menandatangani Memorandum Persefahaman Rangkaian Pembayaran Serantau dengan bank pusat Filipina, Indonesia, Singapura dan Thailand semasa Sidang Kemuncak G20 di Bali pada bulan November 2022. Kelima-lima negara ini akan mengambil bahagian dalam Projek Nexus pada fasa yang seterusnya, dengan matlamat untuk membolehkan Nexus menjadi model yang berdaya maju dari segi operasi dan komersial menjelang tahun 2025. Projek ini mempunyai potensi yang sangat besar untuk rantau ini. Pengguna akan dapat menikmati pembayaran dan pemindahan dana yang lebih murah, cepat dan telus antara negara yang mengambil bahagian pada masa hadapan. Projek ini juga dapat mengukuhkan kerjasama perdagangan dan ekonomi antara rantau, di samping mendorong inovasi yang lebih rancak dalam ruang pembayaran. Projek ini dijangka menetapkan tanda aras global bagi infrastruktur pembayaran generasi masa hadapan yang boleh digunakan oleh semua, untuk pembayaran rentas sempadan yang lebih murah dan lebih telus (Gambar Rajah 3).

Gambar Rajah 3: Rangkaian Pembayaran Pelbagai Hala dalam Kalangan Lima Negara ASEAN serta Negara-negara Lain

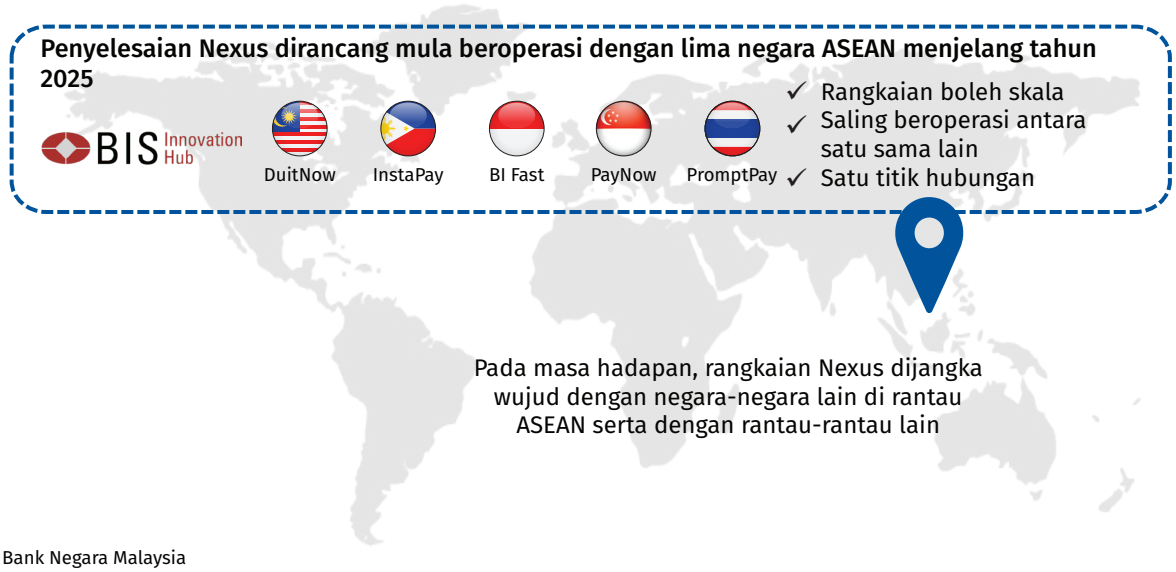

Sumber: Bank Negara Malaysia

[5] https://www.bis.org/publ/othp62.pdf

MoU Rangkaian Pembayaran Serantau telah dimeterai oleh Gabenor daripada lima bank pusat (dari kiri: Bank of Thailand, Monetary Authority of Singapore, Bank Indonesia, Bank Negara Malaysia, dan Bangko Sentral ng Pilipinas)

Sumber: Bank Indonesia

Langkah selanjutnya

Pada tahun 2023, Bank akan meneruskan usaha untuk memastikan perkhidmatan pembayaran dan pengiriman wang utama kekal selamat, cekap dan boleh dipercayai. Usaha ini akan dipandu oleh objektif yang terkandung dalam Pelan Sektor Kewangan 2022-2026.

Bank komited untuk memperteguh infrastruktur pembayaran negara bagi memenuhi keperluan sistem kewangan dan ekonomi yang berubah-ubah. Bank akan memantau perkembangan pasaran dengan teliti dan melaksanakan dasar atau campur tangan penyeliaan bersesuaian untuk mengurangkan risiko yang bakal dihadapi. Bank juga akan terus mengukuhkan kerjasama dengan pihak berkepentingan dalam sektor awam dan sektor swasta. Usaha ini adalah penting untuk meningkatkan kesedaran orang ramai tentang manfaat dan risiko bagi perkhidmatan pembayaran baharu yang semakin berkembang, serta menggalakkan inovasi yang bertanggungjawab.

Pengeluaran Mata Wang

Mata wang dalam edaran

Mata wang dalam edaran (*currency in circulation*, CIC) di Malaysia meningkat sebanyak 8.0% kepada RM162.1 bilion pada tahun 2022 (2021: RM150.1 bilion), berbanding dengan pertumbuhan paling tinggi sebanyak 15.1% yang direkodkan pada tahun 2021 (Rajah 1). Hal ini disebabkan oleh pegangan tunai bagi tujuan berjaga-jaga dalam kalangan orang ramai semakin berkurang berikutan peralihan keluar daripada kemelut pandemik COVID-19. Kaedah pembayaran secara digital[1] yang terus dipercepat juga menyumbang kepada pertumbuhan CIC yang lebih rendah, sama seperti trend yang diperhatikan di negara-negara lain.

Rajah 1: Kadar Pertumbuhan Tahunan CIC (%)

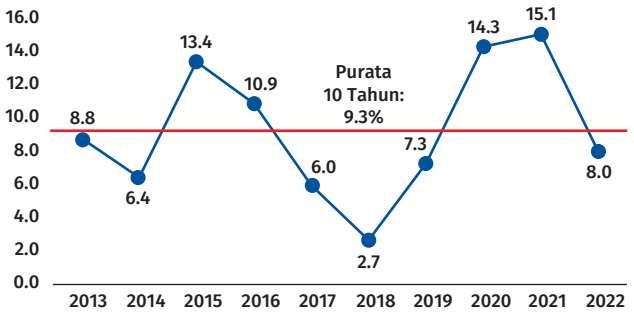

Sumber: Bank Negara Malaysia

Operasi mata wang

Bank Negara Malaysia (Bank) bertanggungjawab bagi keseluruhan rantaian nilai pengeluaran mata wang, termasuk perancangan, edaran dan pengeluaran wang kertas dan duit syiling.

Salah satu tanggungjawab Bank adalah untuk mengekalkan CIC yang berkualiti tinggi. Hal ini memerlukan Bank untuk memproses secara berkala dan mengeluarkan wang kertas yang tidak menepati standard kualiti yang ditetapkan oleh Bank daripada edaran. Bank juga bekerjasama rapat dengan institusi kewangan dan pemproses mata wang berdaftar (*registered currency processors*, RCP)[2] untuk pemprosesan mata wang. Institusi kewangan dan RCP mengendalikan dan memproses wang kertas dalam jumlah yang besar setiap hari. Dalam hal yang demikian, mereka memainkan peranan penting dalam memastikan wang kertas diproses, disahkan dan diisih mengikut standard kualiti yang ditetapkan oleh Bank. Antara lain, Bank menghendaki wang kertas tidak diconteng dengan sebarang perkataan atau simbol serta tidak rosak.

Wang kertas yang melepasi proses ini dianggap sesuai untuk edaran semula (*fit notes*) dan akan diedarkan semula (Gambar Rajah 1). Pengedaran semula wang kertas yang sesuai dapat menjimatkan kos melestarikan alam sekitar memandangkan proses pencetakan wang kertas melibatkan penggunaan sumber air dan tenaga yang intensif. Sebaliknya, wang kertas yang tidak memenuhi standard kualiti akan diklasifikasikan sebagai tidak sesuai untuk edaran dan akan dikeluarkan daripada edaran serta dilupuskan[3].

Sebagai pengeluar tunggal mata wang ringgit, Bank mempunyai kewajipan untuk memastikan bekalan wang kertas dan duit syiling mencukupi bagi memenuhi permintaan orang ramai pada setiap masa, termasuk pada musim-musim perayaan apabila permintaan untuk wang tunai kebiasaannya lebih tinggi. Bank memastikan ketersediaan mata wang dengan menyimpan stok dalam jumlah yang mencukupi. Keadaan ini dicapai melalui

[1] Rujuk Bab 1.5 mengenai Menggalakkan Perkhidmatan Pembayaran dan Pengiriman Wang yang Selamat dan Cekap.

[2] Syarikat-syarikat yang berdaftar dengan Bank di bawah Akta Mata Wang 2020 untuk menjalankan perniagaan pemprosesan mata wang, yang ditakrifkan sebagai perniagaan mengumpul, mengisih serta membungkus mata wang mengikut kualiti, kuantiti dan denominasi.

[3] Bagi mengurangkan kesan operasi mata wang Bank terhadap alam sekitar, Bank akan menggunakan proses sisa kepada tenaga *(waste-to-energy)* untuk menukarkan wang kertas yang dirincih menjadi bentuk tenaga boleh guna lain.

Gambar Rajah 1: Model Edaran Semula Wang Kertas di Malaysia

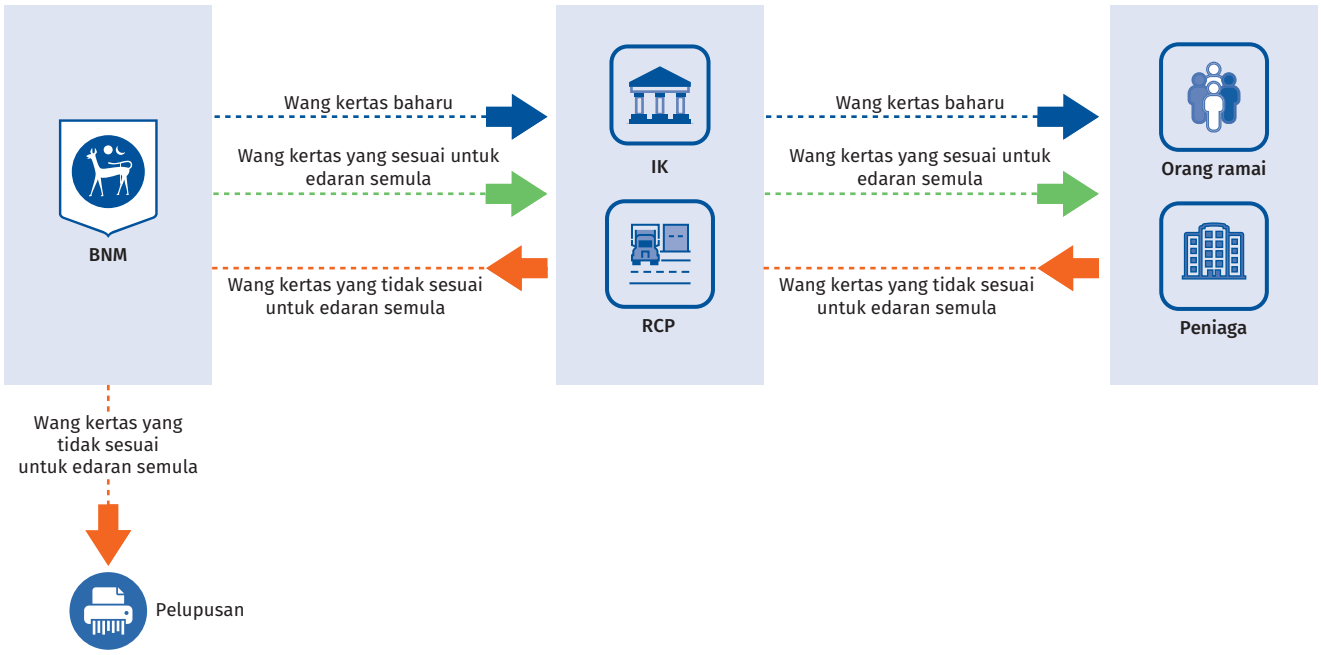

Nota: IK – Institusi kewangan
RCP – Pemproses mata wang berdaftar

Sumber: Bank Negara Malaysia

penghantaran wang kertas baharu daripada pencetak wang kertas tepat pada masanya serta wang kertas yang sesuai untuk edaran semula yang dijana daripada pemprosesan mata wang.

Dalam operasi harian, Bank memproses berjuta-juta keping wang kertas setiap hari dengan menggunakan mesin pemprosesan berkelajuan tinggi di Pusat Mata Wang Automatik (Automated Cash Centre, ACC) Bank dan di lima pejabat wilayah (Pejabat BNM, BNMO) di Pulau Pinang, Johor Bahru, Kuala Terengganu, Kuching dan Kota Kinabalu. Pada tahun 2022, Bank memproses sejumlah 2.41 bilion (2021: 1.84 bilion) keping wang kertas di seluruh negara.

Bank juga bertanggungjawab untuk memelihara integriti mata wang Malaysia. Tanggungjawab ini bermakna meminimumkan risiko insiden pemalsuan mata wang bagi memastikan keyakinan orang ramai terhadap wang kertas dan duit syiling negara kekal tinggi. Dalam hal ini, indeks pemalsuan mata wang di Malaysia adalah sangat kecil pada 0.3 bahagian bagi setiap juta keping (*parts per million,* ppm)[4] setakat akhir bulan Disember 2022, jauh di bawah indeks tanda aras pemalsuan mata wang antarabangsa iaitu sebanyak 15 ppm. Wang kertas yang dikeluarkan oleh Bank dilengkapi dengan pelbagai ciri keselamatan manakala wang kertas palsu yang dikesan kebanyakannya adalah hasil tiruan berkualiti rendah tanpa sebarang ciri keselamatan. Benteng yang berkesan bagi membanteras pemalsuan mata wang ialah kesedaran orang ramai yang meluas mengenai ciri-ciri keselamatan yang terdapat pada wang kertas yang dikeluarkan oleh Bank (lihat rencana bertajuk Pemalsuan Wang Kertas di Malaysia: Trend, Cabaran dan Strategi).

Bagi tujuan pemerolehan wang kertas, Bank melaksanakan proses tender terbuka yang kompetitif melibatkan pencetak wang kertas antarabangsa yang berkelayakan dan mempunyai reputasi baik supaya kos operasi kekal rendah. Bank juga memperoleh duit syiling kosong melalui tender terbuka untuk ditempa di fasiliti penempaan Bank sendiri di Kilang Wang.

Pada tahun 2022, Bank mengeluarkan empat duit syiling peringatan bagi memperingati peristiwa penting negara (Gambar Rajah 2). Menonjolkan unsur estetik yang berbeza, Bank buat pertama kalinya memperkenalkan duit syiling peringatan berbentuk

[4] Dalam erti kata lain, hanya terdapat tiga keping wang palsu bagi setiap sepuluh juta keping wang kertas dalam edaran.

Gambar Rajah 2: Duit Syiling Peringatan yang Dikeluarkan pada Tahun 2022

Ulang Tahun ke-100 Gerakan Koperasi di Malaysia

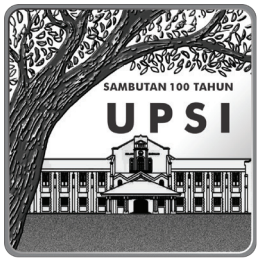

Ulang Tahun ke-100 Universiti Pendidikan Sultan Idris

Ulang Tahun ke-50 Kuala Lumpur Sebagai Bandar Raya

Ulang Tahun ke-50 Jabatan Sukarelawan Malaysia

Sumber: Bank Negara Malaysia

segi empat sempena ulang tahun ke-100 Universiti Pendidikan Sultan Idris. Bank menyediakan platform untuk orang ramai menempah dan membayar duit syiling peringatan secara dalam talian, yang kemudiannya akan dihantar terus ke rumah para pembeli.

Bagi menggalakkan penghayatan numismatik yang lebih meluas dalam kalangan orang ramai, lelongan wang kertas ringgit dengan nombor siri khas seperti set 10 wang kertas terawal dan nombor awalan berulang (contohnya, LL0000001-0000010 dan LL88888888) kerap kali diadakan. Pada tahun 2022, Bank telah menganjurkan dua lelongan dalam talian melalui jurulelong yang dilantik. Lelongan ini telah berjaya menarik minat yang memberangsangkan daripada pengumpul koleksi dan pembida dari serata dunia.

Akta Mata Wang

Akta Mata Wang 2020 (*Currency Act 2020*, CA2020) menyediakan rangka kerja pengawalseliaan dan operasi yang menyeluruh bagi pengurusan operasi mata wang, termasuk kuasa Bank untuk mengawal dan menyelia perniagaan pemprosesan mata wang. Pengawasan ini sangat penting dalam pengurusan operasi mata wang memandangkan kebanyakan institusi kewangan melaksanakan penyumberan luar operasi mata wang mereka kepada RCP.

Selaras dengan peruntukan CA2020, Bank telah mendaftarkan empat syarikat perkhidmatan perpindahan wang tunai (*cash-in-transit*, CIT) sebagai RCP di bawah Akta tersebut pada 1 April 2022. Sehubungan dengan itu, keempat-empat syarikat tersebut kini berada di bawah pengawalan dan penyeliaan Bank bagi perniagaan pemprosesan mata wang.

Pada tahun 2022, Bank mengeluarkan dua garis panduan[5] dengan tujuan membolehkan orang ramai mengendalikan mata wang dengan lebih baik.

Garis Panduan yang pertama ialah versi kemas kini Garis Panduan mengenai Penghasilan Semula Imej Mata Wang Malaysia yang dikeluarkan pada 1 April 2022. Dokumen ini menggariskan keadaan yang membolehkan imej wang kertas atau duit syiling Malaysia dihasilkan semula serta syarat-syarat yang perlu dipatuhi bagi mengekalkan martabat

[5] Garis Panduan ini boleh diakses dalam laman sesawang Bank melalui https://www.bnm.gov.my/guidelines-related-to-currency-management-and-operations.

dan integriti mata wang Malaysia. Antara lain, Garis Panduan ini menghendaki supaya imej yang dihasilkan semula:

- perlu mengekalkan reka bentuk asal, berbeza dari segi saiz berbanding dengan wang kertas sebenar serta tidak merosakkan imej Yang di-Pertuan Agong atau mana-mana reka bentuk; dan
- tidak boleh dianggap tidak sesuai, menyinggung perasaan, menjatuhkan martabat dan integriti mata wang atau diletakkan pada mana-mana produk yang biasanya dibuang merata-rata (contohnya tisu dan pelitup muka).

Garis Panduan yang kedua ialah versi kemas kini Garis Panduan mengenai Kualiti Mata Wang dan Pengendalian Mata Wang Disyaki Palsu yang dikeluarkan pada 22 Disember 2022. Dokumen ini menyediakan panduan terkini untuk perkara yang berikut:

- kaedah menilai kualiti dan integriti CIC, termasuk pengendalian mata wang yang betul, cara membezakan antara wang kertas yang sesuai dengan yang tidak sesuai untuk edaran serta prosedur menukar mata wang rosak di institusi kewangan; dan
- kaedah untuk mengesan mata wang palsu serta prosedur untuk mengendalikan mata wang sedemikian. Panduan langkah demi langkah disediakan mengenai cara mengendalikan mata wang yang disyaki palsu dengan menggunakan kaedah pengesahan ringkas 'Rasa, Lihat, Sendeng, Periksa' (*Feel-Look-Tilt-Check*, FLTC) untuk mengesan mata wang palsu.

Pada tahun 2023, Bank akan meneruskan usaha memperkukuh rangka kerja pengawalseliaan bagi operasi pengurusan mata wang dengan mengeluarkan dua dokumen dasar yang baharu. Dokumen-dokumen dasar ini akan mengenakan keperluan tertentu terhadap institusi kewangan dan RCP bagi tujuan pematuhan kualiti dan integriti CIC serta memastikan urusan perniagaan, hal ehwal dan aktiviti mereka dilaksanakan secara berhemat, profesional dan berintegriti.

Pemalsuan Wang Kertas di Malaysia: Trend, Cabaran dan Strategi

Sebagai pengeluar tunggal mata wang, hanya Bank Negara Malaysia (Bank) yang mempunyai kuasa untuk mengeluarkan wang kertas dan duit syiling yang sah diperlakukan (*legal tender)* di Malaysia. Mata wang yang sah diperlakukan bermaksud wang kertas ringgit dan duit syiling yang dikeluarkan oleh Bank diiktiraf oleh undang-undang sebagai medium pembayaran yang sah. Sebaliknya, mata wang palsu merupakan wang kertas dan duit syiling tiruan yang dihasilkan oleh penjenayah dengan niat untuk menipu orang ramai demi keuntungan kewangan. Mata wang palsu tidak sah diperlakukan dan tidak mempunyai nilai. Oleh itu, Bank tidak membayar balik mana-mana mata wang Malaysia palsu.

Di Malaysia, penjenayah lazimnya menyasarkan wang kertas dalam denominasi tinggi disebabkan oleh nilainya yang tinggi. Jika dilihat sepintas lalu, wang kertas palsu mungkin kelihatan serupa dengan wang kertas tulen. Walau bagaimanapun, jika diteliti dengan lebih dekat, terdapat perbezaan yang jelas yang perlu diketahui oleh orang ramai. Wang kertas tulen mempunyai banyak ciri keselamatan yang sukar untuk ditiru. Oleh itu, cara terbaik untuk membezakan wang kertas tulen daripada wang kertas palsu adalah dengan mengenal pasti ciri-ciri keselamatan lazim seperti imej tanda bayang, tanda pandang telus yang sempurna, benang keselamatan dan cetakan intaglio (yang memberikan rasa kasar pada permukaan wang kertas) (Gambar Rajah 1).

Gambar Rajah 1: Mengenal Pasti Mata Wang Tulen dan Mata Wang Palsu

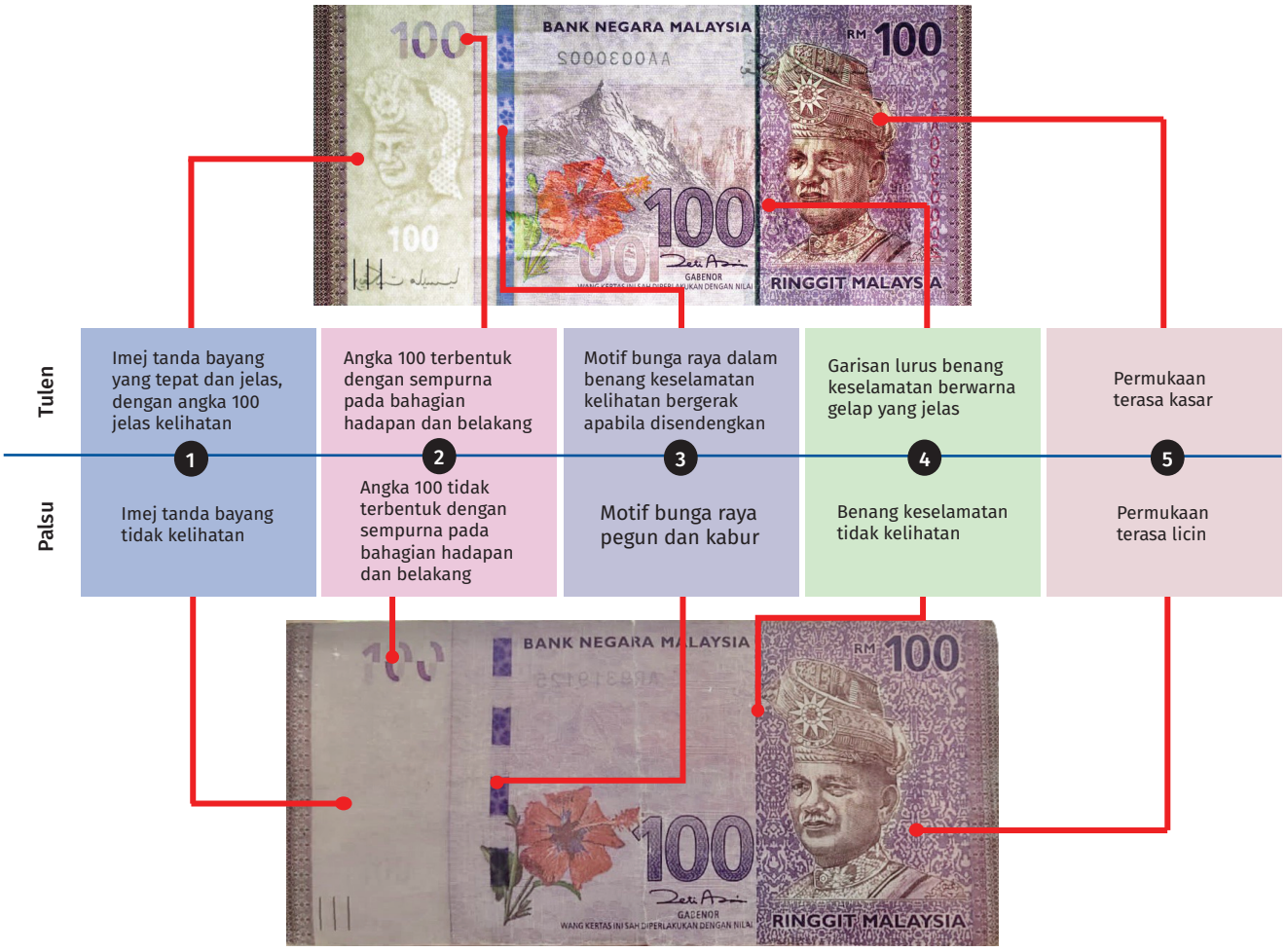

Sumber: Bank Negara Malaysia

Lima Fakta Penting Mengenai Pemalsuan Wang Kertas di Malaysia

Insiden pemalsuan wang kertas di Malaysia berada jauh di bawah tanda aras indeks pemalsuan antarabangsa, iaitu sebanyak 15 bahagian bagi setiap juta keping (*parts per million*, ppm).

Fakta Penting 1: Indeks pemalsuan wang kertas Malaysia menunjukkan trend menurun

Rajah 1: Indeks Pemalsuan (ppm) Dalam Tempoh 10 Tahun

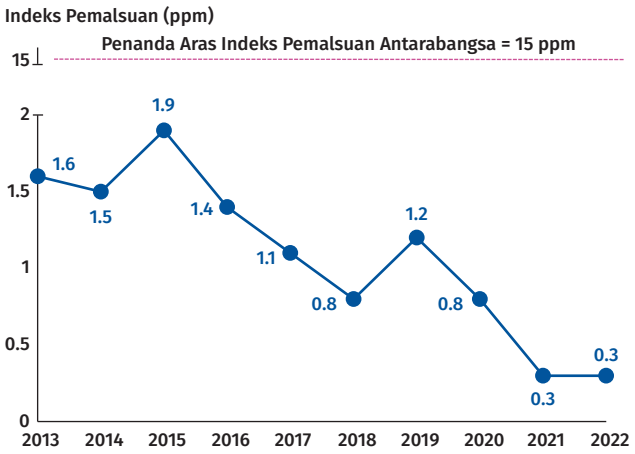

Sumber: Bank Negara Malaysia

Dalam tempoh sepuluh tahun, indeks pemalsuan wang kertas Malaysia terus menurun secara stabil daripada tahap paling tinggi, iaitu sebanyak 1.9 ppm pada tahun 2015 kepada 0.3 ppm pada tahun 2022 (Rajah 1). Jumlah ini bersamaan tiga keping wang kertas palsu bagi setiap sepuluh juta keping wang kertas dalam edaran. Kes wang kertas palsu yang dilaporkan adalah sangat jarang berlaku.

Fakta Penting 2: Indeks pemalsuan wang kertas Malaysia lebih rendah berbanding dengan negara-negara lain yang ditanda aras

Gambar Rajah 2: Indeks Pemalsuan Berbanding Negara Lain

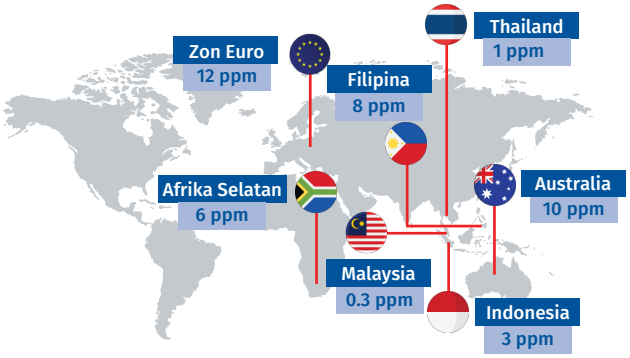

Nota: Data tahun 2021 (dibundarkan), kecuali Malaysia

Sumber: Laman sesawang dan Laporan Tahunan Bank Pusat Berkenaan

Indeks pemalsuan wang kertas yang rendah di Malaysia membuktikan keteguhan ciri-ciri keselamatan antipemalsuan yang terdapat pada wang kertas Malaysia.

Meskipun insiden pemalsuan wang kertas adalah rendah, Bank tetap berwaspada dalam membendung aktiviti pemalsuan mata wang.

Fakta Penting 3: Wang kertas berdenominasi tinggi lebih cenderung menjadi sasaran pemalsuan.

Rajah 2: Peratusan Pemalsuan Berdasarkan Denominasi

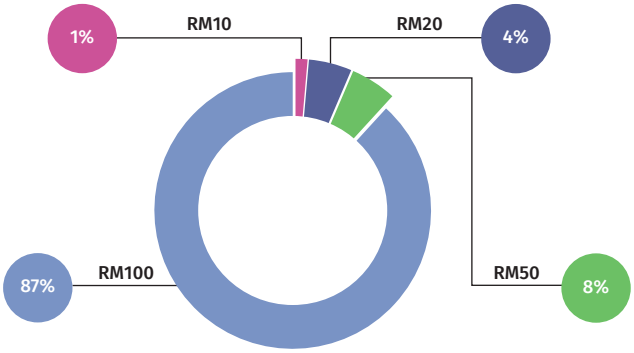

Nota: Data Jan'22 – Dis'22

Sumber: Bank Negara Malaysia

Fakta Penting 4: Wilayah Tengah mencatatkan insiden pemalsuan mata wang yang lebih tinggi.

Gambar Rajah 3: Kes Pemalsuan yang Dilaporkan Mengikut Wilayah

Nota: Data Jan'22 – Dis'22

Sumber: Bank Negara Malaysia

Dua denominasi tertinggi, iaitu RM100 dan RM50, merupakan denominasi yang paling disasarkan (Rajah 2), yang mencakupi 95% daripada kesemua insiden pemalsuan yang dilaporkan kepada Bank, disebabkan oleh nilainya yang lebih tinggi.

Wilayah Tengah, yang mempunyai kepadatan penduduk dan CIC tertinggi, mencatatkan insiden pemalsuan yang lebih tinggi, iaitu 69.3% daripada kes wang kertas palsu yang dilaporkan pada tahun 2022 (Gambar Rajah 3). Laporan pemalsuan wang kertas di wilayah lain adalah jauh lebih sedikit dan terpencil.

Wang kertas palsu di Malaysia kebanyakannya berkualiti rendah dan mudah dikenal pasti.

Fakta Penting 5: Kebanyakan wang kertas palsu adalah berkualiti rendah

Rajah 3: Peratusan Kes Palsu Berdasarkan Kualiti

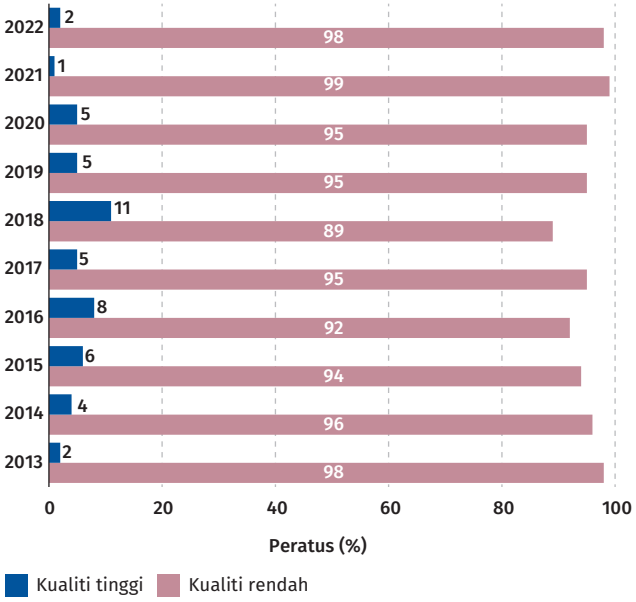

Sumber: Bank Negara Malaysia

Kebanyakan wang kertas palsu yang dilaporkan kepada Bank adalah hasil tiruan yang mudah, dicetak menggunakan pencetak warna pada kertas biasa dan tidak mempunyai sebarang ciri keselamatan. Dengan permukaan yang licin dan tiada rasa kasar, kebanyakan wang kertas palsu berkualiti rendah, menjadikannya mudah dibezakan daripada wang kertas tulen.

Insiden pemalsuan di Malaysia kebanyakannya berskala kecil dan biasanya dilakukan oleh penjenayah kecil yang bekerja sendiri menggunakan peranti komersial seperti mesin pendua, pengimbas dan pencetak laser. Oleh itu, wang kertas palsu yang dihasilkan lazimnya tidak mempunyai semua ciri keselamatan.

Wang kertas Malaysia mempunyai pelbagai ciri keselamatan pada kedua-dua belah permukaan. Ciri-ciri ini merupakan gabungan ciri yang mudah dan yang canggih. Ciri-ciri mudah boleh dikesan menggunakan deria penglihatan dan sentuhan. Orang ramai boleh menggunakan kaedah pengesahan ringkas Rasa-Lihat-Sendeng-Periksa (*Feel-Look-Tilt-Check*, FLTC) (Gambar Rajah 4) untuk memeriksa ciri-ciri keselamatan wang kertas Malaysia. Ciri-ciri keselamatan yang lebih canggih seperti dakwat magnetik boleh dikesan oleh sensor yang dipasang pada semua mesin deposit tunai (*cash deposit machines*, CDM) serta pada mesin pemprosesan berkelajuan tinggi yang digunakan oleh Bank, institusi kewangan dan RCP untuk memproses wang kertas. Oleh itu, mana-mana wang kertas palsu tidak akan terlepas daripada pengesanan oleh sebarang CDM dan mesin pemprosesan.

Gambar Rajah 4: Kaedah Pengesahan FLTC untuk Mengenal Pasti Wang Kertas Palsu

Kaedah	Butiran	Ciri-ciri Keselamatan	
RASA 	• Wang kertas dicetak pada bahan kertas/polimer yang sangat berkualiti tinggi (substrat). • Kesan cetakan timbul dihasilkan dengan menggunakan beberapa lapisan dakwat pada pelbagai bahagian di hadapan dan belakang wang kertas.	Rasa kesan cetakan timbul di potret SPB Yang di-Pertuan Agong yang pertama 	
LIHAT 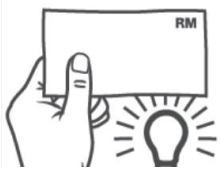	Lihat wang kertas dihadapan cahaya putih dan perhatikan: • Imej tanda bayang 3 dimensi, tanda pandang telus dan tingkap pandang telus akan kelihatan.	Imej tanda bayang Tingkap pandang telus 	Tanda pandang telus yang sempurna
SENDENG 	Sendengkan wang kertas dan perhatikan: • Perubahan warna pada benang keselamatan dan petak kilat berwarna.	Benang keselamatan yang bertukar warna 	Petak kilat berwarna
PERIKSA 	Periksa wang kertas menggunakan peralatan mudah: • Peranti cahaya UV – substrat kertas tidak akan bercahaya kecuali bagi ciri keselamatan yang dipilih. • Kanta pembesar – huruf mikro akan kelihatan dengan jelas.	Elemen pendarfluor 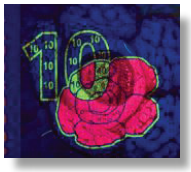	Tulisan mikro

Sumber: Bank Negara Malaysia

Enam Cabaran Menguruskan Ancaman Pemalsuan Mata Wang di Malaysia

Meskipun kadar pemalsuan mata wang di Malaysia adalah rendah, usaha menguruskan ancaman pemalsuan mata wang kekal mencabar (Gambar Rajah 5). Langkah mempertingkatkan wang kertas dengan ciri-ciri keselamatan yang lebih banyak tidak akan menghapuskan wang kertas palsu dalam edaran sepenuhnya kerana penjenayah akan terus mencipta dan menggunakan teknik baharu untuk menipu orang ramai dan mengelak daripada pihak berkuasa.

Gambar Rajah 5: Cabaran dalam Menguruskan Ancaman Pemalsuan

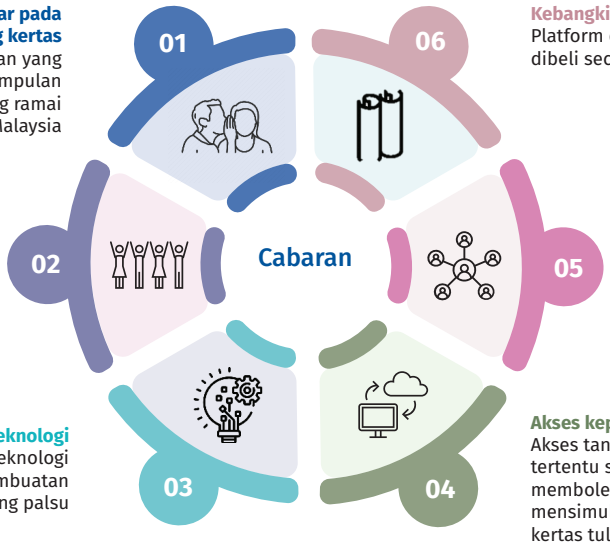

Maklumat yang salah dan tidak benar pada wang kertas
Maklumat tidak tepat dan mengelirukan yang dikongsi dalam talian dan melalui kumpulan sosial boleh menjejaskan keyakinan orang ramai terhadap mata wang Malaysia

Kesedaran awam yang rendah terhadap ciri-ciri keselamatan
Memastikan sebahagian besar orang awam mempunyai kesedaran asas mengenai ciri-ciri keselamatan mata wang Malaysia bagi membolehkan mereka untuk mengenal pasti sebarang wang kertas palsu apabila mereka melihat atau menyentuhnya

Kemajuan teknologi
Akses yang murah dan mudah kepada teknologi dan peralatan moden memudahkan pembuatan wang palsu

Kebangkitan internet dan web gelap (*dark web*)
Platform di mana wang kertas palsu dijual dan dibeli secara haram

Kebangkitan saluran pemalsuan daripada orang kepada orang lain
Kemunculan trend mengedar wang palsu daripada orang kepada orang lain berbanding dengan kaedah tradisional yang menggunakan wang kertas palsu di kedai runcit

Akses kepada bahan mentah
Akses tanpa kebenaran kepada bahan-bahan tertentu seperti dakwat dan kerajang perak membolehkan penjenayah sebanyak sedikit mensimulasikan ciri-ciri penting dalam wang kertas tulen

Sumber: Bank Negara Malaysia

Bank memainkan peranan aktif untuk melindungi integriti mata wang dan memastikan keyakinan orang ramai terhadap wang kertas dan syiling negara kekal tinggi. Enam strategi antipemalsuan digunakan untuk memastikan mata wang kertas dan syiling terus dilindungi daripada dipalsukan (Gambar Rajah 6).

Gambar Rajah 6: Strategi Antipemalsuan Mata Wang

Mata wang yang berdaya tahan
Ciri-ciri keselamatan yang teguh akan dinilai secara berkala setiap 1-2 tahun

Kerjasama dengan agensi penguatkuasa
Bekerjasama dengan Polis Diraja Malaysia (PDRM) untuk menyiasat dan mengambil tindakan terhadap penjenayah pemalsuan mata wang

Piawaian dan panduan yang jelas
Mengeluarkan piawaian yang jelas kepada institusi kewangan dan RCP

Program kesedaran
Mendidik orang ramai dalam mengenal pasti wang kertas tulen dan palsu

Pemprosesan mata wang yang kukuh
Mata wang palsu dikesan dan dikeluarkan daripada edaran dengan segera

Penyesuaian mesin secara berterusan
Memastikan mesin tunai dan ATM memenuhi tahap minimum piawaian pengesahan

Sumber: Bank Negara Malaysia

Salah satu strategi antipemalsuan pelbagai serampang oleh Bank adalah melengkapi wang kertas dengan ciri-ciri keselamatan yang teguh ke dalam edaran. Bank juga membangunkan piawaian untuk pihak berkepentingan industri serta garis panduan untuk orang ramai bagi memastikan sebarang wang kertas palsu dapat dikesan dan dikeluarkan daripada edaran. Langkah ini penting bagi memastikan hanya wang kertas berkualiti tinggi diedarkan semula. Bagi memerangi aktiviti pemalsuan, Bank bekerjasama rapat dengan pengendali mesin tunai dan Mesin Juruwang Automatik (Automated Teller Machines, ATM) untuk membuat penyesuaian pada mesin mereka bagi memenuhi tahap minimum piawaian pengesahan Bank. Bank juga bekerjasama dengan pihak berkepentingan luar untuk menjalankan program kesedaran kewangan yang bertujuan untuk mendidik orang ramai tentang ciri keselamatan wang kertas bagi membolehkan mereka mengesan wang kertas palsu apabila mereka melihat atau menyentuh wang kertas yang disyaki palsu. Bagi memastikan keberkesanan strategi ini, Bank bekerjasama dengan Polis Diraja Malaysia (PDRM) untuk menyiasat dan bertindak terhadap penjenayah pemalsuan mata wang.

Mengekalkan Integriti Kewangan

Bank terus komited untuk memelihara integriti sistem kewangan Malaysia dengan memastikan pematuhan pada piawaian AML/CFT bagi mengesan dan mencegah kegiatan jenayah.

Peranan Bank

Selaku pihak berkuasa berwibawa di bawah Akta Pencegahan Pengubahan Wang Haram, Pencegahan Pembiayaan Keganasan dan Hasil daripada Aktiviti Haram 2001 (Anti-Money Laundering, Anti-Terrorism Financing and Proceeds of Unlawful Activities Act 2001, AMLA 2001), Bank dengan kerjasama pelbagai pihak berkepentingan memainkan peranan penting bagi memastikan rangka kerja pencegahan pengubahan wang haram dan pencegahan pembiayaan keganasan (*anti-money laundering and countering financing of terrorism*, AML/CFT) yang holistik dan mantap dilaksanakan di Malaysia. Hal ini termasuk peranannya sebagai unit perisikan kewangan (*financial intelligence unit*, FIU) negara dan pihak berkuasa penyeliaan AML/CFT untuk institusi pelapor yang terdiri daripada institusi kewangan[1], institusi kewangan bukan bank (IKBB)[2], serta perniagaan dan profesion bukan kewangan yang ditentukan (*designated non-financial businesses and professions,* DNFBP)[3]. Bank juga bertindak sebagai pengerusi dan sekretariat Jawatankuasa Penyelaras Kebangsaan bagi Pencegahan Pengubahan Wang Haram (National Coordination Committee to Counter Money Laundering, NCC).

[1] Merujuk bank, bank pelaburan, bank Islam, syarikat insurans, pengendali takaful dan perniagaan perkhidmatan wang berlesen; institusi kewangan pembangunan yang ditetapkan; serta pengeluar instrumen pembayaran dan instrumen pembayaran Islam, penasihat kewangan, penasihat kewangan Islam, syarikat broker insurans dan syarikat broker takaful yang diluluskan.

[2] Merujuk Lembaga Tabung Haji serta institusi yang menjalankan aktiviti berkaitan perniagaan kredit bangunan, pemajakan dan pemfaktoran.

[3] Merujuk peguam, akauntan, setiausaha syarikat, syarikat amanah, peniaga logam berharga atau batu berharga, kasino, pusat perjudian, ejen harta tanah berdaftar, pemberi pinjam wang dan pemegang pajak gadai.

Jawatankuasa Penyelaras Kebangsaan bagi Pencegahan Pengubahan Wang Haram

Ditubuhkan pada tahun 2000, NCC terus memacu penyelarasan, pelaksanaan dan pemantauan inisiatif AML/CFT pada peringkat kebangsaan. NCC berperanan sebagai platform antara agensi bagi memastikan tindakan yang kohesif dan responsif dalam menangani risiko pengubahan wang haram dan pembiayaan keganasan (*money laundering and terrorism financing*, ML/TF) yang baru muncul dan sentiasa berkembang. Pelan Hala Tuju NCC 2021-2023 yang merangkumi 67 inisiatif telah dibangunkan bagi memelihara integriti rejim AML/CFT negara dan sistem kewangan, serta pada masa yang sama memastikan pematuhan Malaysia terhadap piawaian antarabangsa yang ditetapkan oleh Pasukan Petugas Tindakan Kewangan (Financial Action Task Force, FATF). Sehingga akhir tahun 2022, satu pertiga daripada inisiatif ini telah selesai atau sedang berlangsung iaitu bagi inisiatif yang berterusan, yang mana dua pertiga baki dijangka selesai pada akhir tahun 2023. Beberapa inisiatif penting yang dilaksanakan pada tahun 2022 dibincangkan dalam bab ini, termasuk penubuhan Pusat Respons Scam Kebangsaan (National Scam Response Centre, NSRC), mengadakan kerjasama secara formal antara Bank dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM), mempertingkatkan amalan penyeliaan serta aktiviti kesedaran yang lain.

Perkongsian Risikan Kewangan[4] dan Sokongan kepada Penguatkuasaan Undang – Undang

Melalui FIU, Bank menerima, menganalisis dan mengemukakan risikan kewangan kepada agensi penguatkuasaan undang-undang dalam negara

[4] Merujuk maklumat yang diterima dan dikumpul oleh unit perisikan kewangan (financial intelligence unit, FIU), seperti laporan transaksi yang mencurigakan, laporan nilai ambang tunai serta hasil analisis FIU.

yang berkaitan dan mana-mana maklumat yang berkaitan juga akan dikongsi dengan unit perisikan kewangan asing. Kejayaan penggunaan risikan kewangan untuk memerangi jenayah kewangan bergantung pada kualiti dan ketepatan masa laporan transaksi yang mencurigakan (*suspicious transaction reports*, STR) dan laporan nilai ambang tunai (*cash threshold reports*, CTR) yang diterima daripada institusi pelapor. Sehubungan dengan itu, institusi pelapor dikehendaki untuk memastikan proses pendaftaran (*onboarding*) dan pemantauan transaksi pelanggannya adalah berkesan dalam mengenal pasti sebarang tingkah laku atau transaksi yang dilakukan di luar kelaziman, memandangkan tiada pihak lain yang mempunyai akses kepada akaun pelanggan. Institusi pelapor juga hendaklah memastikan bahawa kakitangan mereka dilatih dengan secukupnya untuk mengesan ketidaklaziman yang timbul ketika berurusan dengan pelanggan. Tindakan ini akan membolehkan institusi pelapor mengemukakan laporan STR kepada FIU tepat pada masanya. Penggunaan penyelesaian teknologi yang semakin meningkat oleh institusi pelapor telah menambah lagi kecekapan operasi mereka dari segi pendaftaran pelanggan dan pemantauan transaksi pelanggan yang berterusan.

Pada tahun 2022, sebanyak 242,914 STR diterima, dengan peningkatan sebanyak 27% berbanding dengan tahun 2021. STR berkaitan dengan penipuan dan pengubahan wang haram terus meningkat. Jenayah berisiko tinggi[5] mewakili kira-kira 70% daripada hasil risikan yang dikemukakan FIU kepada agensi penguatkuasaan undang-undang dan FIU asing. Selebihnya sebanyak 30% melibatkan jenayah lain seperti kesalahan cukai, pemerdagangan orang dan pengiriman wang secara haram. Risikan kewangan yang dikemukakan ini telah mendorong kepada tangkapan terhadap 51 individu, pembekuan dan penyitaan aset lebih daripada RM570 juta, serta pengambilan semula hasil berkaitan jenayah yang melibatkan jenayah terancang dan kesalahan cukai sebanyak RM372 juta.

Pelbagai usaha diambil untuk mempertingkatkan keupayaan pemantauan transaksi oleh institusi pelapor bagi mengesan transaksi yang mencurigakan dengan berkesan. Pada tahun 2022, Bank

5 Jenayah berisiko tinggi merujuk penipuan, rasuah, jenayah terancang, penyeludupan dan pengedaran dadah, seperti yang dikenal pasti di bawah Penilaian Risiko Negara mengenai ML/TF 2020. Keganasan dan pembiayaan keganasan serta pembiayaan percambahan turut diberikan keutamaan dari segi keselamatan negara.

Rajah 1: Penzahiran Risikan Kewangan Mengikut Kesalahan Berat pada Tahun 2022

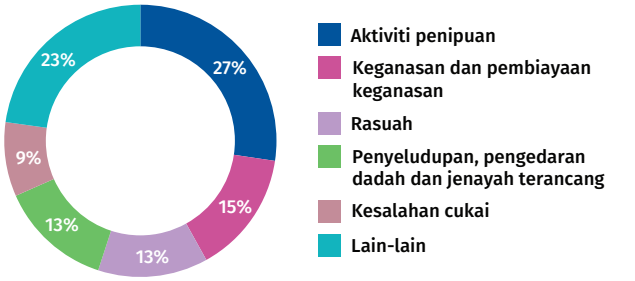

Nota: "Lain-lain" termasuk jenayah berkaitan pembiayaan percambahan, pemerdagangan orang dan penyeludupan migran, aktiviti pengiriman wang haram dsb.

Sumber: Bank Negara Malaysia

mengeluarkan beberapa nasihat dan laporan untuk meningkatkan kesedaran dalam kalangan institusi pelapor mengenai risiko dan trend yang baru muncul, modus operandi yang lazim dan jenayah berisiko tinggi yang sedia ada. Bank juga mengadakan sesi libat urus berkaitan piawaian pelaporan transaksi yang mencurigakan. Matlamatnya adalah untuk meningkatkan keupayaan analisis institusi pelapor melalui kualiti STR yang lebih baik pada masa hadapan.

Langkah-Langkah untuk Meningkatkan dan Menyelaraskan Tindak Balas terhadap Penipuan

Penipuan terus menjadi salah satu jenayah berisiko tinggi yang paling utama dalam ketiga-tiga penilaian risiko negara (*national risk assessment*, NRA) mengenai pengubahan wang haram dan pembiayaan keganasan (ML/TF) sejak tahun 2013. Satu aspek penipuan yang semakin meningkat sejak berlakunya pandemik ialah penipuan kewangan dalam talian. Trend yang sama juga berlaku di seluruh dunia dengan penjenayah mengekploitasi keadaan pandemik untuk melakukan penipuan, fraud dan jenayah siber. Oleh itu, FATF telah menyasarkan keutamaan untuk menilai cabaran dan teknik pengubahan wang haram yang berkaitan serta menyediakan platform untuk perkongsian amalan terbaik antara negara anggota.

Menyedari keperluan untuk tindak balas bersepadu yang cepat dan berkesan bagi memerangi penipuan kewangan dalam talian, Pusat Respons Scam Kebangsaan (National Scam Response Centre, NSRC) telah ditubuhkan pada bulan Oktober 2022. NSRC

menggabungkan pelbagai sumber dan kepakaran daripada Pusat Pencegahan Jenayah Kewangan Nasional (National Anti-Financial Crime Centre, NFCC), Polis Diraja Malaysia (PDRM), Bank dan Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia (SKMM) serta institusi kewangan dan syarikat telekomunikasi. Pengesanan aliran dana oleh NSRC telah membantu menambah baik pengesanan, sekali gus berjaya memintas hasil penipuan dalam talian. Gambar Rajah 1 memberikan butiran lanjut mengenai kemajuan yang dicapai oleh NSRC.

Memandangkan penipuan bersifat rentas sempadan, satu inisiatif serantau yang dikenali sebagai Multi-jurisdictional Anti-Fraud Project telah dijalankan dengan kerjasama Suspicious Transaction Reporting Office (STRO) Singapura dan Financial Transaction Reports and Analysis Centre (INTRAC) Indonesia. Projek ini bertujuan untuk membina mekanisme tindak balas terhadap kes-kes penipuan yang melibatkan transaksi rentas sempadan antara negara anggota dalam Financial Intelligence Consultative Group (FICG)[6], khususnya dalam aspek mengesan, menjejak dan mendapatkan semula dana untuk mangsa. Projek ini akan membantu anggota FICG berkongsi maklumat risikan kewangan dengan cepat dan mudah, sekali gus menyokong tindakan pantas oleh pihak berkuasa dalam membanteras penipuan dan mendapatkan semula wang yang telah dicuri. Terma-terma untuk mentadbir urus perkongsian maklumat risikan kewangan antara FIU sedang dimuktamadkan untuk diterima pakai dan disasarkan untuk beroperasi sepenuhnya menjelang suku kedua 2023.

Gambar Rajah 1: Kemajuan dan Pencapaian NSRC pada Tahun 2022

Bantuan Awam

- **Memberikan respons kepada 12,253 panggilan orang awam ramai berkaitan penipuan kewangan dalam talian, dengan 4,216 panggilan membabitkan mangsa penipuan yang melibatkan jumlah kerugian sebanyak RM41 juta.**
- **Menyelaras kempen kesedaran yang melibatkan semua ahli NSRC untuk berkongsi modus operandi/ taktik terkini melalui saluran media agensi masing-masing bagi memastikan penyampaian mesej yang meluas dan konsisten.**

Pemulihan Dana & Penguatkuasaan

- **Mengenal pasti 9,198 akaun keldai baharu bagi membolehkan institusi-institusi kewangan mengehadkan pelbagai lapisan pindahan wang untuk menyembunyikan punca dana haram.**
- **Membuka 554 kertas siasatan melibatkan penipuan dan mengeluarkan perintah pembekuan ke atas akaun kutipan yang disasarkan yang melibatkan jumlah sehingga RM14 juta.**
- **Pengurangan masa yang diambil untuk mengesan dan menyekat dana hasil penipuan kewangan daripada beberapa bulan kepada beberapa jam.**
- **Mewujudkan mekanisme komunikasi berstruktur antara bank bagi membolehkan pengesanan dan sekatan pintasan dana yang dicuri.**
- **Menggunakan keupayaan analisis rangkaian untuk menyokong siasatan, termasuk mengenal pasti sindiket penipuan.**

Langkah Pencegahan oleh Institusi-institusi Kewangan

- **Tindakan segera ke atas akaun-akaun keldai - sekatan/penamatan/laporan kepada pengawal selia/perkongsian dalam kalangan institusi kewangan.**
- **Penambahbaikan penunjuk-penunjuk bagi institusi kewangan melaksanakan usaha wajar, penilaian risiko dan penunjuk penipuan berdasarkan input yang diterima.**

Sumber: Data daripada NSRC setakat Disember 2022

[6] FICG ialah badan serantau Financial Intelligence Units (FIU) yang terdiri daripada ASEAN 10, New Zealand dan Australia. Ia kini dipengerusikan secara bersama oleh Bank dan Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC).

Penyeliaan AML/CFT untuk Meningkatkan Budaya Pematuhan

Pengawasan dan penyeliaan oleh Bank berhubung dengan pematuhan AML/CFT meliputi bilangan institusi pelapor yang besar (kira-kira 30,000). Berikutan liputan yang meluas ini, Bank mengekalkan pendekatan berasaskan risiko, iaitu dengan mengaplikasikan tumpuan penyeliaan dan sumber Bank berdasarkan materialiti dan risiko setiap institusi. Selain itu, Bank terus memanfaatkan SupTech bagi memudahkan analisis data yang besar serta terperinci yang diterima daripada institusi pelapor di samping data daripada sumber lain untuk pengesanan risiko lebih awal dan pengawasan pematuhan yang lebih baik.

Penyeliaan Sektor Kewangan

Pada tahun 2022, Bank mempertingkatkan penilaian terhadap bidang AML/CFT yang membimbangkan dan bidang risiko yang tertentu, terutamanya yang telah dikenal pasti daripada hasil penilaian NRA 2020. Secara khusus, Bank menjalankan penilaian terhadap hubungan koresponden, rasuah, penipuan dan sekatan kewangan bersasar. Penilaian pematuhan sektor kewangan dalam keperluan menguruskan hubungan koresponden menunjukkan bahawa langkah-langkah yang boleh diterima telah dilaksanakan dan menjadi sebahagian daripada penilaian usaha wajar mereka untuk mengurangkan potensi risiko ML/TF[7].

Penggunaan SupTech oleh Bank untuk memantau perniagaan perkhidmatan wang sejak tahun 2017 telah membolehkan penilaian yang lebih bersasar terhadap industri ini. Hal ini membolehkan intervensi penyeliaan yang lebih berkesan untuk menghalang aktiviti haram dan ketidakpatuhan yang melibatkan perniagaan perkhidmatan wang. Gambar Rajah 2 memaparkan intervensi penyeliaan yang disebabkan hasil analisis pada tahun 2022.

Bagi menambah baik piawaian pengurusan risiko AML/CFT oleh institusi pelapor secara keseluruhan, Bank berkongsi hasil penilaian yang dijalankan dalam bentuk laporan tematik. Laporan ini menggariskan amalan terbaik dalam industri dan kehendak minimum Bank untuk AML/CFT. Salah satu laporan tersebut adalah daripada hasil penilaian tematik terhadap langkah-langkah kawalan AML/CFT untuk memerangi akaun keldai (*mule account*). Penilaian ini dijalankan berikutan peningkatan tahap penipuan

Gambar Rajah 2: Intervensi yang Disebabkan oleh Hasil Analisis pada Tahun 2022 yang Melibatkan Perniagaan Perkhidmatan Wang

Sumber: Bank Negara Malaysia

[7] Penilaian terhadap keberkesanan langkah-langkah kawalan sektor kewangan dalam menguruskan risiko berkaitan rasuah, penipuan dan sekatan kewangan bersasaran masih terus dijalankan

yang dikesan antara tahun 2019 hingga 2021. Antara lain, penilaian ini mendapati kebanyakan institusi perbankan bergantung pada mekanisme pemantauan transaksi tradisional yang tidak dirumus secara ideal untuk mengesan akaun keldai. Kaedah pemantauan transaksi secara tradisional adalah semakin terbatas terutamanya dalam mengesan corak transaksi akaun keldai yang tidak sepadan dengan profil risiko akaun keldai. Oleh itu, institusi perbankan perlu mempercepat penggunaan analisis data untuk analisis lanjutan berkaitan transaksi dan tingkah laku pelanggan, dengan mengambil kira risiko dan kaedah yang berubah-ubah. Bagi institusi perbankan yang perlu membuat penambahbaikan terhadap keperluan tertentu, Bank mengeluarkan surat penyeliaan yang menghendaki pelan yang kukuh untuk menangani jurang yang telah dikenal pasti.

Selain laporan tematik, Bank juga memperluas perkongsian maklumat ke seluruh industri kewangan. Pada tahun 2022, Bank menganjurkan dialog pematuhan buat kali pertama untuk pengeluar wang elektronik bukan bank bagi membincangkan isu-isu pematuhan dan cabaran dalam pelaksanaannya. Sesi tersebut juga membincangkan mengenai modus operandi terkini skim penipuan, serta isu-isu pematuhan dan kehendak penyeliaan untuk meningkatkan tahap pematuhan.

Penyeliaan Perniagaan dan Profesion Bukan Kewangan yang Ditentukan (DNFBP) dan Institusi Kewangan Bukan Bank (IKBB)

Selaku pihak berkuasa berwibawa, Bank menjalankan penyeliaan AML/CFT terhadap DNFBP dan IKBB. Pendekatan penyeliaan berasaskan risiko yang digunakan Bank terhadap sektor-sektor ini telah berkembang sejak tahun 2016[8]. Pada tahun 2022, Bank mengambil pendekatan penguatkuasaan yang lebih ketat terhadap ketidakpatuhan yang dikenal pasti dalam usaha memupuk budaya pematuhan yang lebih mantap, termasuk mengeluarkan Perintah Arahan[9].

Bank meneruskan penggunaan pendekatan pengawasan luar premis, iaitu Laporan Data dan Pematuhan (Data and Compliance Report, DCR)[10] yang telah ditambah baik untuk mendapatkan data dan maklumat pematuhan yang lebih terperinci. Pada tahun 2022, penambahbaikan proses ini menghasilkan peningkatan DCR yang diterima daripada institusi pelapor sebanyak 55% berbanding dengan tahun sebelumnya. Pengumpulan data risiko dan operasi yang lebih terperinci daripada institusi pelapor melalui DCR, yang dilengkapi dengan penggunaan analisis data, membolehkan pemahaman yang lebih baik mengenai risiko ML/TF pada peringkat institusi dan meningkatkan kecekapan proses penyeliaan. Dengan ini, Bank dapat mengenal pasti dengan lebih tepat institusi pelapor yang terdedah kepada risiko ML/TF yang lebih tinggi, dan bidang risiko ML/TF yang tinggi untuk tumpuan penyeliaan bersasar. Institusi pelapor juga dimaklumkan mengenai bidang-bidang tertentu untuk penambahbaikan pada peringkat institusi.

Sejak beberapa tahun yang lalu, Bank telah memupuk kerjasama tidak formal yang progresif dengan pihak berkuasa pengawalan dan penyeliaan DNBFP yang lain. Usaha ini bertujuan memanfaatkan keupayaan pihak berkuasa masing-masing untuk bersama-sama mencapai pengawasan penyeliaan AML/CFT yang berkesan. Pada tahun 2022, Bank telah memeterai kerjasama dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM), selaku pihak berkuasa pengawalseliaan untuk setiausaha syarikat dan syarikat amanah, melalui Terma Kerjasama (Terms of Collaboration, TOC). Usaha ini mendorong kepada lebih banyak inisiatif kerjasama seperti pengeluaran DCR secara bersama, di samping SSM mengetuai pemeriksaan bersama di premis setiausaha syarikat. Bank dan SSM juga mengeluarkan "Reference Note on Beneficial Ownership for Legal Persons" bagi menjelaskan kehendak pengawalseliaan masing-

[8] Pada tahun 2016, Bank menubuhkan unit penyeliaan yang khusus untuk mengawasi hal-hal AML/CFT untuk DNFBP dan IKBB berikutan risiko ML/TF yang semakin canggih dan rumit dalam sektor-sektor ini.

[9] Merujuk perintah yang dikeluarkan menurut seksyen 22 AMLA 2001 untuk mengarahkan institusi pelapor menjalankan langkah-langkah pemulihan ketidakpatuhan dalam tempoh tertentu. Sekiranya gagal, institusi pelapor boleh dikenakan denda. Di bawah seksyen 92 AMLA 2001, Bank juga boleh, dengan persetujuan Timbalan Pendakwa Raya, mengeluarkan kompaun bagi ketidakpatuhan.

[10] DCR ialah salah satu alat penyeliaan yang diterima pakai oleh Bank sebagai pihak berkuasa berwibawa, yang membolehkan Bank menilai pendedahan institusi pelapor terhadap risiko ML/TF sambil membolehkan institusi pelapor menilai sendiri dan memahami pematuhan mereka terhadap keperluan AML/CFT. DCR dikeluarkan menurut seksyen 8(3)(a), 16(6) dan 25(2) AMLA 2001 dibaca bersama dengan seksyen 143(2) Akta Perkhidmatan Kewangan 2013 dan seksyen 155(2) Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013.

masing. Pengaturan yang sama dengan pihak berkuasa kawal selia kendiri yang lain dalam sektor perundangan dan perakaunan telah dirancang dalam jangka masa terdekat.

Strategi kesedaran pelbagai serampang digunakan untuk DNFBP dan IKBB memandangkan bilangan institusi pelapor yang besar. Pada tahun 2022, Bank menjalankan 47 sesi libat urus untuk menyampaikan kehendak pengawalan dan penyeliaannya. Usaha ini dilengkapi dengan program AML/CFT yang didorong industri, diterajui oleh pakar industri yang bertauliah hasil daripada program Bank iaitu '*Train-the-Trainer*' yang diperkenalkan pada tahun 2021. Bank juga terus menghasilkan buletin mengenai topik AML/CFT secara berkala untuk memastikan sektor DNFBP dimaklumkan dengan perkembangan terkini.

Langkah Selanjutnya

Bank komited untuk memelihara integriti sistem kewangan Malaysia dengan memastikan pematuhan pada piawaian AML/CFT bagi mengesan dan mencegah kegiatan jenayah. Sehubungan dengan itu, usaha Bank akan ditumpukan pada tiga teras utama berhubung dengan langkah-langkah AML/CFT seperti yang digariskan dalam Pelan Sektor Kewangan 2022 – 2026:

1. Mempertingkatkan usaha bersepadu dan menambah baik penyelarasan bagi mencegah, mengesan, menghalang dan menumpaskan jenayah kewangan dengan lebih baik seawal kesempatan yang mungkin;
2. Memperdalam pemahaman Bank berhubung dengan bidang-bidang risiko ML/TF yang baru muncul dan lebih tinggi serta membangunkan tindak balas dasar yang sesuai; dan
3. Menggalakkan inisiatif kerjasama yang diterajui oleh industri untuk meningkatkan budaya pematuhan.

Pengurusan Bank

104 **Warga Bank**

114 **Ke Arah Sistem Kewangan yang Lebih Lestari**

124 *Rencana: Mengukur Kemajuan ke Arah Ekonomi Rendah Karbon*

133 *Rencana: Kehilangan Biodiversiti: Kesan terhadap Ekonomi dan Kestabilan Kewangan*

140 **Pengurusan Risiko dan Kawalan Dalaman**

146 **Menyantuni Rakyat Malaysia**

158 *Rencana: Jom Berdigital dengan Yakin*

169 **Libat Urus Antarabangsa**

Pengurusan Bank

Pengurusan Bank

Warga Bank

Pada tahun 2022, Bank terus memodenkan persekitaran kerja dan membuat penyesuaian terhadap tenaga kerja yang berubah dan pelbagai. Matlamat Bank adalah untuk mewujudkan persekitaran yang akan mendorong warga Bank berkembang maju dan menjadi diri mereka yang terbaik ke arah mempertingkatkan produktiviti Bank.

Pandemik COVID-19 telah memberikan peluang kepada Bank untuk memikirkan semula cara warga Bank bekerja dari peringkat asas. Semasa sekatan pergerakan dilaksanakan, amalan-amalan baharu seperti bekerja dari jarak jauh serta kerjasama dalam talian pada masa nyata menjadi amalan yang lazim. Perubahan ini dilaksanakan dengan pantas, lantas memastikan operasi Bank terus berjalan lancar. Bagi meningkatkan lagi produktiviti, Bank terus memberikan tumpuan pada perkara yang berikut:

- meningkatkan penglibatan warga Bank dalam era digital;
- memudahkan operasi berhubung dengan warga Bank;[1]
- mempertingkatkan ketangkasan organisasi; dan
- memperkukuh barisan tenaga mahir Bank.

Meningkatkan Penglibatan Warga Bank dalam Era Digital

Bank meletakkan keutamaan pada memastikan persekitaran kerja yang optimum untuk warga Bank. Dengan mengambil kira keutamaan ini, Bank mengkaji semula maksud bekerja dengan berkesan dan melengkapkan kakitangan Bank dengan peralatan produktiviti yang dipertingkat. Bank juga memberikan tumpuan pada meningkatkan penglibatan pasukan serta memperkukuh kerjasama dan pemahaman tentang kesalinghubungan dan saling pergantungan dalam kalangan warga kerja Bank.

Khairul Nadzrin Kairul Zaman
Pengurus, Jabatan Dasar Pertukaran Asing

Selepas hampir 10 tahun berkhidmat di Bank, beberapa tahun kebelakangan ini mengubah pendekatan saya terhadap cara bekerja. Sebagai seorang bapa yang bekerja, mengimbangi kerjaya dan anak-anak pada masa yang sama bukanlah mudah. Walau bagaimanapun, Bank memastikan warga kerjanya dapat melakukan perkara yang sukar ini serta memberikan sebanyak mungkin sokongan kepada kami. Pengaturan waktu kerja secara fleksibel yang diperkenalkan oleh Bank telah membolehkan saya bekerja dari jarak jauh dan pada masa yang sama mengimbangi dan memenuhi keperluan dua orang anak saya. Hasilnya, hubungan kekeluargaan kami kini semakin erat, sekali gus membolehkan saya memberikan komitmen 100% kepada tugas saya.

[1] Operasi berhubung dengan warga Bank ialah fungsi dan proses urusan untuk menguruskan dan membangunkan tenaga kerja organisasi. Pendekatan ini berpusatkan warga Bank yang memberikan tumpuan pada pengalaman warga Bank sebagai kakitangan dalam syarikat untuk meningkatkan produktiviti, perkembangan dan kepuasan mereka.

Sebagai ibu bapa yang bekerja, fleksibiliti merupakan manfaat yang paling penting untuk saya dan isteri. Sama seperti kanak-kanak lain, anak-anak saya turut terjejas oleh pandemik. Mereka memerlukan lebih perhatian dan bantuan untuk mengikuti pembelajaran dan pendidikan. Perkhidmatan penjagaan kanak-kanak sepenuh masa yang disediakan di Bank (Tunas Kijang) memberikan ketenangan fikiran kepada ibu bapa seperti saya. Kemudahan dan pendidikan di Tunas Kijang merupakan yang terbaik serta menyediakan pendidikan awal kanak-kanak yang paling berkualiti untuk anak-anak saya.

Sekiranya saya perlu datang ke pejabat, saya bersemangat untuk berinteraksi dengan rakan-rakan sekerja dalam suasana yang santai dan persekitaran yang kolaboratif. Bank memberikan fleksibiliti supaya saya dapat memberikan tumpuan penuh dalam melakukan yang terbaik bagi pasukan saya.

Semasa pandemik, Bank melalui beberapa pengaturan kerja yang berbeza seperti bekerja dari jarak jauh dan operasi secara pembahagian sambil memastikan kesihatan dan keselamatan warga Bank. Meskipun Bank dapat berfungsi tanpa sebarang gangguan, warga kerja baharu menghadapi cabaran untuk berhubung dengan rakan sekerja mereka disebabkan kurangnya hubungan interpersonal, ditambah lagi dengan tekanan dan keresahan berkaitan dengan bekerja dari jarak jauh dan menyesuaikan diri dengan tempat kerja baharu. Bagi menangani isu ini, Bank secara beransur-ansur meningkatkan tempoh bekerja di pejabat daripada sehari seminggu kepada dua hari seminggu sepanjang tahun 2022. Langkah ini adalah untuk menggalakkan interaksi bersemuka, terutamanya bagi warga kerja baharu, serta untuk memupuk ikatan sepasukan. Mulai tahun 2023, kakitangan Bank mempunyai pilihan untuk bekerja dari jarak jauh sebanyak dua hari seminggu.

Penggunaan teknologi telah dinaik taraf dengan ketara bagi meningkatkan kerjasama dan produktiviti serta untuk mencapai objektif urusan. Bank membangunkan aplikasi dalaman untuk mendorong kecekapan operasi, memudahkan proses membuat keputusan yang lebih baik dan memperkukuh amalan pengurusan risiko, serta pada masa yang sama menambah baik proses dalaman dalam bidang-bidang ini. Bank juga menambah baik platform dalaman untuk interaksi sosial agar warga Bank dapat berinteraksi dan mewujudkan komuniti untuk membincangkan topik kerja dan bukan kerja, di samping mengikuti perkembangan terkini di seluruh Bank (Gambar Rajah 1).

Gambar Rajah 1: Rangkaian Sosial Bagi Menghubungkan Seluruh Warga Bank

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 2: Program Kesihatan Jabatan Pengurusan Keselamatan Organisasi: *Nutrition Awareness Talk* Siri 4 - Jangan Pendam, Jom Kongsi: Cara Mengekalkan Minda Sihat

Sumber: Bank Negara Malaysia

Sepanjang tahun 2022, kesejahteraan warga Bank terus menjadi tumpuan memandangkan pandemik boleh meninggalkan kesan yang berpanjangan terhadap kesejahteraan mental dan fizikal kakitangan Bank. Perkhidmatan kaunseling dalaman dan kumpulan sokongan rakan sebaya disertai inisiatif yang diterajui oleh kakitangan untuk meningkatkan kesedaran mengenai kesihatan mental dan mengurangkan stigma (Gambar Rajah 2). Bank memperkenalkan program latihan untuk membantu penyelia melatih dan menjadi pengantara ahli pasukan mereka dalam menghadapi tekanan serta cabaran yang berkaitan dengan kerja.

Bagi memberikan penekanan pada kepentingan rangkaian hubungan dalam kalangan warga Bank, Bank menganjurkan majlis hari keluarga yang pertama sejak bermulanya pandemik bagi kakitangan di ibu pejabat Bank dan di pejabat-pejabat wilayah. Majlis ini dihadiri oleh lebih 7000 kakitangan Bank dan ahli keluarga mereka. Selain itu, pada tahun 2022, Bank mengadakan acara pencarian harta karun tahunan yang dianjurkan oleh kakitangan Bank secara fizikal.

Matlamat teras Bank adalah untuk memastikan wujudnya budaya yang kukuh dan warga kerja yang bersemangat demi mengekalkan keberkesanan sebagai sebuah organisasi. Hal ini mengambil kira cabaran baharu yang dihadapi oleh Bank selaku bank pusat dalam suasana yang semakin kompleks dan penuh ketidakpastian. Bagi tujuan ini, Bank menjelaskan tentang lima Iktikad Budaya yang sejajar dengan kenyataan yang baharu ini,

Bank telah mengadakan banyak acara secara bersemuka pada tahun 2022

Gambar Rajah 3: Iktikad Budaya Bank

Sumber: Bank Negara Malaysia

khususnya untuk menekankan tentang pentingnya ketangkasan, kerjasama dan kecemerlangan sebagai organisasi (Gambar Rajah 3). Langkah ini bertujuan untuk menerapkan lagi norma dan kelaziman yang dihasratkan, seperti perbincangan yang terbuka dan berterus-terang, di samping kesedaran yang tinggi tentang saling pergantungan merentas pelbagai pasukan dan bidang kerja. Komitmen Bank terhadap usaha ini dicerminkan menerusi naungan oleh peringkat tertinggi di Bank. Bank juga sentiasa berinteraksi secara kerap dengan kakitangan pada semua peringkat untuk memahami pengalaman mereka tentang perubahan di tempat kerja dan budaya tempat kerja. Bank menjangkakan hal ini akan semakin memupuk semangat kekitaan dan tanggungjawab dalam kalangan kakitangan Bank, seterusnya menghasilkan pengalaman profesional yang lebih sempurna dan bermakna. Yang lebih penting, persekitaran ini akan menjadi sangat penting untuk mendorong warga Bank memberikan prestasi yang terbaik, supaya Bank dapat beroperasi pada tahap keberkesanan dan profesionalisme yang tertinggi untuk memenuhi mandatnya.

Memudahkan Operasi Berhubung dengan Warga Bank

Apabila cara bekerja warga Bank berubah, Bank turut meningkatkan amalan operasi berhubung dengan warga Bank. Penyusunan semula jabatan berkaitan modal insan pada tahun sebelumnya telah mula menunjukkan hasil yang dihasratkan oleh Bank.

Asas penting bagi Jabatan Modal Insan yang diperbaharui ialah penubuhan fungsi Analisis Warga

Gambar Rajah 4: Beberapa Platform Merentas Bank untuk Berinteraksi dan Mendapatkan Input bagi Keputusan Berkaitan Modal Insan

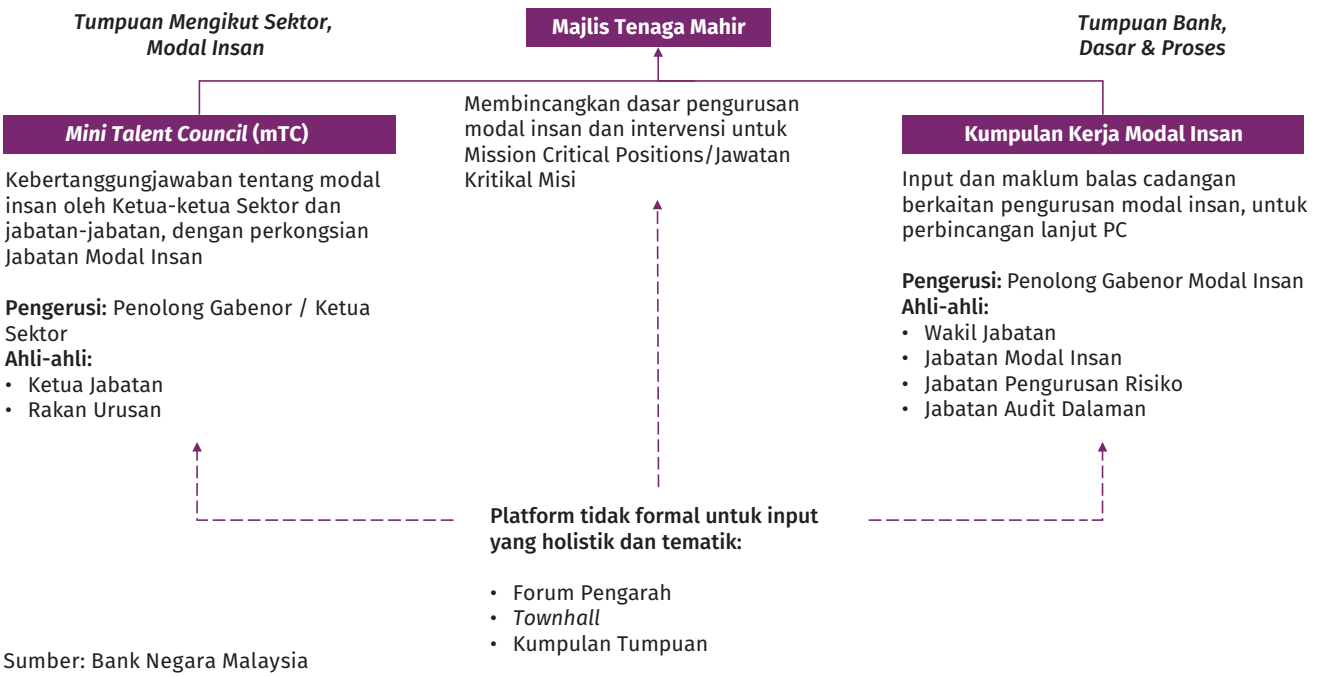

Sumber: Bank Negara Malaysia

Kerja dan Teknologi. Pasukan ini bertanggungjawab terhadap pelbagai alat dan analisis yang membolehkan Bank memperoleh pemahaman yang lebih mendalam mengenai keperluan tenaga mahir selain mengukur prestasi dan produktiviti tenaga kerja dengan lebih cekap. Matlamat pasukan ini adalah untuk memberi penyelia lebih ketelusan dan pemilikan data dalam menguruskan warga kerja mereka. Bagi melengkapkan pemerhatian daripada data, Rakan Urusan (Business Partners) Jabatan Modal Insan Bank memupuk hubungan yang kukuh dengan ketua-ketua jabatan untuk mengenal pasti dan menyelesaikan isu-isu tenaga mahir dengan cepat, sekali gus membolehkan mereka memberikan tumpuan pada usaha melaksanakan mandat teras mereka. Usaha ini mendapat maklum balas positif daripada ketua-ketua jabatan dan sektor.

Majlis Tenaga Mahir (People Council, PC) yang baru ditubuhkan merupakan jawatankuasa tertinggi yang membuat keputusan mengenai hal-ehwal warga Bank. Hal ini akan mewujudkan kejelasan dan kecekapan yang lebih tinggi dalam perumusan dasar dan intervensi yang berkaitan dengan operasi berhubung dengan warga Bank. Cadangan yang diajukan kepada PC pada awalnya akan dibincangkan oleh Kumpulan Kerja Modal Insan (Human Capital Working Group, HCWG) untuk menggabungkan maklum balas daripada jabatan. Modus operandi yang serupa dengan PC juga ditubuhkan dalam setiap sektor pekerjaan Bank menerusi Mini Talent Council (mTC) yang dipengerusikan oleh ketua setiap sektor. Menerusi cara ini, pengurus memikul lebih tanggungjawab dalam membuat keputusan mengenai pengurusan kakitangan mereka sebagai sebahagian daripada aktiviti urusan biasa Bank.

Meningkatkan Ketangkasan Organisasi

Bank berusaha untuk menjadikan operasi dan prosesnya lebih baik sepanjang tahun 2022. Hal ini merupakan sebahagian daripada usaha Bank untuk memastikan warga Bank mampu bertindak balas terhadap isu baharu dan perubahan yang berlaku dalam persekitaran di dalam dan luar negeri. Bank menyusun semula fungsi, membantu kakitangan memajukan kerjaya mereka serta menerapkan pendekatan pengambilan kakitangan yang fleksibel bagi projek dan dasar penting untuk memperoleh hasil yang terbaik daripada tenaga mahir Bank.

Pada tahun 2022, Bank meletakkan jabatan komunikasi dalam bahagian Kestabilan Monetari untuk menangani isu-isu semasa dengan lebih baik. Bank juga menggabungkan pasukan sains data dan penyelidikan ekonomi untuk bekerjasama dengan lebih berkesan serta menggunakan kecerdasan buatan untuk memperkukuh analisis dan pengawasan ekonomi. Keupayaan sains data Bank telah digunakan dalam pelbagai cara di seluruh Bank, seperti menganalisis kestabilan kewangan dan tingkah laku pasaran, memantau aktiviti penipuan serta menjadikan organisasi berfungsi dengan lebih berkesan.

Dari segi operasi, Bank telah menubuhkan Jabatan Perolehan Berpusat untuk menggabungkan proses pemerolehan bagi meningkatkan kecekapan dan memberikan hasil nilai untuk wang (value-for-money) yang terbaik bagi Bank. Di samping itu, Bank sedang mengkaji semula fungsi pengurusan dan operasi mata wang Bank untuk menambah baik ekosistem mata wang dan memupuk kepimpinan berwawasan demi masa hadapan pengurusan mata wang. Bank juga meneruskan pengaturan penyumberan luar untuk beberapa fungsi termasuk perkhidmatan pengangkutan, operasi kedai muzium serta perkhidmatan am lain. Pengaturan ini adalah untuk membantu Bank menumpukan perhatian pada tugas-tugas yang lebih berkaitan dengan mandat Bank dan memudahkan operasi perniagaan Bank.

Satu lagi aspek penting dalam ketangkasan organisasi ialah memudahkan mobiliti dalaman dan menggalakkan pendekatan antara disiplin untuk memberikan respons yang lebih berkesan kepada mandat yang semakin kompleks. Bagi mencapai matlamat ini, Bank menyelaraskan struktur gaji di seluruh organisasi sebagai sebahagian daripada strategi ganjaran Bank untuk menggalakkan mobiliti tenaga mahir dan membuka laluan kerjaya.

Bank juga menerapkan pendekatan pasaran tenaga mahir untuk menggembleng dengan cepat pelbagai set kemahiran di seluruh Bank bagi melaksanakan projek dan inisiatif dasar yang utama. Pendekatan ini digunakan dengan berkesan bagi inisiatif utama yang memerlukan kerjasama daripada semua bidang di Bank, seperti mengenal pasti jurang pembiayaan dalam ekonomi (termasuk kewangan hijau), merumuskan pendirian pengawalseliaan untuk menggalakkan inovasi dalam sistem kewangan, serta meningkatkan ekosistem pengawalseliaan dan pembangunan bagi industri insurans dan takaful.

Gambar Rajah 5: Demografi Tenaga Kerja Seimbang Gender dan Berbilang Generasi

Generasi milenial membentuk segmen terbesar, iaitu 59% tenaga kerja Bank

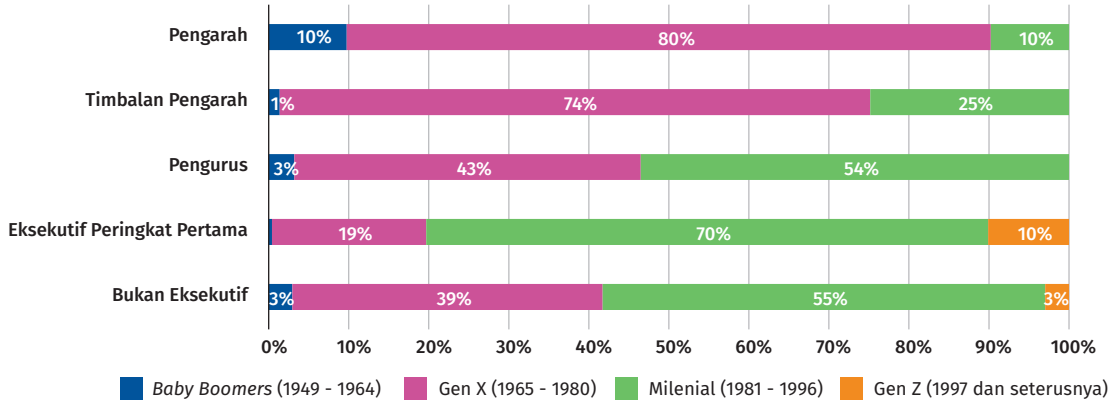

Bilangan 3220

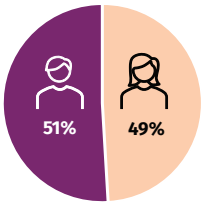

Tahap Jawatan	Pembahagian Gender	
Pengurusan Kanan	58%	42%
Pengurus	43%	57%
Eksekutif Peringkat Pertama	44%	56%
Bukan Eksekutif	64%[1]	36%

[1]Peratusan kakitangan bukan eksekutif lelaki yang lebih tinggi adalah disebabkan oleh bilangan Polis Bantuan kami

Nota: Data setakat 31 Dis 2022

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 6: Sumber Tenaga Kerja Mahir Bank

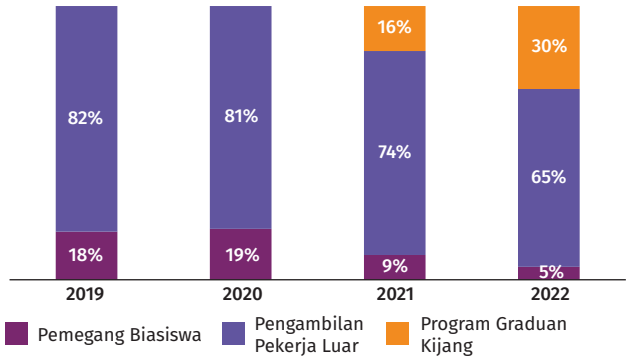

Sumber: Bank Negara Malaysia

Memperkukuh Barisan Tenaga Mahir Bank

Keutamaan Bank adalah untuk membantu warga Bank berkembang dalam kerjaya dan meningkatkan kemahiran mereka. Pada tahun 2022, hampir 60% jawatan kosong telah diisi oleh kakitangan sedia ada menerusi kenaikan pangkat dan pertukaran ke jabatan lain. Bank juga menekankan pembangunan kepimpinan, melalui program latihan baharu mengenai penyelesaian masalah dan komunikasi yang berkesan. Satu kohort penyelia sedang mendapatkan pensijilan sebagai jurulatih profesional untuk membantu membimbing warga kerja muda yang baharu. Perkara ini adalah penting kerana kebanyakan kakitangan Bank ialah generasi milenial (Gambar Rajah 5). Pada tahun 2022, jurulatih dalam latihan (coaches in-training) menghabiskan masa sebanyak 556 jam untuk menjalankan sesi latihan berkumpulan dan secara individu.

Bagi membina tenaga kerja yang berbakat dan pelbagai (Gambar Rajah 6), Bank memperkenalkan Program Graduan Kijang (Kijang Graduate Programme, KGP) pada tahun 2021. Program ini memilih siswazah daripada latar belakang tidak lazim seperti sains bioperubatan dan kesusasteraan Inggeris untuk membawa perspektif yang unik kepada bank pusat. Pada tahun 2022, Bank memperluas KGP kepada pemegang biasiswa Bank yang pulang ke tanah air untuk membantu mereka menjalin rangkaian pada peringkat awal kerjaya. Bank kini mempunyai 153 orang Graduan Penganalisis dalam tiga pengambilan. Selepas menamatkan program ini, para peserta boleh meneruskan kerjaya mereka sebagai ahli bank pusat dalam pelbagai fungsi di Bank.

Akash Nair

Graduan Penganalisis Digital, pengambilan bulan September 2021

Ketika menghampiri penghujung tempoh penyertaan dalam KGP dan mengimbau kembali kenangan sepanjang program ini, kesimpulan yang boleh saya buat ialah KGP merupakan suatu pengalaman yang sangat bermakna. Sejak awal program lagi, saya kagum melihat betapa cekap dan menariknya proses pengambilan (onboarding) program ini. Program ini memberi saya gambaran keseluruhan yang baik mengenai jabatan-jabatan di Bank serta pelbagai fungsi mereka.

Sebagai graduan penganalisis digital, tiga giliran sektor yang saya pilih terdiri daripada pasukan sains data dalam sektor yang berbeza, dan sememangnya pilihan ini bermakna saya perlu belajar banyak perkara. Saya mempunyai latar belakang pendidikan dalam Fizik Teori dan mempunyai pendedahan yang agak baik kepada pengaturcaraan Python. Namun, menerapkan kemahiran ini dalam projek-projek di Bank menghasilkan sesuatu yang begitu berbeza dan saya dapat biasakan diri secara beransur-ansur. Saya juga diberikan tanggungjawab atas projek-projek tertentu dan melalui tanggungjawab ini saya perlu belajar cara untuk mengendalikan pelbagai pihak berkepentingan.

Secara keseluruhan, saya boleh katakan KGP memberi pengalaman pembelajaran yang mencabar. Namun pegawai berpengalaman dan rakan sekerja saya di Bank sangat mesra dan suka membantu. Keadaan ini membolehkan saya mempelajari cara sesuatu perkara dijalankan dan menyesuaikan diri dengan cepat. Saya yakin bahawa sesiapa yang akan menyertai program KGP ini juga akan merasai pengalaman yang bermakna seperti saya kerana Bank merupakan tempat yang hebat untuk memulakan kerjaya anda.

Ho Yi Duan

Timbalan Pengarah (Aktuari), Penyeliaan Insurans dan Takaful

Selepas 12 tahun berkhidmat di Bank, saya membuat keputusan untuk melanjutkan pengajian ke peringkat Sarjana Perbankan Pusat (Master in Central Banking, MCB) di Asia School of Business (ASB) untuk meneguhkan kemahiran teknikal dan kepimpinan saya. MCB merupakan program dalam kampus selama satu tahun dengan program penerapan (immersion) selama enam minggu di MIT Sloan School of Management.

Melalui MCB, saya memperoleh pemahaman yang lebih bersepadu tentang mandat dan fungsi bank pusat dalam kestabilan monetari dan kewangan, serta penghayatan yang lebih baik tentang kesalinghubungan antara bidang risiko yang berbeza dalam sistem kewangan.

Saya mempelajari teknik analisis berasaskan data yang berguna. Teknik ini menghubungkan penyelidikan akademik dengan aplikasi praktikal yang dapat menyokong perumusan dasar yang mantap. Kurikulum di MCB menekankan tentang pemikiran sistem (systems thinking) serta amalan terbaik dan inovasi, dan pada masa yang sama tugasannya pula berbentuk simulasi penyelesaian masalah oleh bank pusat secara praktikal dalam senario normal dan krisis.

Saya kini lebih peka terhadap perincian tadbir urus dan peranan bank pusat dalam bekerjasama dengan pelbagai pihak berkepentingan. Paling menyeronokkan, saya dapat berinteraksi dan mengukuhkan hubungan dengan para pegawai bank pusat, penyelidik dan pengamal industri yang lain melalui program ini.

Nur Aziantie Abdul Hamid

Eksekutif Bersekutu, Komunikasi Strategik

Sebagai pemegang diploma, saya menyertai Bank sebagai pegawai pentadbiran pada tahun 2009. Sepanjang perkhidmatan, saya telah bertugas di beberapa jabatan di seluruh Bank, termasuk di muzium dan galeri seni Bank, operasi mata wang dan hospitaliti. Sejak hari pertama, saya bersemangat untuk meneroka pelbagai peluang baharu dalam membangunkan keupayaan dan mengembangkan kerjaya saya. Setiap warga kerja Bank bersungguh-sungguh saling memberikan sokongan untuk meneroka, mengkaji dan belajar.

Saya mengambil peluang untuk menyertai beberapa kursus yang ditawarkan oleh Bank, termasuk reka bentuk infografik, menghasilkan pangkalan data dalam perisian hamparan elektronik (spreadsheet) dan meningkatkan kemahiran membuat pembentangan. Saya dapat menggunakan semua kemahiran baharu ini untuk melaksanakan tugas secara lebih bermakna, menguruskan projek dengan lebih berkesan serta mengembangkan keupayaan pemikiran strategik dan menyelesaikan masalah.

Semua sokongan dan perkembangan yang saya terima telah memberi saya keyakinan untuk memohon dan seterusnya berjaya mendapatkan kenaikan pangkat sebagai eksekutif pada tahun 2022. Saya ingin menggalakkan warga Bank yang lain agar mempercayai diri sendiri dan terus merebut peluang walau di mana sahaja peluang itu berada!

Gambar Rajah 7: Pembangunan Berterusan Untuk Kakitangan, Melalui Pelbagai Saluran

Pelaburan pembelajaran dan pembangunan (learning and development, L&D) daripada gaji kasar:

3.5%

[purata 3 tahun (2019-2021): 5.2%]

Purata masa pembelajaran bagi setiap eksekutif:

50 jam

[purata 3 tahun (2019-2021): 44 jam]

Pembelajaran Bersemuka berbanding dengan Pembelajaran Secara Maya

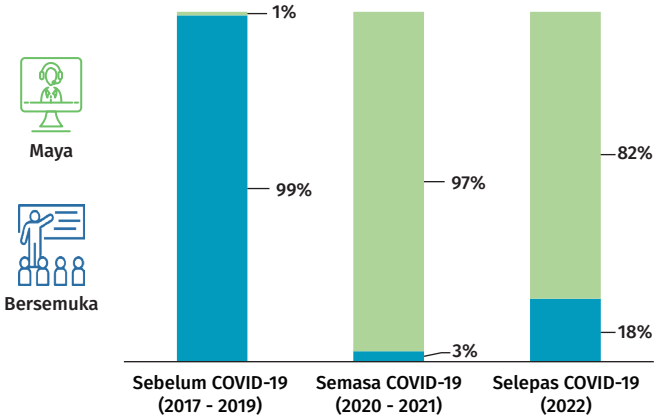

Nota:
- Kaedah latihan/kursus yang utama masih melalui saluran maya. Hal ini mengurangkan kos pelaburan latihan dan pembangunan Bank kerana kursus secara maya amnya lebih murah.
- Ketika Bank mula kembali kepada keadaan normal, warga kerja telah mendapat lebih banyak peluang untuk mengikuti latihan/kursus secara bersemuka.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Bank menerima anugerah Majikan Paling Digemari (Most Preferred Employer) dalam sektor kerajaan semasa Majlis Makan Malam GRADUAN Brand Awards pada 4 Disember 2022

Bagi membantu kakitangan Bank menangani cabaran yang semakin kompleks, Bank terus mengutamakan pembangunan mereka (Gambar Rajah 7). Bank menangani keperluan yang sedia ada dan pada masa yang sama meneroka bidang yang sedang pesat berkembang. Sebagai contoh, Bank memperkenalkan program Kesalinghubungan Perbankan Pusat pada tahun 2022, yang memberikan tumpuan pada kesalinghubungan serta keseimbangan (trade-offs) berhubung dengan mandat kestabilan monetari dan kewangan Bank. Program ini menjadi pelengkap kepada program biasiswa kakitangan Bank yang menggalakkan warga kerja Bank untuk mendapatkan kelayakan pascasiswazah dalam pelbagai bidang pengajian seperti teknologi kewangan (fintech), perubahan iklim dan perundangan Syariah. Pada tahun 2022, Bank juga menganugerahkan biasiswa kepada 47 anak muda Malaysia untuk mengikuti program prauniversiti dan ijazah sarjana muda.

Bagi mengekalkan penyesuaian organisasi, Bank terus menggalakkan kakitangannya untuk mendapatkan pensijilan profesional merentas pelbagai bidang. Pada masa ini, 606 kakitangan mempunyai keahlian dalam badan profesional serta kelayakan yang diiktiraf oleh Bank. Kemahiran warga Bank juga ditingkatkan untuk menyesuaikan diri dengan cara bekerja baharu. Pada tahun 2022, seramai 246 kakitangan pentadbiran telah didaftarkan dalam program kurikulum berstruktur untuk mempertingkatkan keupayaan mereka dalam bidang seperti kefasihan digital (digital fluency), pengurusan pejabat, komunikasi dan hubungan pihak berkepentingan. Memandangkan bekerja dari jarak jauh merupakan norma pada masa kini, Bank memberikan tumpuan pada mempertingkatkan amalan keselamatan siber semasa melakukan aktiviti dalam talian (cyber hygiene) dalam kalangan kakitangan dengan menjalankan sesi latihan wajib serta memperkenalkan pengakusaksian wajib kakitangan mengenai pengurusan keselamatan siber. Sila rujuk Bab 2.3 Pengurusan Risiko dan Kawalan Dalaman untuk meneliti lebih lanjut usaha Bank untuk mengatasi ancaman siber.

Perjalanan Bank masih jauh. Namun Bank telah mencapai kemajuan dalam usaha memenuhi matlamat untuk mewujudkan tempat kerja yang ideal, dan usaha-usaha Bank telah meraih pengiktirafan. Pada tahun 2022, Bank menerima anugerah Majikan Paling Digemari (Most Preferred Employer) dalam sektor kerajaan oleh GRADUAN Brand Awards.

Langkah Selanjutnya

Bank mengikuti perubahan landskap kerja dan berusaha untuk memastikan warga kerjanya terus menunjukkan prestasi yang baik dan berkembang. Pada tahun 2023, Bank telah melaksanakan audit tenaga kerja bebas untuk memberikan saranan tentang saiz optimum organisasi dalam persekitaran yang moden dan berunsurkan digital (digitalised) bagi melaksanakan mandat Bank untuk tiga tahun yang akan datang. Bank juga sedang mengkaji semula ruang fizikal pejabat bagi memastikannya dilengkapi dengan teknologi dan infrastruktur yang sesuai untuk tujuan Bank. Pada masa yang sama, Bank akan mewujudkan platform operasi digital bagi menambah baik proses pengurusan warga Bank, kewangan dan pemerolehan. Menerusi pelaburan ini, Bank berhasrat untuk mencapai produktiviti dan kecekapan yang lebih tinggi melalui model kerja hibrid yang menyokong bekerja di pejabat dan dari jarak jauh.

Ke Arah Sistem Kewangan yang Lebih Lestari

Usaha adaptasi dan mitigasi adalah penting untuk mencapai ekonomi yang berdaya tahan iklim bagi Malaysia. Peralihan ekonomi juga mencipta peluang pertumbuhan yang luas. Sektor kewangan memainkan peranan yang penting dalam menggerakkan dan menyokong peralihan ekonomi Malaysia yang teratur dan adil.

Pengenalan

Pada tahun 2022, Bank terus mencapai kemajuan dalam usahanya untuk menangani risiko berkaitan iklim, selaras dengan mandat Bank untuk menggalakkan kestabilan monetari dan kewangan serta dalam operasinya sendiri. Bank terus memberikan tumpuan pada usaha memperkukuh daya tahan iklim sektor kewangan. Penekanan juga diberikan pada meningkatkan sokongan pembiayaan dan perlindungan yang diperlukan oleh perniagaan untuk mengurangkan jejak karbon mereka. Bank terus mencatatkan kemajuan dalam melestarikan operasi sendiri serta meningkatkan penyelidikan untuk lebih memahami cara iklim dan alam semula jadi berinteraksi antara satu sama lain dan sistem kewangan dan ekonomi.

Sepanjang empat tahun Bank memacu usaha berkaitan perubahan iklim ini, tonggak utama daya tahan iklim telahdidirikan secara beransur-ansur dalam sektor kewangan. Ini termasuk rangka kerja bagi mengklasifikasi aset berdasarkan keberhasilan iklim, jangkaan pengawalan dan penyeliaan Bank dalam pengurusan risiko iklim, keperluan penzahiran berkaitan iklim dan infrastruktur untuk memenuhi keperluan data yang sangat penting. Kesemua tonggak ini telah membantu mempercepat usaha institusi kewangan untuk memainkan peranan mereka dengan lebih baik dalam merangsang peralihan yang teratur dan adil ke arah ekonomi yang lebih lestari.

Sebahagian besar institusi kewangan kini mengambil kira perubahan iklim dalam operasi, pengurusan risiko dan keputusan perniagaan masing-masing. Tindakan ini mempengaruhi cara institusi kewangan merangka strategi, menguruskan risiko, melaksanakan proses serta menawarkan produk dan penyelesaian (Gambar Rajah 1). Lebih banyak institusi kewangan juga telah mula aktif berinteraksi dan berbincang dengan pelanggan mereka tentang topik risiko iklim dan pelan peralihan.

Pertimbangan Iklim Diterapkan di Seluruh Bank

Bank komited untuk memimpin melalui teladan. Lembaga Pengarah dan pihak pengurusan kanan Bank memberikan panduan strategik untuk memperkasakan agenda daya tahan iklim Bank. Panduan ini termasuk memberikan hala tuju untuk membangunkan landskap dasar, mempertingkatkan tumpuan penyelidikan, mengatur strategi kerjasama dengan rakan serantau, mengadakan sesi libat urus dengan pihak berkepentingan serta menerapkan kelestarian dalam amalan seharian Bank. Lembaga Pengarah dan pihak pengurusan kanan menerima laporan terkini tentang kemajuan inisiatif berkaitan iklim di seluruh Bank, industri kewangan dan ekosistem yang lebih luas. Inisiatif ini diterajui oleh Unit Lestari yang ditubuhkan dengan fungsi khusus untuk menyelaraskan dan memacu inisiatif iklim Bank.

Unit Lestari bekerjasama rapat dengan jabatan-jabatan di Bank untuk mencapai keberhasilan iklim. Hal ini bagi memastikan bahawa keseluruhan strategi iklim Bank adalah sejajar dan dapat dilaksanakan secara terselaras. Isu berkaitan pelbagai aspek tindak balas Bank kepada risiko

Gambar Rajah 1: Kemajuan dalam Industri Kewangan pada Tahun 2022

Sumber: Bank Negara Malaysia

iklim juga dipertimbangkan pada peringkat jawatankuasa dasar di Bank, termasuk Jawatankuasa Kestabilan Kewangan, Jawatankuasa Dasar Monetari, Jawatankuasa Pengurusan Operasi dan Jawatankuasa Pengurusan. Bank telah mengembangkan pernyataan kesanggupan ambil risiko organisasi untuk mengambil kira risiko yang berpunca daripada perubahan yang berkaitan dengan alam semula jadi. Bank juga terus aktif meneruskan libat urus dengan bank-bank pusat dan pengawal selia kewangan pada peringkat serantau dan antarabangsa. Langkah ini membolehkan Bank bertukar-tukar pandangan dan pengalaman mengenai tindak balas Bank terhadap cabaran yang besar ini.

Kemajuan Berterusan dalam Memacu Agenda Iklim

Pada tahun 2022, Bank terus menyepadukan pertimbangan iklim dalam fungsi terasnya (Gambar Rajah 2). Dokumen-dokumen dasar dikeluarkan untuk memperjelas kehendak Bank agar institusi kewangan menguruskan risiko iklim secara berkesan. Bank juga menyokong projek-projek rintis[1] yang sedang dibangunkan bersama-sama dengan pihak industri dan kementerian kerajaan yang berkaitan. Penyelesaian ini menyokong peralihan kepada ekonomi rendah karbon dan membina daya tahan iklim. Selain itu, Bank terus mengadakan sesi libat urus dengan industri berhubung dengan persediaan untuk melaksanakan pelaporan dan penzahiran berkaitan iklim.

Kepakaran teknikal dalam bidang risiko iklim di dalam Bank masih sedang dibangunkan. Oleh itu, Bank terus membuat pelaburan dalam sumber untuk membina kecekapan kakitangan. Pengetahuan dibangunkan melalui program latihan berstruktur dan sesi perkongsian ilmu yang dianjurkan bersama dengan pakar industri dan akademik. Pada tahun 2022, semua peringkat kakitangan Bank, termasuk pengurusan kanan, mengambil bahagian dalam beberapa sesi perkongsian ilmu berkenaan topik iklim yang berkaitan dengan tugas dan operasi Bank. Bank juga sedang mempergiat usaha memperdalam pemahaman seperti potensi kesan landasan peralihan sektoral terhadap ekonomi dan sektor kewangan. Usaha ini akan dapat membantu Bank memantapkan pemahaman mengenai langkah-langkah dasar yang boleh diambil.

Bank turut mempertingkatkan usaha untuk memperbaiki pengurusan pelepasan karbon yang terhasil daripada operasi Bank. Contohnya menerusi kajian langkah-langkah kecekapan tenaga. Bank telah mula memantau metrik kelestarian, termasuk penggunaan elektrik, penggunaan air dan sisa plastik. Bank akan meneruskan usaha menambah baik cara Bank meneliti dan mengukur pelepasan karbon. Hal ini juga akan menyokong pembangunan pelan hala tuju ke arah karbon sifar bersih yang menjadi panduan untuk amalan Bank ke arah mencapai matlamat iklimnya. Bank menjangka untuk

[1] Contohnya, teknologi agro, perlindungan banjir parametrik.

melengkapkan pelan hala tuju ini pada tahun 2023. Bank juga terus meningkatkan kesedaran dalam kalangan kakitangan tentang inisiatif iklimnya selaras dengan pendekatan penglibatan seluruh Bank. Hal ini dilaksanakan menerusi pelbagai saluran, termasuk surat berita , siaran video dan hantaran forum.

Usaha-usaha ini selaras dengan ikrar Bank berhubung dengan pengurusan risiko, penzahiran dan bina upaya iklim sebagai ahli Central Banks and Supervisors Network for Greening the Financial System (NGFS) bagi menyokong Deklarasi Glasgow bersempena dengan United Nations Climate Change Conference ke-26 (COP26) pada tahun 2021.

Gambar Rajah 2: Kemajuan dan Hasil Inisiatif Iklim pada Tahun 2022

Pengawalan & Penyeliaan Kewangan

Membina landskap pengawalseliaan yang memudahkan dan meningkatkan daya tahan iklim dalam sektor kewangan

- Mengeluarkan Kertas Perbincangan mengenai pelaksanaan Ujian Tekanan Risiko Iklim (CRST) untuk perundingan (bulan Jun) dan Dokumen Dasar Pengurusan Risiko Iklim dan Analisis Senario (CRMSA) (bulan November).
- Libat urus dengan institusi kewangan untuk meningkatkan integriti data berikutan penyerahan pelaporan Taksonomi Perubahan Iklim berasaskan Prinsip (CCPT) yang pertama pada bulan Julai 2022.
- Memulakan usaha untuk menyepadukan risiko iklim ke dalam penilaian penyeliaan.

Pembinaan Keupayaan

Meningkatkan kecekapan dalaman

- Program Latihan Risiko Iklim dan Kewangan Lestari dengan kerjasama SOAS University of London, yang melibatkan kakitangan merentas pelbagai sektor.
- Sesi latihan teknikal khusus untuk kakitangan, seperti pengoperasian CCPT untuk penyelia, analisis risiko iklim.

Gambar Rajah 2a: Latihan berkaitan Risiko Iklim dan Kewangan Lestari

Objektif — Membangunkan kepakaran dalam kewangan lestari dan penilaian risiko berkaitan iklim dan alam sekitar.

- Risiko, konsep dan prinsip utama
- Iklim bagi dasar makroekonomi dan monetari
- Analisis senario dan ujian tekanan
- Iklim dalam rangka kerja kehematan
- Penyelesaian kewangan lestari
- Iklim dalam portfolio bank pusat

Dasar Makroekonomi & Monetari

Meningkatkan pengawasan dan ramalan makroekonomi

- Membangunkan instrumen pemodelan pada aras negara untuk menyokong penilaian holistik atas kesan risiko iklim terhadap ekonomi, termasuk di bawah andaian dasar makroekonomi yang berbeza.
- Menjalankan penyelidikan mengenai penyahkarbon untuk ekonomi Malaysia.

Pelaburan

Kelestarian sebagai satu faktor dalam pelaburan

- Menyepadukan ESG sebagai satu faktor dalam proses pembinaan portfolio dengan mengoptimumkan peruntukan portfolio dari segi pulangan yang dilaraskan risiko berdasarkan penarafan ESG.
- Menjajarkan peruntukan portfolio dengan metrik ESG utama seperti penambahbaikan dalam penarafan ESG dan alam sekitar serta sasaran pelepasan gas rumah hijau (GRH) sejajar dengan perjanjian Paris.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 2: Kemajuan dan Hasil Inisiatif Iklim pada Tahun 2022

Pengawalan & Penyeliaan Kewangan

Pelaburan dan kewangan hijau

- Jangkauan berfokus bagi meningkatkan kesedaran dan pengetahuan perusahaan kecil dan sederhana (PKS) tentang cara-cara untuk mendapat sokongan dalam peralihan kepada amalan yang lestari dan lebih hijau.
- Melancarkan Program Rantaian Nilai Penghijauan (GVC) untuk membantu PKS yang merupakan sebahagian daripada rantaian bekalan global untuk menghijaukan operasi mereka.

Gambar Rajah 2b: Program Rantaian Nilai Penghijauan (GVC)

Rakan Strategik[2]

MGTC
Program latihan penilaian pelepasan GRH

esgbook
Panduan untuk pelaporan ESG

PANTAS
Perisian untuk pengukuran pelepasan GRH

bsi.
Perkhidmatan jaminan pelaporan ESG

Institusi Kewangan

Pembiayaan peralihan
(Kemudahan Peralihan Rendah Karbon)

Ciri-ciri latihan teknikal

Impak perubahan iklim kepada perniagaan	Bagaimana perubahan iklim mempengaruhi aspek perniagaan yang berbeza
Peraturan berkaitan perubahan iklim	Implikasi Mekanisme Pelarasan Sempadan Karbon dan penzahiran iklim mengenai operasi perniagaan
Sesi perundingan dan lawatan	Nasihat dan diagnosis percuma oleh penyedia perkhidmatan
Bantuan teknikal dan kewangan	Gambaran keseluruhan mengenai alat dan pembiayaan yang tersedia

Kelestarian Korporat

Mengurangkan jejak karbon Bank

- Membangunkan papan pemuka dalaman untuk menjejak metrik kelestarian operasi Bank.
- Membangunkan profil pelepasan Bank.
- Memulakan kerja untuk membangunkan sasaran dan pelan hala tuju jangka panjang untuk Bank, dengan sokongan daripada pakar luar mengenai jejak karbon[3] dan penetapan sasaran pelepasan.
- Mengitar semula lebih 200 kilogram sisa elektronik, dan mengurangkan penggunaan plastik sebanyak 95% berbanding dengan tahun 2021 dengan beralih kepada alternatif berasaskan kertas di kafe Bank.
- Mengehad peningkatan penggunaan elektrik kepada 10% berbanding dengan tahun 2021 walaupun kakitangan beralih dari bekerja dari rumah ke bekerja di premis Bank sekerap 3 hari seminggu.
- Meminimumkan pelepasan GRH daripada operasi mata wang dengan menggalakkan pembayaran digital, mengedar semula wang kertas yang sesuai dan mengutamakan amalan kitar semula.

[2] Untuk projek rintis pertama.
[3] Jejak karbon ialah proses untuk mengukur jumlah pelepasan GRH keseluruhan yang berkaitan dengan semua aktiviti entiti.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Memanfaatkan Sinergi Melalui Jawatankuasa Bersama Mengenai Perubahan Iklim

Bank dan Suruhanjaya Sekuriti Malaysia (Securities Commision Malaysia, SC) terus bekerjasama rapat dengan industri kewangan menerusi Jawatankuasa Bersama Mengenai Perubahan Iklim (Joint Committee on Climate Change, JC3) untuk mempercepat dan menyelaraskan tindak balas sektor terhadap perubahan iklim.

Hasil utama JC3 termasuk penerbitan panduan tambahan (dalam bentuk Soalan Lazim) sebagai rujukan dalam melaksanakan CCPT, serta Panduan Pelaksanaan bagi membantu institusi kewangan bersiap sedia untuk menerapkan saranan Pasukan Petugas Khas Mengenai Penzahiran Kewangan Berkaitan Iklim (Task Force on Climate-related Financial Disclosures, TCFD) (Gambar Rajah 3). JC3 juga memuktamadkan Katalog Data Iklim yang menjadi sumber rujukan mengenai data berkaitan iklim dan alam sekitar untuk sektor kewangan. Katalog ini juga merupakan seruan kepada penyedia data untuk

menambah baik ketersediaan dan akses kepada data iklim secara keseluruhan (Gambar Rajah 4). Bagi menyokong usaha peralihan, JC3 menyelaraskan inisiatif antara Bank, industri dan kementerian serta agensi kerajaan yang berkaitan untuk meneroka projek rintis bagi mempertingkat kewangan hijau. Projek-projek ini bertemakan iklim seperti adaptasi, bandar lestari dan kewangan peralihan. JC3 terus menerajui beberapa sesi bina upaya dalam pelbagai bidang teknikal yang penting meliputi topik seperti analisis senario dan penzahiran berkaitan iklim. JC3 turut bekerjasama dengan Komuniti Pengamal Pengantaraan Berasaskan Nilai (Value-based Intermediation Community of Practitioners, VBI CoP). Susulan perundingan dengan JC3, VBI CoP memuktamadkan panduan sektoral Rangka Kerja Penilaian Impak Pembiayaan dan Pelaburan Pengantaraan Berasaskan Nilai (Value-based Intermediation Financing and Investment Impact Assessment Framework, VBIAF) yang melibatkan sektor minyak dan gas, perkilangan, dan pembinaan dan infrastruktur. Panduan Sektoral ini merupakan tambahan kepada panduan sektoral yang dikeluarkan pada tahun 2021 bagi minyak sawit, tenaga boleh diperbaharui dan kecekapan tenaga. Panduan sektoral ini memberikan bimbingan pada peringkat sektor atau peringkat transaksi untuk melaksanakan CCPT.

Peranan Bank dalam Tindak Balas "Seluruh Negara" Terhadap Iklim

Pada tahun 2022, Bank menjalinkan hubungan yang lebih erat dengan pelbagai kementerian dan agensi kerajaan. Ini termasuk pembentukan kumpulan kerja antara agensi antara JC3 dengan kementerian dan agensi yang berkaitan[4]. Platform ini membolehkan pertukaran maklumat dan idea yang berkaitan serta memupuk kerjasama bagi melaksana projek rintis. Hal ini telah membantu sektor kewangan menjajarkan usahanya dengan lebih baik dalam mendukung keutamaan iklim negara.

Bank dan JC3 adalah sebahagian daripada delegasi Malaysia ke United Nations Climate Change Conference yang ke-27 (COP27) pada bulan November 2022 di Sharm el-Sheikh, Mesir. Bank mengambil bahagian dalam beberapa sesi perbincangan panel yang dianjurkan di pavilion Malaysia dan pavilion United Nations Development Programme. Panel tersebut membincangkan topik seperti peranan kewangan dalam menguruskan risiko iklim, taksonomi untuk kewangan mampan serta peluang pembiayaan untuk alam semula jadi. Bank juga turut mengambil bahagian dalam Fireside Chat anjuran NGFS mengenai pembinaan keupayaan dan latihan. Gabenor juga menyampaikan ucapan semasa Sidang Kemuncak Forests and Climate Leaders Partnership atas undangan kerajaan United Kingdom.

Sumbangan kepada Kepimpinan Berwawasan Serantau dan Antarabangsa

Pada peringkat global, Bank terus menyumbang terhadap perbincangan global berhubung dengan tindakan yang perlu diambil untuk mengatasi cabaran yang dihadapi oleh Malaysia serta ekonomi sedang pesat membangun dan ekonomi membangun yang lain dalam menangani perubahan iklim. Pembiayaan yang besar, pengetahuan serta kemajuan teknologi diperlukan untuk menangani kesan ketidakseimbangan yang dihadapi akibat perubahan iklim. Menerusi penyertaan Bank dalam badan antarabangsa seperti NGFS dan forum-forum lain, Bank terus memberikan perspektif yang mustahak tentang cabaran peralihan bagi negara yang kecil dan membangun, termasuk ekonomi berpendapatan sederhana. Matlamat Bank adalah untuk membantu memajukan tindakan kolektif global untuk meningkatkan kesaksamaan iklim dan mengelakkan peralihan yang tidak teratur.

Bank merupakan sebahagian daripada ASEAN Taxonomy Board yang ditubuhkan pada bulan Mac 2021 untuk membangunkan, menyelenggara dan mempromosi Taksonomi ASEAN untuk Kewangan Mampan (Taksonomi ASEAN). Taksonomi ASEAN menetapkan satu sistem yang sama untuk mengklasifikasikan kegiatan ekonomi mampan. Taksonomi ini akan menjadi panduan kepada perniagaan dan pelabur dalam menjalankan aktiviti hijau dan peralihan, selain menyokong aliran kewangan peralihan yang inklusif ke rantau ASEAN. Mengambil kira perbezaan antara Negara Anggota ASEAN, Taksonomi ASEAN menggunakan pendekatan berbilang peringkat yang terdiri daripada dua komponen utama, iaitu Rangka Kerja Asas dan

[4] Kementerian Kewangan, Kementerian Sumber Asli, Alam Sekitar dan Perubahan Iklim (sebelum ini Kementerian Alam Sekitar dan Air serta Kementerian Tenaga dan Sumber Asli), Kementerian Ekonomi (Unit Perancang Ekonomi) dan Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri.

Gambar Rajah 3: Panduan Aplikasi untuk Penggunaan TCFD

TCFD TASK FORCE ON CLIMATE-RELATED FINANCIAL DISCLOSURES

Panduan aplikasi ini berfungsi sebagai sumber untuk memudahkan penggunaan saranan TCFD[5] oleh institusi kewangan.

Saranan Asas	Saranan Lanjutan
Institusi kewangan **melaksanakan semua cadangan asas dalam tempoh 24 bulan dan menjelang tahun 2024**	Penggunaan Institusi kewangan **bergantung kepada pendedahan risiko iklim keseluruhan mereka dan/atau kerumitan operasi**

Penzahiran:

Tadbir Urus

- Elemen asas, contohnya–
  - Pengawasan Lembaga Pengarah serta peranan pihak pengurusan dalam menilai dan menguruskan isu-isu berkaitan iklim
  - Kelayakan berkaitan kelestarian dan pembinaan keupayaan untuk Lembaga Pengarah

- Menubuhkan jawatankuasa berasingan mengenai perkara berkaitan iklim yang melapor kepada Lembaga Pengarah, dengan peranan dan tanggungjawab yang jelas

Strategi

- Risiko dan peluang berkaitan iklim serta impak terhadap model dan prestasi perniagaan
- Strategi dan kesanggupan ambil risiko terhadap risiko iklim

- Analisis senario iklim untuk–
  - Menilai implikasi risiko dan peluang berkaitan iklim terhadap perniagaan di bawah keadaan yang berbeza dari masa ke masa
  - Merumuskan strategi untuk menguruskan risiko ini

Pengurusan Risiko

- Menerapkan risiko berkaitan iklim ke dalam pengurusan risiko sedia ada termasuk proses untuk–
  - Kenal pasti dan menilai risiko ini
  - Menguruskan risiko ini, termasuk proses pengurusan risiko dan kawalan
  - Memasukkan perkara di atas ke dalam pengurusan risiko keseluruhan secara bersepadu

- Menerapkan risiko berkaitan iklim ke dalam pengurusan risiko sedia ada termasuk proses untuk–
  - Mengenal pasti dan menilai kepentingan, saiz dan skop risiko ini
  - Meningkatkan kesiapsiagaan institusi untuk menguruskan risiko ini
  - Memasukkan perkara di atas ke dalam pengurusan risiko keseluruhan

Metrik dan Sasaran

- Metrik berkaitan iklim utama (contohnya pelepasan GRH), dan kontekstualkan metrik tersebut dengan petunjuk kewangan lain
- Sasaran utama berkaitan iklim berdasarkan metrik yang diiktiraf

- Metrik berkaitan iklim utama yang lebih kompleks, dengan mengambil kira analisis berpandangan ke hadapan (contohnya pelepasan[6] GRH Skop 3 mutlak)

[5] TCFD ditubuhkan untuk membantu mengenal pasti maklumat yang diperlukan bagi menyokong keputusan pelaburan, pinjaman dan pengunderaitan insurans yang bermaklumat dan meningkatkan pemahaman serta analisis risiko berkaitan iklim.
[6] Pelepasan GRH Skop 3 adalah pelepasan tidak langsung yang timbul dalam rantaian nilai aktiviti perniagaan syarikat, termasuk pelepasan yang dibiayai.

Sumber: Jawatan Kuasa Bersama Mengenai Perubahan Iklim

Gambar Rajah 4: Katalog Data Iklim

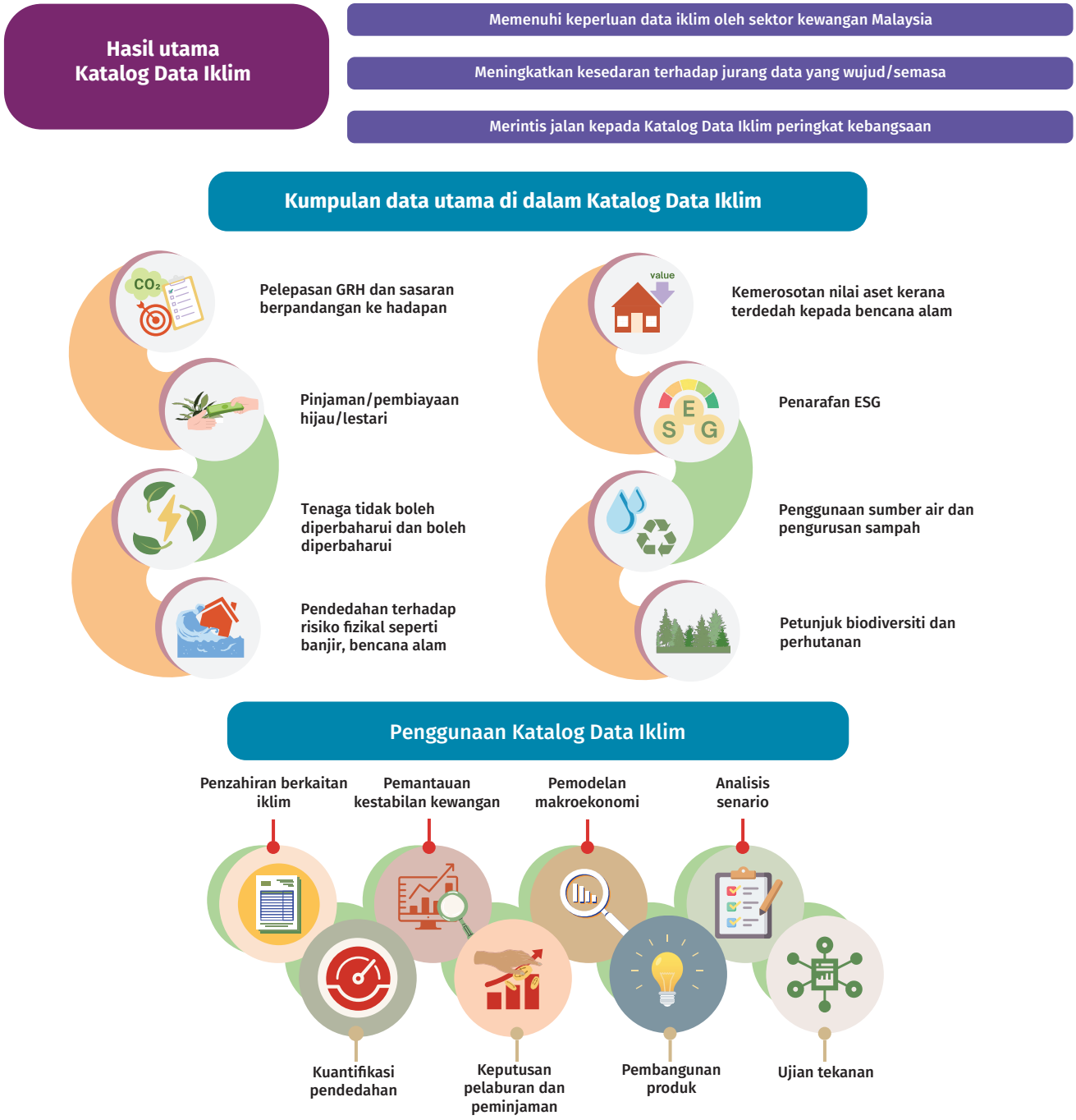

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gabenor Nor Shamsiah Yunus menyampaikan ucapan semasa Sidang Kemuncak Forests and Climate Leaders Partnership di COP27

Madelena Mohamed (Pengarah Unit Lestari; tengah) sebagai ahli panel dalam Advancing Our Climate Journey: The Role of Finance di COP27

Piawaian Lanjutan. Bank menerajui pembangunan Rangka Kerja Asas, serta giat membangunkan nilai ambang bagi sektor tumpuan yang dikenal pasti di bawah Piawaian Lanjutan.

Selain itu, Bank menyokong Pusat Penyelidikan dan Latihan South East Asian Central Banks (SEACEN) untuk membangunkan dan melaksanakan ASEAN Core Curriculum on Climate Risk Resilience and Sustainable Finance. Kurikulum tersebut mengandungi siri blok latihan mengenai risiko iklim dan cabarannya terhadap kestabilan kewangan dan makroekonomi.

Bank juga meraih manfaat menerusi penyertaan dalam aliran kerja dan pasukan petugas NGFS. Manfaat paling ketara adalah sebagai pengerusi bersama dengan Bank for International Settlements (BIS) bagi Task Force on Capacity Building and Training. Bank turut menjadi pengerusi bersama dengan Deutsche Bundesbank dalam Expert Network on Data. Di samping itu, Bank terus terlibat aktif dalam usaha berkaitan iklim yang dibuat oleh Basel Committee on Banking Supervision, International Association of Insurance Supervisors dan Executives' Meeting of East Asia Pacific Central Banks. Kesemua saluran ini membolehkan kakitangan Bank memberikan sumbangan kepada pembangunan global dalam pengurusan risiko iklim dan pembiayaan peralihan.

Langkah Seterusnya

Penghijauan (*'going green'*) adalah penting buat negara atas dua sebab utama. Pertama, untuk menguruskan dan mengurangkan risiko yang berkaitan dengan kesan perubahan iklim yang tidak dapat dielakkan, iaitu risiko fizikal dan juga risiko peralihan. Matlamatnya adalah untuk memastikan ekonomi negara dan sekali gus perniagaan dan individu tidak terjejas akibat perubahan iklim. Kedua, untuk membolehkan Malaysia dan rakyatnya meraih manfaat daripada peluang yang ditawarkan

Gabenor Nor Shamsiah Yunus sebagai ahli panel ketika Persidangan Ulang Tahun ke-80 Bank of Thailand dengan BIS

Timbalan Gabenor Jessica Chew menyampaikan ucapan pembukaan semasa Persidangan Pembangunan dan Pembiayaan Perumahan Hijau di Asia oleh Cagamas

oleh peralihan hijau. Hal ini bermakna peluang pekerjaan yang lebih banyak, pendapatan yang lebih tinggi dan kemakmuran yang dikongsi bersama secara keseluruhan.

Usaha mencapai karbon sifar bersih untuk Malaysia memerlukan pelaburan melebihi RM350 bilion[7]. Kerajaan dan sektor swasta serta komuniti antarabangsa mempunyai peranan yang amat penting ke arah mencapai matlamat ini. Peralihan kepada ekonomi yang berdaya tahan iklim melibatkan kos dan risiko yang tinggi. Kerajaan perlu membantu menyerap sebahagian risiko ini atau mengurangkan kos keseluruhan, terutamanya untuk segmen yang mudah terjejas seperti PKS. Bantuan ini boleh diberikan dalam bentuk geran, jaminan dan faedah cukai. Mekanisme kewangan campuran yang menggabungkan dana sektor swasta dan awam untuk membiayai aktiviti peralihan hijau yang berisiko tinggi dan aktiviti adaptasi juga adalah penting. Bagi sektor kewangan, mereka boleh menyalurkan pembiayaan kepada aktiviti mesra iklim atau aktiviti yang menyokong peralihan hijau. Produk yang inovatif perlu diperkenalkan untuk mengagihkan risiko, menggalakkan pelaburan serta memenuhi keperluan

[7] Sivaprasad, D., Chin, V., Tak, H., Ming, T.K., Ching, F.O., Kwong, J., Chan, H., Iyer, L.L.R. (2021) Securing our future: Net zero pathways for Malaysia. WWF, Boston Consulting Group, Malaysia.

pengguna dengan lebih baik. Bagi Malaysia, langkah-langkah ini juga sewajarnya tidak mengakibatkan ketercualian dari perkhidmatan kewangan yang akan melebarkan lagi jurang pendapatan. Hal ini bagi memastikan golongan yang paling mudah terjejas oleh perubahan iklim dan lazimnya paling kurang menyumbang kepada perubahan iklim tersebut, tidak mengalami kesan secara tidak seimbang.

Bank akan terus memberikan tumpuan pada usaha membina daya tahan iklim dalam sektor kewangan dan mempertingkatkan keupayaannya untuk menyokong kegiatan peralihan dan aktiviti adaptasi, berlandaskan kemajuan yang telah dicapai sejak beberapa tahun kebelakangan ini (Gambar Rajah 5). Bank akan terus memperhalus pendekatan pengawalan dan penyeliaannya dengan mengambil kira risiko berkaitan dan faktor dalam negeri. Usaha yang sedang dilaksanakan dengan kerajaan dan industri untuk menambah baik ekosistem kewangan hijau dan mampan akan turut dipertingkatkan. Hal ini termasuk mengurangkan jurang data serta membangunkan produk dan penyelesaian. Bank juga akan meneruskan libat urus yang erat dengan pihak berkepentingan utama untuk memupuk kerjasama yang berterusan. Usaha ini termasuk perkongsian sumber dan pembinaan keupayaan secara bersama. Akhir sekali, Bank akan terus memperkukuh keupayaan dan kesedaran dalam untuk menghijaukan operasi Bank sendiri.

Gambar Rajah 5: Bidang Tumpuan Utama Bank bagi Tahun 2023

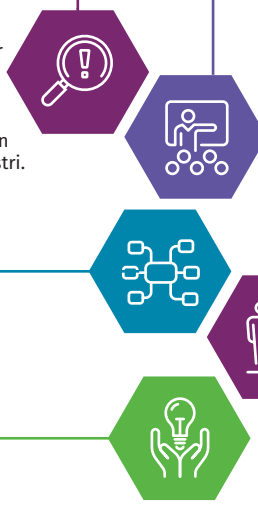

1 Pengurusan risiko

- Penyelidikan untuk mengkaji implikasi perubahan iklim terhadap kestabilan kewangan dan monetari. Bidang tumpuan termasuk pendedahan ekonomi terhadap risiko banjir dan peralihan tenaga arang batu.
- Menyokong institusi kewangan dalam pelaksanaan CCPT yang berwibawa.
- Meneruskan persediaan untuk pelaksanaan CRMSA dan CRST melibatkan seluruh industri.
- Menyokong institusi kewangan dalam menerapkan saranan TCFD.

2 Libat urus dan pembinaan keupayaan

- Menyokong inisiatif kerajaan dalam bidang utama yang kritikal.
- Membangunkan program pembinaan keupayaan yang lebih berstruktur dan melibatkan lebih ramai kakitangan. Hal ini termasuk kurikulum yang komprehensif dan laluan binaan upaya yang sesuai dengan pelbagai sektor.
- Mengadakan libat urus dan bekerjasama dengan komuniti usahawan, termasuk PKS untuk membantu perjalanan peralihan mereka.

3 Menangani jurang data

- Menangani jurang data yang berterusan dan meningkatkan kebolehcapaian data mengenai risiko berkaitan iklim bagi institusi kewangan.

4 Kepimpinan melalui teladan

- Membangunkan sasaran jangka sederhana dan jangka panjang Bank dan melaksanakan Pelan Kelestarian Operasi.
- Mengumpul data yang relevan untuk mengira pelepasan GRH Skop 1, Skop 2 dan Skop 3.

5 Produk dan Inovasi

- Membangunkan program perintis untuk penyelesaian hijau bagi memangkin dan meluaskan sokongan sektor kewangan.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Mengukur Kemajuan ke Arah Ekonomi Rendah Karbon

Malaysia menetapkan sasaran untuk menjadi negara yang mempunyai pelepasan gas rumah hijau (*greenhouse gas*, GHG) bersih sifar seawal tahun 2050. Sehubungan dengan itu, kerajaan sedang merumuskan Strategi Pembangunan Rendah Karbon Jangka Panjang (*Long-Term Low Emissions Development Strategy*, LT-LEDS). Matlamat strategi ini adalah untuk mengartikulasikan pelaksanaan program yang boleh dicapai dan dasar yang diperlukan pada masa ini bagi mencapai sasaran pengurangan pelepasan GHG yang sejajar dengan matlamat *United Nations Framework Convention on Climate Change* (UNFCCC). Strategi ini akan dapat menyokong peralihan Malaysia ke arah ekonomi rendah karbon serta berdaya tahan terhadap iklim secara teratur dan saksama[1] seawal tahun 2050. LT-LEDS juga membantu mengenal pasti peluang-peluang tersedia untuk sektor ekonomi yang berbeza. Oleh itu, LT-LEDS merupakan alat dasar penting yang membolehkan perniagaan dan institusi kewangan menyelaraskan strategi mereka untuk mengurangkan pelepasan GHG.

Sementara LT-LEDS sedang dimuktamadkan, kerajaan juga telah merancang untuk mewujudkan pendorong dan infrastruktur utama bagi membantu peralihan kepada ekonomi rendah karbon. Usaha ini termasuk rancangan untuk memperkenalkan rangka kerja perundangan dan rangka kerja penetapan harga karbon. Pelancaran *Bursa Carbon Exchange* (BCX), iaitu pasaran karbon sukarela, pada 9 Disember 2022 merupakan satu lagi kemajuan. BCX membolehkan perniagaan mencapai sasaran iklim melalui perdagangan kredit karbon daripada aktiviti atau projek yang mengurangkan atau mengelakkan pelepasan GHG. Rencana ini memberikan tumpuan pada perakaunan karbon yang menyokong sistem penetapan harga dan perdagangan karbon selain membolehkan kemajuan berkaitan dengan matlamat iklim dapat diukur dengan cara yang boleh dipercayai. Rencana ini mengkaji elemen dan pendekatan utama perakaunan karbon, serta kepentingannya dalam konteks hasrat Malaysia mencapai karbon sifar bersih.

Perakaunan karbon sebagai pendorong peralihan yang penting

Satu rangka kerja perakaunan karbon yang jelas, konsisten dan berwibawa yang juga dikenali sebagai perakaunan GHG, merupakan pendorong utama untuk peralihan ke arah ekonomi rendah karbon. Perakaunan karbon menyediakan rangka kerja untuk mengukur kesan iklim daripada pelepasan GHG. Langkah ini membolehkan sasaran ditetapkan bagi menghad dan mengurangkan pelepasan karbon serta mengenal pasti bidang perkembangan baharu. Dari segi konsep, perakaunan karbon adalah sama seperti perakaunan kewangan. Kedua-duanya merupakan satu bentuk rangka kerja pengukuran yang menggalakkan kebertanggungjawaban. Kedua-duanya juga membolehkan perbandingan prestasi antara entiti, industri dan masa dengan konsisten dan telus. Pengiraan jumlah karbon dioksida (dan yang setara dengannya) yang dilepaskan oleh perniagaan daripada aktiviti langsung (skop 1) dan tidak langsung (skop 2 dan skop 3) membolehkan pemantauan, pelaporan dan pengesahan pelepasan GHG yang berwibawa (Gambar Rajah 1). Pelepasan karbon kemudiannya boleh dinilai dengan sewajarnya berdasarkan sasaran pelepasan.

Langkah mewajibkan perakaunan karbon boleh menghasilkan impak yang lebih besar kepada pengurangan pelepasan GHG. Bagi mencapai matlamat ini, beberapa prasyarat penting perlu ada. Sistem dan infrastruktur pengawalseliaan dan pelaporan yang berkaitan perlu disediakan bagi menyokong pelaporan GHG yang berwibawa oleh syarikat. Mempunyai perundangan akan memudahkan penguatkuasaan yang berkesan. Seterusnya, tumpuan perniagaan dalam usaha membina pengetahuan dan keupayaan juga adalah sangat penting (Gambar Rajah 2). Memiliki data berkaitan bagi memudahkan pemantauan dan pengesahan akan menyokong penambahbaikan rangka kerja pada masa hadapan bagi memastikannya terus relevan dan berkesan.

[1] Peralihan yang saksama menyasarkan semua segmen komuniti perniagaan dan masyarakat dapat meraih manfaat daripada peralihan negara kepada ekonomi rendah karbon dan tiada pihak yang dibiarkan ketinggalan. Usaha ini melibatkan penyediaan sokongan yang diperlukan termasuk alat, pengetahuan dan peluang latihan semula, bagi membolehkan komuniti yang lebih mudah terjejas seperti PKS dan isi rumah berpendapatan lebih rendah untuk menyesuaikan diri dan membuat pelarasan yang diperlukan serta meminimumkan kesan jangka pendek.

Gambar Rajah 1: Greenhouse Gas Protocol - Kategori Perakaunan Karbon

Perakaunan Karbon
Kaedah untuk mengira, menginventori dan melaporkan pelepasan GHG
(sering digunakan secara bergantian dengan perakaunan GHG)

Pelepasan langsung	Pelepasan tidak langsung

Skop 1

Kemudahan syarikat

Kenderaan syarikat

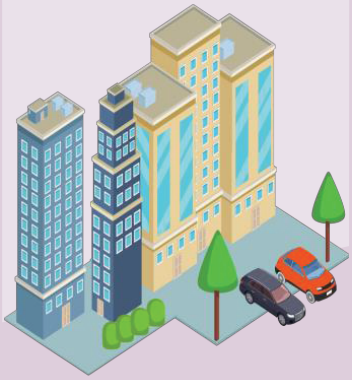

Skop 2

Elektrik, wap, pemanasan & penyejukan yang dibeli untuk kegunaan sendiri

Skop 3

- Barangan & perkhidmatan yang dibeli
- Barangan modal
- Bahan api & tenaga berkaitan
- Pengangkutan & pengedaran
- Sisa dari operasi
- Perjalanan & ulang-alik
- Aset yang dipajak
- Pelaburan

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 2: Prasyarat untuk Melaksanakan Rangka Kerja Perakaunan Karbon Kebangsaan

Perundangan	Rangka kerja kawal selia	Sistem MRV berpusat dalam talian	Pembinaan kapasiti
Mewajibkan perakaunan karbon dan pelaporan pelepasan selaras dengan rangka kerja antarabangsa	Garis panduan dan prosedur yang jelas memperincikan keperluan untuk pemantauan, pelaporan dan pengesahan	Memudahkan pelaporan/pengumpulan, pengesahan, pemantauan dan analisa data	Pengetahuan dan bantuan teknikal untuk perakaunan, pengukuran dan pelaporan karbon

MRV - Pengukuran, Pelaporan dan Pengesahan

Sumber: Berdasarkan penilaian tanda aras pelbagai negara

Rangka Kerja Perakaunan Karbon

Terdapat beberapa rangka kerja perakaunan karbon telah digunakan di seluruh dunia. Pilihan rangka kerja bergantung pada tujuan yang dihendaki. Pada peringkat kebangsaan, negara-negara menerima pakai garis panduan yang dirumuskan oleh *Intergovernmental Panel on Climate Change*, (IPCC)[2]. Berdasarkan garis panduan IPCC, negara-negara perlu menyedia dan melaporkan inventori GHG selaras dengan prinsip teras seperti yang dinyatakan dalam Gambar Rajah 3. Negara-negara yang menandatangani UNFCCC, termasuk Malaysia, mengikuti garis panduan IPCC apabila menyerahkan laporan dwitahunan inventori GHG kepada UNFCCC.

Gambar Rajah 3: Prinsip Rangka Kerja Perakaunan Karbon yang Baik

Sumber: UNFCCC

Laporan kemas kini dwitahunan Malaysia 2020 kepada UNFCCC menunjukkan bahawa sumber utama pelepasan GHG adalah daripada sektor tenaga (79.4% daripada jumlah keseluruhan pelepasan). Maklumat ini memberikan pemahaman penting untuk merumuskan dasar. Hal ini membantu menghalakan tumpuan pembuat dasar ke arah membangunkan strategi peralihan untuk sektor tenaga.

Tujuan Garis Panduan IPCC digunakan pada peringkat kebangsaan adalah untuk memudahkan pelaporan negara. Penggunaannya pada peringkat entiti adalah kurang sesuai memandangkan Garis Panduan IPCC tidak memberikan panduan yang terperinci tentang pelepasan berasaskan aktiviti. Selain itu, kaedah IPCC hanya merangkumi pelepasan langsung yang tidak memadai untuk memberikan pandangan berkaitan dengan keputusan operasi dan strategik pada peringkat entiti. Oleh itu, entitisering menggunakan rangka kerja yang berbeza untuk mengukur pelepasan masing-masing (Gambar Rajah 4). Setiap rangka kerja menggunakan kaedah yang berbeza. Sebagai contoh, Greenhouse Gas Protocol menyediakan amalan terbaik untuk mengira inventori GHG. Sementara itu, ISO14064 memberikan tumpuan pada proses dan lazimnya digunakan untuk tujuan pengesahan. Memahami kaedah yang menjadi asas rangka kerja dan batasannya adalah penting untuk memastikan maklumat yang diperoleh dan dihasilkan adalah bertepatan dengan tujuan yang dikehendaki, ditafsirkan dan dianalisis dengan betul serta apa-apa tindakan selanjutnya diambil adalah berdasarkan maklumat yang terperinci.

Rangka kerja perakaunan karbon umum lazimnya menggunakan beberapa pendekatan untuk mengukur pelepasan karbon. Pendekatan tersebut berasaskan perbelanjaan, berasaskan aktiviti dan/atau pendekatan secara campuran (Gambar Rajah 5).

[2] IPCC ialah sebuah badan saintifik yang ditauliahkan oleh UNFCCC

Gambar Rajah 4: Rangka Kerja Perakaunan Karbon yang Biasa Digunakan

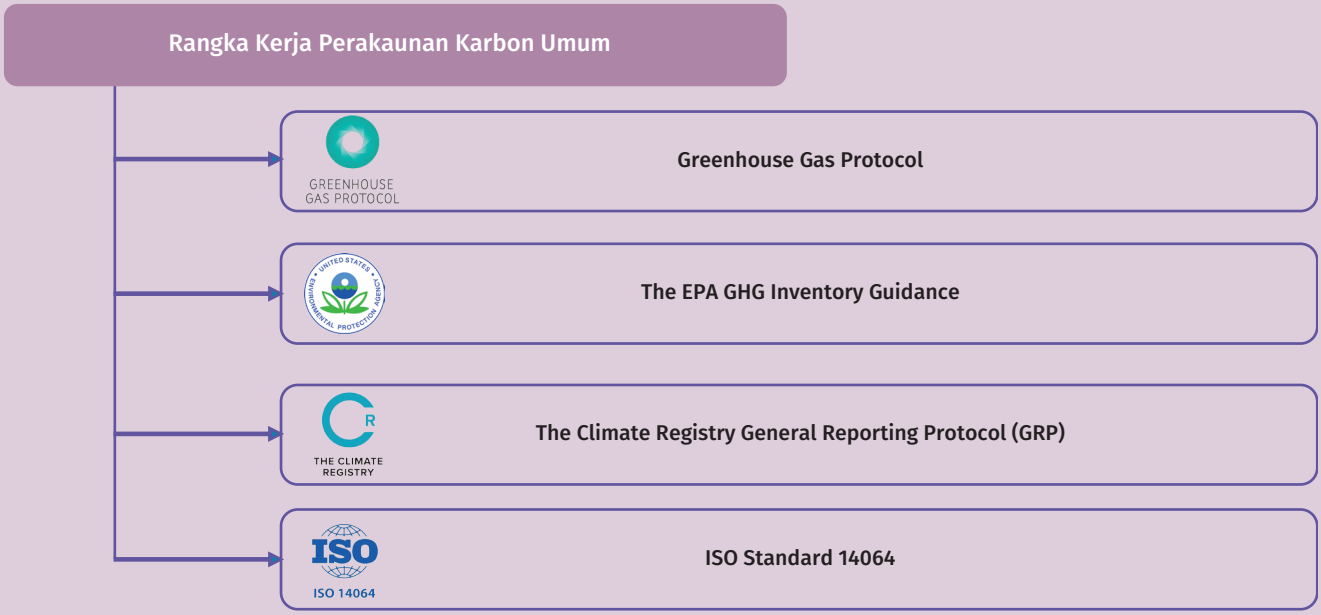

Sumber: Corporate Finance Institute

Gambar Rajah 5: Pendekatan untuk Mengukur Pelepasan Karbon

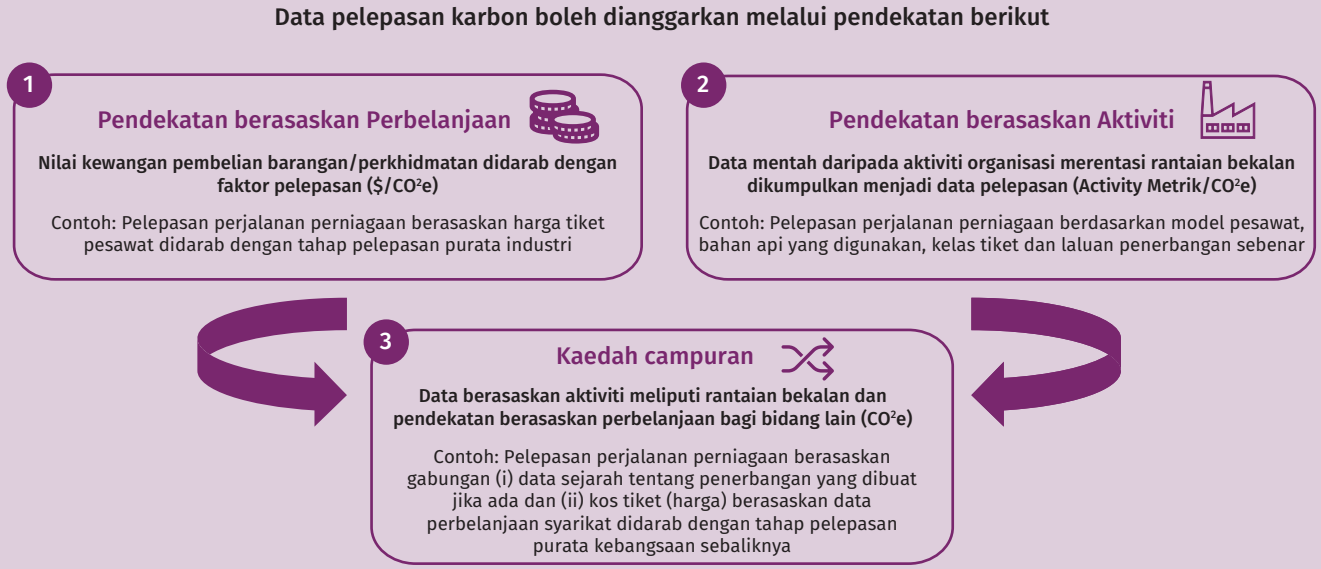

Sumber: Greenhouse Gas Protocol

Greenhouse Gas Protocol mengesyorkan kaedah campuran, iaitu kaedah pengukuran karbon yang paling kerap digunakan berdasarkan pendekatannya yang pragmatik.[3]

[3] Walaupun maklumat tentang aktiviti perniagaan untuk mengukur jumlah karbon yang dihasilkan oleh perniagaan berbanding dengan data berasaskan perbelanjaan biasanya lebih tepat, maklumat tersebut tidak begitu mudah didapati dan mungkin memakan masa untuk dikumpulkan.

Kepentingan Perakaunan Karbon bagi Perniagaan

Terdapat permintaan yang semakin meningkat daripada pemegang saham dan para pelabur terhadap penzahiran berkaitan iklim. Hal ini termasuk penzahiran tentang pelepasan GHG untuk memudahkan keputusan pelaburan mereka selain memenuhi keperluan pengawalseliaan. Institusi kewangan yang telah memberikan komitmen sasaran karbon bersih sifar juga memerlukan penzahiran pelepasan GHG apabila mereka mula menilai dan menzahirkan pelepasan GHG daripada aktiviti pinjaman dan pelaburan mereka. Para pemilik aset besar dan pengurus aset yang menerajui rantaian pelaburan juga sedang membuat kemajuan yang besar untuk menyediakan penzahiran kewangan berkaitan iklim yang lebih baik yang menyokong sasaran iklim. Perkembangan ini membentuk keputusan pembiayaan dan pelaburan. Oleh yang demikian, keupayaan perniagaan untuk mengukur dan melaporkan pelepasan dengan tepat menjadi lebih penting bagi perniagaan untuk mendapatkan modal yang diperlukan pada kos yang berpotensi lebih rendah. Kerajaan dan pengawal selia di seluruh dunia juga sedang menggiatkan usaha untuk mempercepat kemajuan berkaitan dengan matlamat iklim dan menambah baik penzahiran tentang pelepasan karbon (Gambar Rajah 6).

Gambar Rajah 6: Keperluan Pengawalseliaan Semasa dan Baru berhubung dengan Penzahiran Iklim dan Kelestarian

Keperluan International Sustainability Standards Board*

- Garis asas antarabangsa penzahiran kelestarian bagi memenuhi keperluan maklumat pelabur untuk menaksir nilai perusahaan
- Syarikat dikehendaki menzahirkan tahap pelepasan GHG kasar mutlak

Kesan terhadap perniagaan

- **Akses kepada modal** – Para pelabur dan institusi kewangan memerlukan para peniaga untuk meningkatkan penzahiran perniagaan mereka. Sebagai contoh, metrik dan sasaran kemampanan
- **Penilaian perusahaan** – daya maju jangka panjang perniagaan dinilai berasaskan keupayaan mereka untuk menggabungkan risiko dan peluang berkaitan iklim

Mekanisme Pelarasan Sempadan Karbon

- Tarif karbon/fi yang dikenakan pada barangan import berdasarkan tahap pelepasan GHG yang dihasilkan semasa perkilangan

Kesan terhadap perniagaan

- **Daya saing harga untuk eksport** – Harga yang lebih tinggi kerana fi/tarif karbon akan dikenakan ke atas barangan yang dieksport
- **Potensi keuntungan/kerugian dalam bahagian pasaran** – Pembekal dalam rantaian nilai mungkin memperoleh atau kehilangan bahagian pasaran sekiranya pelanggan mereka beralih kepada pembekal yang lebih lestari

Rangka kerja pelaporan kelestarian Bursa Malaysia

- Keperluan pelaporan kelestarian yang dipertingkatkan untuk pasaran Utama dan ACE

Kesan terhadap perniagaan

- **Akses kepada modal –** perniagaan dengan komitmen kemampanan yang jelas mempunyai akses yang lebih baik kepada pembiayaan atau pelaburan
- **Penalti ketidakpatuhan –** syarikat tersenarai yang tidak menerimaguna berpotensi menghadapi tindakan penguatkuasaan daripada Bursa Malaysia termasuk kemungkinan dikeluarkan daripada senarai

*Piawaian draf

Sumber: Himpunan daripada pelbagai pengumuman pengawalseliaan

Perakaunan Karbon Adalah Penting untuk Kemajuan Malaysia ke Arah Mencapai Hasrat Sifar Bersih

Pada masa ini, beberapa bentuk penzahiran kelestarian telah diwajibkan bagi entiti yang tersenarai di Malaysia. Rancangan sedang dilaksanakan untuk menambah baik penzahiran tersebut dengan memasukkan data pelepasan GHG.[4] Bagi institusi kewangan, penzahiran mandatori berasaskan saranan TCFD[5] akan bermula pada tahun 2024. Mandat lebih luas yang melibatkan entiti lain bagi mengukur dan menzahirkan pelepasan karbon masing-masing akan melengkapi usaha ini bagi memastikan komitmen bertukar menjadi tindakan.

[4] Bursa Malaysia menghendaki entiti yang tersenarai untuk menzahirkan Pernyataan Kelestarian yang antara lain merangkumi aspek tadbir urus dan strategi sejak tahun 2016.

[5] *Task Force on Climate-Related Financial Disclosures* (TCFD) di bawah *Financial Stability Board* telah membangunkan rangka kerja untuk membantu entiti menyediakan penzahiran kewangan yang lebih berkesan berkaitan iklim. Rangka kerja ini terdiri daripada empat komponen, iaitu tadbir urus, strategi, pengurusan risiko, serta metrik dan sasaran.

Rangka kerja perakaunan karbon negara menyediakan pendekatan yang konsisten untuk menilai pelepasan GHG dan membolehkan sasaran ditetapkan pada peringkat entiti, sektor dan negara bagi mengehadkan pelepasan ini. Lebih banyak negara, termasuk di rantau ini, telah memperkenalkan rangka kerja pelaporan GHG (Gambar Rajah 7) sejak kebelakangan ini. Pelepasan karbon kemudiannya boleh ditetapkan harga dengan sewajarnya berasaskan sasaran ini bagi mempengaruhi keputusan dan tingkah laku perniagaan.

Gambar Rajah 7: Rangka Kerja dan Sistem Pelaporan GHG di Negara-negara Terpilih

Sumber: Laman web kerajaan masing-masing

Buat masa ini, pengukuran di Malaysia dilakukan berdasarkan data yang diperoleh melalui pelbagai sumber seperti agensi kerajaan dan penerbitan yang berkenaan. Sebagai contoh, data untuk mengukur pelepasan oleh sektor tenaga diperoleh daripada Imbangan Tenaga Kebangsaan (*National Energy Balance*, NEB), agensi kerajaan lain dan sektor swasta. Data antarabangsa pula digunakan bagi lingkungan yang tiada data pada peringkat negara. Jika data untuk tempoh tertentu tidak tersedia, penentuluaran (*extrapolation*) mengikut Garis Panduan IPCC akan dilaksanakan. Kini terdapat rancangan untuk membangunkan faktor pelepasan mengikut negara[6] bagi sektor-sektor utama. Usaha ini akan merangkum asas yang baik untuk kerajaan membangunkan rangka kerja perakaunan karbon pada peringkat kebangsaan pada masa hadapan. Bagi tempoh jangka panjang, rangka kerja ini akan menyediakan dasar untuk kerajaan membangunkan dan meningkatkan mekanisme pasaran seperti pematuhan pasaran karbon. Usaha ini seterusnya adalah sangat penting untuk mempercepat tindakan iklim di Malaysia ke arah matlamat karbon bersih sifar dan mengurangkan kesan buruk akibat peralihan yang tidak teratur.

[6] Faktor pelepasan mengikut negara dibangunkan dengan mengambil kira data mengikut negara, seperti kandungan karbon dalam bahan api yang digunakan, faktor pengoksidaan karbon dan kandungan tenaga bahan api.

Rujukan

Azil, A., Barnard, V., Blaufelder, C., Levy, C., Nielsen, T., & Ramanathan, B. (2021, October 28). Putting carbon markets to work on the path to net zero. McKinsey. https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/putting-carbon-markets-to-work-on-the-path-to-net-zero

Bank Negara Malaysia. (2021). Climate Change and Principle-based Taxonomy. https://www.bnm.gov.my/-/climate-change-principle-based-taxonomy

Bank Negara Malaysia. (2022). Climate Risk Management and Scenario Analysis. https://www.bnm.gov.my/documents/20124/938039/PD_Climate-Risk-Mgmt-Scenario-Analysis-Nov2022.pdf

Bernama. (2022, November 7). "LT-LEDS forms foundation, determines way forward for Malaysia to achieve net-zero GHG emissions". https://www.bernama.com/en/business/news.php?id=2127020

Brightest. What is Carbon Accounting? - A definition, overview, and glossary of key carbon accounting terms. https://www.brightest.io/carbon-accounting-definition

Bursa Malaysia. (2015). Sustainability Reporting Guide. https://www.bursamalaysia.com/sites/5bb54be15f36ca0af339077a/content_entry5ce3b5005b711a1764454c1a/5ce3c83239fba2627b286508/files/bursa_malaysia_sustainability_reporting_guide-final.pdf?1570701456

Bursa Malaysia. (2022). "Bursa Malaysia Enhances Sustainability Reporting Framework with New Climate Change Reporting". https://www.bursamalaysia.com/sites/5bb54be15f36ca0af339077a/content_entry5c11a9db758f8d31544574c6/63312a2439fba20d86ba8e16/files/26Sept_2022_Bursa_Malaysia_Enhances_Sustainability_Reporting_Framework_With_New_Climate_Change_Reporting.pdf?1664169009

Bursa Malaysia. (2022, December 9). "Bursa Malaysia Launches a Voluntary Carbon Market Exchange". https://www.bursamalaysia.com/bm/about_bursa/media_centre/bursa-malaysia-launches-a-voluntary-carbon-market-exchange

CEO Action Network, Climate Governance Malaysia. (2022). Towards a Low Carbon Emissions Pathway – CEO Action Network Report. https://www.bnm.gov.my/documents/20124/3770663/jc3_can_cgm_report_2022.pdf

Clean Energy Regulator. (2022, August 23). About the National Greenhouse and Energy Reporting scheme. https://www.cleanenergyregulator.gov.au/NGER/About-the-National-Greenhouse-and-Energy-Reporting-scheme

Climate Change Commision. (2017). Philippine GHG Inventory and Reporting Protocol: Manual for Business. https://climate.gov.ph/files/GHG-Manual-for-Business-2017.pdf

Department of Environmental Affairs. (2016, February). The Calculation of Country Specific Emission Factors for the Stationary Combustion of Fuels in the Electricity Generation Sector. https://www.dffe.gov.za/sites/default/files/docs/publications/calculationofcountryspecificemissionfactors.pdf

European Union. (2022). "European Green Deal: Agreement reached on the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)". https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7719

Gillenwater. M. (2022). Examining the impact of GHG accounting principles, Carbon Management, 13:1, 550-553. https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17583004.2022.2135238

Greenhouse Gas Protocol. (2013). Technical Guidance for Calculating Scope 3 Emissions - Supplement to the Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting & Report Standard. https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/Scope3_Calculation_Guidance_0.pdf

Intergovernmental Panel on Climate Change. (2006). 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories – Chapter 2: Approaches to Data Collection. https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/pdf/1_Volume1/V1_2_Ch2_DataCollection.pdf

Intergovernmental Panel on Climate Change. (2014, July). Application of 2006 IPCC Guidelines to Other Areas. https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/meeting/pdfiles/1407_Appl_Mtg_Report.pdfmai

International Organization for Standardization. (2018). Greenhouse gases — Part 1: Specification with guidance at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals. https://www.iso.org/standard/66453.html

International Sustainability Standards Board. (2022). IFRS S2 Climate-related Disclosures Exposure Draft. https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/climate-related-disclosures/issb-exposure-draft-2022-2-climate-related-disclosures.pdf

Malaysian Institute Of Certified Public Accountants. (2021, December). Technical Insights – Net Zero Emissions. https://www.micpa.com.my/v2/wp-content/uploads/2022/06/Net-Zero-Emissions.pdf

National Environment Agency. "Measurement and Reporting Requirements for Greenhouse Gas Emissions". https://www.nea.gov.sg/our-services/climate-change-energy-efficiency/climate-change/carbon-tax/measurement-and-reporting-requirements-for-greenhouse-gas-emissions

Net0. Carbon Accounting Methodologies for Measuring Emissions. https://net0.com/blog/carbon-accounting-methodologies

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019, November). Key questions guiding the process of setting up long-term low-emission development strategies. https://www.oecd.org/environment/cc/Key-questions-guiding-the-process-of-setting-up-long-term-low-emissions-development-strategies.pdf

Parker, G. (2021, Aug 30). "Singapore: Stock exchange regulator will require mandatory climate-related disclosures". Business & Human Rights Resource Centre. https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/singapore-stock-exchange-regulator-will-require-mandatory-climate-related-disclosures/

Partnership for Carbon Accounting Financials. (2020, August). The Global Carbon Accounting Standard for the Financial Industry. https://carbonaccountingfinancials.com/files/downloads/PCAF-Standard-public-consultation.pdf

Rajgopal. S. (2022, July 8). "What Are The Limitations Of The GHG Protocol?". https://www.forbes.com/sites/shivaramrajgopal/2022/07/08/what-are-the-limitations-of-the-ghg-protocol/?sh=f78dbf86910c

Screaming Power. (2018). "Case Study - On The Comparison Of Greenhouse Gas (GHG) Emissions Estimation Standards". https://www.screamingpower.ca/case-studies/greenhouse-gas-emissions-standards-case-study/

Task Force on Climate-related Financial Disclosures. (2021). Implementing the recommendations of the task force on climate-related financial disclosures. https://assets.bbhub.io/company/sites/60/2021/07/2021-TCFD-Implementing_Guidance.pdf

The Climate Registry. (2019). General Reporting Protocol Version 3.0. https://theclimateregistry.org/wp-content/uploads/2022/11/General-Reporting-ProtocolV3.pdf

The Center for Climate and Energy Solutions. Carbon Border Adjustments. https://www.c2es.org/content/carbon-border-adjustments/

United Nations Framework Convention on Climate Change. (2011, April). Malaysia – Second National Communication to the UNFCCC. https://unfccc.int/resource/docs/natc/malnc2.pdf

United Nations Framework Convention on Climate Change. (2020, December). Malaysia – Third Biennial Update Report to the UNFCCC. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/MALAYSIA_BUR3-UNFCCC_Submission.pdf

United Nations Framework Convention on Climate Change. (2022, December). Malaysia – Fourth Biennial Update Report to the UNFCCC. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/MY%20BUR4_2022.pdf

United States Environmental Protection Agency. (2022). "GHG Inventory Development Process and Guidance". https://www.epa.gov/climateleadership/ghg-inventory-development-process-and-guidance

U.S. Securities and Exchange Commission. (2022, Oct 17). "Meeting Investor Demand for High Quality ESG Data". https://www.sec.gov/news/speech/lizarraga-speech-meeting-investor-demand-high-quality-esg-data

World Resources Institute. (2004). GHG Protocol Revised Edition. https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf

Kehilangan Biodiversiti: Kesan terhadap Ekonomi dan Kestabilan Kewangan

Kita bergantung pada alam semula jadi dan ekosistem demi kelangsungan hidup. Biodiversiti dalam sesebuah ekosistem terdiri daripada pelbagai spesies tumbuhan, mikrob, kulat dan haiwan yang wujud serta berinteraksi antara satu sama lain. Spesies-spesies ini turut berinteraksi dengan unsur bukan hidupan lain seperti air, tanah dan matahari. Interaksi tersebut memberikan banyak manfaat kepada manusia seperti bekalan makanan, bahan mentah, air dan udara bersih. Ekosistem yang berfungsi dengan baik juga membantu menghalang peningkatan suhu. Oleh itu, keseimbangan dalam ekosistem amat penting dan harus dikekalkan bagi memastikan manusia dan ekonomi terus mendapat manfaat daripada alam semula jadi dan perkhidmatan ekosistem (Gambar Rajah 1). Walau bagaimanapun, kepentingan biodiversiti kepada kehidupan dan mata pencarian sering terlepas pandang. Dalam konteks risiko, terdapat banyak perbincangan tentang kepentingan menilai risiko berkaitan iklim terhadap sektor ekonomi dan kewangan. Namun risiko yang timbul akibat kehilangan biodiversiti kurang mendapat perhatian. Rencana ini menjelaskan tentang interaksi antara kehilangan biodiversiti dengan perubahan iklim, impak kehilangan biodiversiti terhadap ekonomi negara dan bank-bank serta tumpuan Bank pada masa hadapan.

Gambar Rajah 1: Saling hubung kait antara manusia, biodiversiti, kesihatan ekosistem dan penyediaan perkhidmatan ekosistem

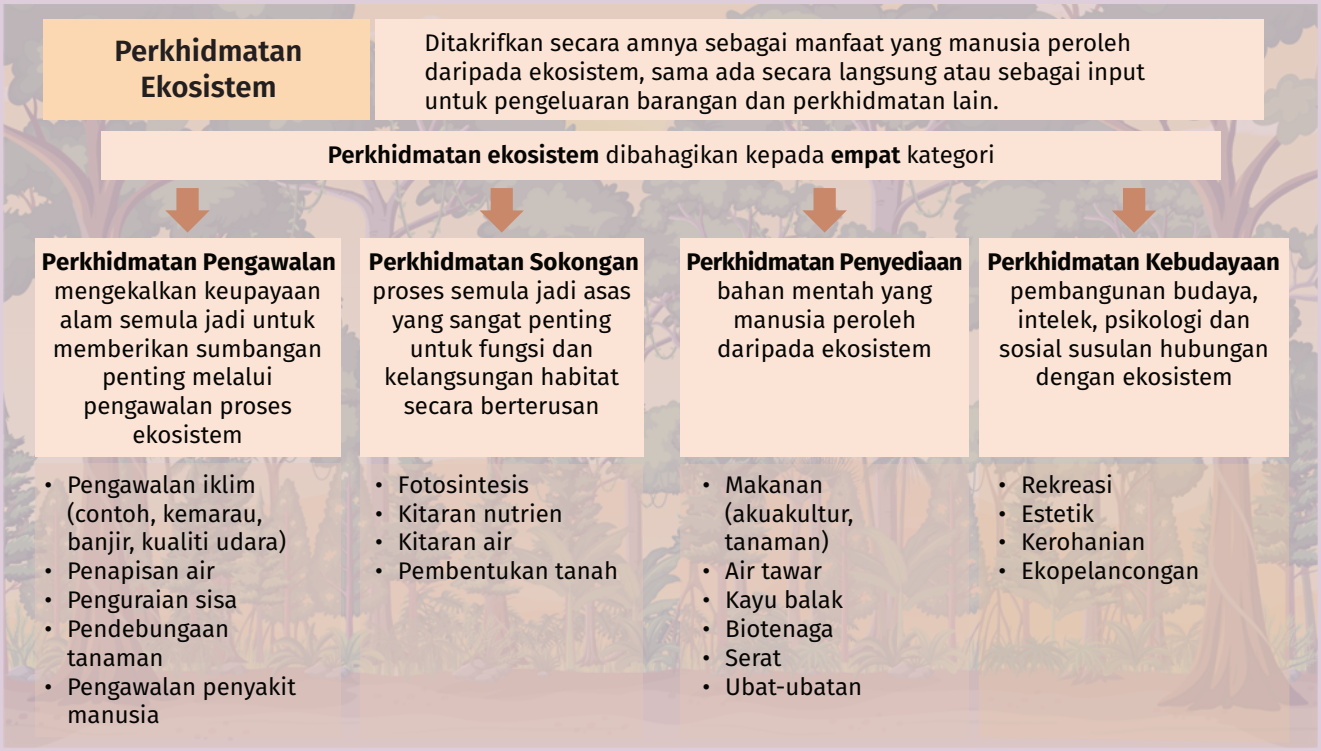

Sumber: Ilustrasi daripada Living Planet Report (2012) oleh WWF

Memahami Biodiversiti Malaysia

Malaysia merupakan salah sebuah negara megadiversiti di dunia[1] dan berada pada kedudukan ke-12 dalam Indeks Biodiversiti Kebangsaan[2] (Gambar Rajah 2). Sumber asli (seperti minyak dan kayu balak) dan

[1] Sesebuah negara megadiversiti mempunyai sekurang-kurangnya 5,000 tumbuhan endemik dan ekosistem marin di dalam sempadannya. Pada tahun 1998, Conservation International mengenal pasti 17 negara megadiversiti (Brazil, Indonesia, Colombia, China, Mexico, Australia, Peru, India, Ecuador, Amerika Syarikat, Venezuela, Papua New Guinea, Myanmar, Vietnam, Malaysia, Republik Demokratik Congo dan Tanzania).

[2] Indeks Biodiversiti Kebangsaan (National Biodiversity Index, NBI) adalah berdasarkan anggaran kekayaan dan endemisme sesebuah negara dalam empat kelas vertebrata darat (iaitu amfibia, reptilia, mamalia dan burung) serta tumbuhan vaskular. NBI merangkumi beberapa pelarasan yang membolehkan saiz negara dan negara dengan keluasan tanah kurang daripada 5,000 kilometer persegi dikecualikan. Terdapat 191 negara yang dinilai di bawah NBI.

perkhidmatan ekosistem yang amat banyak (seperti tanah yang subur dan air bersih) telah menyumbang secara langsung kepada pembangunan ekonomi negara. Perkhidmatan ekosistem digunakan dalam pelbagai kegiatan ekonomi sama ada sebagai input kepada pengeluaran dan operasi atau sebagai bahan penyelidikan dan pembangunan (WEF, 2020). Dari perspektif ekologi, biodiversiti sangat penting untuk kelestarian planet secara keseluruhan. Hutan, tanah gambut, paya, tanah dan lautan memainkan peranan penting untuk menyerap dan menyimpan karbon. Ekosistem semula jadi membantu melindungi manusia daripada kesan perubahan iklim yang mengakibatkan bencana alam seperti banjir dan ribut.

Gambar Rajah 2: Biodiversiti di Malaysia

Sumber: Laporan Keenam Malaysia (Disember 2019) kepada Convention on Biological Diversity (CBD)

Interaksi antara Biodiversiti dengan Perubahan Iklim

Risiko berkaitan alam semula jadi merujuk kepada risiko daripada kemerosotan atau kehilangan perkhidmatan ekosistem, biodiversiti dan aset semula jadi (seperti air dan hutan). Pengeluaran dan penggunaan secara berlebihan lama-kelamaan boleh menghakis sumber serta memudaratkan masyarakat dan ekonomi. Kegiatan pembangunan ekonomi yang berlebihan juga boleh menyebabkan kemerosotan perkhidmatan ekosistem. Kegiatan ini termasuk penebangan hutan, pencemaran, penangkapan ikan secara berlebihan, perubahan guna tanah[3] dan aktiviti-aktiviti lain manusia yang mendorong kehilangan dan pemecahan habitat. Perubahan iklim juga mempercepat kehilangan biodiversiti dan mengurangkan daya tahan ekosistem. Hal ini meningkatkan risiko berkaitan alam semula jadi yang seterusnya mampu menjejaskan daya maju perniagaan dan mengakibatkan kehilangan nyawa. Perniagaan yang sangat bergantung pada perkhidmatan ekosistem untuk meneruskan operasi perniagaan adalah yang paling terdedah kepada risiko berkaitan alam semula jadi. Oleh itu, langkah-langkah yang holistik dan dirangka dengan teliti bagi menggalakkan penggunaan secara bertanggungjawab, atau menggantikan semula sumber, adalah penting untuk memelihara nyawa dan mata pencarian.

Risiko berkaitan alam semula jadi dan iklim berkait rapat. Sama seperti perubahan iklim, risiko berkaitan alam semula jadi boleh dizahirkan dalam bentuk risiko fizikal, peralihan dan liabiliti (Gambar Rajah 3). Risiko-risiko ini juga boleh mengakibatkan kerugian kewangan dan ekonomi yang disebabkan oleh kemerosotan dari segi keupayaan untuk menyesuaikan keadaan dan membina daya tahan terhadap kejadian buruk. Kajian Bank Dunia[4]

[3] Perubahan guna tanah ialah perubahan landskap semula jadi yang didorong oleh aktiviti manusia, sama ada untuk tujuan ekonomi dan/atau budaya (contohnya, pertanian, kediaman, perindustrian, perlombongan dan rekreasi).
[4] Kajian Bank Dunia "The Economic Case for Nature: A Global Earth-Economy Model to Assess Development Policy Pathways" (Johnson et. al, 2021)

Gambar Rajah 3: Kehilangan alam semula jadi dan perubahan iklim

Kehilangan alam semula jadi mengurangkan daya tahan terhadap perubahan iklim

- Kehilangan hutan sebagai kawasan tadahan air memburukkan lagi kesan kemarau.
- Puncak gunung yang gondol akibat penebangan hutan menyebabkan tanah runtuh yang lebih teruk semasa hujan yang sangat lebat.
- Kehilangan hutan juga bermakna kehilangan singki karbon.

Perubahan iklim menjadi pemacu kehilangan alam semula jadi

- Peningkatan pelepasan Gas Rumah Hijau (GRH) menjejaskan kitaran air serta mengubah suhu dan kelembapan tanah.
- Kejadian cuaca yang melampau menjejaskan hidupan liar dan memusnahkan habitat.
- Lautan menyerap terlalu banyak karbon yang mengakibatkan pengasidan laut dan memudaratkan hidupan marin.

Sumber: Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES)

Gambar Rajah 4: Kesan risiko berkaitan alam semula jadi terhadap kewangan dan ekonomi

Risiko Fizikal Berkaitan Alam Semula Jadi

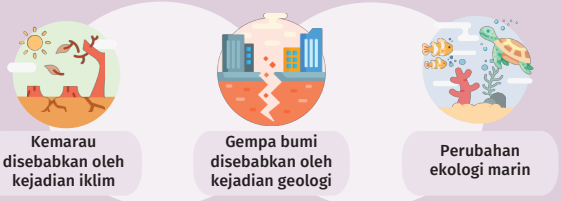

Kemerosotan dan kehilangan perkhidmatan ekosistem yang diperlukan untuk kelangsungan perniagaan

Risiko Peralihan Berkaitan Alam Semula Jadi

Perniagaan yang menyebabkan kemudaratan yang ketara terhadap biodiversiti mungkin mengalami penurunan mendadak dari aspek penilaian aset

Risiko Liabiliti Berkaitan Alam Semula Jadi

Perniagaan dipertanggungjawabkan atas kerugian atau kecederaan yang dikaitkan dengan kejadian iklim perlu membayar ganti rugi kepada pihak yang terjejas

Perniagaan disaman kerana menyumbang kepada kehilangan alam semula jadi secara berterusan dan tidak mengambil langkah yang praktikal

Risiko fizikal

- **Kejadian cuaca yang melampau**
- **Perubahan iklim secara beransur-ansur**
- **Peningkatan paras laut**
- **Kehilangan perkhidmatan ekosistem**
- **Interaksi dengan isu-isu ekologi lain**
- **(contoh, perubahan iklim)**

Risiko Peralihan & Reputasi

Perubahan pada:
- Dasar
- Teknologi
- Kecenderungan pengguna

Risiko liabiliti

- Tindakan litigasi daripada pihak berkepentingan

EKONOMI

- Gangguan rantaian bekalan
- Volatiliti harga bahan mentah
- Perubahan produktiviti
- Aset terkandas
- Perubahan permintaan dan kos
- Penempatan semula aktiviti
- Liabiliti undang-undang

Peningkatan harga tenaga

Kos meningkatkan daya tahan dan adaptasi

Pengganti perkhidmatan ekosistem yang terhad

SISTEM KEWANGAN

- Risiko kredit (contoh, kerugian portfolio korporat
- Risiko pasaran (contoh, kerugian saham dan bon/sukuk)
- Risiko pengunderaitan (contoh, penilaian risiko yang tidak tepat)
- Risiko operasi (contoh, risiko liabiliti, kos undang-undang, penjejasan reputasi)
- Risiko mudah tunai (contoh, risiko pembiayaan semula)

Penunjuk: **Risiko berkaitan iklim** **Risiko berkaitan alam semula jadi**

Sumber: Bank Negara Malaysia

menilai tahap kerosakan yang akan berlaku sekiranya bahagian tertentu sesebuah ekosistem, seperti perikanan laut, pendebungaan liar dan bekalan kayu balak dalam ekosistem berkurang sebanyak 90%. Kajian tersebut mendapati bahawa di Asia Timur dan rantau Pasifik, keadaan ini boleh mengakibatkan kerugian sebanyak 3.4% daripada KDNK menjelang tahun 2030 berbanding dengan senario asas. Di Malaysia, kerugian dijangka lebih besar iaitu sebanyak 6% daripada KDNK menjelang tahun 2030 disebabkan oleh kesan buruk daripada perkhidmatan ekosistem perhutanan dan perikanan Malaysia yang terjejas (Johnson et. al, 2021).

Bank Negara Malaysia turut bekerjasama dengan Bank Dunia untuk mengkaji perkaitan antara alam semula jadi, ekonomi dan sektor kewangan negara. Kajian ini meneliti dedahan bank-bank di negara ini terhadap sektor dan wilayah yang mudah terjejas akibat kehilangan biodiversiti serta risiko berkaitan alam semula jadi yang lain. Dapatan utama kajian ini diterbitkan dalam laporan bertajuk “An Exploration of Nature-Related Financial Risks in Malaysia” (Laporan) (Gambar Rajah 5).

Gambar Rajah 5: Dapatan penting daripada laporan "Exploration of Nature-Related Financial Risks in Malaysia"[5]

- **Sebanyak 54% daripada portfolio pemberian pinjaman komersial boleh terdedah kepada risiko fizikal pada masa ini** kerana terlalu atau amat terlalu bergantung pada satu atau beberapa perkhidmatan ekosistem.
- **Perkhidmatan ekosistem individu yang paling penting termasuk air permukaan, air bawah tanah, perlindungan banjir dan ribut serta pengawalan iklim.** Pengawalan iklim melibatkan mekanisme singki karbon semula jadi yang membantu mengurangkan kesan perubahan iklim (Rajah 1.1).
- **Sebanyak 87% daripada pinjaman komersial disalurkan kepada sektor yang memberikan kesan yang tinggi atau sangat tinggi kepada pelbagai aset semula jadi dan perkhidmatan ekosistem** iaitu aktiviti harta tanah (17%), perdagangan borong (11%), pembinaan bangunan (10%), kejuruteraan awam (6%) dan perdagangan runcit (5%).
- **Pemberian pinjaman komersial menyumbang kepada percambahan pemacu impak yang berikut,** yang seterusnya menjejaskan perkhidmatan ekosistem dan aset semula jadi dengan teruk: pelepasan GRH (61%), penggunaan air (56%) dan penggunaan ekosistem daratan (43%) (Rajah 1.2).

Rajah 1.1: Kebergantungan pada perkhidmatan ekosistem (risiko fizikal)

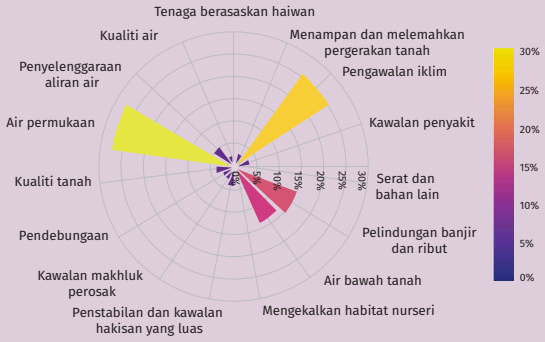

Rajah 1.2: Kesan aktiviti perniagaan terhadap perkhidmatan ekosistem (risiko peralihan)

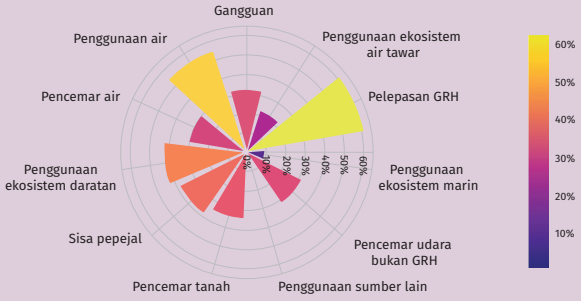

Sumber: Pengiraan ENCORE, Bank Negara Malaysia dan Bank Dunia

Rajah 1.3: Dedahan pemberian pinjaman komersial bank-bank di Malaysia bagi pembelian kediaman dan bukan kediaman mengikut poskod di Kawasan Biodiversiti Utama yang tidak dilindungi

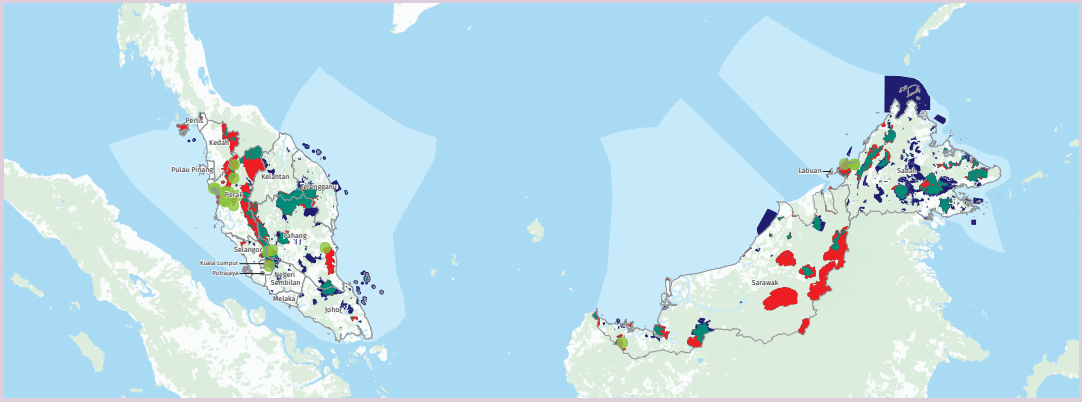

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia, Integrated Biodiversity Assessment Tool (IBAT), Birdlife International Partnership, Alliance for Zero Extinction, Bank Negara Malaysia (data yang tidak diterbitkan), Humanitarian Data Exchange 2021, dan pengiraan Bank Dunia

- **Kawasan Biodiversiti Utama (Key Biodiversity Area, KBA) ialah kawasan yang memberikan sumbangan besar kepada usaha mengekalkan biodiversiti global dan merupakan kawasan penting bagi peraturan perlindungan di masa hadapan.** Penguatkuasaan terhadap kawasan perlindungan sedia ada dan pewartaan kawasan perlindungan baharu boleh menimbulkan risiko peralihan semula jadi yang nyata terhadap sektor perbankan dan ekonomi benar Malaysia.
- Pemberian pinjaman komersial sebanyak RM329 juta (USD78 juta) diberikan kepada syarikat yang beroperasi secara aktif di lokasi KBA yang tidak dilindungi pada masa ini. Anggaran ini merupakan anggaran konservatif disebabkan oleh set data sedia ada yang tidak mencukupi. Sektor yang lazimnya aktif di KBA yang tidak dilindungi ialah pertanian dan perlombongan.
- Lebih 60% daripada dedahan pemberian pinjaman komersial melibatkan kawasan yang sama ada tidak dilindungi iaitu KBA pada masa ini atau di dalam kawasan yang mempunyai biodiversiti yang terhad iaitu Kuala Lumpur dan Selangor (Rajah 1.3).

Sumber: Bank Negara Malaysia

Laporan ini turut memberikan saranan kepada para pembuat dasar dan pihak berkuasa yang berkaitan untuk lebih memahami dan menangani risiko kewangan berkaitan alam semula jadi dengan lebih baik menerusi dasar atau strategi perubahan iklim yang sedia ada (Jadual 1).

[5] Laporan "An Exploration of Nature-Related Risks in Malaysia" boleh diakses menerusi pautan ini: https://www.bnm.gov.my/documents/20124/3770663/wb-bnm-2022-report.pdf

Jadual 1: Tindakan yang boleh diambil untuk menangani cabaran risiko kewangan berkaitan alam semula jadi

	Kurang Intensif ⟷ *Lebih Intensif*		
Kesedaran Wacana & Dasar			
Meningkatkan kesedaran tentang risiko kewangan berkaitan alam semula jadi	Berkongsi dapatan laporan Bank Dunia dan BNM (Gambar Rajah 5) dengan pihak berkepentingan utama (kerajaan, institusi kewangan) Menyumbang kepada program peningkatan kesedaran tentang risiko kewangan berkaitan alam semula jadi	Menggalakkan dan/atau bekerjasama dengan kerajaan untuk mengambil kira pertimbangan risiko kewangan berkaitan alam semula jadi dalam dasar dan pelaburan	Menyokong usaha kerajaan merumuskan strategi kebangsaan yang bersepadu untuk menangani risiko berkaitan alam semula jadi
Pembinaan Kapasiti			
Meningkatkan pembinaan kapasiti pihak berkepentingan yang relevan	JC3 perlu merangkumkan risiko kewangan berkaitan alam semula jadi dalam pembinaan kapasitinya dan libat urusnya dengan pihak berkepentingan Bekerjasama dengan pakar untuk memperdalam pengetahuan dan membangunkan alat untuk risiko kewangan berkaitan alam semula jadi	Menyokong pembangunan insentif dan instrumen kewangan untuk melindungi biodiversiti dan perkhidmatan ekosistem	Menambah geran/dana kerajaan sedia ada yang berkaitan dengan perubahan iklim untuk merangkumi perlindungan biodiversiti dan perkhidmatan ekosistem
Meningkatkan pembinaan kapasiti pihak berkepentingan yang relevan	Meningkatkan keupayaan teknikal dalam transmisi risiko, iaitu interaksi antara risiko berkaitan iklim dengan risiko berkaitan alam semula jadi Merangkumkan faktor sepunya risiko kewangan berkaitan iklim dan risiko berkaitan alam semula jadi dalam rangka kerja pengawasan	Menambah baik data tentang risiko berkaitan alam semula jadi secara terperinci (memanfaatkan inisiatif JC3 yang sedang dilaksanakan)	Menerapkan risiko kewangan berkaitan alam semula jadi dalam senario rujukan peringkat tinggi bagi ujian tekanan Penyeliaan yang sangat teliti terhadap bank-bank yang mempunyai pembiayaan besar di kawasan terpelihara (termasuk pada masa hadapan)
Penerapan Dasar			
Membangunkan keperluan pengawalan dan penyeliaan untuk institusi yang diselia	Menambah baik panduan sedia ada tentang risiko berkaitan alam semula jadi dalam taksonomi dan rangka kerja	Menetapkan jangkaan untuk memahami risiko kewangan berkaitan alam semula jadi yang paling relevan Menerapkan risiko kewangan berkaitan alam semula jadi dalam panduan berkaitan iklim (tadbir urus, penzahiran, pengurusan risiko)	Memaklumkan jangkaan bagi menguruskan dan menzahirkan risiko kewangan berkaitan alam semula jadi bersama-sama dengan risiko berkaitan iklim Membangunkan sistem pemantauan supaya kredit baharu mematuhi peraturan berkaitan iklim dan alam semula jadi

Sumber: Bank Negara Malaysia

Usaha Masa Hadapan

Industri kewangan di seluruh dunia baru mula memberikan perhatian kepada isu kehilangan biodiversiti dan risiko kewangan berkaitan alam semula jadi. Keadaan yang sama juga diperhatikan di Malaysia. Hal ini disebabkan terutamanya oleh tahap kesedaran dan pemahaman yang rendah tentang hubungan antara iklim dengan alam semula jadi. Kesan risiko berkaitan dengan perubahan iklim dan alam semula jadi yang mungkin berlaku terhadap sektor kewangan, ekonomi dan masyarakat secara keseluruhan juga tidak benar-benar disedari atau difahami. Pada masa industri kewangan mula menangani risiko daripada perubahan iklim, sektor ini juga perlu mula membina pengetahuan tentang risiko kewangan berkaitan alam semula jadi. Risiko-risiko ini berkait rapat. Oleh itu, pendekatan dan strategi yang diambil untuk menguruskan risiko berkaitan iklim boleh digunakan bagi menangani risiko yang disebabkan oleh kehilangan biodiversiti dengan beberapa pelarasan. Pertimbangan risiko kewangan berkaitan alam semula jadi yang relevan harus disepadukan ke dalam amalan, dasar dan rangka kerja semasa bagi pengurusan risiko iklim. Institusi kewangan juga harus berusaha untuk mendidik pelanggan tentang risiko berkaitan alam semula jadi dan kesannya kepada mereka. Pembangunan penyelesaian berasaskan alam semula jadi[6] juga mewujudkan prospek pembiayaan baharu kepada institusi-institusi kewangan yang seterusnya memberikan nilai-nilai positif kepada alam sekitar dan masyarakat.

Meskipun risiko berkaitan alam semula jadi lebih kompleks untuk ditangani, kesannya berkemungkinan besar lebih ketara berbanding risiko berkaitan iklim. Strategi sedia ada untuk menangani risiko berkaitan iklim boleh menjadi asas utama yang penting bagi institusi kewangan mengambil kira risiko kewangan berkaitan alam semula jadi dalam strategi dan tindakan mereka. Bagi mencapai matlamat ini, Bank merancang untuk meluaskan libat urus dan inisiatif pembinaan keupayaan semasa pada peringkat Bank serta sektor kewangan supaya mengambil kira risiko berkaitan alam semula jadi. Tumpuan segera adalah untuk mengenal pasti peluang bagi memajukan usaha yang sedang dilaksanakan untuk mengukuhkan daya tahan terhadap perubahan iklim. Sebagai contoh, jawatankuasa kecil JC3 bagi Menangani Jurang Data (Bridging Data Gaps, BDG)[7] sedang mengkaji cara untuk menambah baik pengumpulan data yang berkaitan dengan risiko alam semula jadi di Malaysia. Usaha ini bertujuan untuk memudahkan analisis yang lebih terperinci tentang cara sektor kewangan meningkatkan risiko berkaitan alam semula jadi dan dari satu sudut lain, kesan kehilangan biodiversiti terhadap sistem kewangan. Analisis ini akan dijadikan asas dalam menentukan keutamaan tindak balas industri terhadap risiko berkaitan alam semula jadi.

[6] Penyelesaian berasaskan alam semula jadi ialah tindakan untuk melindungi, memelihara, memulihara, menggunakan secara mampan dan mengurus ekosistem daratan, air tawar, pantai dan marin semula jadi atau diubah suai serta pada masa yang sama menjana faedah alam sekitar, sosial dan ekonomi dan membina daya tahan (Program Alam Sekitar Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu).

[7] BDG telah menerbitkan katalog data sebagai sumber rujukan mengenai data iklim dan alam sekitar untuk sektor kewangan pada 16 Disember 2022. Layari https://www.bnm.gov.my/-/jc3-climate-data-catalog untuk maklumat lanjut

Pengurusan Risiko dan Kawalan Dalaman

Dalam usaha memenuhi mandat berkanunnya, Bank Negara Malaysia (Bank) terdedah kepada pelbagai risiko ketika menjalankan tanggungjawab dan aktiviti operasi hariannya. Risiko-risiko ini diuruskan menerusi Rangka Kerja Pengurusan Risiko Organisasi Bank. Rangka kerja ini menyediakan pendekatan yang menyeluruh untuk mengenal pasti, menilai, memantau dan mengurangkan risiko-risiko ini (Gambar Rajah 1). Rangka kerja ini turut menetapkan pengawasan, kawalan dan disiplin yang diperlukan untuk mendorong penambahbaikan yang berterusan dalam usaha membina keupayaan pengurusan risiko dan budaya risiko Bank.

Bank Negara Malaysia melaksanakan struktur tadbir urus risiko yang mencerminkan tanggungjawab bersama untuk menguruskan risiko antara jabatan, pengurusan risiko dan fungsi kawalan, serta audit dalaman (Gambar Rajah 2).

Lembaga Pengarah Bank, yang disokong oleh Jawatankuasa Risiko Lembaga (Board Risk Committee, BRC), menjalankan pengawasan terhadap rangka kerja dan amalan pengurusan risiko Bank. Lembaga Pengarah juga menentukan 'hala tuju daripada pihak atasan' dalam usaha menggalakkan budaya risiko yang dihasratkan di seluruh Bank.

Akauntabiliti untuk melaksanakan rangka kerja dan amalan pengurusan risiko yang mantap di seluruh Bank terletak pada pihak Pengurusan Kanan Bank. Tanggungjawab ini dilaksanakan menerusi Jawatankuasa Pengurusan Risiko (Risk Management Committee, RMC) dan Jawatankuasa Pengurusan Rizab (Reserve Management Committee, ReMC). Jawatankuasa-jawatankuasa ini bermesyuarat secara berkala untuk membincangkan risiko-risiko terkini yang strategik dan penting yang dihadapi oleh Bank, termasuk risiko reputasi. RMC seterusnya dibantu oleh Jawatankuasa Pengurusan Risiko Kewangan (Financial Risk Management Committee, FRMC), Jawatankuasa Pengurusan Risiko Operasi (Operational Risk Management Committee, ORMC) dan Pasukan Pengurusan Krisis (Crisis Management Team, CMT).

FRMC dan ORMC masing-masing bertanggungjawab terhadap pengurusan risiko kewangan dan risiko operasi. Sementara itu, CMT menjalankan pengawasan terhadap Pengurusan Kesinambungan Urusan Bank dengan memastikan kesiapsiagaan bagi menghadapi krisis. CMT juga menyelaraskan tindak balas Bank terhadap gangguan operasi.

Bank Negara Malaysia merumuskan dan melaksanakan dasar di bawah mandat kestabilan kewangan dan monetarinya dengan berpandukan Rangka Kerja Pembangunan Dasar serta mempunyai proses tadbir urus yang telah ditakrifkan dengan jelas bagi tujuan meluluskan dasar. Cadangan dasar tertakluk pada perbincangan bersilang fungsi dalam Bank, di samping rundingan luar dan rangka kerja ketelusan. Bank mempunyai beberapa jawatankuasa peringkat tinggi yang menerajui perumusan dasar, termasuk Jawatankuasa Pengurusan, Jawatankuasa Dasar Monetari, Jawatankuasa Kestabilan Kewangan dan Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan. Jawatankuasa-jawatankuasa ini, yang dipengerusikan oleh Gabenor, bertanggungjawab terutamanya untuk meluluskan dasar yang dikeluarkan dan dilaksanakan oleh Bank bagi menggalakkan kestabilan kewangan dan monetari.

Bagi menyokong tadbir urus risiko yang berkesan, Bank menggunakan model 'pertahanan tiga barisan' (Gambar Rajah 3):

- Jabatan-jabatan sebagai 'barisan pertama' pertahanan bertanggungjawab untuk menilai persekitaran risiko masing-masing, mewujudkan kawalan dan memastikan kawalan tersebut dilaksanakan dengan berkesan.
- Fungsi 'barisan kedua' dijalankan oleh Jabatan Pengurusan Risiko dan Seksyen Pengurusan Risiko Perbendaharaan dalam Jabatan Operasi Pelaburan dan Pasaran Kewangan, yang memudahkan amalan pengurusan risiko yang mantap oleh jabatan-jabatan menerusi rangka kerja, dasar dan alat yang bersesuaian. Jabatan Pengurusan Risiko turut membantu pihak Pengurusan Kanan dan Lembaga Pengarah untuk memantau perkembangan risiko dan isu pada peringkat organisasi.
- Pertahanan 'barisan ketiga', iaitu Jabatan Audit Dalam, memberikan jaminan bebas mengenai keberkesanan dasar dan langkah pengurusan risiko.

Gambar Rajah 1: Rangka Kerja Pengurusan Risiko Organisasi

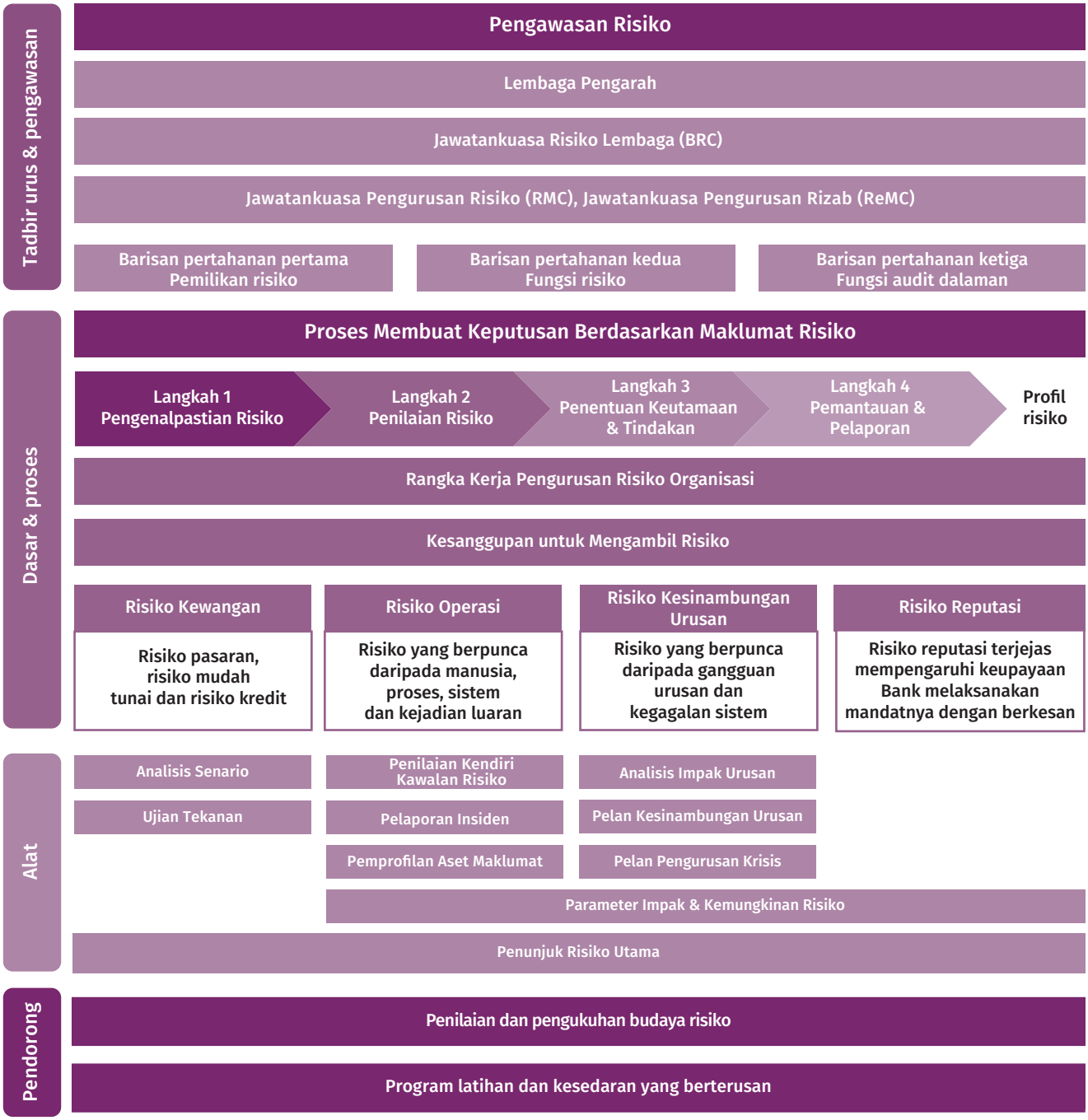

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 2: Struktur Tadbir Urus Pengurusan Risiko

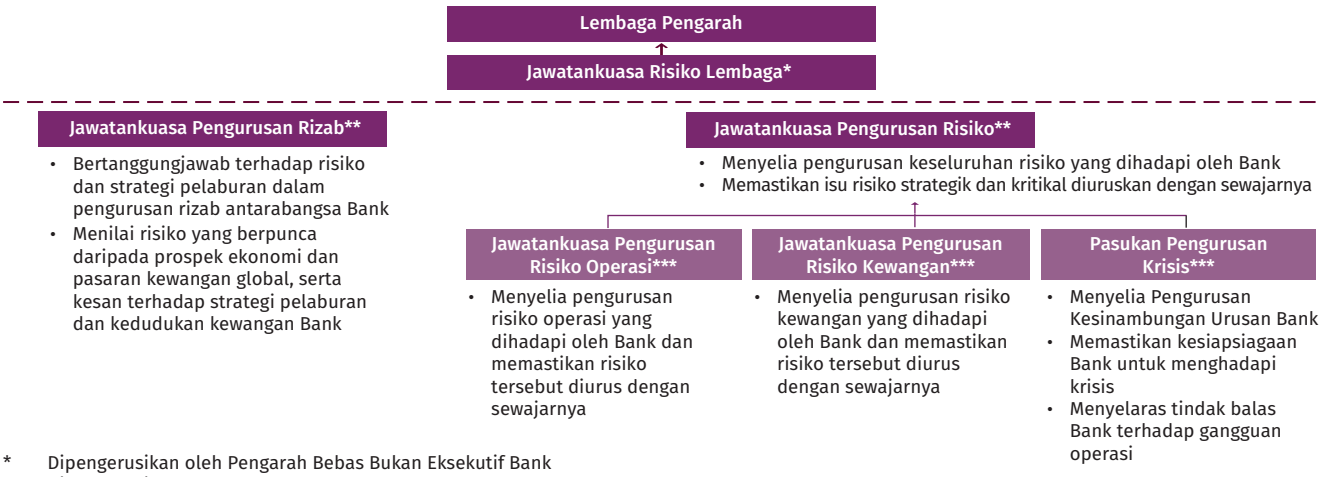

* Dipengerusikan oleh Pengarah Bebas Bukan Eksekutif Bank
** Dipengerusikan oleh Gabenor
*** Dipengerusikan oleh Timbalan Gabenor

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 3: Model Pertahanan Tiga Barisan

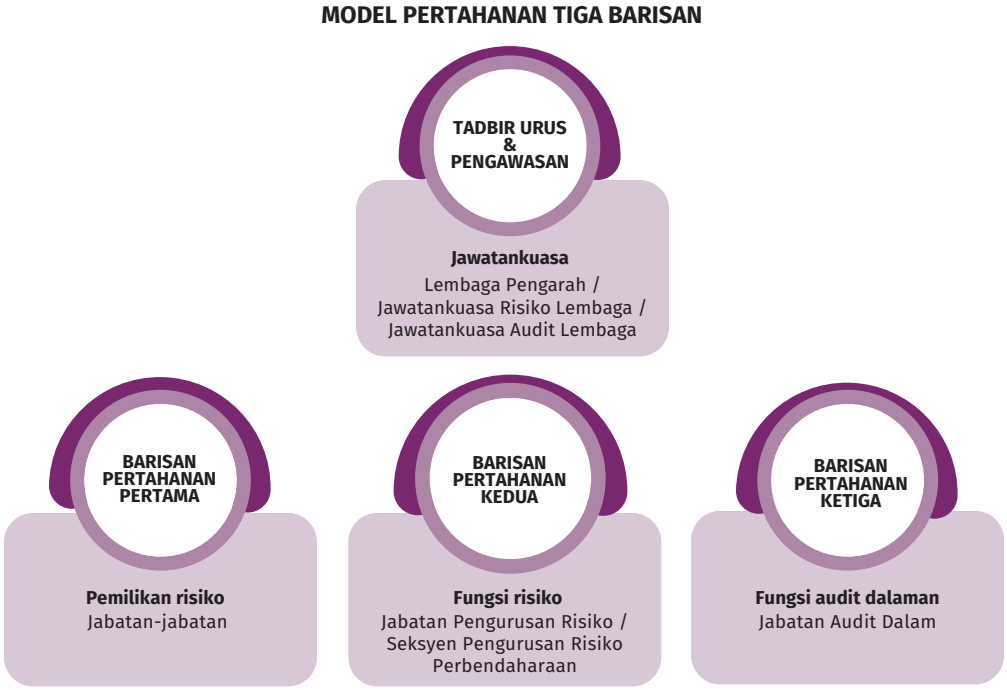

Sumber: Bank Negara Malaysia

Pernyataan Bank berhubung dengan tahap kesanggupan mengambil risiko menjadi panduan kepada Bank untuk menguruskan risikonya. Pernyataan tersebut menetapkan tahap dan jenis risiko yang sanggup diterima oleh Bank bagi mencapai matlamat urusannya. Pernyataan tahap kesanggupan mengambil risiko ini dikemas kini pada tahun 2022 bagi memastikan pernyataan tersebut kekal relevan dalam landskap risiko yang sentiasa berubah (Gambar Rajah 4). Pernyataan yang dikemas kini ini menghuraikan dengan lebih jelas sempadan peristiwa risiko yang tidak diterima oleh Bank, seperti penipuan dan amalan tidak beretika. Pernyataan ini juga mengakui bahawa terdapat risiko yang sukar atau tidak digalakkan untuk dihapuskan sepenuhnya. Sebagai contoh, kos operasi boleh menjadi terlalu tinggi dalam persekitaran risiko sifar. Toleransi terhadap sesetengah tahap risiko juga diperlukan untuk menggalakkan inovasi dan kecekapan operasi. Sehubungan dengan itu, pernyataan yang dikemas kini memberikan fleksibiliti kepada Bank untuk mengambil risiko yang terkawal dalam sesetengah bidang, dan risiko ini diuruskan

Gambar Rajah 4: Pernyataan Kesanggupan Mengambil Risiko oleh Bank Negara Malaysia

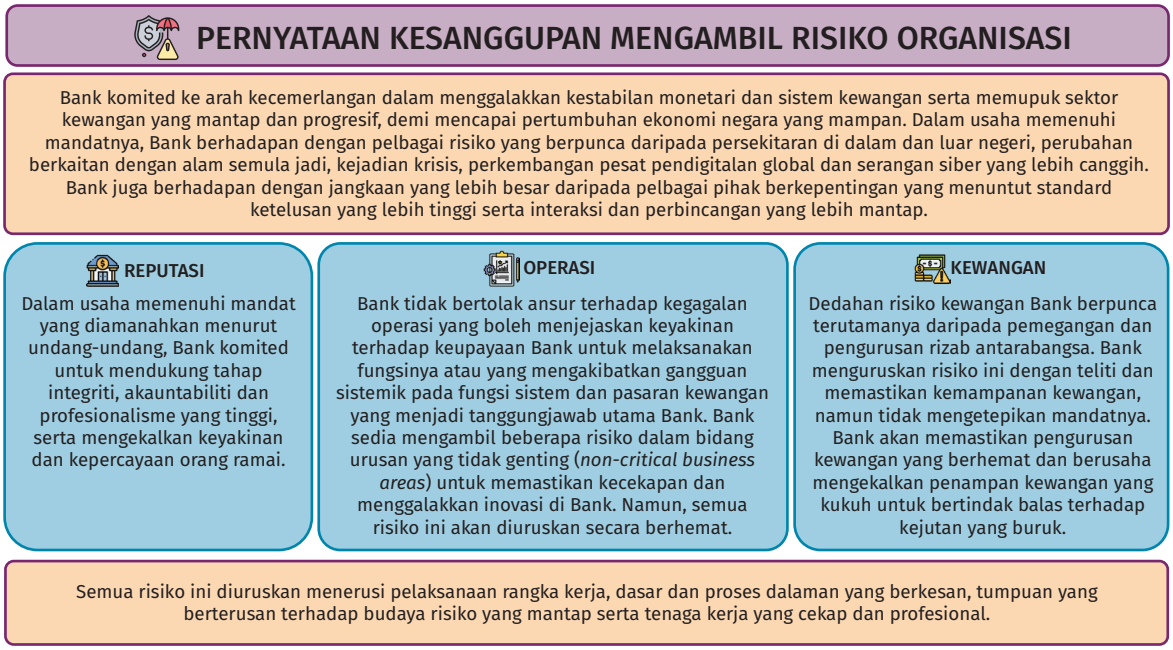

Sumber: Bank Negara Malaysia

melalui perlindungan yang sewajarnya. Pernyataan tahap kesanggupan mengambil risiko yang dikemas kini ini sedang diterapkan ke dalam proses dan budaya Bank untuk menggalakkan proses membuat keputusan yang konsisten dan berdasarkan maklumat risiko yang mencukupi, sejajar dengan matlamat strategik Bank.

Menguruskan risiko organisasi utama Bank

Bagi menguruskan risiko kewangan, Bank memantau dedahan risiko pasaran, mudah tunai dan kredit, menerusi had dan kawalan risiko. Pelaburan portfolio rizab antarabangsa Bank didorong oleh nilai ambang pelaburan yang diluluskan oleh Lembaga Pengarah, yang menetapkan kesanggupan jangka panjang Bank untuk mengambil risiko dan mendapatkan pulangan. Sebarang penyimpangan daripada tanda aras ini dikawal menggunakan had risiko, garis panduan pelaburan dan pihak pemberi kelulusan yang ditetapkan. Pada tahun 2022, Bank telah mengkaji semula tanda aras pelaburannya untuk rizab antarabangsa. Tanda aras ini dikaji semula setiap tiga hingga lima tahun bagi mencerminkan perubahan ketara dalam landskap pelaburan global. Dari segi risiko kredit, Bank mengekalkan dasar kredit yang ketat bagi memastikan dedahan kredit yang berpunca daripada aktiviti pelaburan Bank terus berada pada tahap yang sewajarnya.

Dalam usaha menguruskan risiko kewangan bukan perbendaharaan, kawalan juga disediakan bagi memastikan Bank memperuntukkan perbelanjaannya dan menguruskan kewangannya secara berhemat. Kawalan ini termasuk dasar dan prosedur bagi perolehan dan pembayaran, serta proses penyediaan belanjawan dan perakaunan pengurusan yang mantap serta melibatkan perancangan, unjuran dan analisis yang dilakukan dengan teliti. Belanjawan juga dipantau dan dilaraskan secara berterusan apabila maklumat baharu diperoleh, disertai dengan pelaporan secara berkala kepada pihak pengurusan. Dari segi perolehan, usaha telah dilaksanakan untuk memantapkan tadbir urus dan kecekapan proses perolehan Bank, termasuk mewujudkan Jabatan Perolehan Berpusat.

Bagi menguruskan risiko operasi, Bank mengenal pasti dan memantau risiko secara proaktif menerusi penunjuk risiko utama. Risiko ini termasuk dan tidak terhad kepada teknologi maklumat, keselamatan siber, modal insan, perundangan, gangguan operasi, dan risiko keselamatan fizikal. Pengurusan risiko-risiko ini disokong oleh jabatan-jabatan yang ditetapkan sebagai Pemilik Dasar Risiko (Risk Policy Owners, RPO). RPO bertanggungjawab terhadap pengenalpastian, pemantauan dan pelaporan risiko rentas lintang yang berkaitan, iaitu risiko yang wujud di seluruh Bank. RPO turut mencadangkan kawalan

dan pelan tindakan di seluruh organisasi untuk menguruskan risiko rentas lintang tersebut.

Dari segi teknologi, penggunaan sistem baharu seperti perkhidmatan awan telah memudahkan pengaturan kerja secara jarak jauh dan hibrid yang lebih berkesan. Pada masa yang sama, perkara ini juga bermaksud Bank perlu giat menguruskan risiko teknologi dan siber yang semakin dinamik dan pelbagai. Oleh itu, penekanan diberikan pada usaha mengukuhkan daya tahan pertahanan Bank terhadap serangan siber. Usaha ini termasuk mewujudkan tadbir urus dan arkitektur teknologi yang lebih kukuh, menambah baik daya tahan rangkaian dan menjalankan pemantauan siber secara berkala. Bank juga melaksanakan Program Penilaian Pengurusan Keselamatan Siber (Cybersecurity Management Assessment Program, CMAP) untuk menilai dan mempertingkat tahap kematangan keselamatan siber Bank. Sesi latihan wajib turut diadakan sepanjang tahun bagi membantu kakitangan mengatasi ancaman siber.

Di samping itu, Bank telah melaksanakan beberapa langkah penting untuk melindungi aset maklumatnya, termasuk penggunaan teknologi untuk mengesan dan mengelakkan ketirisan maklumat. Bagi memupuk kesedaran yang berterusan dalam kalangan kakitangan tentang dasar dan langkah keselamatan maklumat, Bank telah memperkenalkan pengakusaksian wajib (*mandatory attestations*) oleh kakitangan tentang pengurusan keselamatan maklumat.

Menyedari wujudnya permintaan untuk Bank menyampaikan maklumat dan menerangkan dasar-dasarnya, Bank telah mempertingkatkan komunikasi dan kefahaman tentang dasarnya menerusi sesi interaksi yang telah disesuaikan. Bank juga aktif berkongsi kandungan dalam pelbagai format yang berbeza menerusi lebih banyak saluran untuk berinteraksi dengan orang ramai secara lebih baik. Sebagai contoh, Bank telah menghasilkan infografik seperti 'Ringkasan Pernyataan Dasar Monetari' dan 'BNM Kongsi'. Infografik ini disebarluaskan melalui platform media sosial Bank untuk membantu menerangkan keputusan dasar Bank. Inisiatif-inisiatif ini disasarkan untuk membantu Bank mengurangkan jurang permintaan di samping menguruskan risiko reputasi semasa menunaikan mandatnya.[1]

[1] Maklumat lanjut tentang interaksi Bank dengan orang ramai sepanjang tahun 2022 boleh dibaca dalam bab 'Menyantuni Rakyat Malaysia' dalam laporan ini.

Pengurusan Kesinambungan Urusan

Matlamat Bank adalah untuk mengekalkan pengaturan kesinambungan urusan yang mantap. Usaha ini memastikan proses urusan teras kekal berdaya tahan terhadap pelbagai senario peristiwa yang menimbulkan gangguan seperti pandemik, serangan siber, bencana alam dan pergolakan awam.

Pada tahun 2022, Bank terus menyesuaikan prosedur dan kawalan pengurusan risikonya yang berkaitan untuk memudahkan kakitangan kembali bekerja di pejabat dengan selamat. Penyesuaian ini termasuk melaksanakan keperluan ujian COVID-19 dan pengasingan yang lebih ketat terhadap kakitangan yang menjalankan fungsi urusan yang amat penting. Langkah-langkah ini bertujuan untuk meminimumkan gangguan operasi.

Bank turut mengemas kini analisis impak urusannya dengan mengambil kira senario peristiwa risiko yang baharu seperti banjir dan serangan siber. Latihan simulasi krisis secara berkala, termasuk latihan siber, turut dijalankan untuk memastikan pelan kesinambungan urusan Bank kekal responsif dan berkesan.

Meskipun terdapat cabaran akibat ketidakpastian dalam landskap risiko global, pengukuhan keupayaan pengurusan risiko secara berterusan telah membantu Bank melaksanakan mandat berkanunnya. Hal ini turut membantu Bank mengekalkan profil risiko yang terus berdaya tahan terhadap peristiwa risiko yang besar sepanjang tahun 2022.

Audit Dalaman

Jawatankuasa Audit Lembaga (Board Audit Committee, BAC) menjalankan pengawasan terhadap keberkesanan kawalan dalaman dan pematuhan Bank kepada keperluan perundangan dan pengawalseliaan. Dalam menjalankan peranan ini, BAC disokong oleh Jabatan Audit Dalam.

Jabatan Audit Dalam memberikan jaminan bebas mengenai kecukupan dan keberkesanan tadbir urus dan kawalan risiko Bank. Jabatan ini juga menyediakan laporan suku tahunan bebas kepada Menteri Kewangan mengenai pengurusan rizab antarabangsa Bank. Laporan ini memberikan penilaian sama ada rizab antarabangsa telah

diuruskan mengikut dasar dan garis panduan yang diluluskan oleh Lembaga Pengarah Bank.

Keutamaan audit pada tahun 2022 diselaraskan dengan risiko utama organisasi dan hasil strategik Bank, merangkumi penilaian terhadap risiko dan kelemahan yang mungkin timbul (Gambar Rajah 5). Dalam menentukan keutamaan ini setiap tahun, Jabatan Audit Dalam turut mengambil kira input dan penilaian daripada Jabatan Pengurusan Risiko.

Sebagai sebahagian daripada fungsinya untuk memberikan khidmat nasihat, Jabatan Audit Dalam giat menggalakkan kesedaran risiko yang lebih tinggi dan amalan kawalan yang mantap dalam kalangan kakitangan. Usaha ini dilakukan melalui penyampaian pandangan dan saranan audit untuk terus mempertingkatkan persekitaran kawalan Bank.

Peningkatan penggunaan analisis data telah membolehkan pengenalpastian risiko yang lebih cekap dan tepat pada masanya serta penilaian audit yang teliti. Keupayaan IT juga telah dinaik taraf untuk membolehkan penggunaan papan pemuka analisis yang lebih berkesan bagi menyokong amalan audit.

Satu penilaian bebas berdasarkan piawaian antarabangsa sebagai tanda aras telah dijalankan oleh Institute of Internal Auditors Malaysia pada tahun 2022. Penilaian tersebut mencapai kesimpulan bahawa Jabatan Audit Dalam sememangnya beroperasi sebagai fungsi audit yang matang dan berkeupayaan. Hal ini menunjukkan bahawa Bank memiliki dasar, proses dan prosedur yang diperlukan untuk memudahkan fungsi audit dalaman yang berkesan, sekali gus membolehkan Jabatan Audit Dalam memainkan peranan yang penting untuk mencapai objektif strategik Bank.

Seiring dengan kehendak untuk mengukuhkan persekitaran kawalan Bank, Jabatan Audit Dalam akan terus mengekalkan ketangkasannya dalam menghadapi risiko organisasi yang utama dan yang baru muncul. Inisiatif untuk mempertingkat kompetensi audit juga akan terus diberikan keutamaan bagi menyokong penilaian audit yang mantap dalam persekitaran operasi yang semakin kompleks.

Gambar Rajah 5: Tumpuan dan Liputan Audit yang Dijalankan pada Tahun 2022

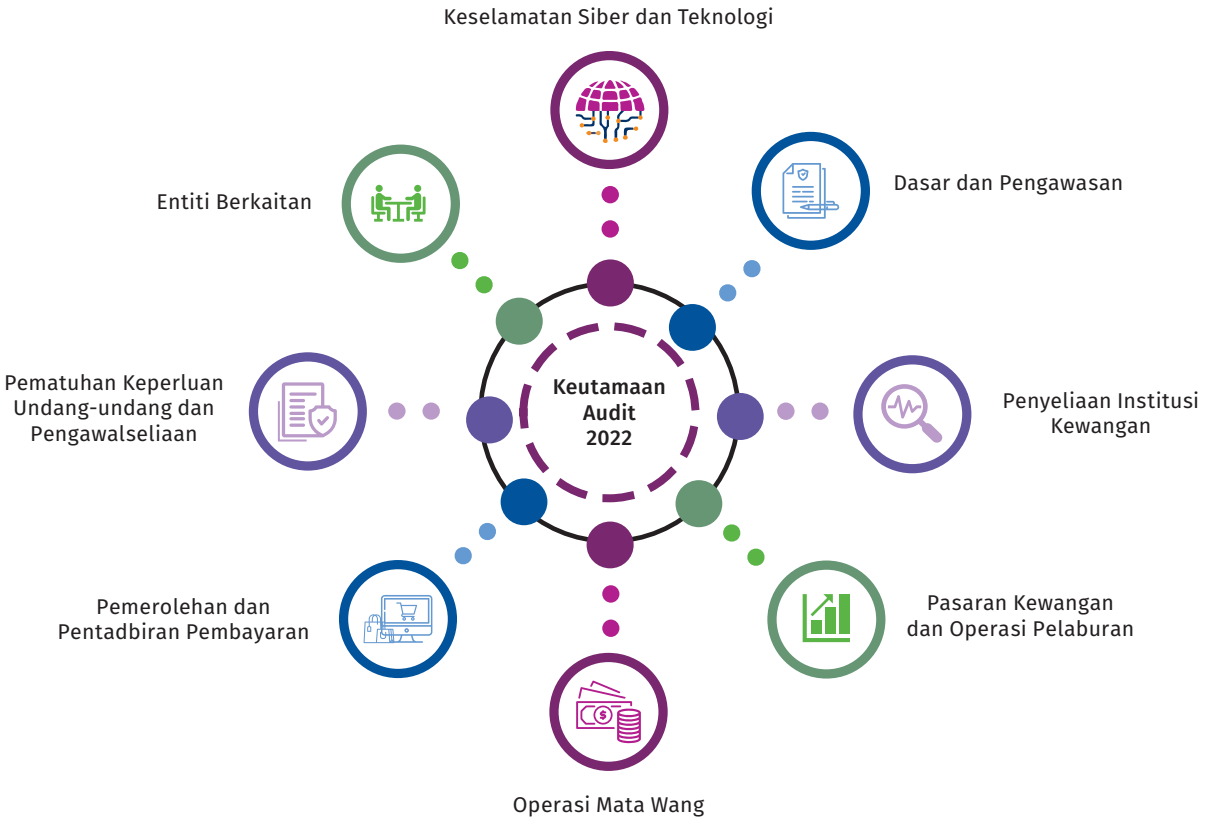

Sumber: Bank Negara Malaysia

Menyantuni Rakyat Malaysia

Dasar dan tindakan Bank memberikan kesan kepada individu dan perniagaan di Malaysia. Bank membuat penyesuaian terhadap komunikasinya supaya orang ramai memahami mandat dan peranan Bank.

Pengenalan

Berikutan peralihan ke fasa endemik pada tahun 2022, Bank memperkenalkan semula libat urus secara bersemuka, selepas sebahagian besar daripada interaksi Bank dilakukan secara maya semasa pandemik COVID-19. Sepanjang tahun 2022, minat terhadap pelbagai isu berkaitan dengan ekonomi, sektor kewangan dan perkara-perkara lain di bawah bidang kuasa Bank telah meningkat. Bank bukan sahaja berinteraksi dengan lebih kerap, malah turut mempelbagaikan kandungan dan saluran yang digunakan untuk menjangkau khalayak yang lebih luas. Matlamat Bank adalah untuk memberikan penjelasan yang lebih menyeluruh dan dalam bentuk yang lebih mudah difahami.

Memberikan Penerangan tentang Ekonomi

Tahun 2022 merupakan tahun yang dipenuhi pelbagai peristiwa bagi ekonomi Malaysia. Sehubungan dengan itu, sebahagian besar masa diluangkan untuk memberikan penjelasan tentang perkembangan ekonomi dan tindak balas dasar Bank. Pengurusan kanan Bank telah mengadakan wawancara dengan beberapa saluran media yang mempunyai asas pembaca dan pendengar yang luas. Hal ini dilengkapi oleh interaksi Bank yang kerap dengan pihak media, khususnya sebelum penerbitan utama Bank diterbitkan. Bank mengadakan dua bengkel media untuk wartawan bagi meningkatkan kefahaman mereka tentang konsep ekonomi yang penting, isu-isu terkini dan juga untuk menangani pertanyaan yang mempunyai kepentingan orang ramai.

Dari aspek digital, Bank memperkenalkan beberapa inisiatif baharu untuk meningkatkan kefahaman orang ramai tentang bidang dasar utama Bank. Bagi dasar monetari, Bank memperkenalkan ringkasan Pernyataan Dasar Monetari serta jawapan kepada Soalan Lazim di laman sesawangnya. Bank juga memulakan siri baharu yang dipanggil 'BNM Kongsi' menerusi platform media sosialnya untuk menangani pertanyaan yang sedang hangat, membetulkan salah faham dan memperluas mesej Bank.

Peserta pasaran kewangan juga merupakan khalayak yang penting. Pada tahun 2022, Bank telah melaksanakan tujuh libat urus secara dua hala dengan pengurus dana antarabangsa dan tempatan. Bank juga mengadakan enam libat urus dengan penganalisis ekonomi dan perbankan untuk berkongsi penilaian Bank tentang sektor ekonomi dan kewangan.

Memerangi Penipuan Kewangan

Penipuan kewangan telah meningkat sejak pandemik. Oleh itu, Bank telah meningkatkan kerjasama dengan Kementerian lain, pengawal selia, agensi penguatkuasaan undang-undang dan bank-bank lain untuk menangani isu ini dengan lebih berkesan. Bersempena dengan pelancaran Pameran Jenayah Kewangan pada bulan September 2022, Bank mengumumkan lima langkah tambahan yang institusi perbankan perlu laksanakan bagi melindungi pengguna daripada penipuan secara lebih berkesan. Usaha ini diperlengkap lagi dengan penubuhan Pusat Respons Scam Kebangsaan (National Scam Response Centre, NSRC) pada bulan Oktober 2022. Maklumat lanjut mengenai NSRC boleh didapati dalam Bab 1.7: Mengekalkan Integriti Kewangan.

Libat urus secara berkala bagi meningkatkan kefahaman berkaitan dengan konsep teknikal serta menjawab pertanyaan berhubung dengan kepentingan orang ramai

Mesyuarat dua hala dengan penganalisis dan pengurus dana secara tetap untuk bertukar-tukar pandangan

Temu bual eksklusif dengan pengurusan kanan Bank untuk menjelaskan isu ekonomi kepada orang ramai

Output baharu bagi meningkatkan kefahaman orang ramai mengenai Kadar Dasar Semalaman

Gabenor Shamsiah dan Ketua Polis Negara semasa pelancaran secara maya pameran "Jenayah Kewangan: Semak Sebelum Diperdaya"

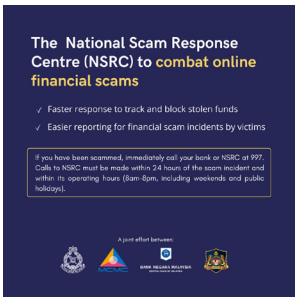

Usaha membanteras penipuan kewangan merupakan tanggungjawab bersama antara sektor awam, industri dan orang ramai. NSRC merupakan usahasama antara Pusat Pencegahan Jenayah Kewangan Nasional (NFCC), Polis Diraja Malaysia (PDRM), Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia (SKMM) dan Bank Negara Malaysia, bersama-sama dengan indutstri perbankan dan industri telekomunikasi untuk berkongsi sumber dan maklumat yang relevan supaya tindakan yang lebih pantas dapat diambil ke atas penipuan kewangan dalam talian serta mencegah kerugian kewangan yang selanjutnya

Pelancaran Kempen Kesedaran Penipuan Kebangsaan anjuran industri perbankan pada bulan Oktober 2022

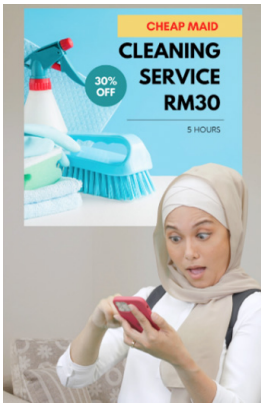

Bank memperkenalkan watak 'Kak Pah' supaya maklumat penipuan kewangan Bank lebih memberikan kesan

Bank juga menggiatkan usaha untuk meningkatkan kesedaran tentang penipuan kewangan dan memperkasa individu untuk melindungi diri mereka dengan lebih berkesan. Facebook Amaran Scam terus menjadi tumpuan Bank untuk perkongsian berkaitan dengan penipuan kewangan menerusi media sosial. Bilangan individu yang mengikuti laman Facebook itu meningkat sebanyak 20,000 hingga 60,000 ribu menjelang akhir tahun 2022. Bank terus membuat hantaran mengenai kesedaran penipuan kewangan setiap minggu di media sosialnya tetapi dengan beberapa perubahan yang ketara, termasuk lebih banyak video pendek, untuk menyampaikan mesej kepada penonton dengan lebih berkesan. Sebagai contoh, Bank mencipta watak "Kak Pah", yang berdasarkan persona seorang yang ramah, untuk menyampaikan kebanyakan mesej kesedaran Bank mengenai penipuan kewangan. Data Bank menunjukkan hantaran dalam bentuk video mendapat sambutan yang lebih baik berbanding dengan perkhidmatan pengumuman kepada orang ramai yang dibuat secara statik. Salah satu daripada hantaran tentang kesedaran penipuan kewangan 'Kak Pah' yang berkisar tentang penipuan kewangan *APK malware* telah mencatat capaian hampir 5% daripada penduduk Malaysia. Bank juga meningkatkan

Hantaran Amaran Scam setiap hari Jumaat

Bank meningkatkan hantaran dalam bahasa vernakular bagi menjangkau khalayak yang lebih luas mengenai isu yang bekaitan dengan kepentingan orang ramai

fokus mesejnya pada modus operandi terkini yang digunakan oleh para penipu supaya dapat membendung ancaman yang sentiasa berubah-ubah ini dengan lebih berkesan. Bagi meluaskan jangkauan, Bank menerbitkan mesej mengenai kesedaran penipuan kewangan serta menganjurkan *webinar* dalam bahasa vernakular lain seperti Mandarin dan Tamil.

Tindak balas terhadap penipuan kewangan yang berkesan memerlukan 'pendekatan keseluruhan negara'. Berikutan itu, industri kewangan telah melancarkan Kempen Kesedaran Penipuan Kebangsaan pada bulan September. Bank turut menggabungkan elemen pendidikan keselamatan siber dalam pelancaran kempen kesedaran e-Duit semasa Pameran Bulan Literasi Kewangan untuk menggalakkan orang ramai menggunakan e-pembayaran, dan melakukannya dengan selamat.

Meningkatkan Celik Kewangan

Sebagai sebahagian daripada Jaringan Pendidikan Kewangan (Financial Education Network, FEN), Bank sentiasa mengadakan libat urus dengan pelbagai pihak berkepentingan untuk meningkatkan kesedaran dan menggalakkan perbincangan mengenai celik kewangan.

Tinjauan Kaji Selidik Keupayaan dan Rangkuman Kewangan dari Segi Permintaan (Financial Capability and Inclusion Demand Side Survey, FCI)[1] bagi Tahun 2021 mendapati terdapat peningkatan kadar celik kewangan dalam kalangan rakyat Malaysia berbanding dengan tahun 2018. Walaupun dapatannya menunjukkan peningkatan yang ketara dalam pengetahuan kewangan, tinjauan itu turut mendedahkan lapisan yang kompleks pada sikap dan tingkah laku kewangan responden seperti peralihan yang ketara dalam penggunaan produk dan perkhidmatan kewangan digital. Walau bagaimanapun, penilaian lanjut semasa perbincangan kumpulan fokus dan tinjauan tambahan mendedahkan bahawa rakyat Malaysia mempunyai tahap celik kewangan digital yang secara relatif rendah. Sebagai contoh, 37% daripada rakyat Malaysia yang menjawab tinjauan tersebut berkongsi kata laluan dan/atau nombor PIN akaun bank dengan kawan rapat mereka[2]. Dapatan ini telah memberikan maklumat kepada FEN mengenai pendekatan libat urus mereka untuk membantu orang ramai menyesuaikan diri dengan perubahan ini. Oleh yang demikian, Bank mengalihkan tumpuannya kepada usaha menggalakkan celik kewangan digital untuk meningkatkan keupayaan rakyat Malaysia menggunakan perkhidmatan kewangan digital dengan selamat dan yakin.

Salah satu acara utama FEN ialah Bulan Literasi Kewangan (Financial Literacy Month, FLM), yang diadakan setiap tahun pada bulan Oktober. FLM2022 menjangkau lebih daripada anggaran 3.2 juta[3] orang melalui pameran, bengkel dan *webinar* merentas pelbagai komuniti. (Lihat Gambar Rajah 1).

Berpandukan hasil tinjauan kaji selidik FCI 2021, salah satu inisiatif Bank semasa FLM2022 ialah kempen

[1] Hasil tinjauan kaji selidik FCI 2021 diterbitkan dalam Tinjauan Kestabilan Kewangan Separuh Pertama Tahun 2022
[2] Sumber: Kaji selidik FCI 2021
[3] Merujuk interaksi melalui *webinar*, pertandingan, ceramah pendidikan kewangan, kuiz, program radio dan TV, artikel akhbar, pameran maya dan jangkauan media sosial

Gambar Rajah 1: Inisiatif Pendidikan Kewangan dan Libat Urus Utama Semasa FLM2022

1 PROGRAM JELAJAH & PAMERAN — >284K Capaian
- Program Jelajah FLM2022, meliputi 61 lokasi termasuk 13 universiti, sekolah dan pejabat kerajaan: 1 – 28 Oktober 2022
- Pameran FLM2022 (hibrid): 29 – 30 Oktober 2022
- InvestSmart Fest 2022 (hibrid): 14 – 16 Oktober 2022

2 FORUM, SEMINAR & WEBINAR — >838K Capaian
- Forum Perdana Ehwal Islam – "Terang Dalam Gelap"
- Siri webinar oleh industri kewangan – "Semak Sebelum di Scam"
- Seminar/Webinar pengurusan kewangan anjuran ahli dan rakan usahasama FEN

3 SIMPOSIUM, PENYELIDIKAN & KAJI SELIDIK — >36K Penyertaan
- Simposium Literasi Kewangan Kebangsaan FEN
- FEN Community of Practice yang kedua
- Kaji selidik literasi kewangan oleh Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP), Kementerian Pendidikan Tinggi dan RinggitPlus

4 PROGRAM-PROGRAM LAIN — >42K Capaian
- Wawancara radio mengenai "Penipuan dalam Talian"
- "Khutbah Jumaat"

5 PLATFORM MEDIA SOSIAL — >2J Capaian
Facebook dan Instagram

Sumber: Financial Education Network

Gambar Rajah 2: Program Jelajah FLM2022 di 61 Lokasi Seluruh Negara

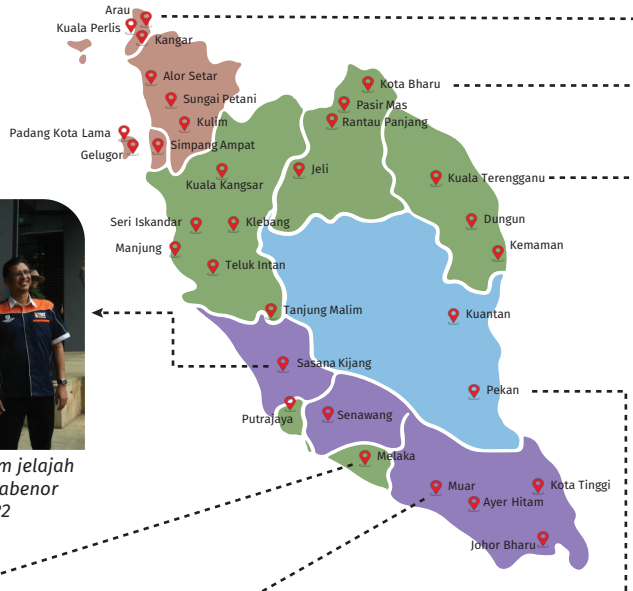

Ceramah pendidikan kewangan di Universiti Malaysia Perlis, Arau

Pelancaran FLM2022 dan program jelajah seluruh negara oleh Timbalan Gabenor Jessica Chew pada 1 Oktober 2022

Menyantuni orang awam di Pasar Besar Siti Khadijah, Kota Bharu

Kempen e-duit di Kolej Profesional MARA Bandar Melaka, Melaka

Forum pendidikan kewangan di Maktab Teknik Polis Diraja Malaysia, Muar

Ceramah pendidikan kewangan di SMA Tengku Ampuan Fatimah, Pekan

Menyantuni orang awam di Dataran Pantai Batu Burok, Kuala Terengganu

Sumber: Financial Education Network

Gambar Rajah 3: Kesimpulan utama dari Program Jelajah Seluruh Negara FLM2022

Ceramah pendidikan kewangan

Pengetahuan peserta tentang topik pendidikan kewangan termasuk penipuan kewangan dan pengurusan kewangan peribadi **bertambah baik sebanyak 22%***

Akaun keldai

Ramai terutamanya belia tidak mempunyai pengetahuan tentang **akaun keldai** dan akibatnya

i. **33% tidak mengetahui tindakan** yang menjadikan mereka **keldai akaun**
ii. **Kebanyakan belia** yang diberikan penerangan tentang senario 'Akaun Keldai' mendapati skim itu **menarik untuk mendapat wang dengan segera**
iii. Tidak merasa perkara ini satu penipuan kerana tiada kehilangan wang
iv. **Tidak sedar** menjadi akaun keldai merupakan **satu kesalahan**

Keselamatan siber

Kesedaran tentang **keselamatan siber**:

i. **Majoriti** yang terlibat **tidak mengetahui ciri keselamatan** platform pembayaran
ii. 29% **berkongsi kata laluan** dengan ahli keluarga dan kawan rapat

* Berdasarkan kaji selidik sebelum dan selepas tentang pengetahuan yang diperoleh oleh peserta semasa ceramah pendidikan kewangan yang diadakan sepanjang FLM2022

Sumber: Financial Education Network

di seluruh negara untuk menangani tahap celik kewangan digital yang rendah. Bersama rakan-rakan FEN, Bank telah menggunakan bas bergerak yang mengembara ke 61 lokasi (Lihat Gambar Rajah 2) untuk mengadakan program jelajah *(roadshow)* di seluruh negara dan telah berinteraksi secara langsung dengan lebih 20,000 orang. Sebagai sebahagian daripada program jelajah ini, Bank telah menjalankan kaji selidik celik kewangan digital yang melibatkan 5,000 responden daripada pelbagai peringkat kehidupan. Dapatan utama diringkaskan dalam Gambar Rajah 3.

Program jelajah ini berakhir dengan Pameran FLM2022, yang diadakan pada 29 hingga 30 Oktober 2022. Pameran yang diterima baik oleh pengunjung ini memaparkan penggunaan perkhidmatan kewangan digital yang selamat dan manfaat perkhidmatan kewangan digital sebagai sebahagian daripada inisiatif e-Duit. Pengunjung memperoleh kefahaman yang lebih baik tentang kelebihan perkhidmatan kewangan digital di samping meningkatkan tahap celik kewangan mereka. Inisiatif e-Duit ini diperincikan lagi dalam Bab 1.5: Menggalakkan Perkhidmatan Pembayaran dan Pengiriman Wang yang Selamat dan Cekap.

Bank juga bekerjasama dengan Perbadanan Insurans Deposit Malaysia dan Persatuan Ekonomi Malaysia (Malaysian Economic Association, MEA) untuk menganjurkan Simposium Literasi Kewangan Kebangsaan (National Financial Literacy Symposium, NFLS) tahunan yang pertama. NFLS menghimpunkan komuniti akademik, pembuat dasar, dan pengamal industri untuk mempamerkan dan meningkatkan kesedaran tentang penyelidikan pelbagai disiplin mengenai celik kewangan di Malaysia. NFLS menerima 62 abstrak penyelidikan daripada penyelidik Malaysia dan luar negeri. Sebanyak 11 kertas kerja yang dibentangkan akan diterbitkan dalam jurnal akademik MEA pada suku ketiga tahun 2023.

Bank juga terus aktif mengadakan interaksi dengan masyarakat luar bandar termasuk komuniti di Pulau Redang dan di kawasan lain melalui bank bergerak dan FLM. Sesi interaksi ini sebahagian besarnya tertumpu pada usaha meningkatkan kesedaran mengenai celik kewangan digital serta perlindungan insurans dan takaful yang mampu milik melalui produk Perlindungan Tenang.

Pada tahun 2022, melalui akaun Facebook dan Instagram FEN, Bank menghasilkan lebih 200 hantaran mengenai celik kewangan dan pendidikan kewangan, dengan anggaran jangkauan kepada lebih 8.5 juta pengguna[4]. Di samping itu, laman sesawang FEN menawarkan pelbagai sumber dan alat pendidikan kewangan, yang diakses oleh lebih daripada anggaran 55,000 pengguna[5].

[4] Dianggarkan berdasarkan bilangan pengguna yang telah membaca kandungan tertentu menerusi platform sosial FEN (Facebook dan Instagram FEN) dari 1 Januari – 31 Disember 2022

[5] Anggaran bilangan berdasarkan maklumat daripada *Google Analytic* laman sesawang FEN sejak bermulanya laman sesawang FEN pada 1 Oktober 2021 hingga 31 Disember 2022.

Anugerah RAIF 2022 telah disampaikan oleh DYMM Yang di-Pertuan Agong kepada Tan Sri Dr. Mohd Daud Bakar atas sumbangan beliau kepada perkembangan industri kewangan Islam global, terutamanya membangunkan piawaian bagi emas pertama berlandaskan Syariah yang dikeluarkan oleh Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions (AAOIFI)

Menggalakkan Pembangunan Sektor Kewangan

Pada awal tahun 2022, Bank melancarkan Pelan Sektor Kewangan 2022-2026 semasa MyFintech Week (MyFW) kedua anjuran Bank. Pelan ini menetapkan keutamaan pembangunan Bank untuk sektor kewangan dalam tempoh lima tahun akan datang. Memandangkan kewaspadaan terhadap COVID-19 pada ketika itu, MyFW telah diadakan secara maya.

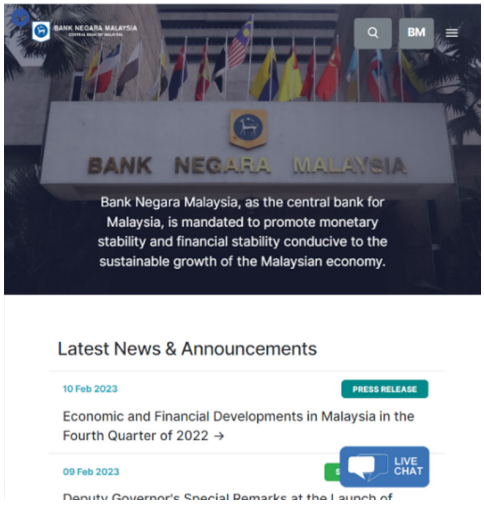

Meskipun demikian, penganjuran secara maya ini membolehkan Bank menjangkau lebih banyak penceramah dan penonton (lebih 4,000 peserta), pada peringkat global dan dalam negeri. Untuk maklumat lanjut, sila rujuk Bab 1.3: Menggalakkan Sistem Kewangan yang Progresif dan Inklusif.

Pada bulan Oktober 2022, Bank menganjurkan secara bersama Global Islamic Finance Forum 2022 dengan kerjasama Persatuan Institusi Perbankan dan Kewangan Islam Malaysia. Acara dwitahunan ini

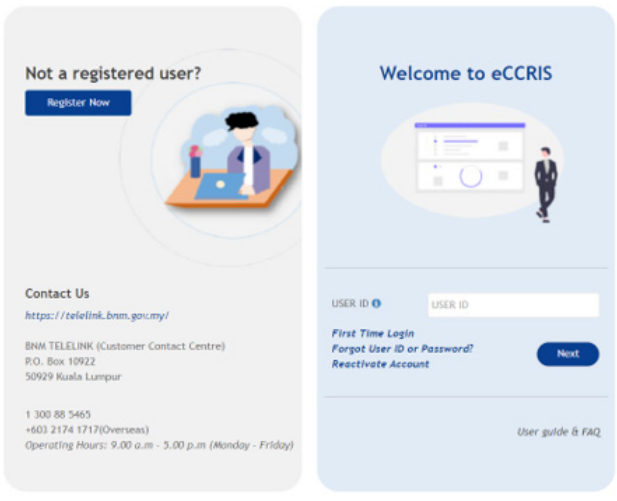

Widget Live Chat dan pendaftaran eCCRIS secara dalam talian meningkatkan akses orang ramai kepada perkhidmatan dan maklumat penting

[4] Dianggarkan berdasarkan bilangan pengguna yang telah membaca kandungan tertentu menerusi platform sosial FEN (FEN *Facebook* dan *Instagram*) dari 1 Januari – 31 Disember 2022

[5] Anggaran bilangan berdasarkan maklumat daripada *Google Analytic* laman sesawang FEN sejak bermulanya laman sesawang FEN pada 1 Oktober 2021 hingga 31 Disember 2022

menjana wacana yang aktif mengenai usaha yang diperlukan untuk merealisasikan potensi kewangan Islam sepenuhnya. Bagi mengiktiraf selanjutnya individu yang telah memberikan sumbangan yang besar kepada pertumbuhan Kewangan Islam, Bank bersama-sama dengan Suruhanjaya Sekuriti Malaysia, meneruskan majlis Anugerah Diraja Kewangan Islam (Royal Award for Islamic Finance, RAIF) yang ditangguhkan pada tahun 2020 berikutan pandemik.

Melabur dalam Digital

Walaupun interaksi secara fizikal disambung semula, Bank melihat banyak kelebihan untuk terus membuat pelaburan dalam saluran digital sebagai pelengkap yang mantap kepada jangkauan Bank secara fizikal. Bank memperkenalkan beberapa penambahbaikan pada laman sesawangnya pada tahun 2022. Bagi meningkatkan kemudahan kepada orang ramai, Bank memperkenalkan *widget Live Chat* yang membolehkan wakil khidmat pelanggan Bank melayan lebih banyak pertanyaan pada sesuatu masa tertentu. Langkah ini telah mengurangkan masa menunggu untuk orang ramai. Dengan hasrat yang sama, Bank juga memperkenalkan pendaftaran dalam talian untuk pengguna baharu Sistem Maklumat Rujukan Kredit Pusat (CCRIS). Sebelum ini, pengguna baharu hanya boleh mendaftar secara bersemuka. Bank juga memperkenalkan laman pendaratan *(landing page)* yang baharu untuk tema maklumat utama yang akan menjadi sangat relevan kepada pengguna kewangan. Tindakan ini menambah baik pengalaman pengguna dengan membolehkan akses yang lebih mudah ke laman sesawang yang mempunyai trafik tinggi seperti Senarai Amaran Pengguna Kewangan Bank serta kemas kini mengenai tindakan penguatkuasaan Bank.

Di samping itu, Bank terus meningkatkan kehadiran media sosialnya. Kandungan media sosial Bank adalah berlandaskan enam siri utama setiap bulan. Sebagai tambahan kepada siri 'BNM Kongsi' dan 'Amaran Scam', siri 'Tahukah Anda' memberikan tumpuan pada usaha menyediakan fakta tentang usaha dan dasar Bank dalam bentuk yang ringkas dan menarik. Siri 'Bijak Kewangan' bertujuan memberikan

Imbas Kembali

Siri Petikan

Tahukah Anda

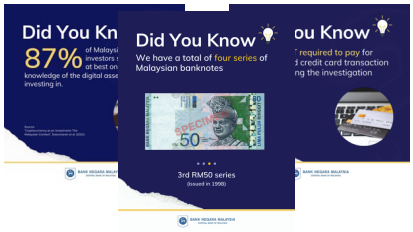

Bijak Kewangan

Amaran Scam

BNM Kongsi

Hantaran media sosial Bank diterajui oleh enam siri utama ini

Gambar Rajah 4: Pertambahan Pengikut Media Sosial dalam Platform Rasmi Bank

Saiz asas pengikut platform media sosial rasmi Bank bertambah sekurang-kurangnya 25% pada tahun 2022

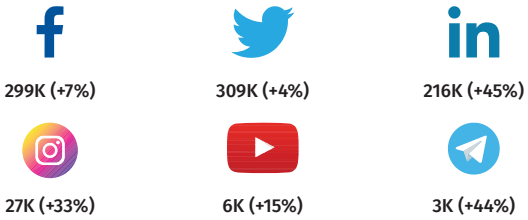

Sumber: Analisis Media Sosial Bank Negara Malaysia

Bank menghasilkan lebih banyak pengisian dalam bentuk video pendek dan juga panjang

nasihat kewangan yang mudah dan dekat di hati orang ramai. Lazimnya hantaran siri ini akan dibuat pada masa yang lebih hampir dengan hari gaji, masa yang sesuai untuk mendidik tentang celik kewangan. Bank juga mengambil petikan ucapan oleh pengurusan kanannya dan memaparkannya dalam 'Siri Petikan'. Siri 'Imbas Kembali' membantu memaklumkan sejarah Bank kepada orang ramai dengan membangkitkan rasa nostalgia dalam kalangan pengikut media sosial Bank.

Selain kandungan, Bank turut mempelbagaikan format penyampaiannya. Bank melakukan lebih banyak usaha untuk menghasilkan kandungan video durasi pendek dan panjang memandangkan platform media sosial semakin mengutamakan format ini. Jika bersesuaian, Bank juga menampilkan kakitangannya, terutamanya dalam hantaran mengenai pengambilan kakitangan atau kesedaran awam.

Selain metrik bagi pertambahan bilangan pengikut dan *impression*, Bank memberikan perhatian yang teliti terhadap kadar penglibatan *(engagements)* untuk mengukur prestasi media sosialnya. Pada tahun 2022, platform media sosial Bank mencatatkan purata peningkatan pengikut sebanyak 25%, dengan LinkedIn menjadi platform Bank yang paling pesat berkembang. Berbanding dengan bank pusat lain secara per kapita, Facebook, LinkedIn dan Instagram Bank berada dalam lingkungan sepuluh akaun yang paling banyak diikuti. LinkedIn, Twitter, dan Facebook Bank juga berada dalam kedudukan lima akaun yang paling banyak diikuti dalam kalangan kementerian dan agensi awam tempatan. Platform Bank mencatatkan kadar penglibatan *(engagement rate)* purata sebanyak 5.4%[6].

[6] Kadar interaksi mengukur jumlah interaksi pada sesuatu hantaran berbanding dengan jumlah orang yang melihatnya. Kadar interaksi melebihi 3% dianggap tinggi

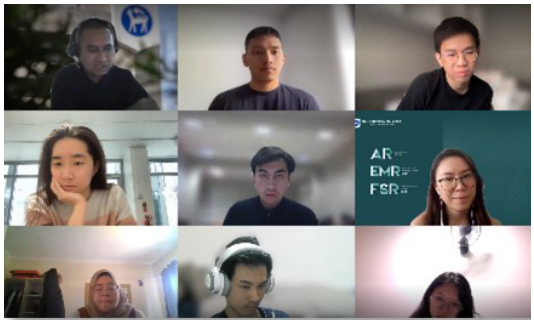
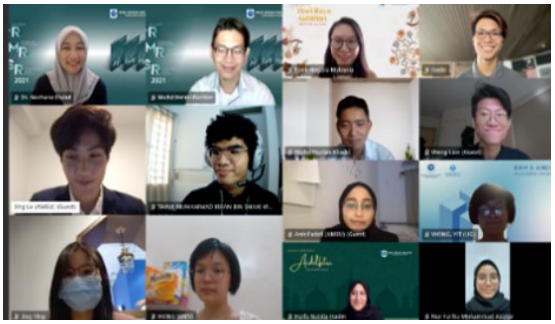
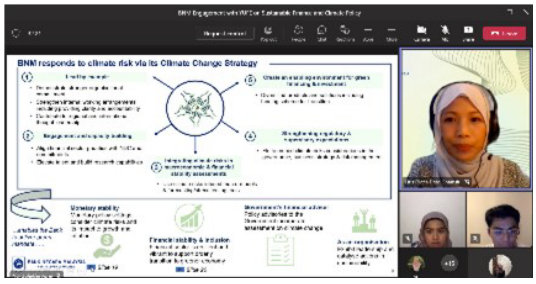

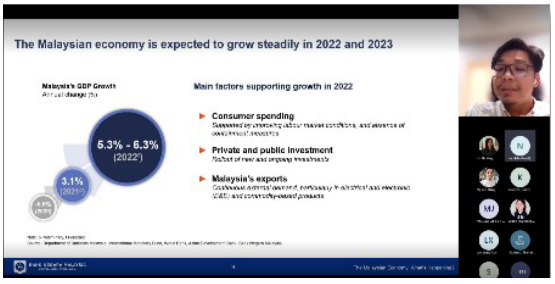

Selain berinteraksi dengan belia berhubung dengan literasi kewangan, Bank juga meningkatkan libat urus berkaitan dengan usaha dan dasar Bank

Interaksi Dengan Belia

Pada tahun 2022, Bank berinteraksi secara aktif dengan golongan belia dengan tujuan untuk meningkatkan kefahaman mereka tentang usaha dan dasar Bank. Bagi tujuan itu, Bank berinteraksi dengan enam kumpulan belia yang mempunyai bidang tumpuan yang berbeza. Sepanjang tahun itu, Bank berinteraksi dengan hampir 700 belia tentang tajuk-tajuk yang merangkumi ekonomi, kelestarian, mata wang digital bank pusat (*central bank digital currencies*, CBDC), dan pendigitalan. Daripada interaksi ini, Bank mendapat purata *Net Promoter Score* (NPS) sebanyak 70[7]. Bank juga mendapati pemahaman mengenai topik yang dibincangkan bertambah baik berdasarkan tinjauan yang dibuat sebelum dan selepas perbincangan.

Interaksi dengan golongan belia mengenai celik kewangan turut diadakan sepanjang tahun. Bank menyasarkan belia yang sedang mengikuti pengajian

[7] NPS ialah metrik yang digunakan secara meluas dan berdasarkan satu soalan tinjauan yang meminta responden menilai kemungkinan akan mencadangkan produk atau perkhidmatan kepada orang lain. Skor NPS yang melebihi 50 dianggap baik manakala 70 atau lebih pula adalah dianggap cemerlang

di institusi pengajian tinggi dan belia yang tidak berada dalam program pendidikan, pekerjaan, atau latihan. Program pendidikan kewangan telah dianjurkan untuk belia dalam Malaysian Short-Term Employment Programme (MySTEP) dan graduan Projek Belia Mahir. Bagi meningkatkan kesedaran mengenai perlindungan insurans dan takaful dalam kalangan pelajar universiti dan guru pelatih, Bank melancarkan Pertandingan Video Pendek # MyDuitStory2. Pertandingan ini mendapat 1.5 juta (tontonan) melalui laman Facebook MyDuitStory.

Penyepaduan Dua Dunia

Muzium dan Galeri Seni Bank Negara Malaysia (BNM MAG) mempergiat usaha jangkauannya kepada orang ramai melalui pelbagai pameran dan program utama secara fizikal seperti LATerasi Kewangan di Sabah dan Hari Muzium Antarabangsa di Kelantan, serta Festival Kanak-kanak @ BNM MAG dan Bazar Seni. Bank menyaksikan peningkatan dalam lawatan secara fizikal pada separuh kedua tahun itu berikutan pembukaan semula sepenuhnya BNM MAG kepada pengunjung pada bulan Julai. Pada tahun 2022, sebanyak 127,779 lawatan fizikal dicatatkan, iaitu 16.7% lebih banyak daripada lawatan pada tahun 2019 iaitu sebelum pandemik. Walau bagaimanapun, memandangkan sambutan yang menggalakkan terhadap pameran dan program secara maya, BNM MAG akan terus menyediakan pengalaman dan program pembelajaran secara hibrid kepada orang ramai. Langkah ini akan memberi Bank kefleksibelan yang lebih besar apabila menyesuaikan jangkauannya untuk mendidik orang ramai dengan lebih berkesan tentang peranan dan mandat Bank.

Gambar Rajah 5: Pameran dan Aktiviti BNM MAG pada Tahun 2022

LATeracy Kewangan di Sabah (pameran bergerak)

- Pameran ini menampilkan karikatur hasil karya tersendiri Datuk Lat dari tahun 1999 hingga 2012.
- Pameran diilhamkan oleh siri Buku Wang Saku yang diterbitkan oleh Bank bagi memupuk sikap mengurus wang secara berhemat sejak usia muda.
- Dilancarkan oleh Yang di-Pertua Negeri Sabah, Tuan Yang Terutama Tun Datuk Seri Panglima (Dr) Haji Juhar bin Datuk Haji Mahiruddin pada 12 Oktober 2022 di Muzium Negeri Sabah.

Bingkas Berdiri: Naratif Seni COVID-19 (pameran maya)

- Suatu **tafsiran artistik tentang COVID-19** selepas dua tahun negara berdepan dengan pandemik.
- Pameran ini mencerminkan pengalaman para seniman serta pengamatan kehidupan orang di sekeliling mereka semasa era pandemik - suatu episod sejarah pada abad ke-21.
- Link: Bingkas Berdiri: Naratif Seni COVID-19 (bnm.gov.my)

Hari Muzium Antarabangsa 2022 di Kelantan (pameran fizikal)

- BNM MAG muncul juara dalam kategori **'Booth Pameran Paling Kreatif'** pada peringkat kebangsaan.
- Reruai pameran BNM MAG bertemakan 'The Remarkable Currencies: Evolution of Coins and History of Kelantanese Currencies', BNM MAG menjangkaui lebih 10,000 penduduk tempatan, pelancong dan masyarakat luar bandar melalui libat urus, inisiatif jangkauan dan program pendidikan.
- BNM MAG **bekerjasama** dengan Agensi Kaunseling dan Pengurusan Kredit (AKPK) dan Universiti Malaysia Kelantan (UMK) Bachok dalam aktiviti pada hari tersebut. Aktiviti ini termasuk ceramah mengenai pendidikan mata wang dan jenayah kewangan, kaunseling pengurusan kewangan peribadi, dan kempen kesedaran tentang pendaftaran e-CCRIS.

Festival Kanak-Kanak @ BNM MAG 2022 (acara fizikal)

- Bertemakan **"Sikit-sikit Lama-lama Jadi Bukit"**, Festival ini merangkumi 32 program dan aktiviti yang bertujuan **memupuk kepentingan pengurusan wang dan pendidikan mata wang dalam kalangan kanak-kanak** bersempena dengan Hari Kanak-kanak Sedunia.[1] Festival ini mencatatkan sejumlah 2,348 peserta.
- BNM MAG juga telah menganjurkan 'Acara Membuat Tabung Simpanan' dengan jayanya. Sebanyak 560 orang pelajar dari 48 buah sekolah (termasuk pelajar dari sekolah Pendidikan Khas), guru dan orang ramai menyertai acara ini.
- **BNM MAG tersenarai dalam Malaysia Book of Records kerana menganjurkan 'Peserta Teramai dalam Acara Membuat Tabung'.**

Art Bazaar 2022 (acara fizikal)

- Acara ini bertujuan untuk **mempromosikan bakat tempatan** yang sedang meningkat dengan mempamerkan karya seni mereka. Sebanyak 17 seniman mengambil bahagian dalam acara tersebut.
- Bagi menggalakkan penghayatan seni dan seni pada harga mampu milik, semua hasil seni dijual pada harga RM2,500 ke bawah.

[1] Antara program dan aktiviti pembelajaran yang menyeronokkan yang ditawarkan semasa festival ini ialah Pertandingan Melukis & Mewarana Keluarga, Carian Perkataan Gergasi, Cari & Kira Duit, Silang-BINGO, Origami Duit Binatang, Membuat Kad Ucapan Daripada Bahan Kitar Semula, Warnakan Tabung Anda, Bengkel Ukiran Syiling, Misi Peket Aktiviti, Masterchef Kijang dan banyak lagi.

Nota: BNM MAG dan Kedai Muzium dibuka semula kepada orang ramai dengan kapasiti terhad pada bulan Disember 2021. Pada mulanya, lawatan tanpa temu janji (*walk-in visit*) dan lawatan berkumpulan tidak dibenarkan. Pada bulan Julai 2022, BNM MAG dibuka sepenuhnya kepada pengunjung setiap hari kecuali hari Isnin, dari pukul 10.00 pagi hingga 5.00 petang (ditutup antara 1.00 petang hingga 2.00 petang untuk kerja sanitasi).

Sumber: Bank Negara Malaysia

Jom Berdigital dengan Yakin

Meskipun perkhidmatan kewangan digital (*digital financial services*, DFS)[1] telah lama wujud, pandemik COVID-19 telah mempercepat penggunaannya pada kadar yang belum pernah berlaku sebelum ini. Selain itu, pengguna semakin cenderung untuk memilih pembayaran tanpa tunai disebabkan oleh pertumbuhan ekonomi gig, e-dagang[2] dan nomad digital[3], serta pengalaman kurang hubungan langsung (*low-touch*) dengan pelanggan yang ditawarkan oleh DFS. Kaji Selidik Keupayaan dan Rangkuman Kewangan dari Sudut Permintaan bagi Tahun 2021 (Kaji Selidik FCI 2021) yang dijalankan oleh Bank baru-baru ini menganggarkan bahawa 74% daripada rakyat Malaysia menggunakan DFS. Pemerhatian yang sama oleh Global Findex Survey 2021 Bank Dunia menunjukkan bahawa 79% daripada orang dewasa di Malaysia menggunakan pembayaran digital, dan 42% daripada kumpulan ini menggunakannya buat kali pertama semasa pandemik.

Menyedari potensi saluran digital[4] dan peningkatan kecenderungan pengguna terhadap perkhidmatan yang mudah dan pantas, bank-bank terus mengembangkan penawaran penyelesaian bersepadu digital yang dapat memenuhi perubahan gaya hidup pengguna (Gambar Rajah 1).

Gambar Rajah 1: Ciri-ciri DFS-Selamat, Senang, Segera

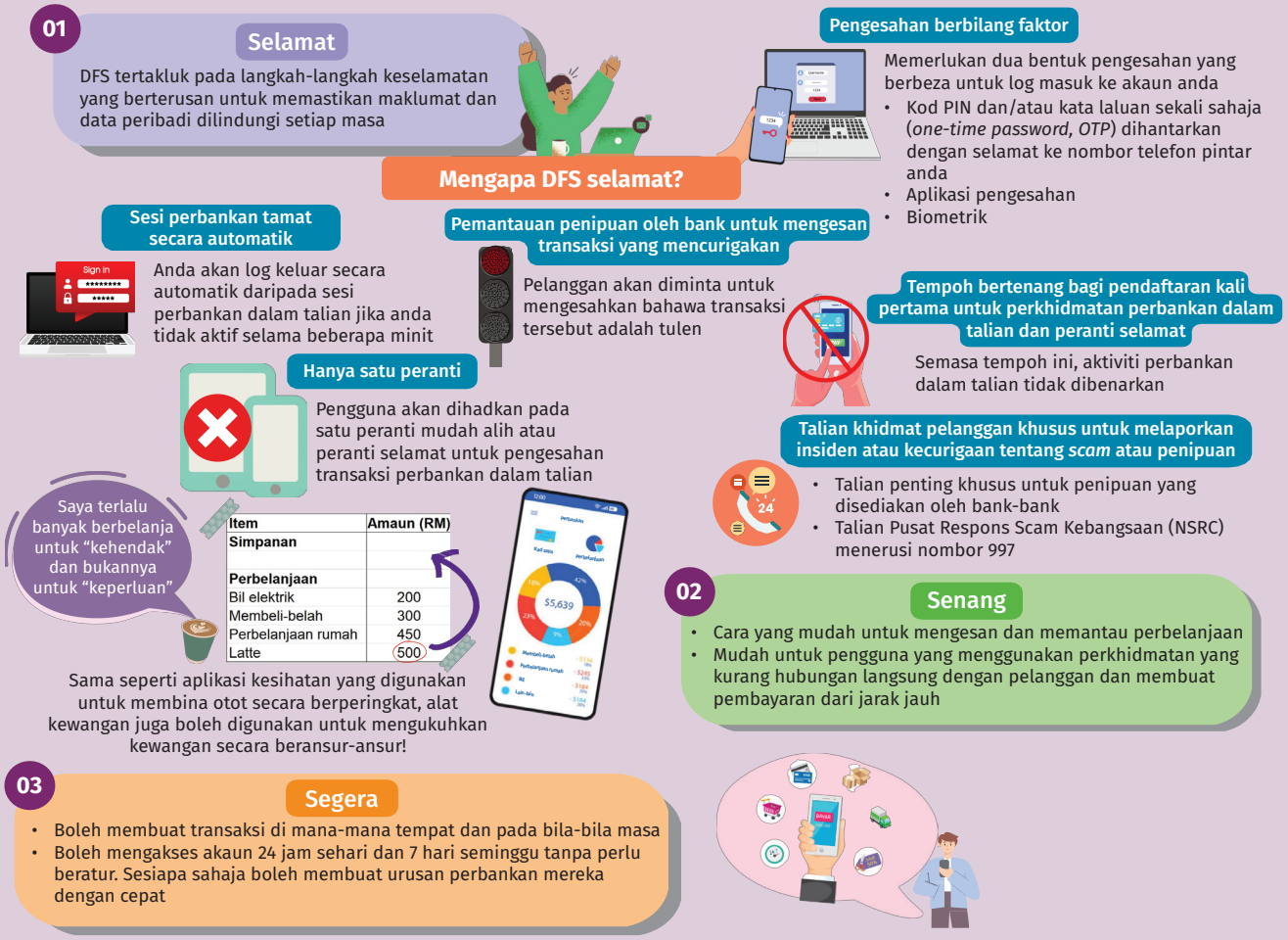

Sumber: Bank Negara Malaysia

[1] Terdiri daripada pelbagai perkhidmatan kewangan yang diakses dan disampaikan melalui saluran digital, termasuk pembayaran, kredit, simpanan, kiriman wang dan insurans. Perkhidmatan ini termasuk perkhidmatan kewangan mudah alih - Alliance for Financial Inclusion (AFI) Digital Financial Services Working Group https://www.afi-global.org/working-groups/dfs/

[2] Mahadhir Aziz. (23 Jun 2022). *MDEC Tech Trends: Pandemic-Induced Growth of Digital Payments Propel Malaysia Into Next Fintech Wave* https://mdec.my/news/mdec-tech-trends-pandemic-induced-growth-of-digital-payments-propel-malaysia-into-next-fintech-wave/

[3] Individu yang bekerja secara dalam talian dari mana-mana sahaja (contohnya di kafe, ruang kerja bersama atau di negara lain) dan bukannya di pejabat atau lokasi perniagaan yang tetap

[4] *Majority of Malaysians can go without cash for more than a week as digital payment usage increases* – Visa Study (13 Januari 2022). https://www.visa.com.my/about-visa/newsroom/press-releases/majority-of-malaysians-can-go-without-cash-for-more-than-a-week-as-digital-payment-usage-increases-visa-study.html

Walau bagaimanapun, tahap kesedaran dan kepercayaan yang rendah berserta keyakinan dan tahap celik kewangan digital yang masih terhad terus menjadi halangan bagi sesetengah segmen masyarakat untuk menerima pakai dan meraih manfaat daripada DFS. Penekanan tentang kepentingan celik kewangan sebagai kemahiran hidup dapat melengkapkan pengguna dengan pengetahuan dan sumber untuk menguruskan aktiviti kewangan harian dengan berkesan, bertanggungjawab dan berkeyakinan.

Tahap celik kewangan yang dipertingkat, termasuk tahap celik kewangan digital, akhirnya akan memperkasakan pengguna agar dapat memanfaatkan DFS dengan lebih baik apabila menguruskan kewangan harian mereka. Hal ini seterusnya mendorong pilihan gaya hidup dan kesejahteraan yang lebih baik. Sebagai contoh, terdapat banyak aplikasi atau alat digital 'buat sendiri' yang boleh membantu pengguna menguruskan kewangan harian mereka. Gambar Rajah 2 menunjukkan beberapa cara yang lazim dilakukan oleh pengguna untuk memanfaatkan kewangan digital.

Gambar Rajah 2(a): Menguruskan Kewangan Anda Secara Digital

1 Bina simpanan anda menggunakan alat pengurusan dalam talian yang mudah

MENYIMPAN

Amalan menyimpan penting untuk membina kekayaan. Dapatkan aplikasi simpanan mikro yang boleh mengintegrasikan amalan menyimpan dalam kehidupan harian anda. Beberapa aplikasi juga membolehkan anda menetapkan matlamat kewangan anda. Anda boleh mendebitkan terus sejumlah wang daripada akaun anda kepada akaun matlamat kewangan anda – sangat mudah!

APLIKASI SIMPANAN MIKRO?

- Membantu anda berjimat secara automatik dalam jumlah yang kecil dan berpatutan. Jumlah yang kecil ini pasti akan bertambah
- Terokailah fungsi ini dalam aplikasi perbankan atau kewangan yang dikawal selia oleh pihak berkuasa pengawal selia
- Sesetengah aplikasi mempunyai ciri penggenapan yang membolehkan baki transaksi dalam talian dipindahkan ke akaun simpanan atau akaun pelaburan yang ditetapkan

Penggenapan

Perbelanjaan anda akan digenapkan kepada RM yang terdekat dan bakinya akan dimasukkan secara automatik ke dalam simpanan anda

2 Gunakan e-dompet untuk transaksi yang mudah dan lebih selamat

Tiada lagi "ALAMAK, SAYA TERLUPA DOMPET SAYA!"

01 Mudah

Sama ada anda membeli-belah secara dalam talian, di kedai atau melalui aplikasi, e-dompet anda menyimpan maklumat anda untuk pembayaran yang mudah dan cepat

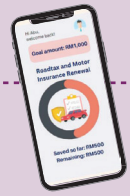

02 Selamat

- Maklumat anda tersulit dan tidak dikongsikan dengan sumber pihak ketiga
- Jika anda kehilangan dompet, wang tunai dan kad anda lebih mudah dicuri berbanding dengan e-dompet

Ambil langkah tambahan untuk melindungi e-dompet anda
- Lindungi telefon dan e-dompet anda menggunakan kata laluan atau pengesahan biometrik
- Pastikan perisian telefon anda dikemas kini setiap masa
- Pasang atau dayakan ciri-ciri keselamatan. Ciri keselamatan ini boleh membantu anda untuk:
  - Mengesan lokasi telefon anda dari mana-mana komputer
  - Mengunci telefon anda untuk menyekat akses
  - Memadam maklumat peribadi dan sijil akuan *(credentials)* e-dompet di dalam telefon anda

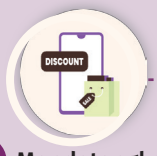

03 Mendatangkan kepuasan

- Kebanyakan pengeluar e-dompet menawarkan insentif tambahan, tawaran eksklusif atau mata terkumpul kepada pengguna
- Anda boleh menjimatkan wang dengan menggunakan insentif ini atau menebus mata terkumpul untuk pembelian seterusnya

04 Teratur

- Anda boleh mengesan dengan mudah transaksi dalam e-dompet
- E-dompet boleh memberikan gambaran keseluruhan mengenai corak perbelanjaan anda dengan menunjukkan bahagian pengurusan kewangan anda yang boleh ditambah baik

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 2(b): Menguruskan Kewangan Anda Secara Digital

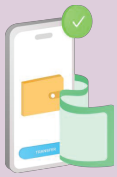

3 Dapatkan alat dan sumber dalam talian untuk menguruskan kewangan anda

FEN FINANCIAL EDUCATION NETWORK

Laman sesawang Jaringan Pendidikan Kewangan (FEN)
www.fenetwork.my

- Alat dan sumber literasi kewangan untuk semua fasa kehidupan
- Pelbagai topik oleh anggota dan rakan usaha sama FEN

facebook.com/myfenetwork

instagram.com/myfenetwork

Financial Education Network

tiktok.com/myfenetwork

facebook.com/InvestSmartSC/

facebook.com/amaranpenipuan

Sumber: Bank Negara Malaysia

Pertambahan bilangan aplikasi dan alat kewangan yang ketara menyebabkan pengguna perlu bijak dari segi digital dan kewangan untuk mengenal pasti produk dan perkhidmatan digital yang sesuai serta memanfaatkannya dengan sebaik mungkin, termasuk untuk tujuan pelaburan (Gambar Rajah 3).

Gambar Rajah 3(a): Jadilah Pengguna Kewangan dalam Talian yang Bijak

1 **Terokailah peluang pelaburan secara dalam talian yang dilesenkan oleh Suruhanjaya Sekuriti Malaysia**

- **Buat kajian sebelum anda melabur dan fahami risiko berkaitan dengan produk**
- **Pastikan matlamat pelaburan anda jelas**

ASET DIGITAL

- Sumber untuk merebut peluang atau mengalami kerugian disebabkan oleh turun naik harga yang tinggi
- Dikawal selia oleh Suruhanjaya Sekuriti Malaysia

Contohnya, mata wang kripto dan stablecoin

PEMERHATIAN

Rakyat Malaysia mempunyai jangkaan yang **tidak realistik** terhadap pulangan pelaburan yang menyebabkan mereka mudah terdedah pada penipu

86% Mendakwa mereka memahami bahawa pulangan yang tinggi berkait dengan risiko yang tinggi

walau bagaimanapun ...

53% Menganggap bahawa pulangan tahunan antara 20% - 30% setahun (yang tidak realistik) sebagai pulangan yang boleh diterima dan dikaitkan dengan risiko rendah hingga sederhana

Sumber: Rencana bertajuk "Kaji Selidik Keupayaan dan Rangkuman Kewangan dari Segi Permintaan bagi Tahun 2021" dalam Tinjauan Kestabilan Kewangan BNM: Separuh Pertama 2022

Jangan berurusan dengan entiti atau individu yang tidak berlesen atau yang tidak sah untuk mengelakkan pelbagai risiko

Anda mungkin tidak boleh mengambil tindakan undang-undang sekiranya berlaku pertikaian

Sentiasa buat pengesahan menerusi:

- Senarai Amaran Pengguna Kewangan oleh Bank Negara Malaysia
  - Entiti atau skim yang disalah anggap atau yang digambarkan sebagai berlesen atau dikawal selia oleh Bank Negara Malaysia
- Senarai Amaran Pelabur oleh Suruhanjaya Sekuriti Malaysia
  - Laman sesawang, produk pelaburan, syarikat dan individu yang tidak sah

TERDEDAH PADA RISIKO

Kehilangan wang akibat penipuan pelaburan

Melanggar undang-undang jika terlibat dengan akaun keldai (*mule account*) dan menjadi sasaran pihak berkuasa dan siasatan

2 **Nilaikan tahap kesanggupan anda mengambil risiko dan tahap toleransi anda**

Kesanggupan mengambil risiko

Jumlah risiko yang sanggup anda terima untuk mencapai matlamat pelaburan anda

Toleransi risiko

Perbezaan yang boleh diterima daripada tahap kesanggupan anda mengambil risiko

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 3(b): Jadilah Pengguna Kewangan dalam Talian yang Bijak

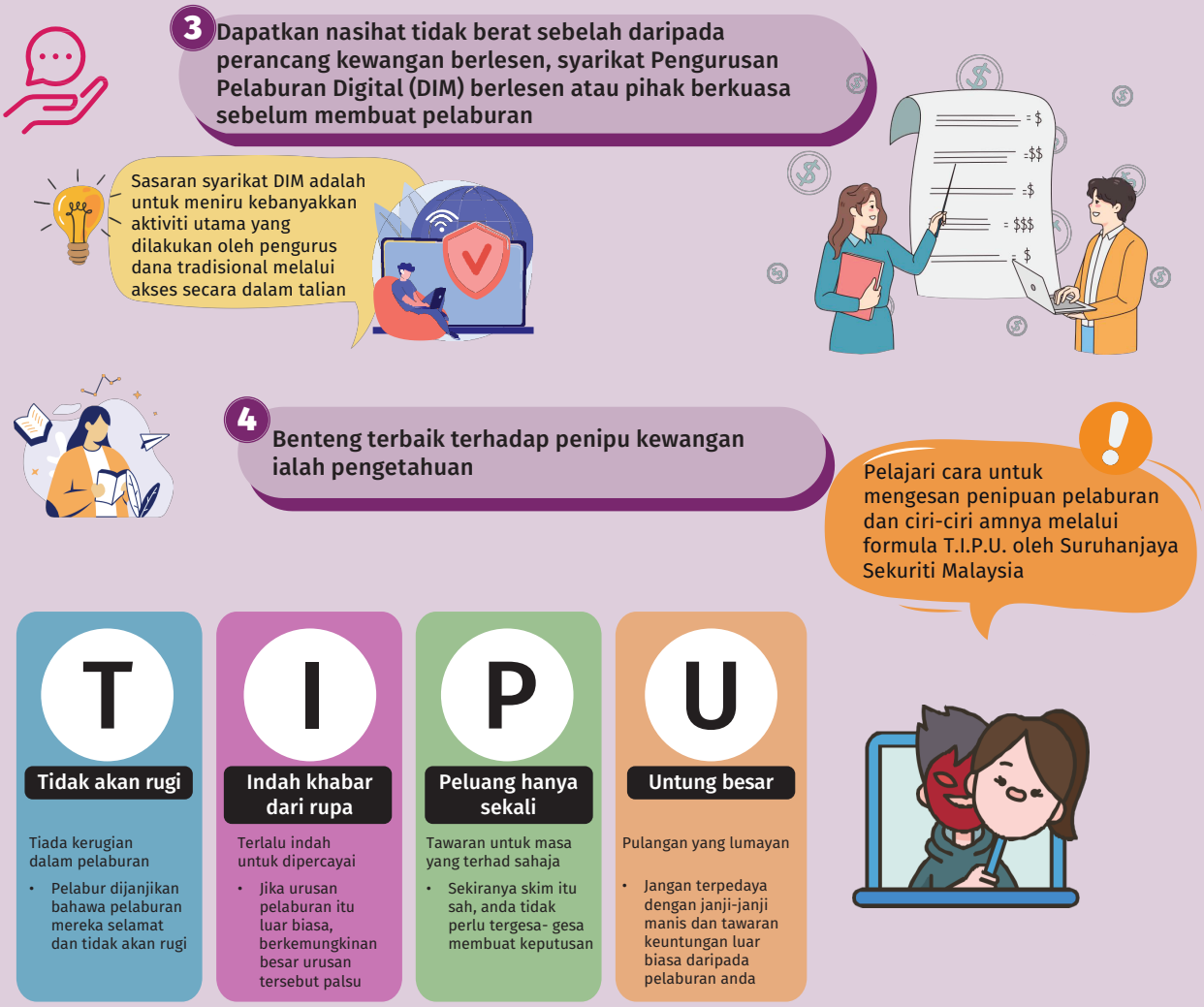

Sumber: Bank Negara Malaysia

Meskipun penggunaan DFS semakin meluas, Kaji Selidik FCI 2021 baru-baru ini menunjukkan bahawa tahap celik kewangan digital dalam kalangan rakyat Malaysia masih rendah. Jurang ini akan meningkatkan risiko pengguna menjadi mangsa penipuan dalam talian seperti pemancingan data, serangan penggodam, penggunaan data tanpa kebenaran dan dipergunakan sebagai 'akaun keldai' (*mule account*). Kes mangsa penipuan dan *scam* kewangan yang dilaporkan menunjukkan bahawa maklumat peribadi yang dicuri merupakan faktor risiko yang utama. Oleh itu, langkah-langkah mempelajari dan memupuk tabiat keselamatan siber yang baik bagi melindungi maklumat peribadi, terutamanya apabila menggunakan mana-mana platform digital untuk menguruskan kewangan, dapat mengurangkan kemungkinan pengguna menjadi mangsa penipuan (Gambar Rajah 4).

Gambar Rajah 4(a): Kawal Maklumat Peribadi Anda di Platform dalam Talian

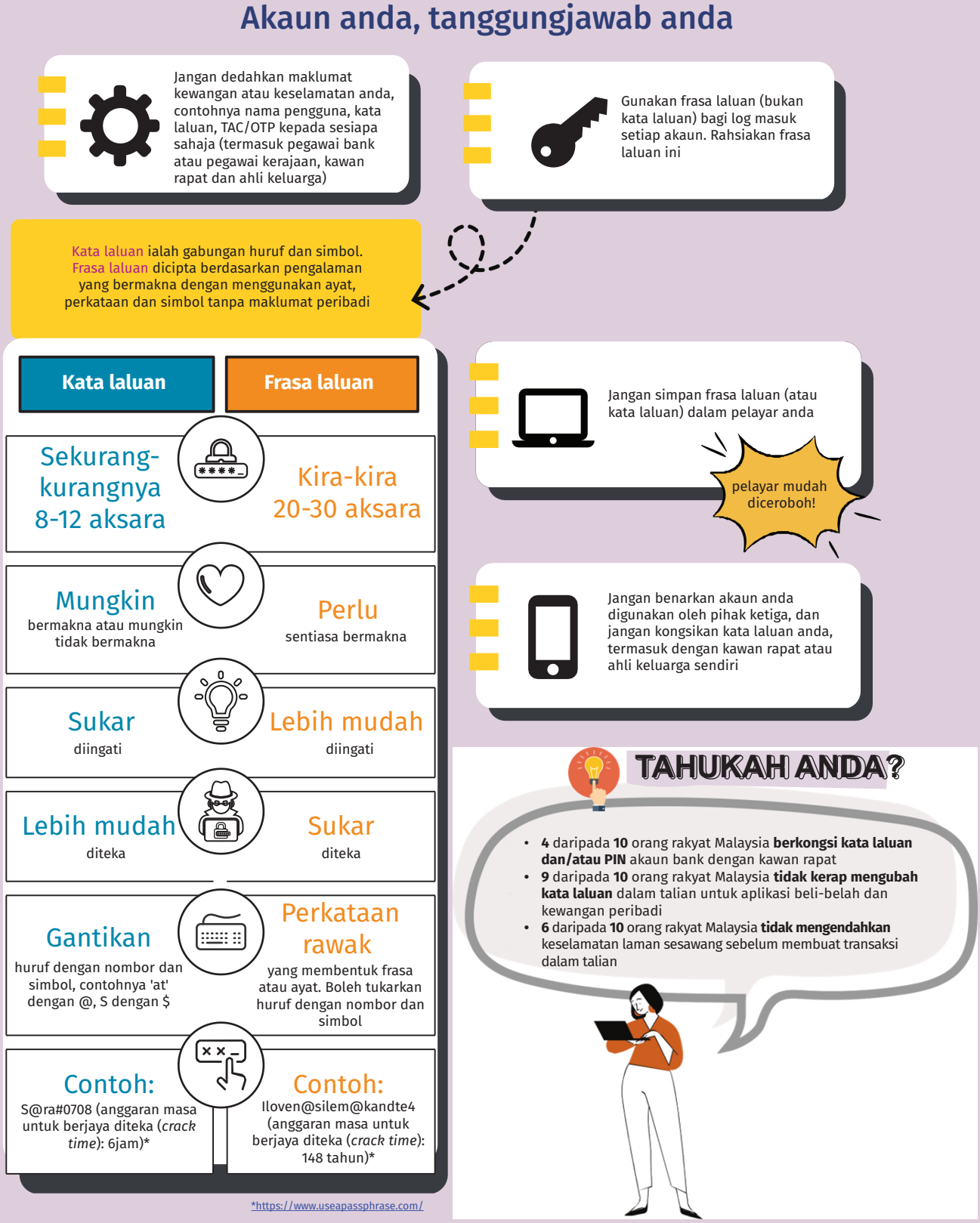

Sumber: Rencana bertajuk "Kaji Selidik Keupayaan dan Rangkuman Kewangan dari Segi Permintaan bagi Tahun 2021" dalam Tinjauan Kestabilan Kewangan BNM: Separuh Pertama 2022

Gambar Rajah 4(b): Kawal Maklumat Peribadi Anda di Platform Dalam Talian

Jadilah pengguna yang celik digital

Berjaga-jaga dengan laman sesawang yang memancing data atau aplikasi hasad - jangan terpedaya dengan umpan klik (*clickbait*)

Jangan balas e-mel dan mesej yang mencurigakan melalui SMS, WhatsApp atau Telegram, klik pada mana-mana pautan atau muat turun sebarang lampiran daripada sumber yang tidak dipercayai. Jika dibalas, tindakan ini memberikan akses mudah untuk perisian hasad menembusi peranti anda

TAHUKAH ANDA?
Perisian hasad merupakan istilah sejagat untuk menerangkan tentang perisian hasad yang boleh mencuri maklumat sensitif anda seperti kata laluan dan melihat aktiviti digital anda

- HANYA muat turun aplikasi daripada Google Play Store, Huawei AppGallery atau Apple App Store
- Jika anda rasa anda telah memuat turun aplikasi hasad, nyahpasang atau keluarkan aplikasi itu daripada telefon anda dengan serta-merta

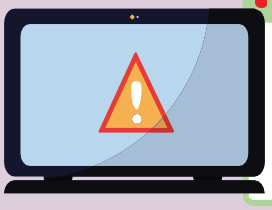

Sentiasa curiga dengan tetingkap timbul (*pop-up*) yang sering menyamar sebagai sebahagian daripada laman sesawang yang sah, namun jika ianya kerap timbul, ia mungkin merupakan percubaan untuk memancing data

Abaikan panggilan daripada nombor yang tidak dikenali, terutamanya daripada kod kawasan dan kod awalan yang berbeza

APABILA RAGU - RAGU

Hubungi nombor rasmi untuk membuat pengesahan. Pihak bank atau agensi kerajaan tidak akan sekali-kali meminta kata laluan dan PIN anda, atau mengarahkan anda untuk memindahkan wang ke akaun lain

Panduan berguna apabila membuat transaksi dalam talian

Jangan gunakan Wi-Fi awam atau komputer yang dikongsi untuk membuat transaksi perbankan

- Sekiranya benar-benar perlu, gunakan rangkaian peribadi maya (VPN) untuk mewujudkan sambungan peribadi antara peranti anda dengan Internet

Log keluar daripada akaun atau aplikasi perbankan dalam talian anda setelah selesai membuat transaksi

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 4(c): Kuasai Maklumat Peribadi Anda di Platform dalam Talian

Sumber: Bank Negara Malaysia

Penipu akan sentiasa mencari jalan untuk mengubah keuntungan wang haram mereka (atau wang yang dicuri). Pada satu peringkat, mereka mungkin perlu memindahkan hasil daripada kegiatan haram itu melalui bank. Akaun bank yang digunakan untuk pengubahan wang haram akan menjadi 'Akaun Keldai' lantas menjadikan pemegang akaun sebagai 'Keldai' (Gambar Rajah 5).

Gambar Rajah 5: Jangan jadi 'Keldai'!

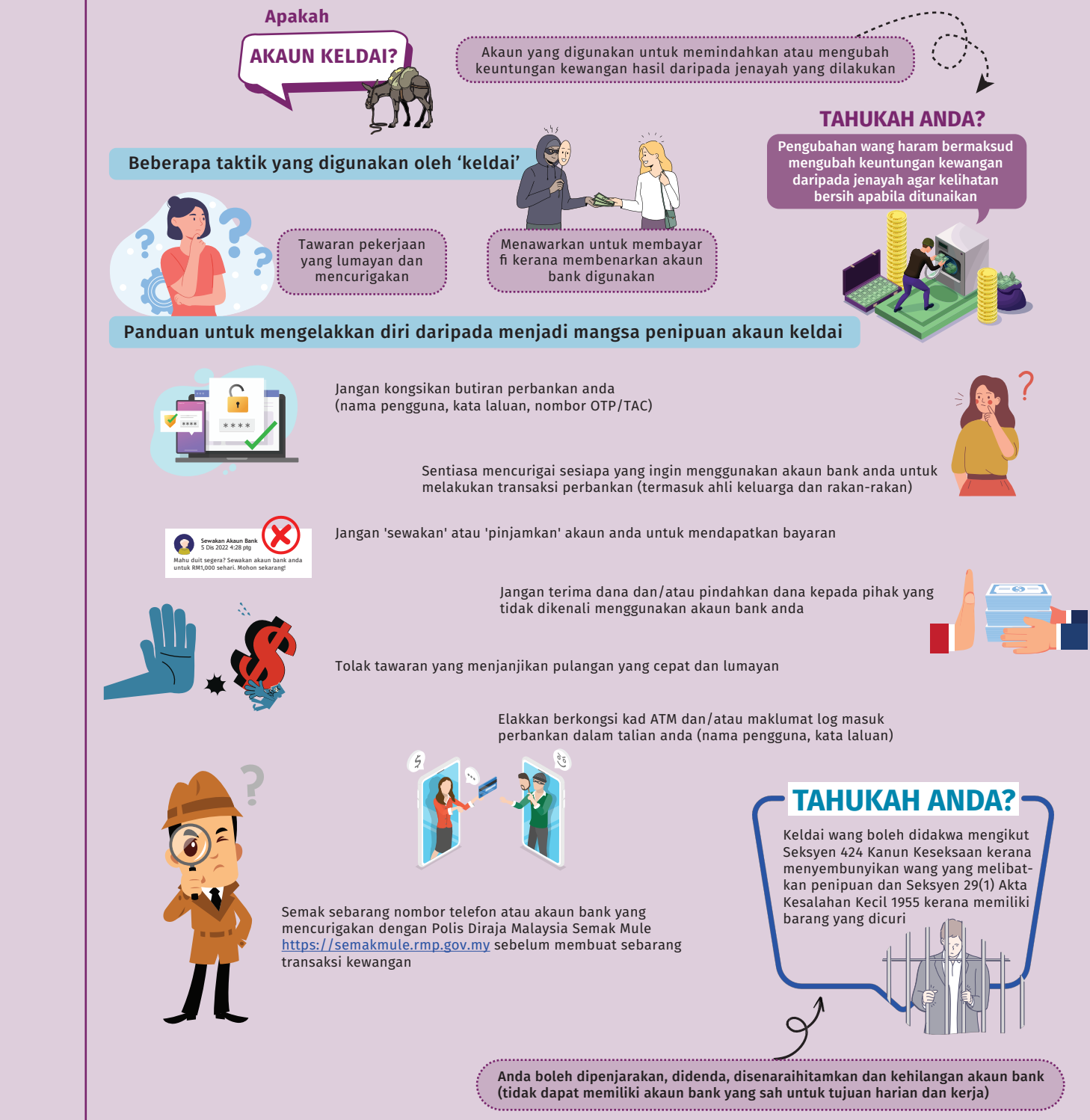

Sumber: Bank Negara Malaysia

Pengguna itu sendiri merupakan benteng terbaik untuk memerangi penipuan kewangan. Walau bagaimanapun, sebagai tindak balas kepada peningkatan trend penipuan kewangan dalam talian, Pusat Respons Scam Kebangsaan (*National Scam Response Centre*, NSRC) telah ditubuhkan bagi membolehkan tindakan yang pantas dan bersepadu diambil bagi menangani kes penipuan siber. Jika anda telah ditipu atau mengesyaki bahawa anda telah menjadi mangsa penipuan, bertindak segera untuk melaporkan insiden itu kepada bank anda atau NSRC (Gambar Rajah 6).

Gambar Rajah 6: Apakah yang perlu dibuat jika anda ditipu secara dalam talian?

Jika anda menjadi mangsa penipuan atau anda syak bahawa anda telah menjadi mangsa penipuan

LANGKAH 1

24/7

Hubungi **talian penting bank anda yang khusus untuk laporan insiden penipuan (24 jam sehari, 7 hari seminggu)** dengan serta-merta. Anda boleh mendapatkan nombor talian penting melalui laman sesawang bank anda atau Direktori Peserta Sektor Kewangan BNM menerusi https://www.bnm.gov.my/regulations/fsp-directory

ATAU

HUBUNGI TALIAN 997

Hubungi **Pusat Respons Scam Kebangsaan (NSRC) menerusi talian 997** (antara 8:00pagi hingga 8:00 malam setiap hari, termasuk hari cuti umum) dalam tempoh 24 jam selepas insiden penipuan

Jika anda telah membuat laporan kepada bank, anda tidak perlu membuat laporan lain kepada NSRC

LANGKAH 2

Buat **laporan polis** selepas anda menghubungi bank anda atau NSRC untuk membolehkan pihak berkuasa memulakan siasatan rasmi

INGAT!

Bersedia untuk memberikan maklumat yang berikut kepada bank anda dan NSRC

- Keterangan ringkas tentang kejadian penipuan (contohnya kronologi peristiwa)
- Maklumat peribadi anda (nama, nombor telefon, nombor pengenalan, nombor akaun bank)
- Butiran penipu (nama, nombor telefon)
- Butiran transaksi (nombor akaun bank yang terlibat, jumlah, masa pemindahan)
- Bukti untuk pihak polis (contohnya tangkap layar perbualan dengan penipu)

Hubungi bank anda walaupun insiden itu sudah berlaku lebih daripada 24 jam untuk membantu pihak berkuasa mengambil tindakan terhadap penjenayah

SOALAN LAZIM

Dapatkan maklumat lanjut mengenai NSRC menerusi https://nfcc.jpm.gov.my/index.php/en/soalan/mengenainsrc

Sumber: Bank Negara Malaysia

Meskipun tiada jaminan bahawa anda boleh mendapatkan semula wang anda, penting untuk menghubungi bank atau talian utama 997 NSRC sebaik sahaja anda menyedari yang anda telah ditipu. Hal ini dapat membantu pemintasan masa nyata bagi wang yang dicuri dan mengelakkan kerugian kewangan yang lebih banyak.

Sekiranya pelanggan mempunyai kebimbangan lain atau tidak berpuas hati dengan perkhidmatan yang disediakan oleh penyedia perkhidmatan kewangan (*financial service providers,* FSP) mereka, tindakan pertama yang perlu diambil ialah berbincang dengan FSP tersebut. FSP yang dikawal selia oleh BNM mempunyai Unit Aduan khusus untuk menyelesaikan pertikaian pelanggan. Sekiranya tiada maklum balas diterima selepas 14 hari daripada jangka masa yang disediakan oleh FSP, atau mereka tidak berpuas hati dengan keputusan FSP dan gagal untuk mendapatkan penyelesaian secara baik, pelanggan boleh merujuk BNMLINK melalui borang eLINK. BNMLINK menerima pertanyaan dan aduan umum mengenai perkara yang berkaitan dengan FSP yang dikawal selia oleh BNM. Pelanggan juga boleh merujuk saluran bantuan penyelesaian yang berkaitan untuk menangani aduan mereka, bergantung pada jenis aduan. Sebagai contoh, pelanggan boleh mengemukakan aduannya kepada Ombudsman bagi Perkhidmatan Kewangan (*Ombudsman for Financial Services,* OFS) yang berfungsi sebagai saluran alternatif bebas untuk menyelesaikan pertikaian kewangan yang melibatkan bank, syarikat insurans atau pengendali takaful berlesen. Perkhidmatannya percuma untuk pengguna kewangan. OFS menerima pertikaian yang berkaitan dengan kerugian kewangan langsung sehingga RM250,000 atau kerugian yang disebabkan oleh transaksi tanpa kebenaran melalui Internet atau perbankan mudah alih, ATM atau cek berjumlah sehingga RM25,000. Maklumat lanjut boleh didapati melalui https://www.ofs.org.my/bm/. Sekiranya pengguna masih tidak berpuas hati dengan penyelesaian yang diterima daripada saluran bantuan penyelesaian, pengguna boleh mendapatkan nasihat undang-undang.

Ringkasnya, dengan rangkaian dan kepentingan DFS yang semakin meningkat, penggunaannya secara berkesan dapat membantu pengguna menguruskan kewangan mereka dengan lebih baik, memanfaatkan faedah yang ditawarkan sepenuhnya di samping mengesan dan mengelakkan penipuan. Dengan kata lain, pengguna yang celik kewangan digital dapat merancang kewangan mereka, meningkatkan daya tahan dan kesejahteraan kewangan serta menjadi sebahagian daripada dunia digital dengan yakin.

Libat Urus Antarabangsa

Pada tahun 2022, pendekatan Bank terhadap libat urus antarabangsa tertumpu pada usaha untuk meningkatkan perbincangan mengenai cabaran dasar, khususnya bagi ekonomi sedang pesat membangun. Hal ini juga bertujuan untuk menambah baik kerjasama global dan serantau dalam mengukuhkan daya tahan dan menggalakkan kelestarian.

Mempertingkatkan perbincangan global mengenai cabaran dasar

Pada tahun 2022, Bank telah bekerjasama dengan banyak organisasi antarabangsa merentas pelbagai platform untuk meningkatkan perbincangan dasar dan mengenal pasti penyelesaian bagi isu-isu penting pada Malaysia serta ekonomi yang sedang pesat membangun. Bank bersama-sama dengan IMF[1] telah menganjurkan seminar yang bertajuk *Policy Challenges and Tools in an Uncertain, Complex and Evolving Landscape*. Seminar ini membincangkan kesan kenaikan kadar faedah global, interaksi antara dasar fiskal dengan monetari dan potensi tindak balas terhadap cabaran dasar ini.

Bank juga bekerjasama dengan BIS[2] untuk menerbitkan laporan mengenai *Foreign Exchange Markets in Asia-Pacific*. Laporan ini memberikan gambaran keseluruhan dan rumusan penting mengenai dasar pasaran pertukaran asing di rantau ini termasuk perkembangan tentang pasaran pelindung nilai dan hubungan antara pasaran pertukaran asing dengan aliran modal. Sebagai pengerusi *BIS Markets Committee Workshop on Funding for Lending Programmes*, Bank telah mengetuai perbincangan tentang jenis pembiayaan kos rendah oleh bank-bank pusat untuk program pinjaman bersasar (seperti Kemudahan Automasi dan Pendigitalan PKS[3] dan Kemudahan Bantuan Khas oleh BNM), termasuk objektif, reka bentuk dan keseimbangan program. Bengkel tersebut melengkapkan bank-bank pusat dengan pemahaman untuk menyokong rangka dasar berkaitan dengan pendanaan untuk pemberian pinjaman dan pelaksanaannya pada masa hadapan.

Memperkukuh daya tahan dan menggalakkan kelestarian

Peralihan ke arah ekonomi yang lebih hijau: Bank mempergiat sokongan antarabangsa terhadap peralihan yang adil dan teratur ke arah ekonomi yang lebih hijau. Bersama-sama dengan rakan kongsi seperti Banque de France, Deutsche Bundesbank, De Nederlandsche Bank dan Monetary Authority of Singapore, Bank melaksanakan agenda kelestarian merentas pelbagai platform utama seperti ASEAN, EMEAP[4] dan NGFS[5]. Berikutan kepakaran dalam risiko berkaitan iklim masih terhad dalam sektor kewangan, Bank menekankan kepentingan bina upaya dan kebolehsuaian dalam rangka kerja dan pendekatan Bank semasa pembentangan di COP27[6], IMF dan UNESCAP[7].

Bank juga bekerjasama dengan Bank Dunia untuk menerbitkan laporan bersama bertajuk *An Exploration of Nature-Related Financial Risks in Malaysia*. Laporan ini menggariskan cara bank-bank Malaysia terdedah pada pelbagai risiko fizikal dan peralihan berkaitan alam semula jadi. Risiko ini termasuk penggunaan sumber yang berlebihan

[1] Tabung Kewangan Antarabangsa (*International Monetary Fund*, IMF)
[2] *Bank for International Settlements* (BIS)
[3] Perusahaan kecil dan sederhana (PKS)
[4] *Executives' Meeting of East Asia-Pacific Central Banks* (EMEAP)
[5] *Network for Greening the Financial System* (NGFS)
[6] *United Nations Framework Convention on Climate Change Conference of Parties* (COP27) 2022 yang diadakan di Mesir pada 6 hingga 20 November 2022 merupakan persidangan terbaharu dalam siri persidangan tahunan PBB yang melibatkan 198 negara UNFCCC. COP membincangkan tindakan dasar dan menilai pelaksanaan berkaitan dengan perubahan iklim.
[7] *United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific* (UNESCAP)

dan pencemaran, pengenalan dasar iklim secara tiba-tiba dan banjir teruk. Usaha ini membantu Bank untuk memahami dengan lebih baik tentang kesan risiko berkaitan alam semula jadi terhadap sektor kewangan Malaysia. Perkara ini diperincikan lagi dalam Bab 2.2: *Ke Arah Sistem Kewangan yang Lebih Hijau.*

Bank kekal komited untuk membangunkan Taksonomi ASEAN untuk Kewangan Mampan melalui *ASEAN Taxonomy Board* (ATB). Sebagai pengerusi bersama NGFS Task Force on Capacity Building, Bank mengetuai usaha untuk mengenal pasti amalan baik bagi bank-bank pusat dan pengawal selia melangkaui sempadan ASEAN. Usaha ini termasuk merangka dan membangunkan program bina upaya, pemetaan keperluan dan bekalan latihan serta menyokong peningkatan kemahiran pengamal.

Memajukan kewangan Islam: Bank terus mencapai kemajuan dalam meningkatkan kepimpinan Malaysia dalam kewangan Islam pada peringkat global, sejajar dengan hasrat Bank untuk meletakkan Malaysia sebagai gerbang antarabangsa bagi kewangan Islam. Untuk tujuan ini, Bank berkongsi pengalaman pembangunan kewangan Islam dan teknologi kewangan (fintech) Malaysia dengan negara anggota OIC[8].

CSAA[9], iaitu rangkaian global cendekiawan Syariah yang ditubuhkan oleh Bank untuk membincangkan isu-isu Syariah, terus mendapat sokongan apabila bilangan negara peserta meningkat kepada 18 negara pada tahun 2022[10]. Sebagai ahli IFSB[11], Bank menyokong usaha mereka sebagai badan penetapan piawaian antarabangsa bagi industri perkhidmatan kewangan Islam. Bank menyertai *4th IFSB Innovation Forum dan SC-UNDP International Islamic Finance Conference*. Melalui libat urus ini, Bank berkongsi tentang kepentingan penerimaan pendigitalan, peranan Lembaga Syariah dalam menyokong inovasi bagi sosial dan pembangunan yang mampan, membina rangkaian rakan kongsi yang boleh dipercayai serta memanfaatkan sektor kewangan untuk membolehkan peralihan yang teratur ke arah ekonomi yang lebih hijau.

[8] *Organisation of Islamic Cooperation* (OIC)
[9] Badan Berautoriti Penasihat Syariah Berpusat (*Centralised Shariah Advisory Authorities*, CSAA) dalam Kewangan Islam
[10] CSAA dihuraikan dengan lebih lanjut dalam Bab 1.5: 'Menggalakkan Sistem Kewangan Islam yang Progresif dan Inklusif' dan dalam Rencana Sorotan bertajuk 'Memupuk Hubungan Antarabangsa dalam kalangan Lembaga Syariah Berpusat dalam Kewangan Islam'.
[11] *Islamic Financial Services Board* (IFSB)

Mencegah dan memerangi pengubahan wang haram, pembiayaan keganasan dan pembiayaan percambahan: Pada tahun 2022, Bank mengambil bahagian secara aktif dalam aktiviti *Financial Action Task Force* (FATF)[12] dan badan-badan serantau berkaitan FATF. Pada bulan Julai 2022, sebagai pengerusi bersama Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG)[13], Bank menjadi tuan rumah Mesyuarat Tahunan APG hibrid yang pertama. Mesyuarat tersebut menarik 400 perwakilan antarabangsa dan membincangkan isu-isu dasar yang berkaitan dengan jenayah kewangan serius dan bantuan teknikal untuk negara-negara anggota APG.

Bank juga memainkan peranan sebagai pengerusi bersama Financial Intelligence Consultative Group (FICG)[14] yang terdiri daripada agensi perisikan kewangan dari ASEAN, Australia dan New Zealand. Sebagai pengerusi bersama FICG, keutamaan Malaysia termasuk Projek Pelbagai Bidang Kuasa Anti Penipuan (*Multi-Jurisdictional Anti-Fraud Project*) yang bertujuan untuk melaksanakan strategi operasi bagi memerangi penipuan. FICG juga akan menganjurkan hackathon pada bulan Mei 2023 untuk menggalakkan sektor awam dan sektor swasta menggunakan analisis data dalam operasi pencegahan pengubahan wang haram dan pembiayaan keganasan.

Memperkukuh jaringan keselamatan kewangan luaran[15]: Pengaturan jaringan keselamatan kewangan luaran Bank mempertingkatkan rizab pertukaran asing Malaysia dengan menyediakan daya tahan tambahan terhadap potensi krisis kewangan. Pada bulan Jun 2022, Bank menandatangani Pengaturan Mudah Tunai Renminbi (*Renminbi Liquidity Arrangement*) dengan BIS yang membolehkan bank-bank pusat peserta, iaitu Bank Negara Malaysia, People's Bank of China, Monetary Authority of Singapore, Bank Indonesia, Hong Kong Monetary Authority, dan Central Bank of Chile mengakses mudah tunai daripada kumpulan rizab yang akan memberikan sokongan semasa volatiliti pasaran. Setiap bank pusat menyumbangkan sekurang-kurangnya RMB15 bilion atau jumlah yang sama

[12] *Financial Action Task Force* (FATF)
[13] *Asia/Pacific Group on Money Laundering* (APG) yang dipengerusikan bersama oleh Bank Negara Malaysia dan Australian Federal Police.
[14] *Financial Intelligence Consultative Group* (FICG)
[15] Jaringan keselamatan kewangan menyediakan insurans melalui pembiayaan untuk mengurangkan kesan krisis. Jaringan keselamatan ini mempunyai empat lapisan utama: rizab antarabangsa negara sendiri; pengaturan swap dua hala, iaitu bank-bank pusat menukarkan mata wang untuk menyediakan mudah tunai kepada pasaran kewangan; pengaturan kewangan serantau, iaitu negara mengumpulkan sumber untuk memanfaatkan pembiayaan dalam krisis; dan IMF. (Sumber: IMF)

dalam USD kepada kumpulan rizab ini yang disimpan oleh BIS yang ditugaskan untuk melaksanakan pengaturan ini.

Bank juga memperbaharui Perjanjian Swap Mata Wang Tempatan Dua Hala dengan Bank Indonesia pada bulan September 2022. Perjanjian tersebut pertama kali ditandatangani pada tahun 2019 dan menyediakan mudah tunai hingga RM8 bilion atau IDR28 trilion yang bertindak sebagai kemudahan penahan (*backstop*) untuk mengurangkan pergeseran dalam penyelesaian rentas sempadan.

Bank juga menggalakkan perbincangan mengenai jaringan keselamatan kewangan dengan menganjurkan Meja Bulat mengenai Jaringan Keselamatan Kewangan Serantau (*Roundtable on Regional Financial Safety Net*, RSFN)[16] pada bulan Ogos 2022. Perbincangan tertumpu pada cara RSFN di Asia Timur boleh memainkan peranan yang lebih berfungsi dan penting dalam rangka kerja jaringan keselamatan kewangan global. Khususnya, peserta Meja Bulat berinteraksi tentang kepentingan Chiang Mai Initiative Multilateralisation (CMIM) sebagai pengaturan jaringan keselamatan yang boleh boleh digunakan dan diakses oleh ahli serta berteraskan semangat kerjasama dan bantu diri.

Perkongsian pengetahuan bidang perbankan pusat yang berkaitan: Kestabilan kewangan dan monetari di rantau ini hanya boleh wujud sekiranya semua bank pusat berkongsi kemahiran bertahap tinggi, terutamanya dalam bidang yang agak baharu seperti kewangan mampan. Bank bersama-sama dengan SEACEN Centre telah membangunkan *ASEAN Learning Curriculum on Sustainable Finance* pada tahun 2021. Program-program bina upaya berdasarkan kurikulum ini telah diperkenalkan untuk bank-bank pusat serantau pada tahun 2022. Selain itu, dengan memanfaatkan *International Centre for Settlement of Investment Dispute*, Bank melaksanakan *ASEAN Investor-State Dispute Settlement* (ISDS) *Capacity Building Programme* daripada bulan Februari hingga April. Program yang bertujuan untuk meningkatkan pemahaman mengenai mekanisme ISDS dan amalan kemahiran dalam proses penyelesaian pertikaian dihadiri hampir 100 orang peserta bank-bank pusat, kementerian dan agensi kerajaan dari semua negara ASEAN.

[16] Meja Bulat mengenai Jaringan Keselamatan Kewangan Serantau. 19 bank pusat, kementerian kewangan dan organisasi antarabangsa menyertai acara ini, termasuk Monetary Authority of Singapore; Bank Indonesia; Kementerian Kewangan China, Jepun dan Brunei Darussalam; dan ASEAN+3 Macroeconomic Research.

Pada tahun 2022, Bank telah menjalankan 42 program bina upaya sebagai tindak balas terhadap permintaan daripada 20 buah negara, termasuk negara anggota ASEAN, Turkiye, Korea Selatan, Brazil dan Sri Lanka. Program-program ini memberikan tumpuan pada bidang kewangan Islam, sistem pembayaran dan pengurusan wang tunai. Program ini juga memberikan peluang kepada Bank untuk memupuk hubungan yang lebih kukuh melalui perkongsian pengalaman dan pembelajaran antara Bank dengan rakan-rakan antarabangsa.

Memperkukuh integrasi untuk perdagangan dan pelaburan: Bagi menggalakkan tahap perdagangan dan pelaburan yang lebih tinggi dalam rantau ini, Bank menandatangani *Memorandum of Understanding on Cooperation in Regional Payment Connectivity* (RPC) dengan *Monetary Authority of Singapore, Bank Indonesia, Bank of Thailand dan Bangko Sentral ng Pilipinas*. RPC ini akan membolehkan pembayaran inklusif yang lebih cepat dan lebih murah dalam kalangan 5 negara melalui penyertaan dalam fasa Projek Nexus seterusnya, iaitu inisiatif untuk menghubungkan sistem pembayaran masa nyata negara peserta melalui model salinghubung pelbagai hala. Sehubungan dengan itu, kesalinghubungan pembayaran serantau yang lebih erat dijangka menjadi penyumbang utama terhadap pemulihan ekonomi dan pertumbuhan inklusif serantau. Usaha Bank untuk mempertingkatkan perkhidmatan pembayaran rentas sempadan termasuk penyertaan dalam Projek Nexus diperincikan dalam Bab 1.5: *Menggalakkan Perkhidmatan Pembayaran dan Pengiriman Wang yang Selamat dan Cekap*.

Sebagai pengawal selia sektor kewangan, Bank memainkan peranan yang aktif dalam menyokong penyertaan Malaysia dalam perjanjian perdagangan dan pelaburan antarabangsa serta rangka kerja kerjasama. Bank merundingkan elemen yang berkaitan dengan sektor perkhidmatan kewangan dan hal-hal pelaburan untuk memudahkan perdagangan dan pelaburan dan pada masa yang sama memajukan bidang keutamaan negara. Pada tahun 2022, Bank mengambil bahagian dalam semakan *ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Agreement dan Frameworks on Cooperation in Digital Economy and Green Economy* dengan Singapura, serta pengembangan Perjanjian Perdagangan Bebas Malaysia-Turkiye.

Langkah Selanjutnya

Dalam keadaan prospek persekitaran ekonomi dan pasaran kewangan yang mencabar pada tahun 2023, kerjasama antarabangsa dan usaha kolektif adalah penting untuk meningkatkan kesedaran bersama mengenai perkembangan ekonomi dan kewangan. Kerjasama ini bertujuan untuk menggalakkan sistem monetari dan kewangan global dan serantau dan pada masa yang sama mengukuhkan daya tahan ekonomi.

Bank akan terus bekerjasama dengan rakan serantau dan rakan strategik untuk memperkukuh hubungan ekonomi dan kewangan serantau, melaksanakan agenda kemampanan dan perubahan iklim serta mempercepat pendigitalan dan rangkuman kewangan selanjutnya.

Tadbir Urus

176 Ahli-ahli Lembaga Pengarah, Pengurusan Kanan, Struktur Organisasi dan Jawatankuasa Berkanun Bank

Tadbir Urus

Tadbir Urus

Bank Negara Malaysia (Bank) bertanggungjawab untuk menggalakkan kestabilan monetari dan kestabilan kewangan yang kondusif bagi pertumbuhan ekonomi Malaysia yang mampan. Pengaturan tadbir urus memastikan Bank dapat terus melaksanakan mandatnya sebagai institusi berwibawa dan bebas dengan berkesan. Pengaturan ini adalah seperti yang diperuntukkan oleh Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan undang-undang lain yang turut ditadbir oleh Bank - serta dasar dalaman yang dibangunkan oleh Bank sejak sekian lama. Rangka kerja tadbir urus Bank terus diselaraskan dengan amalan terbaik global serta menggalakkan kepentingan akauntabiliti dan standard integriti yang tinggi dalam pelaksanaan tugas dan operasi Bank.

Lembaga Pengarah

Lembaga Pengarah dipengerusikan oleh Gabenor dan ahlinya terdiri daripada Timbalan-timbalan Gabenor, Ketua Setiausaha Perbendaharaan serta Ahli-ahli Bukan Eksekutif Bebas yang membentuk sebahagian besar daripada ahli Lembaga Pengarah. Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong melantik semua ahli Lembaga Pengarah, kecuali Timbalan-timbalan Gabenor, yang dilantik oleh Menteri Kewangan. Seperti yang digariskan dalam Akta Bank Negara Malaysia 2009, Lembaga Pengarah bertanggungjawab mengawasi pengurusan dan operasi Bank bagi memastikan Bank kekal kukuh dari aspek kewangan dan operasi serta menggunakan sumber-sumber kewangannya dengan cekap dan berkesan dalam pelaksanaan mandatnya.

Sepanjang tahun 2022, Lembaga Pengarah terus mengawasi operasi Bank serta mengekalkan libat urus yang erat dan berkala dengan pengurusan kanan Bank berhubung dengan langkah-langkah dasar utama bagi menyokong pemulihan ekonomi Malaysia. Lembaga Pengarah telah menyumbangkan perspektif dan nasihat yang bernilai mengenai inisiatif strategik jangka panjang Bank, termasuk usaha peralihan kepada ekonomi yang lebih lestari secara teratur serta penjajaran semula strategi tanda aras pengurusan rizab dan pelaburan Bank berikutan rintangan global yang ketara. Lembaga Pengarah juga memberikan sokongan padu terhadap usaha Bank untuk mencapai integriti dan keberkesanan organisasi. Ini termasuk pelaksanaan Kod Tatakelakuan yang baharu bagi menggalakkan standard yang tertinggi dari segi etika dan amalan warga Bank, serta usaha untuk mempertingkatkan budaya risiko Bank menerusi modenisasi Pernyataan Kesanggupan Mengambil Risiko oleh Bank.

Jawatankuasa Lembaga

Lembaga Pengarah disokong oleh tiga jawatankuasa iaitu Jawatankuasa Tadbir Urus Lembaga, Jawatankuasa Audit Lembaga dan Jawatankuasa Risiko Lembaga. Setiap jawatankuasa Lembaga Pengarah dianggotai oleh Ahli Bukan Eksekutif Bebas sahaja, dan ditadbir oleh Terma Rujukan masing-masing bagi membantu Lembaga Pengarah memastikan fungsi semak dan imbang dalaman yang mencukupi dapat dilaksanakan terhadap pengurusan dan operasi Bank dengan berkesan.

	Jawatankuasa Tadbir Urus Lembaga (BGC)	Jawatankuasa Audit Lembaga (BAC)	Jawatankuasa Risiko Lembaga (BRC)
Peranan dan Tanggungjawab	• Mengawasi rangka kerja dan amalan tadbir urus Bank • Menilai dan mengemukakan saranan kepada Lembaga Pengarah berhubung dengan belanjawan, pelan urusan dan dasar ganjaran Bank • Mengemukakan saranan kepada Lembaga Pengarah berhubung dengan pelantikan dan pelantikan semula ahli Lembaga Pengarah dan jawatankuasa Bank yang ditubuhkan di bawah Akta, seperti Jawatankuasa Dasar Monetari, Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan, Majlis Penasihat Shariah dan Jawatankuasa Semakan Penalti Monetari	• Mengawasi integriti akaun dan penyata kewangan Bank • Mengawasi kecukupan kawalan dalaman dan pematuhan Bank terhadap keperluan undang-undang dan dasar dalaman • Menilai dan meluluskan rangka kerja audit, piagam audit, pelan audit dalaman dan laporan audit Bank, serta mengawasi tindakan susulan oleh pihak pengurusan dalam menangani hasil siasatan yang penting (*material findings*)	• Mengawasi pelaksanaan rangka kerja pengurusan risiko organisasi Bank • Mengawasi pengurusan Bank terhadap risiko kewangan, operasi, reputasi dan teknologi maklumat serta keselamatan siber, termasuk tadbir urus risiko, struktur dan akauntabiliti

Pada tahun 2022, Lembaga Pengarah mencatatkan kadar kehadiran sebanyak 96% bagi mesyuarat Lembaga Pengarah dan kehadiran sebanyak 95% bagi mesyuarat Jawatankuasa-jawatankuasa Lembaga Pengarah, seperti yang ditunjukkan dalam jadual yang berikut:

Jawatan	Ahli	Lembaga	BGC	BAC	BRC
Pengerusi	Tan Sri Nor Shamsiah Yunus	13/13			
Ex officio	Datuk Abdul Rasheed Ghaffour	13/13			
	Datuk Jessica Chew Cheng Lian	13/13			
	Dato' Marzunisham Omar	13/13			
Ahli Bukan Eksekutif Bebas	Chin Suit Fang[1]	11/11	5/5	5/5	1/1^
	Dato' Dr. Nirmala Menon a/p Y.B. Menon[2]	13/13	3/3^#	6/6	4/4
	Tan Sri Mohamed Azman Yahya[3]	13/13	7/7	3/3#	4/4
	Kamarulazman Muhamed[4]	10/10	2/2#	4/4	3/3
Bersara pada tahun 2022/Januari 2023					
Ex officio	Datuk Seri Asri Hamidon @ Hamidin[5] *(Ketua Setiausaha Perbendaharaan)*	9/13*			
Ahli Bukan Eksekutif Bebas	Dato Sri Lim Haw Kuang[6]	3/3	1/1		1/1
	Dato' Paduka Sulaiman Mustafa[7]	10/11*	5/6*	2/4*	1/1^

[1] Dilantik semula sebagai ahli Lembaga Pengarah, ahli BGC dan Pengerusi BAC pada 15 Februari 2023.
[2] Dilantik sebagai Pengerusi BRC pada 27 Januari 2022 untuk menggantikan Dato Sri Lim Haw Kuang sebagai sebahagian daripada pelan penggantian Lembaga.
[3] Dilantik sebagai Pengerusi BGC pada 27 Januari 2022 untuk menggantikan Dato' Paduka Sulaiman Mustafa sebagai sebahagian daripada pelan penggantian Lembaga.
[4] Dilantik sebagai ahli Lembaga Pengarah, BAC dan BRC pada 1 Januari 2022.
[5] Bersara pada 3 Januari 2023.
[6] Bersara pada 28 Februari 2022.
[7] Bersara pada 31 Disember 2022.
* Tidak hadir berikutan komitmen terdahulu yang tidak dapat dielakkan atau atas sebab kesihatan.
^ Bukan ahli yang hadir atas undangan, untuk memaklumkan kepada Ahli Bukan Eksekutif Bebas tentang hal-ehwal khusus yang sedang dipertimbangkan oleh Jawatankuasa-jawatankuasa.
# Hadir sebagai Pengerusi dan/atau ahli-ahli sementara antara bulan Oktober hingga Disember 2022.

Program Induksi dan Pembangunan Lembaga Pengarah

Ahli-ahli Bukan Eksekutif Bebas yang baru dilantik akan menjalani program *on-boarding* komprehensif yang merangkumi mandat Bank, keutamaan dasar, rangka kerja tadbir urus dan operasi Bank bagi membolehkan mereka menjalankan peranan pengawasan mereka dengan berkesan.

Ahli-ahli Bukan Eksekutif Bebas Lembaga Pengarah terdiri daripada individu peringkat kanan dan berpengalaman daripada pelbagai latar belakang profesional, termasuk dalam bidang ekonomi, perakaunan dan kewangan, perbankan dan insurans, maklumat dan teknologi, pengurusan risiko dan audit. Bank mendapat manfaat daripada kebijaksanaan kolektif dan pandangan Lembaga Pengarah serta pemahaman mereka yang mendalam mengenai isu-isu dalam sektor kewangan, sektor perniagaan dan sektor awam. Sepanjang tempoh perkhidmatan mereka, Ahli-ahli Bukan Eksekutif Bebas juga mengikuti pelbagai program pembangunan pendidikan mengenai tema-tema kontemporari berhubung dengan bank pusat serta terlibat dalam wacana berkaitan dasar dengan pihak pengurusan dan kakitangan Bank. Wacana ini termasuk dalam bidang pengurusan rizab, mata wang digital bank pusat, keselamatan siber dan pengurusan risiko iklim.

Lembaga Pengarah

Tan Sri Nor Shamsiah Yunus
Pengerusi

Dilantik sebagai ahli Lembaga Pengarah: 1 Julai 2018

Kelulusan
- Ijazah Sarjana Muda Sastera Perakaunan, University of South Australia, Australia
- CPA Australia
- Institut Akauntan Malaysia

Keahlian Lembaga Pengarah dan Lantikan Utama
- Pengerusi, Lembaga Pengarah Pusat SEACEN
- Ahli, Lembaga Gabenor Pusat SEACEN
- Ahli Majlis, Islamic Financial Services Board
- Ahli, Lembaga Pengarah Perbadanan Insurans Deposit Malaysia
- Ahli, Lembaga Pentadbir Perbadanan Pengurusan Likuiditi Islam Antarabangsa

Pengalaman Lepas
- Penolong Pengarah, Bahagian Monetari dan Pasaran Modal, Tabung Kewangan Antarabangsa
- Timbalan Gabenor dan ahli Lembaga Pengarah, Bank Negara Malaysia

Datuk Abdul Rasheed Ghaffour
Ahli Ex Officio

Dilantik sebagai ahli Lembaga Pengarah: 16 Julai 2016

Kelulusan
- Ijazah Sarjana Muda Ekonomi, Universiti Malaya, Malaysia
- Ijazah Sarjana Pentadbiran Perniagaan, Universiti of Oxford, United Kingdom
- Asian Institute of Chartered Bankers

Keahlian Lembaga Pengarah dan Lantikan Utama
- Pengerusi, Lembaga Pengarah Pusat Kepimpinan dan Tadbir Urus ICLIF
- Ahli, Lembaga Pengarah dan Jawatankuasa Eksekutif Pusat SEACEN
- Ahli, Jawatankuasa Pengurusan Kursi Tun Ismail Ali, Universiti Malaya
- Ahli, Majlis Kepimpinan Malaysia International Islamic Financial Centre

Pengalaman Lepas
- Pengarah Eksekutif Silih Ganti, Pejabat Kumpulan Asia Tenggara, Lembaga Eksekutif Tabung Kewangan Antarabangsa
- Penolong Gabenor, Bank Negara Malaysia

Lembaga Pengarah

Datuk Jessica Chew Cheng Lian
Ahli Ex Officio

Dilantik sebagai ahli Lembaga Pengarah: 1 Januari 2018

Kelulusan
- Ijazah Sarjana Muda Perdagangan (Perakaunan dan Kewangan), University of Melbourne, Australia
- Chartered Banker Institute (Scotland)
- Asian Institute of Chartered Bankers
- CPA Australia

Keahlian Lembaga Pengarah dan Lantikan Utama
- Ahli, Lembaga Pengarah Danamodal Nasional Berhad
- Ahli Silih Ganti, Lembaga Pengarah Perbadanan Insurans Deposit Malaysia

Pengalaman Lepas
- Penolong Gabenor, Bank Negara Malaysia
- Penasihat, Lembaga Pengarah Lembaga Piawaian Perakaunan Malaysia

Dato' Marzunisham Omar
Ahli Ex Officio

Dilantik sebagai ahli Lembaga Pengarah: 15 Jun 2020

Kelulusan
- Ijazah Sarjana Muda Sastera (Ekonomi), University of Cambridge, United Kingdom
- Ijazah Sarjana Sastera (Ekonomi), University of Cambridge, United Kingdom

Keahlian Lembaga Pengarah dan Lantikan Utama
- Ahli, Lembaga Pengarah ASB Management Sdn Bhd
- Ahli, Lembaga Pengarah Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia

Pengalaman Lepas
- Pengarah Eksekutif, Tabung Kewangan Antarabangsa
- Penolong Gabenor, Bank Negara Malaysia

Lembaga Pengarah

Datuk Johan Mahmood Merican
Ahli Ex Officio

Dilantik sebagai ahli Lembaga Pengarah: 27 Februari 2023

Ketua Setiausaha Perbendaharaan, Kementerian Kewangan

Kelulusan
- Ijazah Sarjana Muda Sastera (Ekonomi), University of Cambridge, United Kingdom
- Akauntan Bertauliah Bersekutu, Institute of Chartered Accountants in England and Wales

Keahlian Lembaga Pengarah dan Lantikan Utama
- Pengerusi, Lembaga Pengarah Lembaga Hasil Dalam Negeri Malaysia
- Pengerusi, Lembaga Pengarah Kumpulan Wang Persaraan (Diperbadankan)
- Pengerusi, Lembaga Pengarah Lembaga Pembiayaan Perumahan Sektor Awam
- Ahli, Lembaga Pengarah Kumpulan Wang Simpanan Pekerja
- Ahli, Lembaga Pengarah MyDIGITAL Corporation
- Ahli, Lembaga Pengarah Universiti Malaya

Pengalaman Lepas
- Timbalan Ketua Setiausaha Perbendaharaan (Dasar), Kementerian Kewangan
- Pengarah Pejabat Belanjawan Negara, Kementerian Kewangan
- Ketua Pegawai Eksekutif, Talent Corporation Malaysia Berhad (TalentCorp)
- Ketua Setiausaha Sulit kepada Menteri di Kementerian Kewangan dan Unit Perancang Ekonomi
- Timbalan Ketua Pengarah (Modal Insan), Unit Perancang Ekonomi
- Ketua, Unit Penyampaian Perkhidmatan Awam
- Ketua, Unit Transformasi Nasional 2050 (TN50)

Chin Suit Fang
Ahli Bukan Eksekutif Bebas

Dilantik sebagai ahli Lembaga Pengarah: 1 November 2019

Kelulusan
- Institut Akauntan Malaysia
- Institut Akauntan Awam Bertauliah Malaysia

Keahlian Lembaga Pengarah dan Lantikan Utama
- Ahli, Jawatankuasa Semakan Penalti Monetari

Pengalaman Lepas
- Rakan Kongsi, PwC Malaysia
- Ketua Pasaran PwC Malaysia dan PwCMYVN (Malaysia dan Vietnam)
- Ketua Corporate Responsibility dan Diversity & Inclusion, PwC Malaysia
- Ahli, PwC Global Gender Advisory Council
- Mentor untuk Wanita dalam Kepimpinan Malaysia oleh ICAEW dan TalentCorp Malaysia

Lembaga Pengarah

Dato' Dr. Nirmala Menon a/p Y.B. Menon

Ahli Bukan Eksekutif Bebas

Dilantik sebagai ahli Lembaga Pengarah: 16 Mac 2020

Kelulusan
- Ijazah Sarjana Muda Perubatan, University of Mysore, India
- Kelayakan pascasiswazah dalam Perubatan Insurans

Keahlian Lembaga Pengarah dan Lantikan Utama
- Ahli, Lembaga Pengarah Sime Darby Berhad
- Ahli, Lembaga Pengarah Aviva Singlife Holdings Private Limited (Singapura)
- Ahli, Lembaga Pengarah Ramsay Sime Darby Health Care
- Ahli, Lembaga Pengarah Amanat Lebuhraya Rakyat Berhad
- Ahli, Lembaga Pengarah Sistem Penyuraian Trafik KL Barat Sdn Bhd
- Ahli, Lembaga Pengarah Lingkaran Trans Kota Sdn Bhd

Pengalaman Lepas
- Ahli, Lembaga Pengarah AXA Affin General Insurance Berhad
- Ahli, Lembaga Pengarah Khazanah Nasional Berhad
- Ahli, Lembaga Pengarah Avicennia Capital Sdn Bhd
- Presiden dan Ketua Pegawai Eksekutif, ING Malaysia Berhad
- Naib Presiden Eksekutif dan Ketua, Designated Markets & Health Asia, Metlife Asia Pacific Limited
- Ketua Asia Selatan, ING Asia Pacific Limited
- Pegawai Perubatan, Hospital Kuala Lumpur

Tan Sri Mohamed Azman Yahya

Ahli Bukan Eksekutif Bebas

Dilantik sebagai ahli Lembaga Pengarah: 1 Jun 2020

Kelulusan
- Ijazah Sarjana Muda Sains (Ekonomi), London School of Economics and Political Science, United Kingdom
- Institute of Bankers Malaysia
- Institute of Chartered Accountants in England and Wales
- Institut Akauntan Malaysia

Keahlian Lembaga Pengarah dan Lantikan Utama
- Pengerusi, Lembaga Pengarah Symphony House Sdn Bhd
- Pengerusi, Lembaga Pengarah Sepang International Circuit Berhad

Pengalaman Lepas
- Pengerusi, Lembaga Pengarah Ranhill Utilities Berhad
- Pengerusi, Jawatankuasa Penstrukturan Semula Hutang Korporat
- Pengerusi, Lembaga Pengarah Pengurusan Danaharta Nasional Berhad[1]
- Ahli, Lembaga Pengarah Khazanah Nasional Berhad
- Ahli, Lembaga Pengarah Sime Darby Berhad
- Ahli, Lembaga Pengarah AIA Group Limited
- Ahli, Lembaga Pengarah PLUS Expressways Berhad
- Ahli PEMUDAH, Yayasan Pelaporan Kewangan dan Kumpulan Penasihat Pasaran Kewangan, Jawatankuasa Khas Ekonomi Malaysia

[1] Juga berkhidmat sebagai Pengarah Urusan Pengurusan Danaharta Nasional Berhad sebelum dilantik sebagai Pengerusi.

Lembaga Pengarah

Kamarulazman Muhamed
Ahli Bukan Eksekutif Bebas

Dilantik sebagai ahli Lembaga Pengarah: 1 Januari 2022

Kelulusan
- Association of Chartered Certified Accountants, Nottingham Trent University, United Kingdom
- Ijazah Sarjana Sains dalam Pengurusan Sistem Maklumat, Salford University, United Kingdom

Keahlian Lembaga Pengarah dan Lantikan Utama
- Pengasas dan Ketua Pegawai Eksekutif, Aerodyne Group
- Ahli, Lembaga Pengarah Persatuan Industri Aeroangkasa Malaysia
- Profesor Adjung, Universiti Islam Antarabangsa Selangor
- Ahli, Majlis Tindakan Ekonomi
- Ahli, Majlis Ekonomi Digital dan 4IR
- Ahli, Jawatankuasa Pemandu Pelan Hala Tuju Robotik Negara
- Ahli, Majlis Aeroangkasa Kebangsaan Malaysia
- Ahli, Majlis Penasihat Penyelidikan, Universiti Teknologi PETRONAS

Pengalaman Lepas
- Ahli Exco, Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri
- Exco Perniagaan, Majlis Amanah Rakyat
- Pengarah dan Pengurus Negara, Computer Associates International

Dr. Nungsari Ahmad Radhi
Ahli Bukan Eksekutif Bebas

Dilantik sebagai ahli Lembaga Pengarah: 15 Februari 2023

Kelulusan
- Sarjana Muda Sastera (Ekonomi dan Matematik), Southern Illinois University, Amerika Syarikat
- Sarjana Sains (Matematik), Southern Illinois University, Amerika Syarikat
- Doktor Falsafah (Ekonomi), Purdue University, Amerika Syarikat

Keahlian Lembaga Pengarah dan Lantikan Utama
- Ahli, Lembaga Pemegang Amanah Yayasan Rahimah binti Yusof

Pengalaman Lepas
- Pengerusi Eksekutif, Suruhanjaya Penerbangan Malaysia
- Pengarah Eksekutif, Institut Penyelidikan Khazanah
- Pengarah Urusan, Prokhas Sdn Bhd (MOF (Inc.))
- Pegawai Utama, Lembaga Pengarah DanaInfra Nasional Berhad
- Pegawai Utama dan Ahli, Lembaga Pengarah Pengurusan Danaharta Nasional Berhad
- Pegawai Utama dan Ahli, Lembaga Pengarah Syarikat Jaminan Kredit Perumahan Berhad
- Ahli, Lembaga Pengarah Commerce Tijari Bank/CIMB Islamic Bank Berhad
- Ahli, Lembaga Pengarah Bank Pertanian Malaysia
- Ahli, Majlis MARA
- Ahli, Majlis Produktiviti Malaysia

Pengurusan Kanan

Seperti yang diperuntukkan oleh Akta Bank Negara Malaysia 2009, Gabenor bertanggungjawab terhadap pengurusan Bank dalam melaksanakan mandat yang diberikan kepada Bank. Dalam menggalas tugas dan tanggungjawab ini, Gabenor dibantu oleh pasukan pengurusan kanan yang terdiri daripada para Timbalan Gabenor dan Penolong Gabenor. Struktur organisasi Bank bertujuan untuk menggalakkan saluran pelaporan dan akauntabiliti yang jelas bagi pelbagai fungsi Bank.

Pelbagai jawatankuasa pengurusan juga ditubuhkan bagi membolehkan pasukan pengurusan kanan dan pegawai kanan Bank lain turut sama dalam perbincangan dan pertukaran pendapat mengenai urusan Bank, khususnya yang melibatkan strategi organisasi dan keutamaan terpenting. Jawatankuasa-jawatankuasa pengurusan ini termasuk jawatankuasa dasar seperti Jawatankuasa Kestabilan Kewangan serta Jawatankuasa Dasar Bersama, iaitu sebuah jawatankuasa yang ditugaskan untuk membincangkan pelbagai isu serta menyelaraskan dasar-dasar yang memberikan impak kepada sistem kewangan dan ekonomi secara amnya. Jawatankuasa-jawatankuasa pengurusan membolehkan Bank memanfaatkan pelbagai latar belakang kepakaran dan pandangan daripada seluruh Bank untuk membuat keputusan yang tepat berdasarkan maklumat yang diperoleh daripada perbincangan secara terbuka dan berterus-terang.

Dengan sokongan struktur pengurusan sedemikian, pihak pengurusan kanan menetapkan dasar-dasar dalaman serta menerajui operasi Bank bagi memastikan Bank berupaya mencapai matlamatnya, melaksanakan fungsinya serta menggunakan sumber-sumbernya secara berkesan, berhemat dan selaras dengan kepentingan Bank, demi memberikan manfaat kepada negara.

Jawatankuasa Pengurusan

Barisan hadapan (duduk dari kiri ke kanan)

Nor Shamsiah Yunus
Gabenor

Aznan Abdul Aziz
Penolong Gabenor

Dr. Norhana Endut
Penolong Gabenor

Barisan belakang (dari kiri ke kanan)

Abdul Rasheed Ghaffour
Timbalan Gabenor

Jessica Chew Cheng Lian
Timbalan Gabenor

Marzunisham Omar
Timbalan Gabenor

Adnan Zaylani Mohamad Zahid
Penolong Gabenor

Abd. Rahman Abu Bakar
Penolong Gabenor

Fraziali Ismail
Penolong Gabenor

Suhaimi Ali
Penolong Gabenor

Pegawai-Pegawai Kanan

Gabenor	Nor Shamsiah Yunus
Timbalan Gabenor	Abdul Rasheed Ghaffour
Timbalan Gabenor	Jessica Chew Cheng Lian
Timbalan Gabenor	Marzunisham Omar
Penolong Gabenor	Adnan Zaylani Mohamad Zahid
Penolong Gabenor	Aznan Abdul Aziz
Penolong Gabenor	Fraziali Ismail
Penolong Gabenor	Dr. Norhana Endut
Penolong Gabenor	Abd. Rahman Abu Bakar
Penolong Gabenor	Suhaimi Ali
Penolong Gabenor	Abu Hassan Alshari Yahaya *(dilantik sebagai Ketua, Pasukan Petugas Khas Lembaga Pengawasan Kredit Pengguna)*
Setiausaha Lembaga Pengarah	Fazlina Pawan Teh
Pejabat Gabenor	Nurashiqin Asri
Audit Dalam	Marina Abdul Kahar
Pengurusan Risiko	Beh Cheng Hoon
Pejabat Etika dan Integriti	Santamarie Shamni Arulanandam
Undang-Undang	Izhar Ismail
Ekonomi	Idwan Suhardi Hakim
Dasar Monetari	Dr. Mohamad Hasni Sha'ari
Antarabangsa	Ida Harniza Johar
Komunikasi Strategik	Shasha Kartini Ridzam
Operasi Pelaburan dan Pasaran Kewangan	Mohamad Ali Iqbal Abdul Khalid
Dasar Pertukaran Asing	Albert See Choon Kwang
Pengurusan Data dan Statistik	Ong Li Ming
Pembangunan dan Inovasi Kewangan	Lau Chin Ching
Sistem Kewangan Islam	Nurul Izza Idris
Rangkuman Kewangan	Nor Rafidz Nazri

Berkuat kuasa 1 April 2023.

Penyeliaan Konglomerat Kewangan	Hong Chin Pheng
Penyeliaan Perbankan	Mohd Zabidi Md Nor
Penyeliaan Insurans dan Takaful	Hoo Hon Shiong
Pakar Risiko dan Penyeliaan Teknologi	Hew Ee-Lu
Pemantauan Perkhidmatan Pembayaran	Zarifa Izan Zainol Abidin
Pemantauan dan Pengawasan Kewangan	Daniel Chin Shen Li
Dasar Kewangan Pruden	Cindy Siah Hooi Hoon
Konsumer dan Amalan Pasaran	Lim Hsin Ying
Dasar Perkhidmatan Pembayaran	Qaiser Iskandar Anwarudin
Kelestarian	Madelena Mohamed
Modal Insan	Nurashikhin Md. Sharif
Pengurusan dan Operasi Mata Wang	Mohamad Zaini Ab Jabbar
Kewangan	Toh Ying Ying
LINK dan Pejabat BNM	Thomas Tan Koon Peng
Perisikan Kewangan dan Penguatkuasaan	Mohd Fuad Arshad
Ketua Pegawai Perkhidmatan	Affendi Rashdi
Perkhidmatan Pengurusan Fasiliti	Razman Samsudin
Hospitaliti dan Muzium	Noreen Zulkepli
Pengurusan Keselamatan Organisasi	Ahmad Azaharudin Mohd Anuar
Perolehan Berpusat	Shum Sook Yi
Ketua Pegawai Informasi	Tay Gim Soon
Teknologi Korporat	Victor Khor Eng Swee
Infrastruktur Teknologi Digital	Ahmad Affzan Mokhtar Anuar
Keselamatan Siber	Aizuddin Mohd Ghazali
Infrastruktur Pasaran Kewangan	Noor Hazama Fadhilah Abdullah
Pentadbiran Sektor Monetari	Mohd Ridzuan Ahmad Hariri
Pentadbiran Sektor Kewangan	Muhamad Zahari Abdul Ghani
Pentadbiran Pengurusan Korporat	Razip Wan

Berkuat kuasa 1 April 2023.

Pejabat Perwakilan Beijing	Soo Woan Chin
Pejabat Perwakilan London	Shahredza Minhat
Pejabat Perwakilan New York	Ahmad Abrar Shamsuddin
Pejabat BNM Pulau Pinang	Hasjun Hashim
Pejabat BNM Johor Bahru	Rosnani Mahamad Zain
Pejabat BNM Kuala Terengganu	Adlis Khairil Sazli Mohd Zaini
Pejabat BNM Kuching	Mohd Irman Haji Mohd Din
Pejabat BNM Kota Kinabalu	Zambre Ismail

Berkuat kuasa 1 April 2023.

BANK NEGARA MALAYSIA

Struktur Organisasi

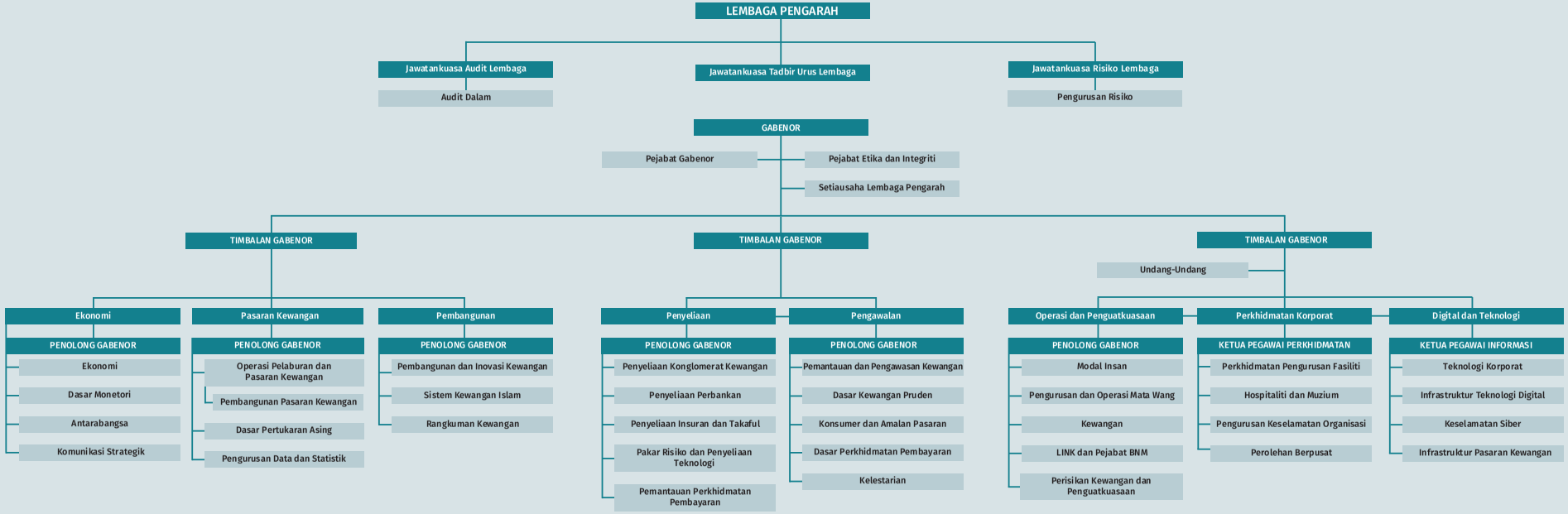

Berkuat kuasa 1 April 2023.

Jawatankuasa Berkanun

Tanggungjawab untuk membuat keputusan bagi beberapa bidang tertentu diletakkan di luar bidang kuasa pihak Lembaga Pengarah mahupun pihak Pengurusan Bank. Bidang-bidang tersebut diuruskan oleh badan-badan tertentu yang ditetapkan oleh undang-undang.

Jawatankuasa Dasar Monetari

Matlamat utama dasar monetari di Malaysia adalah untuk mengekalkan kestabilan harga dan pada masa yang sama memberikan perhatian yang sewajarnya terhadap perkembangan ekonomi negara. Di bawah Akta Bank Negara Malaysia 2009 (Central Bank of Malaysia Act 2009, CBA 2009), Jawatankuasa Dasar Monetari (Monetary Policy Committee, MPC) Bank Negara Malaysia bertanggungjawab merumuskan dasar monetari dan dasar berkaitan dengan cara mengendalikan operasi dasar monetari.[1] MPC menetapkan kadar faedah dasar, iaitu Kadar Dasar Semalaman (Overnight Policy Rate, OPR), untuk mempengaruhi kadar faedah lain dalam ekonomi.

Dalam melaksanakan mandat ini, MPC menentukan dasar monetari berdasarkan penilaiannya terhadap imbangan risiko kepada prospek pertumbuhan inflasi dan ekonomi dalam negeri. MPC juga memantau risiko keadaan kewangan yang tidak seimbang memandangkan implikasi risiko ini terhadap prospek ekonomi. MPC bermesyuarat sekurang-kurangnya enam kali setahun untuk membuat keputusan mengenai OPR. Selepas setiap mesyuarat diadakan, Pernyataan Dasar Monetari (Monetary Policy Statement, MPS) disiarkan untuk memberikan penjelasan mengenai keputusan yang dibuat.

Ahli-ahli MPC terdiri daripada Gabenor, Timbalan-Timbalan Gabenor, dan ahli lain yang tidak kurang daripada tiga tetapi tidak melebihi tujuh orang. Keahlian ini termasuk ahli dari luar Bank yang dilantik oleh Menteri Kewangan atas saranan Jawatankuasa Tadbir Urus Lembaga Bank. Pada masa ini, MPC mempunyai sembilan orang ahli, dengan dua daripadanya ahli dari luar Bank. Komposisi keahlian MPC ini bertujuan untuk menggabungkan pelbagai kepakaran dan pengalaman yang sangat penting untuk membuat keputusan mengenai dasar monetari yang tepat.

Ahli-ahli*

Nor Shamsiah Yunus (Pengerusi)

Abdul Rasheed Ghaffour

Jessica Chew Cheng Lian

Marzunisham Omar

Dr. Norhana Endut

Adnan Zaylani Mohamad Zahid

Fraziali Ismail

Nor Zahidi Alias *(Ahli Luar)*

Lim Chee Sing *(Ahli Luar)*

[1] Untuk maklumat terperinci mengenai perkembangan MPC serta tadbir urus dan prosesnya, sila rujuk rencana bertajuk 'Evolusi Jawatankuasa Dasar Monetari Bank Negara Malaysia: Peristiwa Penting Sejak Penubuhannya' dalam Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2015.

* Pada 29 Mac 2023.

Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan

Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan (Jawatankuasa Eksekutif) ditubuhkan pada tahun 2010 mengikut Seksyen 37 Akta Bank Negara Malaysia 2009 (CBA 2009). Jawatankuasa Eksekutif ini membantu Bank dalam pelaksanaan mandat berkanunnya, iaitu memelihara kestabilan kewangan melalui kuasa yang diberikan bagi menentukan langkah-langkah dasar khusus yang boleh diambil oleh Bank untuk mengelakkan atau mengurangkan risiko terhadap kestabilan kewangan.

Dalam pelaksanaan mandatnya, Jawatankuasa Eksekutif ini menyemak, menilai dan memutuskan cadangan Bank bagi:

- Mengeluarkan arahan kepada individu atau institusi kewangan yang tidak dikawal selia oleh Bank supaya mengambil langkah-langkah tertentu demi kepentingan kestabilan kewangan;
- Memberikan bantuan mudah tunai kepada institusi kewangan yang tidak dikawal selia oleh Bank, atau kepada operasi luar negeri institusi kewangan berlesen di Malaysia; dan
- Memberikan sokongan modal kepada institusi kewangan berlesen di Malaysia yang tidak berdaya maju atau mungkin tidak akan berdaya maju.

Langkah-langkah ini bertujuan memastikan fungsi pengantaraan kewangan yang berterusan dan berkesan, termasuk fungsi pasaran wang dan pasaran pertukaran asing yang teratur, serta memelihara keyakinan orang ramai terhadap sistem kewangan.

Jawatankuasa Eksekutif ini terdiri daripada enam orang ahli, dan kebanyakannya merupakan ahli bukan eksekutif yang tidak terlibat dengan Pengurusan Bank. Ahli-ahlinya tertakluk pada Kod Etika dan Konflik Kepentingan, yang bertujuan untuk memelihara integriti keputusan Jawatankuasa Eksekutif ini. Pada tahun 2022, Jawatankuasa Eksekutif ini bermesyuarat sebanyak dua kali untuk membincangkan perkembangan dan penilaian risiko kestabilan kewangan dalam persekitaran keadaan kewangan yang semakin ketat dan tekanan inflasi yang ketara pada peringkat global.

Ahli-ahli*

Tan Sri Nor Shamsiah Yunus (Pengerusi)

Datuk Abdul Rasheed Ghaffour

Datuk Johan Mahmood Merican *(Ahli bukan eksekutif bebas)*

Dato' Seri Dr. Awang Adek Hussin *(Ahli bukan eksekutif bebas)*

Rafiz Azuan Abdullah *(Ahli bukan eksekutif bebas)*

Dato' Abdul Rauf Rashid *(Ahli bukan eksekutif bebas)*

* Pada 29 Mac 2023.

Majlis Penasihat Shariah

Majlis Penasihat Shariah (MPS) Bank Negara Malaysia ditubuhkan pada bulan Mei 1997 sebagai badan berautoriti Syariah tertinggi bagi institusi kewangan Islam di Malaysia. Akta Bank Negara Malaysia 2009 (CBA 2009) memperkukuh peranan dan fungsi MPS sebagai badan berautoriti untuk menentukan hukum Syarak bagi perniagaan kewangan Islam yang dikawal selia oleh Bank Negara Malaysia (Bank).

MPS memegang peranan penting dalam usaha menggalakkan kepastian Syariah dan mengekalkan keyakinan orang ramai terhadap sistem kewangan Islam. Keputusan Syariah yang dibuat oleh MPS merupakan rujukan utama institusi kewangan Islam bagi memastikan pematuhan Syariah sepenuhnya dalam pelaksanaan produk kewangan Islam serta perniagaan dan aktiviti mereka. Selain itu, CBA 2009 memperuntukkan bahawa isu-isu Syariah yang dibawa ke mahkamah atau dibangkitkan dalam sebarang prosiding timbang tara hendaklah dirujuk kepada MPS untuk tujuan kejelasan dan kepastian.

MPS menyediakan asas Syariah untuk pembangunan rangka kerja pengawalseliaan berasaskan kontrak Syariah yang komprehensif bagi institusi kewangan Islam di Malaysia. Dalam hal ini, MPS menentukan ciri-ciri penting kontrak dengan mengambil kira pelbagai pandangan Syariah, dapatan penyelidikan serta kebiasaan dan amalan pasaran.

Ahli-ahli MPS dilantik oleh Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong, atas nasihat Menteri Kewangan selepas berbincang dengan Bank. Kini, MPS mempunyai sembilan ahli yang terdiri daripada sarjana dan pengamal Syariah yang berpengalaman luas di dalam dan luar negara, terutamanya dalam bidang Syariah, undang-undang serta ekonomi dan kewangan Islam.

Pada tahun 2022, MPS bermesyuarat sebanyak tujuh kali untuk memutuskan dan mengeluarkan keputusan bagi menangani isu-isu yang mendesak serta mengukuhkan impak pembangunan jangka panjang terhadap ekosistem kewangan Islam di Malaysia.

Ahli-ahli*

Tan Sri Dr. Mohd Daud Bakar (Pengerusi)**

Prof. Dr. Ashraf Md Hashim (Pengerusi)***

Prof. Dr. Engku Rabiah Adawiah Engku Ali (Timbalan Pengerusi)***

Sahibus Samahah Dato' Setia Prof. Madya Dr. Haji Anhar Haji Opir

Dato' A. Aziz A. Rahim**

Datuk Seri Mohd Zawawi Salleh

Datuk Prof. Dr. Mohamad Akram Laldin

Dr. Marjan Muhammad

Dr. Ahmad Basri Ibrahim

Burhanuddin Lukman

Zainal Abidin Jamal

* Pada 29 Mac 2023.

** Tempoh perkhidmatan berakhir pada 31 Oktober 2022.

*** Berkuat kuasa 25 Januari 2023.

Jawatankuasa Semakan Penalti Monetari

Jawatankuasa Semakan Penalti Monetari (JSPM) ialah jawatankuasa bebas yang dibentuk di bawah seksyen 238 Akta Perkhidmatan Kewangan 2013 (*Financial Services Act 2013*, FSA) dan seksyen 249 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 (*Islamic Financial Services Act 2013*, IFSA). JSPM mempertimbangkan rayuan daripada perayu (individu atau institusi) terhadap penalti monetari pentadbiran atau remedi kewangan yang dikenakan oleh Bank dalam menggunakan kuasa penguatkuasaan pentadbiran di bawah FSA, IFSA dan Akta Institusi Kewangan Pembangunan 2002.

JSPM menyediakan saluran bebas bagi pihak-pihak yang terkilan untuk membuat rayuan terhadap keputusan yang dibuat oleh Bank. JSPM boleh membuat keputusan sama ada untuk mengesahkan keputusan Bank atau mengehendaki Bank mempertimbangkan semula keputusannya dan mencapai keputusan baharu mengikut hasil siasatan JSPM. Ahli-ahli JSPM dilantik oleh Menteri Kewangan dalam kalangan Ahli Lembaga Pengarah Bukan Eksekutif Bebas Bank atau individu luar lain atas saranan Bank.

Ahli-ahli*

Tan Sri Hasan Lah (Pengerusi)

Prof. Dr. Choong Yeow Choy

Chin Suit Fang

Lillian Leong Bee Lian

* Pada 29 Mac 2023.

Kewangan Bank

203 Penyata Kedudukan Kewangan pada 31 Disember 2022

204 Penyata Pendapatan bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2022

205 Nota-nota bagi Penyata Kewangan bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2022

Kewangan Bank

Kewangan Bank

Bank Negara Malaysia (Bank) mengurus kewangannya dengan matlamat bagi memastikan Bank mempunyai sumber untuk melaksanakan mandatnya iaitu menggalakkan kestabilan monetari dan kewangan yang kondusif bagi pertumbuhan ekonomi Malaysia yang mampan. Dalam melaksanakan mandat ini, Bank komited untuk bertanggungjawab, berhemat dan berdisiplin dalam pengurusan sumber negara.

Meskipun Bank merupakan sebuah badan berkanun, Bank tidak bergantung pada dana daripada Kerajaan untuk membiayai operasi harian. Sebaliknya, operasi Bank dibiayai oleh pendapatan yang diperoleh daripada pelaburan Bank dalam rizab antarabangsa negara. Pada tahun 2022, Bank telah menjana pendapatan berjumlah RM8,515 juta (2021: RM14,649 juta), selepas ditolak kos berkaitan dengan pengurusan portfolio rizab antarabangsa dan kos menjalankan operasi monetari.

Daripada jumlah pendapatan ini, Bank mengeluarkan perbelanjaan untuk mengurus dan mentadbir operasi ("perbelanjaan berulang") dan perbelanjaan untuk membiayai projek pembangunan dan projek jangka panjang selaras dengan objektif dan fungsi utama Bank ("perbelanjaan pembangunan"). Hal ini termasuk perbelanjaan yang melibatkan operasi mata wang Bank dan perbelanjaan untuk menyelenggara infrastruktur pembayaran negara. Pada tahun 2022, perbelanjaan berulang dan perbelanjaan pembangunan ini berjumlah RM1,482 juta (2021: RM1,814 juta).

Pada tahun 2022, Bank menjana keuntungan bersih selepas cukai berjumlah RM6,986 juta (kadar purata 2017 – 2021: RM9,389 juta). Keuntungan bersih yang lebih rendah adalah disebabkan oleh pulangan pelaburan yang rendah berikutan cabaran dan volatiliti yang ketara dalam pasaran kewangan antarabangsa, kesan daripada kenaikan kadar faedah yang agresif oleh negara-negara maju yang telah mengakibatkan nilai aset-aset kewangan menjadi lebih rendah, konflik ketenteraan di Ukraine dan kebimbangan mengenai sekatan pergerakan yang berlarutan di China. Keuntungan yang lebih rendah ini bukan hanya berlaku di Malaysia malah turut dialami oleh bank-bank pusat yang lain[1]. Daripada jumlah keuntungan bersih selepas cukai pada tahun 2022, RM4,236 juta akan dipindahkan kepada Rizab Risiko Bank (2021: RM7,796 juta telah dipindahkan kepada Kumpulan Wang Rizab Am). Memandangkan keadaan ekonomi global dijangka terus mencabar, penting bagi Bank untuk terus mengukuhkan kedudukan Rizab Risikonya dan dengan itu, membina penampan kewangan bagi menghadapi volatiliti pasaran kewangan dan kejutan ekonomi pada masa hadapan. Rizab Risiko Bank untuk menampung kerugian luar jangka yang berpunca daripada keadaan pasaran kewangan yang buruk adalah sebanyak RM120,846 juta atau 20% daripada jumlah aset selepas mengambil kira pemindahan keuntungan bersih bagi tahun 2022. Baki keuntungan bersih sebanyak RM2,750 juta (2021: RM5,000 juta) akan dibayar kepada Kerajaan sebagai dividen.

Pada 31 Disember 2022, jumlah aset Bank adalah sebanyak RM619,038 juta (2021: RM551,613 juta). Daripada jumlah ini, sebahagian besar (81%) terdiri daripada portfolio rizab antarabangsa yang berjumlah RM503,331 juta (2021: RM486,848 juta).

Liabiliti Bank berpunca terutamanya daripada deposit oleh institusi kewangan (RM221,886 juta) dan mata wang dalam edaran (RM162,074 juta).

[1] https://www.mas.gov.sg/-/media/MAS-Media-Library/publications/annual-report/2022/MAS-Financial-Statement-2021_2022.pdf
https://www.norges-bank.no/en/news-events/news-publications/Reports/Annual-Report/2022-annual-report/content/
https://www.rba.gov.au/publications/annual-reports/rba/2022/pdf/rba-annual-report-2022.pdf
https://www.hkma.gov.hk/eng/news-and-media/press-releases/2023/01/20230130-3/

SIJIL KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
BANK NEGARA MALAYSIA
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2022

Sijil Mengenai Pengauditan Penyata Kewangan

Pendapat

Saya telah mengaudit Penyata Kewangan Bank Negara Malaysia. Penyata kewangan tersebut merangkumi Penyata Kedudukan Kewangan pada 31 Disember 2022 Bank Negara Malaysia dan Penyata Pendapatan bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut dan nota kepada penyata kewangan termasuklah ringkasan polisi perakaunan yang signifikan seperti yang dinyatakan pada muka surat 203 hingga 219.

Pada pendapat saya, penyata kewangan ini memberikan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Bank Negara Malaysia pada 31 Disember 2022 dan prestasi kewangan pada tarikh tersebut selaras dengan Piawaian Pelaporan Kewangan Malaysia (MFRS) dan keperluan Akta Bank Negara Malaysia 2009 setakat mana Lembaga Pengarah berpendapat wajar berbuat demikian dengan mengambil kira matlamat dan fungsinya.

Asas Kepada Pendapat

Pengauditan telah dilaksanakan berdasarkan Akta Audit 1957 dan International Standards of Supreme Audit Institutions. Tanggungjawab saya dihuraikan selanjutnya di perenggan Tanggungjawab Juruaudit Terhadap Pengauditan Penyata Kewangan dalam sijil ini. Saya percaya bahawa bukti audit yang diperoleh adalah mencukupi dan bersesuaian untuk dijadikan asas kepada pendapat saya.

Kebebasan dan Tanggungjawab Etika Lain

Saya adalah bebas daripada Bank Negara Malaysia dan telah memenuhi tanggungjawab etika lain berdasarkan International Standards of Supreme Audit Institutions.

Maklumat Lain Selain Daripada Penyata Kewangan dan Sijil Juruaudit Mengenainya

Lembaga Pengarah, Bank Negara Malaysia bertanggungjawab terhadap maklumat lain dalam Laporan Tahunan. Pendapat saya terhadap Penyata Kewangan Bank Negara Malaysia tidak meliputi maklumat lain selain daripada penyata kewangan dan Sijil Juruaudit mengenainya dan saya tidak menyatakan sebarang bentuk kesimpulan jaminan mengenainya.

Tanggungjawab Lembaga Pengarah Terhadap Penyata Kewangan

Lembaga Pengarah bertanggungjawab terhadap penyediaan Penyata Kewangan Bank Negara Malaysia yang memberi gambaran benar dan saksama selaras dengan Piawaian Pelaporan Kewangan Malaysia (MFRS) dan keperluan Akta Bank Negara Malaysia 2009 setakat mana Lembaga Pengarah berpendapat wajar berbuat demikian dengan mengambil kira matlamat dan fungsinya. Lembaga Pengarah juga bertanggungjawab terhadap penetapan kawalan dalaman yang perlu bagi membolehkan penyediaan Penyata Kewangan Bank Negara Malaysia yang bebas daripada salah nyata yang ketara, sama ada disebabkan fraud atau kesilapan.

Semasa penyediaan Penyata Kewangan Bank Negara Malaysia, Lembaga Pengarah bertanggungjawab untuk menilai keupayaan Bank Negara Malaysia untuk beroperasi sebagai satu usaha berterusan, mendedahkannya jika berkaitan serta menggunakannya sebagai asas perakaunan.

Tanggungjawab Juruaudit Terhadap Pengauditan Penyata Kewangan

Objektif saya adalah untuk memperoleh keyakinan yang munasabah sama ada Penyata Kewangan Bank Negara Malaysia secara keseluruhannya adalah bebas daripada salah nyata yang ketara, sama ada disebabkan fraud atau kesilapan, dan mengeluarkan Sijil Juruaudit yang merangkumi pendapat saya. Jaminan yang munasabah adalah satu tahap jaminan yang tinggi, tetapi bukan satu jaminan bahawa audit yang dijalankan mengikut International Standards of Supreme Audit Institutions akan sentiasa mengesan salah nyata yang ketara apabila ia wujud. Salah nyata boleh wujud daripada fraud atau kesilapan dan dianggap ketara sama ada secara individu atau agregat sekiranya boleh dijangkakan dengan munasabah untuk mempengaruhi keputusan ekonomi yang dibuat oleh pengguna berdasarkan penyata kewangan ini.

Sebagai sebahagian daripada pengauditan mengikut International Standards of Supreme Audit Institutions, saya menggunakan pertimbangan profesional dan mengekalkan keraguan profesional sepanjang pengauditan. Saya juga:

a. mengenal pasti dan menilai risiko salah nyata ketara dalam Penyata Kewangan Bank Negara Malaysia, sama ada disebabkan fraud atau kesilapan, merangka dan melaksanakan prosedur audit yang responsif terhadap risiko berkenaan serta mendapatkan bukti audit yang mencukupi dan bersesuaian untuk memberikan asas kepada pendapat saya. Risiko untuk tidak mengesan salah nyata ketara akibat daripada fraud adalah lebih tinggi daripada kesilapan kerana fraud mungkin melibatkan pakatan, pemalsuan, ketinggalan yang disengajakan, representasi yang salah, atau mengatasi kawalan dalaman;

b. memahami kawalan dalaman yang relevan untuk merangka prosedur audit yang bersesuaian tetapi bukan untuk menyatakan pendapat mengenai keberkesanan kawalan dalaman Bank Negara Malaysia;

c. menilai kesesuaian dasar perakaunan yang diguna pakai, kemunasabahan anggaran perakaunan dan pendedahan yang berkaitan oleh Lembaga Pengarah;

d. membuat kesimpulan terhadap kesesuaian penggunaan asas perakaunan untuk usaha berterusan oleh Lembaga Pengarah dan berdasarkan bukti audit yang diperoleh, sama ada wujudnya ketidakpastian ketara yang berkaitan dengan peristiwa atau keadaan yang mungkin menimbulkan keraguan yang signifikan terhadap keupayaan Bank Negara Malaysia sebagai satu usaha berterusan. Jika saya membuat kesimpulan bahawa ketidakpastian ketara wujud, saya perlu melaporkan dalam Sijil Juruaudit terhadap pendedahan yang berkaitan dalam Penyata Kewangan Bank Negara Malaysia atau, jika pendedahan tersebut tidak mencukupi, pendapat saya akan diubah. Kesimpulan saya dibuat berdasarkan bukti audit yang diperoleh sehingga tarikh Sijil Juruaudit; dan

e. menilai persembahan secara keseluruhan, struktur dan kandungan Penyata Kewangan Bank Negara Malaysia, termasuk pendedahannya, dan sama ada penyata kewangan tersebut telah melaporkan asas-asas urus niaga dan peristiwa-peristiwa yang memberikan gambaran saksama.

Lembaga Pengarah telah dimaklumkan, antaranya mengenai skop dan tempoh pengauditan yang dirancang serta penemuan audit yang signifikan termasuk kelemahan kawalan dalaman yang dikenal pasti semasa pengauditan.

Saya juga telah memaklumkan Lembaga Pengarah bahawa saya telah mematuhi keperluan etika yang berkaitan dengan kebebasan, dan telah memaklumkan semua hubungan dan hal-hal lain yang berkemungkinan menjejaskan kebebasan dan langkah pencegahan yang bersesuaian, sekiranya berkaitan.

Hal-hal Lain

Sijil ini dibuat untuk Lembaga Pengarah, Bank Negara Malaysia berdasarkan keperluan Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan bukan untuk tujuan lain. Saya tidak bertanggungjawab terhadap pihak lain bagi kandungan sijil ini.

(PATIMAH BINTI RAMUJI)
b.p. KETUA AUDIT NEGARA
MALAYSIA

PUTRAJAYA
13 MAC 2023

BANK NEGARA MALAYSIA

PENYATA PENGERUSI DAN SEORANG AHLI LEMBAGA PENGARAH

Kami, Nor Shamsiah Yunus dan Chin Suit Fang, yang merupakan Pengerusi dan salah seorang Ahli Lembaga Pengarah Bank Negara Malaysia, dengan ini menyatakan bahawa pada pendapat Lembaga Pengarah, penyata kewangan ini disediakan untuk memberikan pandangan yang benar dan saksama berkenaan kedudukan Bank Negara Malaysia pada 31 Disember 2022 dan hasil operasinya bagi tahun yang berakhir pada tarikh itu, mengikut Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan Piawaian Pelaporan Kewangan Malaysia setakat yang, pada pendapat Lembaga Pengarah, adalah wajar, dengan mengambil kira matlamat dan fungsi Bank.

Bagi pihak Lembaga Pengarah,

NOR SHAMSIAH YUNUS
PENGERUSI

24 FEBRUARI 2023
KUALA LUMPUR

Bagi pihak Lembaga Pengarah,

CHIN SUIT FANG
PENGARAH

24 FEBRUARI 2023
KUALA LUMPUR

BANK NEGARA MALAYSIA

PENGAKUAN OLEH PEGAWAI UTAMA YANG BERTANGGUNGJAWAB TERHADAP PENGURUSAN KEWANGAN BANK NEGARA MALAYSIA

Saya, Affendi Rashdi, pegawai utama yang bertanggungjawab terhadap pengurusan kewangan Bank Negara Malaysia dengan sesungguhnya dan seikhlasnya mengakui bahawa penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2022, mengikut sebaik-baik pengetahuan dan kepercayaan saya, adalah betul dan saya membuat ikrar ini dengan sebenarnya mempercayai bahawa ia adalah benar dan atas kehendak Akta Akuan Berkanun, 1960.

Sebenarnya dan sesungguhnya diakui)
oleh penama di atas di Kuala Lumpur)
pada 24 Februari 2023.)

Di hadapan saya,

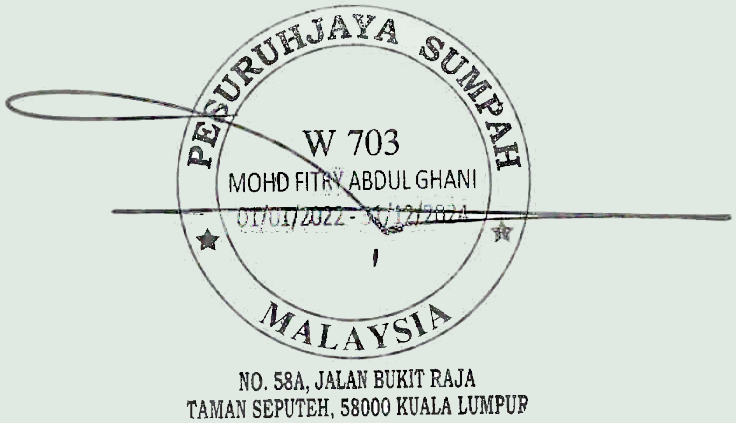

BANK NEGARA MALAYSIA

PENYATA KEDUDUKAN KEWANGAN PADA 31 DISEMBER 2022

	Nota	2022 RM juta	2021 RM juta
ASET			
Emas dan Pertukaran Asing	3	471,957	455,789
Kedudukan Rizab Tabung Kewangan Antarabangsa	4	6,177	5,950
Milikan Hak Pengeluaran Khas	4	25,197	25,109
Kertas Kerajaan Malaysia	5	12,822	12,211
Deposit dengan Institusi Kewangan	6	2,937	880
Pinjaman dan Pendahuluan	7	23,694	22,865
Tanah dan Bangunan	8	4,142	4,162
Aset-aset Lain	9	72,112	24,647
Jumlah Aset		**619,038**	**551,613**
LIABILITI DAN MODAL			
Mata Wang dalam Edaran		162,074	150,065
Deposit oleh: Institusi Kewangan		221,886	159,893
Kerajaan Persekutuan		5,220	8,587
Lain-lain	10	37,292	4,787
Kertas Bank Negara	11	6,651	7,911
Peruntukan Hak Pengeluaran Khas	4	28,213	28,149
Liabiliti-liabiliti Lain	12	4,399	5,314
Jumlah Liabiliti		465,735	364,706
Modal	13	100	100
Kumpulan Wang Rizab Am	14	28,888	21,092
Rizab Risiko	15	116,610	152,183
Rizab Penilaian Semula Tanah	16	719	736
Keuntungan Sebelum Agihan	17	6,986	12,796
Jumlah Modal		153,303	186,907
Jumlah Liabiliti dan Modal		**619,038**	**551,613**

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian penyata kewangan ini.

BANK NEGARA MALAYSIA

PENYATA PENDAPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2022

	Nota	2022 RM juta	2021 RM juta
Jumlah Pendapatan	18	**8,515**	**14,649**
Tolak:			
Perbelanjaan Berulang	19	(1,378)	(1,305)
Perbelanjaan Pembangunan	20	(104)	(509)
Jumlah Perbelanjaan		**(1,482)**	**(1,814)**
Keuntungan Bersih Sebelum Cukai		**7,033**	**12,835**
Tolak: Cukai	21	(47)	(39)
Keuntungan Bersih Selepas Cukai		**6,986**	**12,796**
Keuntungan Sebelum Agihan Tahun Semasa	17	**6,986**	**12,796**

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

BANK NEGARA MALAYSIA

NOTA-NOTA BAGI PENYATA KEWANGAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2022

1. **Maklumat Am**

Bank Negara Malaysia (Bank) merupakan badan berkanun yang ditubuhkan di bawah Akta Bank Negara Malaysia 1958. Akta ini telah dimansuhkan oleh Akta Bank Negara Malaysia 2009. Ibu pejabat Bank terletak di Bank Negara Malaysia, Jalan Dato' Onn, 50480 Kuala Lumpur.

Matlamat utama Bank adalah untuk menggalakkan kestabilan monetari dan kestabilan kewangan yang kondusif bagi pertumbuhan ekonomi Malaysia yang mampan. Sehubungan dengan itu, fungsi utama Bank adalah seperti yang berikut:

(a) untuk merumuskan dan mengendalikan dasar monetari di Malaysia;

(b) untuk mengeluarkan mata wang di Malaysia;

(c) untuk mengawal selia dan menyelia institusi kewangan yang tertakluk pada undang-undang yang dikuatkuasakan oleh Bank;

(d) untuk mengawasi pasaran wang dan pasaran pertukaran asing;

(e) untuk mengawasi sistem pembayaran;

(f) untuk menggalakkan sistem kewangan yang kukuh, progresif dan inklusif;

(g) untuk memegang dan menguruskan rizab asing Malaysia;

(h) untuk menggalakkan rejim kadar pertukaran yang selaras dengan asas-asas ekonomi negara; dan

(i) untuk bertindak sebagai penasihat kewangan, jurubank dan ejen kewangan Kerajaan.

2. **Dasar Perakaunan**

Dasar perakaunan utama yang digunakan dalam penyediaan penyata kewangan ini dihuraikan di bawah. Dasar perakaunan ini digunakan secara konsisten untuk kedua-dua tahun kewangan yang dikemukakan, kecuali dinyatakan sebaliknya.

2.1 **Asas Penyediaan Penyata Kewangan**

(a) Penyata kewangan ini telah disediakan mengikut Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan Piawaian Pelaporan Kewangan Malaysia (Malaysian Financial Reporting Standards, MFRS) yang berkaitan. Seksyen 10 Akta Bank Negara Malaysia 2009 memperuntukkan bahawa, dalam penyediaan penyata kewangannya, Bank hendaklah mematuhi piawaian perakaunan yang berkaitan setakat yang, pada pendapat Lembaga Pengarah, adalah wajar, dengan mengambil kira matlamat dan fungsi Bank. Dengan mengambil kira tanggungjawab Bank untuk merumuskan dan mengendalikan dasar monetari yang berkesan serta menggalakkan kestabilan pasaran kewangan, Lembaga Pengarah berpendapat bahawa penyediaan penyata kewangan ini wajar berbeza daripada piawaian perakaunan yang berkaitan dalam beberapa aspek tertentu.

BANK NEGARA MALAYSIA

(b) Penyediaan penyata kewangan ini mengikut dasar yang dinyatakan pada perenggan 2.1 (a) menghendaki pihak pengurusan membuat pertimbangan, anggaran dan andaian berdasarkan maklumat yang ada yang mungkin memberikan kesan kepada penggunaan dasar perakaunan dan jumlah aset dan liabiliti yang dilaporkan, termasuk pendedahan aset dan liabiliti luar jangka pada tarikh penyata kewangan, dan jumlah pendapatan dan perbelanjaan yang dilaporkan pada tahun kewangan itu. Walaupun anggaran ini berasaskan pengetahuan terbaik pihak pengurusan mengenai peristiwa dan tindakan semasa, hasil sebenar mungkin berbeza daripada anggaran yang dibuat.

2.2 **Asas Pengukuran dan Perakaunan**

Penyata kewangan ini disediakan pada asas akruan, menggunakan konvensyen kos sejarah, kecuali dinyatakan sebaliknya.

2.3 **Penukaran Mata Wang Asing**

(a) Penyata kewangan ini disediakan mengikut nilai Ringgit Malaysia, iaitu mata wang bagi persekitaran ekonomi utama tempat Bank beroperasi.

(b) Aset dan liabiliti dalam mata wang asing telah dinilai semula dalam Ringgit Malaysia menggunakan kadar pertukaran semasa pada tarikh tahun kewangan berakhir. Urus niaga dalam mata wang asing pada tahun ini telah dinilai dalam Ringgit Malaysia menggunakan kadar pertukaran semasa pada tarikh urus niaga.

(c) Semua keuntungan atau kerugian yang disebabkan oleh penilaian semula kadar pertukaran mata wang asing bagi aset dan liabiliti diiktiraf dalam Rizab Risiko, manakala keuntungan atau kerugian direalisasikan semasa tarikh penjualan bagi Aset-aset Lain dan Liabiliti-liabiliti Lain diiktiraf dalam Penyata Pendapatan.

2.4 **Penyatuan**

(a) **Syarikat Subsidiari**

Syarikat Subsidiari ialah semua entiti yang dikawal oleh Bank. Bank mempunyai kawalan terhadap sesebuah entiti apabila Bank terdedah, atau mempunyai hak terhadap, pelbagai pulangan daripada penglibatannya dengan entiti tersebut dan mempunyai keupayaan untuk mempengaruhi pulangan tersebut melalui kuasanya ke atas entiti itu.

(b) **Syarikat Bersekutu**

Syarikat Bersekutu ialah semua entiti yang Bank mempunyai pengaruh yang signifikan tetapi tidak mempunyai kuasa secara amnya diiringi dengan pemegangan saham antara 20% hingga 50% daripada hak mengundi.

Bank tidak menyediakan penyata kewangan disatukan untuk syarikat-syarikat subsidiari dan syarikat-syarikat bersekutu kerana entiti-entiti terbabit ditubuhkan bertujuan untuk pembangunan dan kestabilan industri kewangan. Pelaburan dalam syarikat-syarikat subsidiari dan syarikat-syarikat bersekutu dinyatakan pada kos dan diselaraskan untuk sebarang jejas nilai yang tetap.

BANK NEGARA MALAYSIA

2.5 **Emas**
Emas direkodkan pada nilai saksama. Keuntungan atau kerugian belum direalisasikan yang disebabkan oleh perubahan nilai saksama emas diiktiraf dalam Rizab Risiko. Keuntungan atau kerugian direalisasikan daripada penjualan emas diiktiraf dalam Penyata Pendapatan.

2.6 **Sekuriti Asing**
Sekuriti asing merangkumi sekuriti pendapatan tetap dan ekuiti yang dinyatakan pada nilai saksama. Perubahan nilai saksama diiktiraf dalam Rizab Risiko atau dalam Penyata Pendapatan. Setelah penyahiktirafan, keuntungan atau kerugian direalisasikan diiktiraf dalam Penyata Pendapatan.

2.7 **Keuntungan Bersih**
Keuntungan bersih Bank diagihkan mengikut seksyen 7 Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan hanya untung direalisasikan layak diagihkan kepada pemegang saham Bank.

2.8 **Perjanjian Belian Balik (Repo) dan Repo Berbalik**
Amaun yang dipinjam di bawah perjanjian repo dilaporkan di bawah Liabiliti-liabiliti Lain dan perbezaan antara harga jualan dengan harga belian balik diiktiraf sebagai perbelanjaan faedah dalam Penyata Pendapatan. Sebaliknya, amaun yang dipinjamkan di bawah perjanjian repo berbalik dilaporkan di bawah Aset-aset Lain dan perbezaan antara harga belian dengan harga jualan balik diiktiraf sebagai pendapatan faedah dalam Penyata Pendapatan.

2.9 **Tanah dan Bangunan**

(a) Bank telah mempermodalkan semua tanahnya, manakala bangunan kekal dinyatakan pada nilai kos nominal RM10 setiap satu.

(b) Pada pengiktirafan awal, kos asal tanah yang dipermodalkan adalah termasuk harga belian berserta sebarang kos tambahan yang ditanggung untuk menjadikan tanah tersebut kepada keadaan semasa.

(c) Selepas pengiktirafan awal, tanah dinyatakan pada nilai yang dinilaikan semula. Penilaian profesional terhadap tanah milik Bank akan dilaksanakan setiap 10 tahun sekali dengan sebarang lebihan daripada penilaian semula diiktiraf terus dalam Rizab Penilaian Semula Tanah.

(d) Tanah pegangan bebas tidak disusut nilai manakala tanah pegangan pajakan dilunaskan sepanjang baki tempoh pajakan. Tanah (pegangan bebas dan pajakan) dinilaikan semula setiap 10 tahun dan nilai saksama ditentukan berasaskan bukti daripada pasaran yang dilaksanakan oleh penilai profesional yang bertauliah. Bangunan disusut nilai kepada nilai nominal pada tahun pembelian.

(e) Sebarang keuntungan atau kerugian yang direalisasikan daripada jualan tanah dikira berdasarkan perbezaan antara hasil jualan bersih dengan jumlah nilai bawaan tanah itu. Selepas tanah dijual, penilaian semula yang sebelum ini direkodkan dalam Rizab Penilaian Semula Tanah akan dipindahkan kepada Keuntungan Sebelum Agihan.

BANK NEGARA MALAYSIA

2.10 **Aset Tetap Lain**
Semua aset tetap lain dihapus kira sepenuhnya pada tahun pembelian.

2.11 **Kemerosotan Nilai Aset Kewangan**
Semua aset dinilai secara berkala untuk kerugian kemerosotan apabila berlaku sesuatu peristiwa atau perubahan keadaan yang menunjukkan bahawa nilai bawaan mungkin tidak dapat diperoleh semula. Jika terdapat penunjuk sedemikian, kemerosotan nilai akan dikaji semula untuk menilai sama ada amaun bawaan aset boleh diperoleh semula sepenuhnya.

2.12 **Mata Wang dalam Edaran**
Mata wang dalam edaran ialah wang kertas dan duit syiling yang dikeluarkan oleh Bank untuk kegunaan dalam ekonomi. Wang kertas dan duit syiling diiktiraf dalam Penyata Kedudukan Kewangan pada nilai nominal semasa dalam edaran dan dinyahiktiraf apabila dikeluarkan daripada edaran. Perbelanjaan yang ditanggung untuk pembelian dan pengeluaran wang kertas serta duit syiling diiktiraf dalam Penyata Pendapatan.

3. **Emas dan Pertukaran Asing**

	2022 RM juta	2021 RM juta
Emas	9,912	9,370
Sekuriti Asing	351,575	406,914
Deposit Asing	2,775	3,549
Baki di Bank Pusat Lain	95,988	22,886
Lain-lain	11,707	13,070
	471,957	455,789

4. **Kedudukan Rizab Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF), Milikan Hak Pengeluaran Khas (SDR) dan Peruntukan Hak Pengeluaran Khas (SDR)**
Objektif IMF adalah untuk memupuk kerjasama monetari global, menjamin kestabilan kewangan, memudahkan perdagangan antarabangsa, menggalakkan lebih banyak peluang pekerjaan dan pertumbuhan ekonomi yang mampan serta mengurangkan kemiskinan di seluruh dunia. IMF juga memberikan khidmat nasihat dan pembiayaan sementara kepada negara anggotanya sekiranya berlaku kesukaran imbangan pembayaran.

Kedudukan Rizab IMF
Kedudukan ini terdiri daripada bahagian rizab kuota Malaysia, pemberian pinjaman di bawah Rancangan Transaksi Kewangan (Financial Transaction Plan, FTP) dan Pengaturan Baharu untuk Meminjam (New Arrangements to Borrow, NAB). Kuota IMF menentukan kekuatan undian sesebuah negara anggota, sumbangan kewangan kepada IMF, jumlah pembiayaan yang boleh diterima oleh negara anggota sekiranya menghadapi kesukaran imbangan pembayaran dan jumlah semua SDR yang diperuntukkan kepada negara anggota. Kedua-dua program FTP dan NAB adalah untuk memberikan pinjaman kepada negara anggota.

BANK NEGARA MALAYSIA

Milikan Hak Pengeluaran Khas (SDR)
Milikan Hak Pengeluaran Khas (SDR) ialah aset rizab antarabangsa yang diwujudkan oleh IMF. SDR diperuntukkan secara berkala kepada negara anggota IMF berdasarkan saiz kuota negara anggota. Negara anggota boleh menggunakan SDR untuk memperoleh rizab pertukaran asing dari negara anggota lain serta membuat pembayaran termasuk kepada IMF.

Peruntukan Hak Pengeluaran Khas (SDR)
Peruntukan Hak Pengeluaran Khas (SDR) ialah liabiliti kepada IMF yang merupakan amaun SDR yang telah diterima sejak penubuhannya.

	2022 RM juta	2021 RM juta
Kedudukan Rizab IMF	6,177	5,950
Milikan Hak Pengeluaran Khas (SDR)	25,197	25,109
Peruntukan Hak Pengeluaran Khas (SDR)	(28,213)	(28,149)
Nilai kedudukan bersih dengan IMF	3,161	2,910

5. **Kertas Kerajaan Malaysia**
Kertas Kerajaan Malaysia merujuk pemegangan instrumen hutang Kerajaan yang merupakan sebahagian daripada instrumen yang boleh digunakan dalam operasi dasar monetari Bank.

	2022 RM juta	2021 RM juta
Sekuriti Kerajaan Malaysia	11,364	10,770
Sijil Pelaburan Kerajaan Malaysia	1,458	1,441
	12,822	12,211

6. **Deposit dengan Institusi Kewangan**
Deposit dengan institusi kewangan terdiri daripada deposit yang disimpan oleh Bank dengan institusi kewangan di bawah seksyen 75(i) dan seksyen 100 Akta Bank Negara Malaysia 2009.

7. **Pinjaman dan Pendahuluan**
Pinjaman dan pendahuluan terdiri daripada pendahuluan yang diberikan oleh Bank kepada institusi kewangan peserta di bawah pelbagai skim yang bertujuan mencapai rangkuman kewangan yang lebih meluas, perkembangan perusahaan kecil dan sederhana (PKS) dan menyokong PKS yang terjejas akibat pandemik COVID-19. Pemberian pendahuluan ini diperuntukkan di bawah seksyen 48, seksyen 49 dan seksyen 100 Akta Bank Negara Malaysia 2009.

BANK NEGARA MALAYSIA

	2022 RM juta	2021 RM juta
Dana BNM untuk PKS		
Dana untuk menggalakkan pertumbuhan dan perkembangan PKS	3,787	4,583
Bantuan Khas PKS yang terjejas akibat COVID-19	17,658	16,183
Pembiayaan Pelancongan PENJANA dan Kemudahan Automasi & Digital untuk PKS	941	786
Dana Rumah Mampu Milik	1,000	1,000
Lain-lain	308	313
	23,694	22,865

8. **Tanah dan Bangunan**

	2022 RM juta	2021 RM juta
Tanah, pada kos		
Pegangan bebas	3,318	3,318
Tanah, pada penilaian semula		
Pegangan bebas	694	694
Pajakan	130	150
	4,142	4,162

	2022 RM juta	2021 RM juta
Tanah pajakan		
Setakat 1 Januari	150	152
Tolak: Penjualan pada tahun semasa	(18)	-
Pelunasan Terkumpul	(2)	(2)
Setakat 31 Disember	130	150

	2022 RM	2021 RM
Bangunan, pada nilai nominal		
Pegangan bebas	2,240	2,240
Pajakan	1,360	1,370
	3,600	3,610

Tanah pegangan bebas dan pajakan, pada penilaian semula, telah dinilai semula oleh penilai bebas pada 1 Ogos 2014.

BANK NEGARA MALAYSIA

9. **Aset-aset Lain**
Aset-aset Lain termasuk sekuriti yang dibeli melalui perjanjian repo berbalik dan pelaburan dalam saham dan bon yang diperoleh di bawah seksyen 48(1) dan seksyen 100 Akta Bank Negara Malaysia 2009.

	2022 RM juta	2021 RM juta
Perjanjian Repo Berbalik	65,511	19,702
Pelaburan dalam Saham dan Bon	4,390	4,390
Lain-lain	2,211	555
	72,112	24,647

	2022 RM juta	2021 RM juta
Pelaburan dalam Saham dan Bon		
Syarikat Subsidiari	4,257	4,257
Syarikat Bersekutu	38	38
Pelaburan Lain	95	95
	4,390	4,390

10. **Deposit oleh Lain-lain**
Sebahagian besar daripada deposit ini terdiri daripada deposit institusi nasional, agensi kerajaan dan pihak berkuasa awam.

11. **Kertas Bank Negara**
Kertas Bank Negara merupakan alat dasar monetari tambahan yang diterbitkan oleh Bank untuk menguruskan mudah tunai dalam pasaran wang domestik. Alat dasar ini termasuk Bil Antara Bank yang dikeluarkan oleh Bank Negara Malaysia (Bank Negara Interbank Bills, BNIB) dalam mata wang asing yang juga merupakan sebahagian daripada operasi pasaran Bank untuk menguruskan mudah tunai mata wang asing dalam pasaran wang domestik.

12. **Liabiliti-liabiliti Lain**
Liabiliti-liabiliti Lain termasuk sekuriti dijual di bawah perjanjian repo sebanyak RM2,316 juta (2021: RM3,152 juta).

	2022 RM juta	2021 RM juta
Perjanjian Repo	2,316	3,152
Akruan	1,704	1,614
Lain-lain	379	548
	4,399	5,314

BANK NEGARA MALAYSIA

13. **Modal**
Mengikut seksyen 6 Akta Bank Negara Malaysia 2009, modal Bank adalah sebanyak RM100,000,000 dan dimiliki oleh Kerajaan Malaysia.

14. **Kumpulan Wang Rizab Am**

	2022 RM juta	2021 RM juta
Setakat 1 Januari	21,092	14,857
Amaun yang diluluskan dan dipindahkan kepada Kumpulan Wang Rizab Am pada tahun semasa	7,796	6,235
Setakat 31 Disember	28,888	21,092

Pengagihan keuntungan bersih kepada Kumpulan Wang Rizab Am dan dividen kepada Kerajaan hanya akan diiktiraf setelah mendapat kelulusan daripada Lembaga Pengarah dan Menteri seperti yang diperuntukkan di bawah seksyen 7 Akta Bank Negara Malaysia 2009.

Pindahan kepada Kumpulan Wang Rizab Am bagi tahun berakhir 2021 sebanyak RM7.796 bilion telah diluluskan oleh Menteri pada 4 Mac 2022.

15. **Rizab Risiko**
Rizab Risiko ialah penampan kewangan yang terdiri daripada pindahan keuntungan bersih terkumpul, keuntungan atau kerugian belum direalisasikan daripada penilaian semula aset dan liabiliti mata wang asing serta perubahan nilai saksama bagi sekuriti yang direkodkan pada nilai saksama.

Rangka kerja pengukuran risiko pasaran digunakan untuk membuat anggaran penampan kewangan yang diperlukan bagi mengimbangi kesan kerugian luar jangka berikutan faktor yang di luar kawalan Bank.

	2022 RM juta	2021 RM juta
Setakat 1 Januari	152,183	144,746
Peningkatan dalam tahun semasa	(35,573)	7,437
Setakat 31 Disember	116,610	152,183

16. **Rizab Penilaian Semula Tanah**
Rizab Penilaian Semula Tanah adalah untuk lebihan tanah (pegangan bebas dan pajakan) yang belum direalisasikan apabila penilaian semula dibuat. Selepas dijual, lebihan tanah yang berkaitan dengan aset yang direalisasikan itu akan dipindahkan kepada Keuntungan Sebelum Agihan.

BANK NEGARA MALAYSIA

17. Keuntungan Sebelum Agihan

	2022 RM juta	2021 RM juta
Baki 1 Januari	12,796	10,235
Tolak: Pengagihan yang diluluskan pada tahun semasa		
Pindahan kepada Kumpulan Wang Rizab Am	(7,796)	(6,235)
Dividen dibayar kepada Kerajaan	(5,000)	(4,000)
	-	-
Keuntungan sebelum agihan bagi tahun semasa	6,986	12,796
Baki 31 Disember	6,986	12,796

Menurut seksyen 7 Akta Bank Negara Malaysia 2009, pengagihan kepada Kumpulan Wang Rizab Am dan pengisytiharan dividen kepada Kerajaan adalah tertakluk pada kelulusan Lembaga Pengarah dan Menteri, dan jika diluluskan akan diiktiraf dalam tahun kewangan yang berikutnya yang berakhir pada 31 Disember 2023.

Dividen dibayar kepada Kerajaan bagi tahun berakhir 2021 berjumlah RM5.0 bilion telah diluluskan oleh Menteri pada 4 Mac 2022.

Bagi tahun berakhir 31 Disember 2022, Lembaga Pengarah telah meluluskan pindahan kepada rizab risiko sebanyak RM4.236 bilion dan mencadangkan dividen sebanyak RM2.75 bilion kepada Kerajaan.

18. Jumlah Pendapatan

		2022 RM juta	2021 RM juta
Pendapatan Operasi	(a)	8,303	14,084
Pendapatan Pinjaman dan Pendahuluan	(b)	43	64
Pendapatan Lain	(c)	169	501
		8,515	14,649

(a) Pendapatan Operasi

Pendapatan operasi terdiri daripada hasil rizab asing yang merangkumi faedah dan dividen, keuntungan atau kerugian modal yang direalisasikan dan dinyatakan pada nilai bersih setelah ditolak pelunasan/akresi pada atas premium/diskaun dan kos dasar monetari.

(b) Pendapatan Pinjaman dan Pendahuluan

	2022 RM juta	2021 RM juta
Dana BNM untuk PKS	26	47
Dana Rumah Mampu Milik	10	10
Lain-lain	7	7
	43	64

BANK NEGARA MALAYSIA

(c) **Pendapatan Lain**
Pendapatan lain termasuk pendapatan daripada caj pemprosesan mata wang, jualan wang kertas dan duit syiling peringatan serta pendapatan tidak berulang yang lain. Pada tahun 2021, terdapat masuk kira semula sekali sahaja sebanyak RM440 juta.

19. **Perbelanjaan Berulang**

		2022 RM juta	2021 RM juta
Kos Kakitangan	(a)	(708)	(666)
Operasi Mata Wang	(b)	(223)	(216)
Teknologi Maklumat	(c)	(130)	(124)
Utiliti dan Penyelenggaraan	(d)	(108)	(95)
Perbelanjaan Am dan Pentadbiran	(e)	(209)	(204)
		(1,378)	(1,305)

(a) **Kos Kakitangan**
Kos kakitangan termasuk gaji, elaun, kos perubatan staf dan caruman berkanun majikan.

(b) **Operasi Mata Wang**
Operasi mata wang terdiri daripada perbelanjaan secara langsung dan tidak langsung dalam proses pengeluaran wang kertas dan duit syiling.

(c) **Teknologi Maklumat**
Teknologi maklumat merupakan perbelanjaan yang ditanggung untuk mengekalkan infrastruktur dan peralatan IT termasuk pembaharuan lesen dan pembelian alatan habis guna IT.

(d) **Utiliti dan Penyelenggaraan**
Utiliti dan penyelengaraan termasuk perbelanjaan berkaitan dengan penyelengaraan bangunan pejabat Bank dan premis-premis lain.

(e) **Perbelanjaan Am dan Pentadbiran**
Perbelanjaan am dan pentadbiran merupakan perbelanjaan yang ditanggung dalam pentadbiran operasi harian Bank.

20. **Perbelanjaan Pembangunan**
Perbelanjaan pembangunan merupakan perbelanjaan lain yang bukan sebahagian daripada perbelanjaan berulang yang ditanggung terutamanya bagi membiayai projek pembangunan dan projek jangka panjang yang dilaksanakan oleh Bank selaras dengan matlamat dan fungsi utama Bank.

21. **Cukai**
Bank dikecualikan daripada membayar cukai pendapatan dan cukai pendapatan tambahan seperti yang ditetapkan dalam Perintah Cukai Pendapatan (Pengecualian) (No. 7) 1989. Perbelanjaan cukai ialah cukai pegangan tidak boleh dituntut ke atas pendapatan asing daripada dividen dan faedah serta cukai keuntungan modal ke atas penjualan pelaburan asing.

BANK NEGARA MALAYSIA

22. **Perkara Luar Jangka dan Komitmen**

22.1 **Aset Luar Jangka**

Jumlah aset luar jangka setakat 31 Disember 2022 ialah RM1,840 juta. Aset ini terdiri daripada jumlah pendanaan Bank kepada Tabung Amanah Pusat Kepimpinan Kewangan Antarabangsa (International Centre for Leadership in Finance, ICLIF) berjumlah RM1,000 juta dan Tabung Amanah Pusat Pendidikan Kewangan Islam Antarabangsa (International Centre for Education in Islamic Finance, INCEIF) berjumlah RM840 juta untuk membiayai aktiviti berkaitan dengan latihan, penyelidikan dan pembangunan sumber manusia dalam bidang perbankan dan perkhidmatan kewangan yang dikendalikan masing-masing oleh Asia School of Business (ASB) dan Pusat Kepimpinan dan Tadbir Urus INCEIF. Surat Ikatan Amanah memperuntukkan bahawa jumlah pendanaan tersebut akan dikembalikan kepada Bank apabila pusat-pusat tersebut mampu berdikari pada masa hadapan.

22.2 **Komitmen**

Jumlah komitmen setakat 31 Disember 2022 terdiri daripada perkara-perkara yang berikut:

	Nota	2022 RM juta	2021 RM juta
Jumlah Komitmen			
Keanggotaan dengan International Monetary Fund (IMF)	(a)		
Kuota Belum Berbayar	(i)	15,179	15,547
Pengaturan Baharu untuk Meminjam (NAB)	(ii)	3,954	3,918
Perjanjian Pinjaman Dua Hala (BBA)	(iii)	1,892	1,795
Pelaburan dalam Bank for International Settlements (BIS)	(b)	71	70
Pengaturan Swap	(c)		
Pengaturan Swap Mata Wang Dua Hala dengan			
People's Bank of China (PBOC)	(i)(a)	76,143	105,584
Bank of Korea (BOK)	(i)(b)	15,000	15,000
Bank Indonesia (BI)	(i)(c)	5,300	8,000
Bank of Japan (BOJ)	(i)(d)	13,170	12,495
Pengaturan Multilateralisasi Inisiatif Chiang Mai	(ii)	39,967	37,918
Perjanjian Repo dengan Ahli EMEAP	(iii)	21,950	20,825
		192,626	221,152

(a) **Keanggotaan dengan IMF**

(i) Bank mempunyai kewajipan untuk membayar IMF sebanyak SDR2,598 juta, bersamaan dengan RM15,179 juta (2021: SDR2,667 juta, bersamaan dengan RM15,547 juta) atau dalam mata wang boleh tukar lain yang merupakan bahagian belum bayar kuota Malaysia di IMF di bawah Artikel Persetujuan.

(ii) Bank telah menyertai Pengaturan Baharu untuk Meminjam (New Arrangements to Borrow, NAB), iaitu satu set pengaturan kredit antara IMF dengan negara anggotanya bagi

BANK NEGARA MALAYSIA

menyediakan sumber pembiayaan tambahan kepada IMF yang bertujuan untuk memelihara kestabilan sistem monetari antarabangsa. Setakat 31 Disember 2022, jumlah kredit yang belum digunakan di bawah NAB ialah SDR677 juta, bersamaan dengan RM3,954 juta (2021: SDR672 juta, bersamaan dengan RM3,918 juta).

(iii) Bank telah menyertai Perjanjian Pinjaman Dua Hala, iaitu sumbangan dua hala kepada IMF untuk tujuan luar jangkaan dan menangani krisis kewangan. Bank telah bersetuju untuk menyumbang sejumlah USD431 juta, bersamaan dengan RM1,892 juta (2021: USD431 juta, bersamaan dengan RM1,795 juta) sumbangan dua hala kepada IMF untuk tujuan awasan dan menangani krisis kewangan mulai 1 Januari 2021.

(b) **Pelaburan dalam Bank for International Settlements (BIS)**
Komitmen Bank sebanyak SDR12 juta, bersamaan dengan RM71 juta (2021: SDR12 juta, bersamaan dengan RM70 juta) merupakan bahagian belum dipanggil daripada 3,220 unit saham yang dipegang oleh Bank dalam BIS berdasarkan nilai nominal SDR5,000 setiap satu menggunakan kadar SDR pada tarikh Penyata Kedudukan Kewangan.

(c) **Pengaturan Swap**

(i) **Pengaturan Swap Mata Wang Dua Hala**

(a) Pada 23 November 2021, Bank memperbaharui perjanjian Pengaturan Swap Mata Wang Dua Hala (Bilateral Currency Swap Arrangement, BCSA) dengan People's Bank of China (PBOC) yang bertujuan untuk menggalakkan dan memudahkan penyelesaian perdagangan dalam mata wang tempatan antara kedua-dua negara dan memelihara kestabilan kewangan serantau. Setakat 31 Disember 2022, jumlah komitmen Bank di bawah BCSA ialah RM76.1 bilion (2021: RM105.6 bilion).

(b) Pada 3 Februari 2020, Bank memperbaharui perjanjian Pengaturan Swap Mata Wang Dua Hala (Bilateral Currency Swap Arrangement, BCSA) dengan Bank of Korea (BOK) yang bertujuan untuk menggalakkan perdagangan dua hala dan memudahkan penyelesaian perdagangan dalam mata wang tempatan antara kedua-dua negara. Setakat 31 Disember 2022, jumlah komitmen Bank di bawah BCSA ialah RM15 bilion (2021: RM15 bilion) dan tiada sebarang permohonan untuk mengaktifkan BCSA pada tahun kewangan tersebut.

(c) Pada 27 September 2019, Bank telah memeterai perjanjian Pengaturan Swap Mata Wang Tempatan Dua Hala (Local Currency Bilateral Swap Arrangement, LCBSA) dengan Bank Indonesia (BI) yang bertujuan untuk menggalakkan perdagangan dua hala dan memudahkan penyelesaian perdagangan dalam mata wang tempatan antara kedua-dua negara. Setakat 31 Disember 2022, jumlah komitmen Bank di bawah LCBSA ialah RM5.3 bilion (2021: RM8 bilion).

(d) Pada 18 September 2020, Bank telah memeterai perjanjian Pengaturan Swap Dua Hala (Bilateral Swap Arrangement, BSA) dengan Bank of Japan (BOJ) yang bertujuan membolehkan kedua-kedua pihak berkuasa ini menjalankan urus niaga swap mata wang tempatan masing-masing untuk dolar Amerika Syarikat. Pengaturan ini menyediakan sehingga USD3 bilion untuk kedua-dua negara. Setakat 31 Disember 2022, jumlah komitmen Bank di bawah BSA ialah RM13.2 bilion (2021: RM12.5 bilion) dan tiada sebarang permohonan untuk mengaktifkan BSA pada tahun kewangan tersebut.

BANK NEGARA MALAYSIA

(ii) **Pengaturan Multilateralisasi Inisiatif Chiang Mai**
Bank telah menyertai pengaturan Multilateralisasi Inisiatif Chiang Mai (Chiang Mai Initiative Multilateralisation, CMIM) yang bertujuan untuk memberikan sokongan kewangan kepada negara anggota ASEAN+3 yang menghadapi kesukaran imbangan pembayaran dan mudah tunai jangka pendek. Tarikh kuat kuasa Perjanjian CMIM adalah pada 24 Mac 2010. Di bawah pengaturan CMIM, negara anggota yang menghadapi masalah imbangan pembayaran dan mudah tunai jangka pendek boleh mendapatkan sokongan kewangan dalam dolar Amerika Syarikat melalui pengaturan swap terhadap mata wang negara masing-masing. Setakat 31 Disember 2022, jumlah komitmen Bank adalah sebanyak USD9.1 bilion, bersamaan dengan RM40.0 bilion (2021: USD9.1 bilion, bersamaan dengan RM37.9 bilion) dan tiada sebarang permohonan untuk sokongan mudah tunai daripada mana-mana negara anggota.

(iii) **Perjanjian Repo dengan Bank Pusat dan Pihak Berkuasa Monetari**
Bank telah menandatangani perjanjian repo berjumlah USD5 bilion, bersamaan dengan RM22.0 bilion (2021: USD5 bilion, bersamaan dengan RM20.8 bilion) dengan beberapa bank pusat dan pihak berkuasa monetari serantau di bawah Mesyuarat Eksekutif Bank-bank Pusat Asia Timur dan Pasifik (EMEAP) untuk menyediakan bantuan mudah tunai semasa kecemasan. Setakat 31 Disember 2022, tiada permohonan untuk bantuan mudah tunai daripada mana-mana anggota.

23. **Pengurusan Risiko Kewangan**
Jawatankuasa Pengurusan Rizab memantau penilaian, pengukuran dan kawalan risiko pelaburan dalam pengurusan rizab supaya rizab berada pada paras yang sewajarnya. Hal ini bertujuan memastikan matlamat untuk melindungi modal, mudah tunai dan pulangan yang munasabah tercapai. Dalam melaksanakan fungsi ini, risiko utama pelaburan merangkumi risiko yang berikut:

(a) **Risiko Pasaran**
Risiko pasaran ialah dedahan pelaburan Bank terhadap pergerakan negatif dalam harga pasaran yang berkaitan dengan kadar pertukaran asing, kadar faedah serta harga bon dan ekuiti. Risiko pasaran dinilai dan dipantau setiap hari. Dasar tanda aras yang diluluskan oleh Lembaga Pengarah mencerminkan matlamat pelaburan jangka panjang dan profil risiko-pulangan yang wajar. Pelaburan boleh dibuat dalam instrumen yang berbeza daripada instrumen tanda aras. Perbezaan dalam pelaburan ini dikawal melalui satu set had pengurusan risiko, pengaturan tadbir urus dan garis panduan pelaburan yang juga diluluskan oleh Lembaga Pengarah. Analisis kepekaan dan ujian tekanan dijalankan untuk menilai risiko yang akan dihadapi dan kemungkinan kerugian yang ditaksirkan mengikut pasaran, berikutan pergerakan negatif dan volatiliti dalam pasaran serta keadaan mudah tunai.

(b) **Risiko Kredit**
Risiko kredit ialah risiko kemungkiran oleh penerbit sekuriti atau kegagalan rakan niaga untuk memenuhi kewajipan kontraktualnya kepada Bank yang menyebabkan Bank tidak memperoleh pulangan pokok dan/atau faedah, mengikut tempoh yang sepatutnya. Rangka kerja risiko kredit yang komprehensif menggariskan pelaburan yang dibenarkan dan kesanggupan Bank untuk mengambil risiko, dengan itu memastikan pelaburan dibuat dengan penerbit dan rakan niaga yang mempunyai kedudukan kredit yang baik. Rangka kerja yang diluluskan oleh Lembaga Pengarah ini juga mengambil kira penunjuk kredit berasaskan pasaran seperti penarafan yang terhasil daripada harga pasaran kewangan dan

BANK NEGARA MALAYSIA

penilaian kredit dalaman. Pertimbangan ini menambah baik rangka kerja risiko kredit dengan menyediakan penilaian kredit yang lebih dinamik dan berpandangan ke hadapan.

(c) **Risiko Operasi**
Risiko operasi ialah risiko kerugian kewangan akibat kegagalan proses dalaman, kawalan dan prosedur yang tidak mencukupi, atau apa-apa perkembangan dalaman atau luaran lain yang menjejaskan operasi. Risiko operasi dapat dikurangkan melalui rangka kerja tadbir urus risiko yang mantap dan pelaksanaan kawalan dan had risiko yang berkesan. Satu mekanisme pengawasan risiko operasi yang menyeluruh telah diwujudkan untuk membantu mengenal pasti risiko yang mungkin timbul dalam operasi Bank supaya tindakan boleh diambil bagi menguruskan jurang yang ada dan mengurangkan kerugian kewangan.

24. **Akaun Kebajikan Kakitangan Bank Negara Malaysia (Dana Perubatan) (disebut sebagai 'Akaun Dana Perubatan')**
Akaun Dana Perubatan ditubuhkan pada 21 Jun 2006 di bawah seksyen 15 (6) Akta Bank Negara Malaysia 1958 dan terus berada di bawah seksyen 83 (4) dan (5) Akta Bank Negara Malaysia 2009.

Akaun Dana Perubatan ditadbir urus di bawah Arahan Amanah Akaun Kebajikan Kakitangan Bank Negara Malaysia (Dana Perubatan) 2006 dan Arahan Amanah Tambahan 2017. Objektif Akaun Dana Perubatan ini adalah untuk membantu Bank membiayai perbelanjaan perubatan para pesara Bank dan tanggungan mereka yang layak. Seperti yang ditetapkan dalam Arahan Amanah Akaun Kebajikan Kakitangan Bank Negara Malaysia (Dana Perubatan) 2006, Dana Perubatan hendaklah ditadbir oleh Jawatankuasa Dana Perubatan. Akaun Dana Perubatan disediakan secara berasingan dan hendaklah diaudit sama seperti Akaun Bank.

25. **Transaksi dan Baki Entiti Berkaitan**

Kerajaan Malaysia
Bank mempunyai hubungan dengan Kerajaan melalui pemilikan. Bank membiayai operasinya sendiri dan mengekalkan kebebasan organisasi dan fungsi daripada Kerajaan. Bank juga bertindak sebagai penasihat kewangan, jurubank dan ejen kewangan Kerajaan. Dalam menjalankan operasinya, Bank akan melakukan transaksi melibatkan entiti berkaitan. Baki signifikan entiti berkaitan dibentangkan dalam penyata kewangan ini.

Baki Signifikan Entiti Berkaitan

	2022 RM juta	2021 RM juta
Pemegang Saham		
Kerajaan Malaysia:		
Pemegangan Kertas Kerajaan Malaysia	12,822	12,211
Penempatan deposit daripada Kerajaan	5,220	8,587

BANK NEGARA MALAYSIA

26. **Angka Perbandingan**
Beberapa angka perbandingan telah dinyatakan semula supaya selaras dengan persembahan pembentangan pada tahun semasa. Kesan perubahan ini terhadap angka perbandingan adalah seperti yang berikut:

Penyata Pendapatan

	Nota	Seperti dinyatakan sebelumnya RM juta	Pengelasan semula RM juta	Seperti dinyatakan semula RM juta
Jumlah Pendapatan	(a)	14,727	(78)	14,649
Perbelanjaan Pembangunan	(a)	(587)	78	(509)
Jumlah Perbelanjaan	(a)	(1,892)	78	(1,814)

Nota:
a) Pengelasan semula peruntukan untuk sekuriti asing daripada Perbelanjaan Pembangunan kepada Pendapatan Operasi.

27. **Kelulusan Penyata Kewangan**
Lembaga Pengarah telah meluluskan penyata kewangan tahunan ini pada 24 Februari 2023.